

DIPLOMADOLGOZAT

Perák Krisztina

2020

Nyilatkozat a szakdolgozat státuszáról (korlátozott, nyilvános, bizalmas)

Alulírott Perák Krisztina (Neptun kód A5C3DW) a
A Hofstede-modell magyarországi eredményeinek érvényességi vizsgálata, elsősorban Budapesten élő X., Y. és Z generációra vetítve
című szakdolgozatommal/záródolgozatommal (továbbiakban mű) kapcsolatban az alábbiakról nyilatkozom:

- Kijelentem, hogy a mű BGE Dolgozattár repozitóriumába való feltöltésével más jogát nem sértem. Tudomással bírok arról, hogy az Egyetem a szerzői jogok meglétét nem ellenőrzi.
- Kijelentem, hogy a mű saját szellemi termékem.
- Nyilatkozom, hogy a mű (a megfelelő rész aláhúzandó)
 - a bizalmas kezelési idő letelte után dedikált hálózaton elérhető
 - a bizalmas kezelési idő letelte után a nyilvánosság számára hozzáférhető
 - nem bizalmas kezelésű, dedikált hálózaton, a könyvtár számítógépein érhető el
 - a nyilvánosság számára hozzáférhető.
- Tudomásul veszem, hogy
 - szerzői jogsértés esetén az Egyetem az érintett dokumentum elérhetőségét a szerzői jogsértés tisztázása idejére átmenetileg korlátozza,
 - szerzői jogsértés esetén az érintett művet a Repozitórium adminisztrátora a Repozitóriumból haladéktalanul eltávolítja,
 - amennyiben a dolgozatomat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszem, az egyetem a dolgozatot az interneten a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Hozzájárulásom – szerzői jogaim maradéktalan tiszteletben tartása mellett – nem kizárólagos és időtartamra nem korlátozott felhasználási engedély.

Kelt: Budapest 2020. 05. 14.

.....

hallgató

s.k.

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

KÜLKERESKEDELMI KAR

MARKETING MA SZAK

levelező tagozat

A Hofstede-modell magyarországi eredményeinek érvényességi vizsgálata, elsősorban Budapesten élő X, Y, és Z generációra vetítve

Belső témavezető:

Dr. Kovács Ildikó

Készítette:

Perák Krisztina

Budapest, 2020

TARTALOM

I.	Bevezetés	6
II.	A Hofstede modell bemutatása	7
II.1.	A dolgozat marketing jelentősége.....	7
II.2.	A kultúra fogalma	8
II.3.	A modell időbeni elhelyezése	10
II.4.	A modell lényege, a dimenziók jelentése	11
II.4.1.	Hatalmi Távolság	12
II.4.2.	Individualizmus - Kollektívizmus.....	14
II.4.3.	Férfiasság – Nőiesség.....	15
II.4.4.	Bizonytalanságkerülés	17
II.4.5.	Hosszú-és Rövid távú Orientáció.....	18
II.4.6.	Elnéző-vagy Visszafogott szemlélet	20
II.5.	A modell tovább élése és kritikái.....	21
III.	Az X, Y és Z generációról röviden.....	23
III.1.	X generáció.....	23
III.2.	Y generáció.....	24
III.3.	Z generáció	24
IV.	Primer kutatás.....	26
IV.1.	A magyar kultúra eredményei	26
IV.2.	A magyar Hofstede eredmények ellentmondása?	26
IV.3.	X, Y és Z generációs létszám Magyarországon	32
IV.4.	Mintán alapuló felmérések	33
IV.4.1.	A kutatás célja, hipotézisei	33
IV.4.2.	A kutatás módszere, célcsoportja	34
IV.4.3.	A kérdőíves megkérdezés.....	34
IV.4.4.	A fókuszcsoportos interjú.....	54

IV.4.4. Kvalitatív és kvantitatív eredmények strukturált összegzése, hipotézisek értékelése	69
V. Összegzés	76
Irodalomjegyzék	78
Mellékletek	85

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. Táblázat: A hatalmi távolság index összefoglaló adatai.....	13
2. Táblázat: Az Individualizmus index összefoglaló adatai	14
3. Táblázat: A Férfiasság index összefoglaló adatai	16
4. Táblázat: A Bizonytalanságkerülés index összefoglaló adatai.....	17
5. Táblázat: A Hosszú/rövid távú orientáció index összefoglaló adatai.....	19
6. Táblázat: A Elnéző/visszafogott index összefoglaló adatai	20
7. Táblázat: Hat legjelentősebb reprodukálása az IBM adatbázis alapú dimenzióknak Hofstede szerint	21
8. Táblázat: A magyar kultúra index értékei a Kultúrák és szervezetek. Az elme szoftvere különböző kiadásaiban.....	27
9. Táblázat: Magyarország elsősorban kvantitatív gazdasági, társadalmi és szociális jellemzői és Hofstede dimenziói	28
10. Táblázat: Legmegosztóbb és legkevésbé megosztó állítások generációkként .	38
11. Táblázat: Állítások faktoronként	44
12. Táblázat: Kétmintás hipotézisvizsgálatok eredményeinek összefoglalása.....	52
13. Táblázat: A leggyakrabban választott állítások generációs bontásban.....	57
14. Táblázat: Az egyes állítások generációnkénti és összesített leíró statisztikája	93
15. Táblázat: A sokasági szórások és átlagok egyezésének ellenőrzésére céljából végzett kétmintás hipotézisvizsgálatok eredményei.....	95
16. Táblázat: Minden állítást tartalmazó elforgatott faktor mátrix.....	97
17. Táblázat: IVR5, IDV5, LTO1-et nem tartalmazó elforgatott faktor mátrix.....	99
18. Táblázat: A kipróbált 76 db faktorelemzési variáció adatai	102
19. Táblázat: Minden állítást tartalmazó, 86 és 87 elemű ellenőrző minta adta elforgatott faktor mátrixok	105

20. Táblázat: IVR5, IDV5, LTO1-et nem tartalmazó, 86 és 87 elemű ellenőrző minta adta elforgatott faktor mátrixok.....	109
21. Táblázat: Leíró statisztikai adatok a 31 állítást felhasználó Hofstede dimenziókhöz	113
22. Táblázat: Leíró statisztikai adatok a 12 állítást felhasználó Hofstede dimenziókhöz	114
23. Táblázat: A sokasági szórások és átlagok egyezésének ellenőrzésére céljából végzett kétmintás hipotézisvizsgálatok eredményei.....	115
24. Táblázat: A sokasági átlagok egyezésének ellenőrzésére céljából végzett kétmintás hipotézisvizsgálatok eredményei	116

ÁBRAJEGYZÉK

1. Ábra: Hofstede dimenziós eredmények: Magyarország, Spanyolország, Oroszország, Amerikai Egyesült Államok.....	30
2. Ábra: Generációk megoszlása és alakulása (fő) Magyarországon 1930 és 2020 között.....	33
3. Ábra: A kitöltők X, Y,Z generáció szerinti és foglalkozásuk szerinti megoszlása	36
4. Ábra: A hierarchia szükségessége és minősítésére vonatkozó válaszok alapján készült gyakorisági hisztogramok generációs bontásban.....	41
5. Ábra: Hofstede dimenziós indexek minden állítást felhasználva és a 12 legnagyobb magyarázó erővel bíró állítást felhasználva.....	48
6. Ábra: Relatív gyakorisági hisztogramok dimenziók, és generációk szerint.....	50
7. Ábra: "Bárkiből lehet bármi" asszociációk csoportokként.....	66

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

PDI: Power Distance Index, Hatalmi Távolság Index

IDV: Individualism Value, Individualizmus-Kollektívizmus Index

MAS: Masculinity Index, Férfiasság-Nőiesség Index

UAI: Uncertainty Avoidance Index, Bizonytalanságkerülés Index

LTO: Long Term Orientation Index, Hosszú-vagy Rövid távú Orientáció Index

IVR: Indulgence versus Restraint Index, Elnéző-vagy Visszafogott Index

I. BEVEZETÉS

Hofstede méltán népszerű elméletét még az alapképzés (BA) során ismertem meg, egy kedves professzorunk mutatta be Marketing alapjai órán. A modell már ekkor felkeltette az érdeklődésemet, tetszett a gondolat, hogy egy olyan bonyolult, meghatározhatatlan fogalmat, mint a kultúra, amelynek definiálása évtizedeken keresztül, és talán még ma is, foglalkoztatja a különböző területek kutatóit, racionálisan ki lehet fejezni, le lehet írni és jellemezni lehet néhány dimenzió, valamint indexszám segítségével. Emellett még állandónak is tekinthető, hiszen öröklődik.

Azonban, ahogy egyre többet foglalkoztam a témával, azt gondolom joggal merült fel bennem a kétség a kutatás eredményeinek állandóságára vonatkozóan. Egy olyan világban, ahol az elsősorban információs technológiai ilyen rohamosan fejlődött, és rengeteg mindent megváltoztatott, véleményem szerint elkerülhetetlen, hogy a kultúránk alapját adó értékeken is változtasson, és meghatározó különbségeket kreáljon a generációk között. Hasonlóképp vélekedik Horkai Anita is Screenagerek c. tanulmányában, miszerint *„A technikai vívmányok hatással vannak kultúránkra, sőt újfajta kultúrát alakítanak ki, melynek jellemvonásai tetten érhetők az abban felnőtt és a benne élők hétköznapjaiban.”* (Horkai, 2004. p. 6.). Mindemellett Inglehart tanulmánya, a technológia fejlődéstől függetlenül is bizonyította, hogy a kultúrák generációs fejlődése valós folyamat (Beugelsdijk & Welzel, 2018). A technológiai fejlődés hatása mellett, lényeges kiemelni a kultúrák internacionalizálódását, elsősorban a globalizáció hatására (Shaules, 2007), amely szintén megkérdőjelezi az elmélet „örök” időállóságát.

A dolgozat célja tehát, hogy egyfajta keresztvényességi vizsgálatnak vesse alá Hofstede-modelljének magyarországi vetületét, és megvizsgálja, valóban érvényes-e a Hofstede-modell generációtól függetlenül ma Magyarországon, az urbanizációra való tekintettel, elsősorban Budapesten. A kérdés megválaszolásához szükséges vizsgálat a következő felépítés szerint zajlik:

- elsőként Hofstede-modelljével foglalkozom, annak elődjeivel, lényegével, továbbélésével, kritikáival, stb.,
- ezt követően röviden bemutatásra kerül az X, Y, valamint a Z generáció,
- majd Magyarország jelenlegi indexeire koncentrálok, mind a Hofstede-modellben, mind az egyéb kapcsolódó kulturális értékrend modellekben,
- a dolgozat második felében a mintavételen alapuló kutatás található, amely egyrészt egy kérdőíves megkérdezés eredményeinek bemutatására, másrészt pedig több fókuszcsoporthoz tartozó interjú eredményeinek bemutatására tagolható.

II. A HOFSTEDE MODELL BEMUTATÁSA

II.1. A dolgozat marketing jelentősége

A téma marketing jelentősége a globalizációhoz kapcsolódik. A kultúrát, a generációk preferenciáit több esetben is vizsgálja, valamint a már rendelkezésre álló információkat használja a marketing (a teljesség igénye nélkül, például a piackutatás, célközönség meghatározása, termékfejlesztés, reklám, nemzetközi marketing esetén). Egy felkészült nemzetközi márkának mindig figyelembe kell vennie az adott ország kultúráját, ellenkező esetben súlyos, nem csupán reputációs károk, de anyagi károk is érhetik (Totth, 2019). A kulturális különbségek számos szinten jelenhetnek meg a nemzetközi marketingben (Tóth, 2008), mint például:

- az eltérő szimbólumrendszerek gátolhatják az üzenet dekódolását pl.: Proctor & Gamble Pampers termékeinek csomagolásán egy gólyát ábrázolt egy nagy csomaggal, amiben a baba helyett a pelenka érkezett, azonban a Japán kultúra szerint a csecsemő barackban úszva érkezik a folyón, így a Japán fogyasztók számára nem volt érthető a reklám, és ennek következtében az eladások is csökkenni kezdtek (Global Marketing Professor, 2019),
- a színek eltérő értelmezése a szándékozottól eltérő üzenetet közvetíthet pl.: McDonald's korábban alkalmazott fehér arcú Donald bohóca Ázsiában negatív példa, hiszen ott a fehér a gyász színe (Totth, 2019),
- az eltérően értelmezett hierarchia szerepe sértő lehet pl.: A Coca Cola Fanta 2017-es reklámja, egyfajta tréfára épült, miszerint a még gimnazista fiatalok átveszik a Fanta vezetését, ami az Amerikai Egyesült Államokban elfogadhatónak minősült, de a kínai társadalomban egy a hierarchiában magasabban álló személy tekintélyének aláásása elfogadhatatlan (Szalkai, 2017),
- hasonlóképp sértő lehet az adott nemzet történelmi háttérének figyelmen kívül hagyása pl.: Trianon elnevezésű étkezészetet árusítani Magyarországon (Totth, 2019), vagy Hitler néven jégkrémet forgalmazni lényegében bárhol a világon (2015; Fromowitz, 2017),
- a nyelvi eltérések miatt szükséges reklámszöveg fordítások eltorzíthatják az eredeti üzenet jelentését, sokszor akaratlanul is pejoratív fennhangot adnak neki pl.: „GotMilk?” kampány spanyolra lefordítva „Szoptatsz?” (Szalkai, 2017),
- a különböző szokások, valamint a természetesnek tekintett alapfolyamatok eltérése is okozhat félreértéseket pl.: Nestlé elsősorban képi anyagot alkalmazó nemzetközi

baba-étel reklámja a következőképpen épült fel: 1. kép: baba sír, 2. kép: baba elfogyasztja a Nestlé terméket, 3. kép: baba mosolyog. A problémát az jelentette, hogy a plakátot, ugyanebben a sorrendben, arab országokban is felhasználták, ahol azonban jobbról balra olvasnak (Totth, 2019),

- de akár egy nemzetközi kampány megszervezése során is jelentkezhet ütközés az egyes részlegek és nemzetek együttműködése között (Tóth, 2008).

Mindezen félreértések elkerülése, valamint a hatékony nemzetközi munka biztosítása végett fontos, hogy a marketing szakemberek tisztában legyenek a célzott-vagy együttműködő piac kulturális értékeivel.

II.2. A kultúra fogalma

Azt, hogy pontosan mi az a kultúra nehezebb meghatározni, mint azt kijelenteni, hogy folyamatosan változik. Több évtizeden keresztül, több kutató is vizsgálta a kultúra fogalmi meghatározásának lehetőségét. Azonban, mivel jelen dolgozatnak nem a különböző kulturális definíciók fejlődésének és tartalmának a vizsgálata a célja, így a későbbiekben ennek bemutatására, egy rövid áttekintésen túl, nem kerül sor. A következőkben tehát röviden, a teljesség igénye nélkül, szükségszerű kitérni a témára, hogy a későbbiek értelmüket nyerjék, valamint, hogy a témát megfelelő kontextusba helyezzük.

A XIX. század során a kultúrának két különböző jelentését is értelmezték, egyrésztől kívánatos tulajdonságok összességét jelentette, érthető módon, hiszen a főnév a „kulturált” jelzőből alakult ki (Shaules, 2007); másrésztől megkülönböztetésként használták, a világ felosztásához (azonban kiemelendő, hogy az egyes kultúrák között nem volt rangsor, kulturális rasszizmus nem állt fenn) (Williams, 1958).

A XX. századig az uralkodó elméletek szerint az emberi viselkedés alapját nem a kultúra, hanem a rassz határozta meg (Shaules, 2007), amely elmélet többek között Boas, Lévi-Strauss, Mead, Benedict, Durkheim és Weber munkásságának köszönhetően megváltozott, és az emberi viselkedés, valamint reakciók hátterébe a kulturális értékek, a különböző világnézetek kerültek (Shaules, 2007). Emellett a kutatók abban is egyetértettek, hogy a kultúra, amiből származunk, ami bennünk él, általunk nem meghatározható, hiszen a részünkké válik, csak külső szemlélő tudja meghatározni azt (Shaules, 2007).

A XX. század első felében bekövetkezett paradigma-váltást követően, a század második felében pszichológusok (Freud, Jung) az egyén (Brill, 1995), antropológusok (Barnlund) a társadalom szintjén vizsgálták a kultúra formáló hatását (Barnlund, 1989).

Mindezeket az elméleteket megbontani látszik a globalizáció formáló hatása, ma már nem beszélhetünk tisztán magyar, olasz, vagy akár spanyol kultúráról, a kereskedelmi határok megszűnése, a kulturális határokat is elmosta (Shaules, 2007).

Figyelembe véve, hogy Hofstede elmélete köré épül a dolgozat, az ő megfogalmazását tartom érdemesnek kiemelni, és a továbbiakban a kultúra szó alatt általánosságban érteni. Hofstede szerint a kultúra egyszerűen fogalmazva az, ahogy felneveltek minket (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010). Kedvelt metaforája továbbá a kultúrát az elme szoftverének nevezni, amely a többszöri kiadást megélt művének az alcíme is: „*Culture is the collective programming of the mind that distinguishes the members of one group or category of people from others*” (Hofstede, 2011 p. 3.). Véleménye szerint a kultúra kollektívan határozza meg társas interakcióinkat (beleértve azt, hogy mit osztunk meg a másikkal, de azt is, hogy hogyan), a világ- valamint életképünket (mi számít az életben, mi a kívánatos állapot), de kultúra sosem egyéni, és nem azonos a személyiséggel (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010). A továbbiakban tehát a kultúra fogalmán Hofstede definícióját értem, kivéve, ha ettől eltérő értelmezésre felhívom a figyelmet.

Végezetül fontosnak tartom még kiemelni a kultúráknak a hagyma modelljét, amelynek lényege, hogy minden kultúra többféleképpen manifesztálódik, mely megjelenési formákat rétegesen érdemes elképzelni: minél közelebb vagyunk a hagyma magjához, a belső rétegekhez, annál nehezebben változtatható az adott megjelenése a kultúrának (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010). A szimbólumok a kultúra legfelszínebb megjelenési formáját képezik, ezeket könnyen elhagyjuk és sajátítunk el újakat. Ide tartozik az éppen divatos szleng vagy öltözködés, a státuszszimbólumok stb. Amellett, hogy a divattal összefüggésben változnak, nem egyediek, nem azonosítanak kultúrákat (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010). A hősök és a szokások már mélyebb beidegződéseket jelentenek, ezek a társadalom által elismert karakterek, és illendő társas viselkedési formák, rendezvények (pl.: Barbie baba, esküvő). Mindhárom réteg a külső szemlélő számára látható elemeket tartalmaz, de ezeknek az egyén számára képviselt kulturális értéke megfigyeléssel nem megállapítható. A kultúra alapját, és a modell magját, az értékeink adják, azaz az, hogyan érzünk bizonyos alapvető dolgok iránt: mi a jó-és mi a rossz, mi erkölcsös-és mi nem stb. Ezeket az értékeket Hofstede szerint körülbelül 20 éves korunkig sajátítjuk el, melyeket a kor előrehaladtával egyre jelentősebb mértékben befolyásol a családjunk, az iskola és végül a munkánk (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

II.3. A modell időbeni elhelyezése

A XX. század második felében, a paradigma váltást követően, több kulturális értékorientációs kutatás született Hofstede munkáját megelőzően, amelyek közül a téma szempontjából általam a legjelentősebbnek ítéltre röviden kitérek.

Hofstede IBM kutatása szempontjából a legmeghatározóbbnak Inkeles és Levinson által 1954-ben meghatározott alap problémákat nevezhetnénk, hiszen ezek szoros összefüggésben állnak az általa megalkotott dimenziókkal (lásd II.4.).

Szintén jelentős modell a Edward T. Hall 1976-os elmélete, ami az egyes kultúrákat a kommunikáció módja alapján két csoportba sorolta: magas kontextusú és alacsony kontextusú csoportokba. Előbbi esetében a kommunikáció során túlnyomó részt implicit információkra kell támaszkodni (erőteljes metakommunikáció), míg utóbbi esetében az egyének szinte mindent szóban fejeznek ki, a környezeti elemek, és előzmények nélkül is értelmezhető a párbeszéd (Hall, 1976).

Fons Trompenaars és Charles Hampden-Turner hét kulturális dimenziót határozott meg 1997-ben publikált főművükben:

- univerzalizmus - partikularizmus – azaz kikre érvényesek a szabályok?
- individualizmus - kommunitarianizmus – a csoport és az egyén viszonya,
- specifikus - diffúz – a magánélet és a munka viszonya,
- semleges - érzelmes – azaz hogyan fejezik ki az érzelmeiket az emberek?
- teljesítményorientált - egyéb körülmények által orientált – a státusz megítélése,
- szekvenciális idő - szinkronikus idő – az idő megítélése,
- belső irányítás – külső irányítás – a természethez, a környezethez való viszony (Holicza, N/A).

Végezetül érdemes kiemelni Ronald Inglehart elméletét (1997), aki az emberek értékrendjében bekövetkezett változásokra koncentrált, együttesen vizsgálva a gazdasági fejlődést, a kulturális és politikai változásokat. Szerinte, előbb a hagyományos – tekintélytisztelően alapuló – értékrend modern értékrenddé alakul, majd a modern értékrend posztmodern értékrenddé, és ez jelenti a kultúrák evolúciós fejlődését. A kutatása nyomán megalkottak egy világ-értéktérképet, ami két tengely mentén sorolja be a nemzeteket: világi - racionális vagy világi - tradicionális értékek, és túlélés vagy önkifejezés értékei. Később ezt vallási és civilizációs összefüggésekkel egészítették ki (Milassin Anda, 2019).

II.4. A modell lényege, a dimenziók jelentése

Hofstede művének első kiadása 1991-ben jelent meg, ekkor a tanulmány 57 országra vonatkozóan tartalmazott eredményeket, ma már azonban az egyik legismertebb a kultúrák közötti különbségekről alkotott gondolati rendszerré nőte ki magát (Tóth, 2008).

A megalkotott eredetileg négy, ma már hat dimenzió, a nemzeti kultúrák olyan vonatkozásai, amelyek összehasonlíthatók egymással. Egyben az első IBM adatbázis alapján 1991-ben folytatott kutatás dimenziói megfelelnek a Inkeles és Levinson által 1954-ben meghatározott alap problémáknak. Utóbbi kutatók szerint a minden társadalom ugyanazokkal a problémákkal és kérdésekkel foglalkozik, csak a válaszok mások. Ezen probléma-körök a következők: 1) a hatalomhoz való viszonyulás, 2) az egyén értelmezése a közösség és a férfiasság/nőiesség vonatkozásában, valamint 3) a konfliktuskezelés. Egyértelműen látszik, hogy a meghatározott kérdéskörökkel egybeesnek Hofstede eredeti dimenziói: a Hatalmi Távolság, az Individualizmus-Kollektívizmus, a Férfiasság-Nőiesség, és a Bizonytalanságkerülés (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

A dimenziókat korrelációs és regressziós elemzés eredményeként alkották meg a kutatók. Az eredetileg használt IBM kérdőív megtalálható a dolgozat *1. Melléklete*ként. Érdekesség, hogy a nemzetekre vonatkozó dimenziók a munkára vonatkozó kérdések eredményeként születtek, azaz lényegében deduktív, és indirekt módon (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010). Az eredményül kapott pontszámokat kvantitatív és kvalitatív módon is érvényesítették a szerzők. Olyan tényezőkkel összevetve mérték ismételten korrelációt, amik logikus kapcsolatban állhatnak az adott dimenzió indexével, mint például Individualizmus-Kollektívizmus és a nemzeti jólét (GNI/fő) kapcsolat, így teljesítve az adatok kvantitatív módszerrel történő érvényesség ellenőrzést. Továbbá az eredményeket kvalitatív információkkal is kiegészítették, és összefüggésbe hozták, az adott ország történelmére, politikájára és egyéb társadalmi körülményekre vonatkozóan (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

A dimenziók nemzetekre vonatkozóan készültek, azonban Hofstede főművének második kiadásában felhívja a figyelmet arra, hogy egy egyénben többféle „*mentális programozás*” érvényesülhet, hiszen egyszerre több csoporthoz is tartozik, amelyek nem szükségszerűen állnak harmóniában egymással. Ilyen különböző mentális programozásokat jelenthet az adott személy nemzetisége, vallása, neme, generációs hovatartozása, társadalmi rétege, munkahelyi kultúrája (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

A megalkotott dimenziók stabilitása, Hofstede szerint a kultúra hagyma modelljével áll összefüggésben, oly módon, hogy a kultúra külső rétegének elemei könnyen és gyorsan változhatnak, például a technológia változásával, de a legbelső réteg, az adott nemzet értékei, illetve ennek azon elemei, amelyeket még gyerekkorban sajátított el, nem változtathatók, tényekként kezelendők (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010). Hofstede szerint a generációk közötti kulturális különbségek sok ember számára evidensek, gyakran túlértékeltek. Szerinte, a nem, a generáció, és a társadalmi osztály csak részben osztályozhatók a nemzeti dimenziók szerint, hiszen ezek a társadalmi rendszerek alrendszerei, míg a nemzeti dimenziók a társadalmi rendszerekre vonatkoznak (pl.: országok) (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

Habár a kulturális értékeket Hofstede stabilnak tartja, a megállapított dimenziókat nem tartja örök érvényű tényeknek, hanem egy kutatás eredményeinek. Nem meghatározó tényezők, hanem következtetések, ezáltal egy másik kutatás, más vagy újabb dimenziókat fedhet fel. Ugyanezt igazolja, hogy az eredetileg négy dimenziós modell utólag egészítették ki további két dimenzióval, más kutatások eredményei alapján, a Hosszú-vagy Rövid távú Orientációval, és az Elnéző-vagy Visszafogott szemlélettel (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

A következőkben (II.4.1-II.4.6) bemutatásra kerülnek a megalkotott dimenziók. A hatékonyabb áttekintés érdekében a minden dimenzió esetén ismétlődő, ezáltal rendszerezhető információkat táblázatos formában közlöm.

II.4.1. Hatalmi Távolság

A Hatalmi Távolság dimenzió azt fejezi ki, hogy az egyes nemzetek mennyiben fogadják el a hatalom egyenlőtlen elosztását, illetve mennyiben várják el azt. Tehát, lényegében az egyenlőtlenség mértékét fejezi ki, alulról felfelé nézve (azaz az „elnyomottak” nézőszögéből), ezáltal feltételezve, hogy az egyenlőtlenség mértéke megegyező mértékben függ az elnyomottaktól, mint az elnyomóktól (Hofstede, 2011).

Az elfogadás képessége és mértéke egyértelműen megjelenik olyan informális szervezetekben is, mint például a család: gyerek - szülő viszony (Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Power Distance, 2014).

A hatalmi távolság index összefoglaló adatai

1. Táblázat

Alacsony index (PDI)¹	Magas index (PDI)
Jellemzők	Jellemzők
Az egyenlőtlenség rossz, tenni kell ellene.	Az egyenlőtlenség normális.
A vezetők szükségesek, de nem felsőbbrendűek.	A vezetők felsőbbrendűek, különlegesek.
Decentralizált szervezet a preferált.	Centralizált szervezet a preferált.
A gyermeknek tanítandó legfontosabb érték az önállóság.	A gyermeknek tanítandó legfontosabb érték a tisztelet.
A szülők a gyerekeket egyenlőként kezelik.	A szülők a gyereket alsóbbrendűnek tekintik.
Az oktatás gyermekközpontú.	Az oktatás tanárközpontú.
Ritka a korrupció, politikai karriernek a botrányok véget vetnek.	A korrupció gyakori, a botrányokat eltussolják.
A társadalom vagyoneelosztása viszonylag egyenlő, kicsik a különbségek.	A társadalmi vagyoneelosztás rendkívül egyenlőtlen, szélsőséges.
A vallás mindenkié, a hívők egyenlők.	A vallás erősen papközpontú, aki a hierarchia magasabb szintjén helyezkedik el.
Példa országok	Példa országok
Ausztria (11)	Mexikó (81)
Dánia (18)	Oroszország (93)
Amerikai Egyesült Államok (40)	Európában a legmagasabb: Szlovákia (104)
Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?	Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?
Kevésbé éles kereset-eltérések, nagyobb középosztály.	Magasabb kereset-eltérések, kisebb középosztály.
Legális hatalom, a politikai viták csendesen rendeződnek el.	Jellemző állami formák a diktatúra, oligarchia; gyakoriak a tüntetések és az agresszív viták a politikában.
A politikai rendszer lassan, hosszan fejlődik.	A rendszerváltáshoz jellemzően forradalom kell.
Gyakoriak a fiatalabb vezetők az üzleti életben.	Az üzleti vezetők idősebbek és hosszabban maradnak a pozíciójukban,
Támogatottak az újítók.	Innováció csak úgy mehet végbe, ha az államilag támogatott.

Forrás: Hofstede (2011), Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Power Distance (2014) és Hofstede et al. (2010) alapján saját szerkesztés

Az index jellemzően magasabb Kelet-Európában, Latin, Ázsiai és Afrikai országokban, míg alacsonyabb német-és angol anyanyelvű nyugati országokban (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

Az eredmények időbeli stabilitását tekintve Hofstede szerint legalább az elkövetkező századokra stabilnak tekinthető a nemzetek „rangosra”, vagy egymáshoz való viszonya,

¹ PDI: Power Distance Index, Hatalmi Távolság Index

viszont minden nemzetre jellemző, hogy generációról generációra csökken a függőség iránti igényünk, és ezzel párhuzamosan csökken a PDI is (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

II.4.2. Individualizmus - Kollektívizmus

A második dimenzió, az individualizmus szemben a kollektívizmussal, azaz, hogy a nemzet tagjai inkább önállóan, vagy kölcsönösen függőnek érzik magukat, illetve érzik jól magukat (Hofstede, 2011).

A hatalmi távolság és az individualizmus mértéke között egyértelmű, és matematikailag is bizonyított a kapcsolat: alacsonyabb hatalmi távolság index-szel rendelkező országok leggyakrabban individualista országok, és ugyanúgy igaz ez fordítva is. Ez a korreláció elsősorban az ország vagyonával, az emberek életszínvonalával magyarázható, hiszen a alacsony hatalmi távolság és a magas individualizmus index is erősen korrelál a jóléttel. Azonban, ha gazdag országokat hasonlítunk gazdag országokkal (vagy szegény országokat szegény országokhoz), azaz kiszűrjük a jólétet, mint változót, akkor a két dimenzió közötti összefüggés jóformán eltűnik. Ez az oka annak, hogy két külön dimenzióként szerepelnek a modellben (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010). Mindemellett a döntés tovább támogatta, hogy míg a PDI korrelál az egyének foglalkozásával, addig ugyanez nem igaz az IDV-re (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

Az Individualizmus index összefoglaló adatai

2. Táblázat

Kollektívizmus (alacsony IDV)²	Individualizmus (magas IDV)
Jellemzők	Jellemzők
Emberek közötti kötődés erős egy csoportos belül, a gondolkodás mód középpontjában a „Mi” áll.	Emberek közötti kötődés laza, a gondolkodás mód középpontjában az „Én” áll.
Az egyének egy egész csoportról kell gondoskodnia (teljes család, akár teljes település).	Az egyének csak önmagáról és esetleg a szűk családról kell gondoskodnia.
Csoportok versengenek egymással.	Egyének versengenek egymással.
Csoportos feladat elvégzésének prioritásai: 1. Kapcsolat építése a csoporttagokkal, 2. Feladat elvégzése	Csoportos feladat elvégzésének prioritásai: 1. Feladat elvégzése, 2. Kapcsolat építése a csoporttagokkal
Legfontosabb a harmónia csoporton belül és kívül.	A konfliktus szükséges és egészséges.
Bizonyos információk egyértelműnek tekintettek, így a kommunikáció rövidebb (Hall: magas kontextusú kultúra).	Mindent tisztázni kell, a félreértések elkerülése végett, így a kommunikáció hosszabb. (Hall: alacsony kontextusú kultúra)
Az oktatás célja, hogy megtanuljunk tanulni.	Az oktatás célja, hogy megtanuljuk mit kell csinálni.

² IDV: Individualism Value, Individualizmus-Kollektívizmus Index

Példa országok
Kína (20)
Oroszország (39)
Japán (46)
Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?
Szegény országok.
Kisebbségi sajtószabadság, az emberi jogok indexe alacsony(abb).
Alacsonyabb választási ráta.
Az élet tempója lassabb.
Sokszor az „Én” szó tabunak számít a nyelvben.
A közösségi média elsősorban kapcsolattartásra használt.

Példa országok
Németország (67) (legtöbb európai ország)
Dánia (74)
Egyesült Államok (91)
Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?
Vagyosabb országok.
Nagyobb sajtószabadság, emberi jogok indexe magas(abb).
Magasabb választási ráta.
Az élet tempója gyors ³ .
A nyelv adottsága, hogy többet használják az „Én” szót.
A közösségi média használata aktív.

Forrás: Hofstede (2011), Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Individualism (2014) és Hofstede et al. (2010) alapján saját szerkesztés

Érdekesség, valamint további hasonlóság a PDI és a IDV között, hogy hasonlóképpen a PDI-hoz, az elmúlt évek mérései alapján, az IDV értéke szinte minden országban egyre erősödik, de erősségének országok közötti sorrendje nem változott az elmúlt 30 évben (Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Individualism, 2014).

II.4.3. Férfiasság – Nőiesség

A harmadik dimenzió arra koncentrál, hogy egy társadalomban mennyire elfogadott az erő(szak), illetve az erőfölény használata. Egy férfias társadalomban a klasszikus nemi szerepek érvényesülnek, a méret a lényeg, és mindkét fél nyerni akar. Ezzel szemben, egy nőies társadalomban nagyobb szerep jut az érzelmeknek, együttérzésnek (Hofstede, 2011).

Az adatgyűjtés során ez volt az egyetlen dimenzió, ahol számított, és ebből következően meg is különböztették, hogy az információ nőtől, vagy férfitől származik-e. Szintén egyedi, hogy az index eredménye nem áll összefüggésben az ország jólétével, viszont összefügg az egyén korával: a kor előre haladtával a MAS⁴ értéke csökken. (Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Masculinity, 2014). További összefüggés, hogy hasonlóképpen a PDI-hoz, a szakma és a MAS értéke között kapcsolat figyelhető meg: nőies szakmákban dolgozó férfiak alacsonyabb MAS eredményt kaptak (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

³A gyaloglás sebessége alapján meghatározva (Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Individualism, 2014).

⁴ MAS: Masculinity Index, Férfiasság-Nőiesség Index

A Férfiasság index összefoglaló adatai

3. Táblázat

Nőiesség (alacsony MAS)	Férfiasság (magas MAS)
Jellemzők	Jellemzők
Enyhén, vagy egyáltalán nincs jelen a klasszikus nemi szerepek megkülönböztetése, miszerint a férfi az anyagi sikerre, a nő pedig az életminőség javítására koncentrálna.	Klasszikus nemi szerepek megkülönböztetése erős, egyaránt megmutatkozik a mindennapokban, a munkában és a gyermek nevelésben is.
Munka és a család kiegyensúlyozása a cél.	Munka fontosabb, mint a család.
Gyengéket sajnálják, segítik.	Gyengéket lenézik, az erőseket istenítik.
Érzelmekről és az élet tényeiről mindkét szülővel nyíltan beszélhet a gyerek.	Érzelmekről az anyával, "Valós problémákról" az apával ajánlott beszélni.
A gyermekvállalás, a család méretének meghatározása közös döntés.	A férfi dönt a gyerekek számáról.
Bárki sírhat, senki sem verekedhet.	Férfiak nem sírhatnak, de verekedhetnek; nők sírhatnak, de nem verekedhetnek.
Politikában jelentős a választott női képviselő száma.	Kevés, vagy egyáltalán nincs női képviselő a politikai életben.
A vallás az emberekre koncentrálna.	A vallás az erős Istenre koncentrálna.
Példa országok	Példa országok
Hollandia (14)	Egyesült Államok (62)
Dánia (16)	Olaszország (70)
Oroszország (36)	Japán (95)
Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?	Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?
Írástudatlanok aránya alacsonyabb.	Írástudatlanok aránya magasabb.
Az általánosan elfogadott nézet szerint, a szegénység oka a szerencsétlenség.	Több szegény ember, és az általánosan elfogadott nézet szerint, a szegénység oka a lustaság.
Mindkét nem részt vesz a bevásárlásban, így mindkettőnek érdemes hirdetni/reklámozni.	A napi bevásárlás a nő végzi, így neki érdemes hirdetni/reklámozni.
A fizetés kevésbé fontos, hosszabb szabadságok gyakoribbak.	A fizetés fontosabb, mint a munka élvezete.
A közösségi média kapcsolat építésre használt.	A közösségi média tények keresésére használt.

Forrás: Hofstede (2011), Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Masculinity (2014) és Hofstede et al. (2010) alapján saját szerkesztés

Érdekes továbbá kiemelni, hogy a nők által felállított értékrend nemzetről nemzetre kisebb mértékben tért el, mint a férfiak értékrendje, valamint, hogy az erősen maskulin országokban a dimenzió gyakran tabu téma (Hofstede, 2011). Ilyen erősen maskulin országok jellemzően a német anyanyelvű országok, a latin országok, mint Mexikó vagy Olaszország. Ezzel szemben rendkívül nőies a kultúrája az északi norvég országoknak, mint például Dánia, Finnország vagy Svédország (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

II.4.4. Bizonytalanságkerülés

A társadalom, valamint annak tagjainak azon képessége mutatkozik meg ebben a dimenzióban, hogy mennyire tudják kezelni a bizonytalanságot, valamint a kétértelműséget, mennyire vágnak a megszokottra. Nem szabad azonban összekeverni a kockázattűrő képességgel (Hofstede, 2011)!

Erősen bizonytalanságkerülő nemzetek úgy szervezik a környezetüket, hogy próbálják minimalizálni az ismeretlen helyzeteket, így szigorú viselkedési kódex, jogi rendszer szerint élnek. Ezzel szemben, azok a nemzetek, akiknél az index értéke alacsony, jellemző a spontaneitás, az ismeretlen keresése, és az egyediség (Hofstede, 2011).

Ritka a szélsőséges példa, a legtöbb társadalom valahol a két véglet között helyezkedik el, de erősen változhat az index értéke kritikus helyzetekben, például háborús időszakban megnövekszik a bizonytalanság kerülés (Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Uncertainty Avoidance, 2014).

A Bizonytalanságkerülés index összefoglaló adatai

4. Táblázat

Alacsony bizonytalanság kerülés (alacsony UAI)⁵	Magas bizonytalanság kerülés (magas UAI)
Jellemzők	Jellemzők
Kevesebb stressz, és idegeskedés, laza életvitel.	Mivel több a „fenyegetés”, több stressz és idegeskedés a jellemző.
A bizonytalansági tényező az élet része.	A bizonytalansági tényező ellen küzdeni kell.
Agresszió és erős érzelmek kimutatása nem elfogadott.	Agresszió és erős érzelmek kimutatása elfogadott.
„Ami más, az érdekes”.	„Ami más, az veszélyes”.
Más nemzetekkel szemben toleránsabbak.	„Idegenek”, más nemzetek félelmetesek.
Deviáns viselkedéssel szemben toleránsabbak.	Deviáns viselkedéssel szemben elutasítók.
A lehető legkevesebb szabály kell, és azokat is meg lehet szegni, ha szükséges.	Szabályokra szükség van (emberek belső szükséglete), akkor is ha azok nem élhető szabályok.
A relatív jólét értékelésekor magasabb átlagpontszám jellemző.	A relatív jólét értékelésekor alacsonyabb átlagpontszám jellemző.
Innováció gyorsan beépül, örömmel fogadott.	Innováció nagyon lassú, és óvatos.
Állások váltása gyakoribb, könnyű.	Emberek ritkán váltanak állást, akkor sem, hogyha nem érzik jól magukat a munkahelyen.
A tanárok sem tudhatnak mindent, elfogadott, hogyha néhány kérdésre nem tudják a választ.	A tanároknak minden kérdésre tudniuk kell a helyest választ.
Vallás, filozófia és tudomány mind relatívak.	Vallás, filozófia és tudomány terén a nagy elméletek, és mindent elsöprő igazságok a jellemzők.

⁵ UAI: Uncertainty Avoidance Index, Bizonytalanságkerülés Index

Példa országok
Szingapúr (8)
Kína (30)
Egyesült Királyság (35)
Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?
Az emberek lassabban, biztonságosabban vezetnek.
Az alkoholizmus kevésbé jellemző.
Igazolvány csak akkor szükséges, hogy nálad legyen, ha az igénybe venni kívánt szolgáltatás megkívánja.
Kevesebb nővér, több orvos.
Az általánosan elfogadott nézetek szerint a korrupció főleg a szegény országokban jellemző.
A könnyű, kényelmes és praktikus termékek a népszerűbbek, így azok reklámozásakor erre az attribútumra kell koncentrálni.
A hirdetések legyenek szórakoztatóak.

Példa országok
Japán (92)
Európában a legmagasabb: Lengyelország (93)
Oroszország (95)
Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?
Az emberek általában gyorsabban vezetnek (hiszen nem kockázatkerülésről beszélünk).
Az alkoholizmus elterjedt.
Mindenhova viszik az emberek az igazolványaikat.
Kevesebb orvos, több nővér.
Az általánosan elfogadott nézetek szerint a gazdag országok korrumpáltak.
A tiszta megjelenésű termékek népszerűbbek, így termékek reklámozásakor erre az attribútumra kell koncentrálni.
A hirdetések közül azok a népszerűek, ahol egy „szakértő” győzi meg őket a termék szükségességéről.

Forrás: Hofstede (2011), Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Uncertainty Avoidance (2014) és Hofstede et al. (2010) alapján saját szerkesztés

A világ országait vizsgálva megállapítható, hogy magasabb a bizonytalanságkerülés a közép-és kelet-európai országokban, a latin országokban, Japánban, és a német anyanyelvű országokban, és alacsonyabb a norvég, és kínai kultúrájú országokban (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

II.4.5. Hosszú-és Rövid távú Orientáció

Azokban a kultúrákban, ahol a hosszú távú orientáció a jellemző, az az általánosan elfogadott nézet, hogy folyamatosan készülni kell a jövőre, tervezni kell, takarékoskodni, változni stb. Ezzel szemben, a rövid távú orientációs kultúrák abban hisznek, hogy a világ olyan amilyen, nem változik, így a múltból szerzett tudás és tapasztalat elégséges bázist nyújt a jövőre nézve is (Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Long-term orientation, 2014).

A Hosszú-és Rövid távú Orientációs dimenziót utólag, 1988-ban adta hozzá Hofstede a korábban megfogalmazott négyhez, egy 23 országban Michael Harris Bond által 1987-ben folytatott kutatás eredményei alapján (Hofstede, 2011). Azonban, mivel Bond kutatása 23 országra vonatkozott, Hofstede fő művének harmadik kiadásában már Minkov 1994-es kutatásának eredményei jelennek meg 93 országra vonatkozóan (Hofstede, 2011).

A Hosszú/rövid távú orientáció index összefoglaló adatai

5. Táblázat

Rövid távú orientáció (alacsony LTO) ⁶	Hosszú távú orientáció (magas LTO)
Jellemzők	Jellemzők
A múlt és a jelen kapcsolatát nemzeti büszkeség, és szociális elvárásoknak való megfelelésen keresztül élik meg.	Gyakorlatiasabb megközelítése az életnek, készülés a jövőre, alkalmazkodás a folyamatos változásokhoz.
Az élet legfontosabb eseményei már megtörténtek, vagy most történnek folyamatosan.	Az élet legfontosabb eseményeit a jövő tartogatja.
Jó és a rossz stabil, nem változhat.	Jó és a rossz relatív fogalmak, idővel változhatnak.
A vezető legyen következetes, mindig egyforma és kiszámítható.	A vezető legyen alkalmazkodó, fejlődő, rugalmas.
A saját nemzetünkre kell büszkének lenni.	Tanulni kell más országoktól.
A hagyományok szentek.	Hagyományokat meg lehet, és meg is kell változtatni.
Fogyasztói társadalmi, az emberek sokat költenek szórakozásra is.	Az emberek inkább tartalékolnak, befektetnek.
A diákok a jó teljesítményt, vagy annak ellenkezőjét a szerencse kérdésének tulajdonítják.	A diákok a jó teljesítményt, vagy annak ellenkezőjét a befektetett energia kifizetődésének, vagy annak hiányának tulajdonítják.
Inkább a szélsőségek jellemzők.	Az „arany középút” keresése a jellemző.
Példa országok	Példa országok
Egyesült Államok (26)	Japán (88),
Mexikó (24)	Kína (87),
Egyiptom (7)	Németország (83)
Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?	Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?
Középiskolában jellemzően gyengék a matematika eredmények, de a diákok mégis jónak érzik a saját teljesítményüket.	Középiskolában jobbak a matematika eredmények, de a diákok mégis lekicsinylik a saját teljesítményüket.
Kevés befektetés, a befektetők részvényeket és az alapokat kedvelik.	Nagy befektetési állományok, befektetők inkább a családi vállalkozásokat és az ingatlanbefektetéseket kedvelik.

Forrás: Hofstede (2011), Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Long term orientation (2014) és Hofstede et al. (2010) alapján saját szerkesztés

A hosszú távú orientáció elsősorban az Észak-Ázsiai országokra, valamint a Kelet-és Közép Európai országokra jellemző, míg rövid távú orientáltság illik az Amerikai Egyesült Államokra, Ausztráliára, az Afrikai és muszlin országokra (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

⁶ LTO: Long Term Orientation Index, Hosszú-vagy Rövid távú Orientáció Index

II.4.6. Elnéző-vagy Visszafogott szemlélet

Egy toleránsabb, szabadabb, elnéző kultúrájú társadalom szerint az élményeket meg kell élni, követni kell a vágyainkat és a megérzéseinket, a barátok és a család a legfontosabb dolgok az életben, és a boldogság kulcsa a szabadság. Ezzel szemben egy korlátozottabb, visszafogott kultúrájú társadalomban az életet a munkával azonosítják, és az általánosan elfogadott nézet szerint, az élet nehéz (Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Indulgence, 2014).

A hatodik dimenzió hasonlóképp az ötödikhez, szintén az 1994-es Minkov által végzett elemzés eredményeiként került meghatározásra, és a harmadik, 2010-es kiadásban jelent meg először (Hofstede, 2011).

Érdekesség, hogy hasonlóképpen az individualizmushoz, az élet nagyobb élvezete is egyre erősödött, de megőrizte az országok egymáshoz mért távolságát, az elmúlt 30 évben (Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Indulgence, 2014).

A Elnéző/visszafogott index összefoglaló adatai

6. Táblázat

Visszafogott (alacsony IVR)⁷	Elnéző (magas IVR)
Jellemzők	Jellemzők
Nem a szükségleteink vezérelnek minket.	Az életet élvezni kell, szórakozni kell.
Emberek kevésbé boldognak és kevésbé egészségtelenebbnek érzik magukat.	Emberek boldogabbnak és egészségesebbnek érzik magukat.
Nem tudsz tenni az ellen, ami veled történik.	Az életedet te irányítod.
Pesszimista, cinikus attitűd.	Pozitívabb attitűd.
Introvertáltabb emberek.	Extrovertáltabb emberek.
A szólásszabadság nem fontos .	A szólásszabadság kiemelt érték.
Baráti kapcsolatok kevésbé jelentősök, pótolhatók.	Baráti kapcsolatok rendkívül jelentősök, a barátok a család részei.
Sportot inkább nézik.	Aktív sportolók.
Olyan országokban, ahol a lakosság iskolai végzettsége magas, a gyermekvállalási ráta alacsonyabb.	Olyan országokban, ahol a lakosság iskolai végzettsége magas, a gyermekvállalási ráta is magasabb.
A nem éhező országokban is kevés az elhízott ember.	A nem éhező országokban az elhízás elterjedt.
Példa országok	Példa országok
Egyiptom (4)	Svédország (78)
Oroszország (20)	Nigéria (84)
Németország (40)	Mexikó (97)
Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?	Milyen társadalmi jelenséggel áll összefüggésben?
Alacsonyabb bűnözési ráta, több rendőr.	Magasabb bűnözési ráta, kevesebb rendőr.

⁷ IVR: Indulgence versus Restraint Index, Elnéző-vagy Visszafogott Index

Alacsonyabb születési ráta.
Kevesebb elhízott ember.

Magasabb születési ráta.
Több elhízott ember.

Forrás: Hofstede (2011), Hofstede, 10 minutes with Geert Hofstede on Indulgence (2014) és Hofstede et al. (2010) alapján saját szerkesztés

II.5. A modell tovább élése és kritikái

Az elmélet első megjelenése teret adott, és teret ad még ma is újabb-és újabb kutatásoknak, amelyek részben, vagy egészben alkalmazták Hofstede dimenzióit, kérdőívét, adatbázisát, módszerét, azaz a kutatásának valamely elemét. A teljes modellre vonatkozó replikációk közül Hofstede a 7.Táblázatban szereplőket emelte ki, mint a legjelentősebbeket.

Hat legjelentősebb reprodukálása az IBM adatbázis alapú dimenzióknak Hofstede szerint

7. Táblázat

Szerző	Publikálás éve	Minta résztvevői	Országok száma	Reprodukált dimenziók			
				PDI	IND	MAS	UAI
Hoppe	1990	Társadalmi elit	18	x	x	x	x
Shane	1995	Alkalmazottak	28	x	x		x
Merritt	1998	Pilóták	19	x	x	x	x
de Mooij	2001	Fogyasztók	15		x	x	x
Mouritzen	2002	Önkormányzati dolgozók	14	x		x	x
van Nimwegen	2002	Banki dolgozók	19	x	x	x	

Forrás: Hofstede et al., 2010. p. 35.

Önmagában csupán ezekről is szólhatna a dolgozat, így a teljesség igénye nélkül kettő nagy kutatási projekt kerül kiemelésre, amik nem reprodukálták, hanem felhasználták Hofstede dimenzióit. Egy izraeli pszichológus, Shalom Schwartz több, mint 50 országban végzett felmérése során a válaszadóknak 56 darab különböző értéket kellett minősíteni, aszerint, hogy azok véleményük szerint, mennyiben felelnek meg, mint az élet fő vezérelvei (Hofstede, 2011). Eredményként Schwartz tíz motivációs értéktípust különböztetett meg: 1) Egyetemesség, 2) Jóakarat, 3) Konformitás, 4) Hagyomány, 5) Biztonság, 6) Hatalom, 7) Teljesítmény, 8) Hedonizmus, 9) Stimuláció, 10) Önvezérlés, majd ezekbe próbálta besorolni a már korábban ismert értékelmélet modelleket, így Hofstede modelljét is (Schwartz, 2003).

A második általam választott kutatás, a modell egyik talán legismertebb felhasználása, a 2002-es GLOBE-kutatás. „A GLOBE-kutatás azt vizsgálja, hogy milyen kultúraváltozók hatnak a vezetésre (*leadership*) és a szervezeti folyamatokra (House et al., 2002: 4.), így ez a kultúrakutatás egyértelműen ok-okozati viszonyt feltételez a szervezeti siker és a kultúra között.” (Primecz, 2006. p.8). A kutatás egy kilencdimenziós modellt alkalmaz, amelyből hatot Hofstede modelljéből vettek át a kutatók (Hofstede, 2011).

Lezárásképp fontosnak tartom tisztázni, hogy mint mindent, Hofstede modelljét is meg lehet kérdőjelezni, és ezt több kutató meg is tette. Egyes kutatók csupán kritikát fogalmaztak meg, megoldást nem (lásd az elkövetkezők), míg mások, a kritika alapján építették fel saját kutatásukat, és próbálták tökéletesíteni az elméletet (lásd a korábbiak). Schmitz és Weber nem érzik kétséget kizáróan bizonyítottnak a Bizonytalanságkerülés dimenzióját (Schmitz és Weber, 2014). Mások a kutatás reprezentativitását, és időt állását kérdőjelezik meg (UK Essays, 2016). Olyanok is akadnak, akik a modell gyengeségének a különböző kultúrák időérzékelésének kihagyását tartják (Totth, 2019). Emellett, vádolták még kutatói előítélettel (Oshlyansky et al., 2006; Fougere & Moulettes, 2006), és nem tökéletes minta felhasználásával (Cray és Mallory, 1998) – ez utóbbi különösen igaz Magyarország eredményeire (lásd IV.2).

III. AZ X, Y ÉS Z GENERÁCIÓRÓL RÖVIDEN

Hasonlóképpen a kultúra fogalmához, a generáció fogalmát is többféleképpen lehet értelmezni, azonban a dolgozatnak nem célja ennek részletes vizsgálata, így a függetlenség megőrzése érdekében a Magyar értelmező kéziszótár fogalmát veszem alapul, miszerint: a generáció, vagy nemzedék „*Egy korban élő és kb. azonos korú emberek összessége*” (Juhász et al., 1972, p. 997).

Ugyanúgy, ahogy egyértelmű fogalomról sem, úgy egyértelmű generációs határvonalakról sem beszélhetünk (Joó, 1935). Ez az oka annak, hogy több különböző kezdetű és végű periódusról beszélnek a szerzők, amikor egy-egy generáció születési intervallumát próbálják megállapítani. Mivel ennek a határvonalnak a pontos meghatározása sem célja a dolgozatnak, a továbbiakban McCrindle és Wolfinger által felállított intervallumokat fogom alkalmazni. A szerzőpáros 2009-ben a „*The ABC of XYZ. Understanding the Global Generations*” című könyvében a következőképpen tagolta a ma élő társadalmat generációkra:

- Névtelen (Föderációs, szövetségi – Ausztrália) generáció: 1925 előtt születettek,
- Építők (veterán) generáció: 1925 és 1945 között születettek,
- Baby-boomerek: 1946 és 1964 között születettek,
- X generáció: 1965 és 1979 között születettek,
- Y generáció: 1980 és 1994 között születettek,
- Z generáció: 1995 és 2009 között születettek,
- Alfa generáció: 2010-től születettek (McCrindle & Wolfinger, 2009).

A továbbiakban lássuk tehát mi jellemző az X, Y és Z generáció képviselőire.

III.1. X generáció

Az X generáció a második világháború után születetteket jelöli, gyakran hívják őket *az elveszett generációnak* is, mivel ők elsőként tapasztaltak meg a nehéz munkavállalási körülményeket, a több válást, és a kevesebb szülői figyelmet, óvást (WJ Schroer, 2018). Részben az utóbbinak is köszönhetően az X generáció képviselői szkeptikusabbak, és megfontoltabb családalapítók, egyrészt anyagi megfontolásból, másrészt pedig a gyerekek védelméből, hogy elkerüljék a széthulló családmodelleket (WJ Schroer, 2018). Összességében az X generáció rendkívül gyakorlatias, jó ítélőképességű (Strauss & Howe, 1997), és tanultabb a szülei generációjánál (WJ Schroer, 2018).

Az X generáció képviselőit gyakran vádolják munkamániával, mivel az ambíció, az individualizmus (Iberdrola, 2018), a pénz, a státusz és a sikeres karrier (Paris, 2013) a legfontosabb értékek számukra. A munka alá rendelik a magánéletüket is (Paris, 2013).

A technológiával való viszonyát tekintve Marc Prensky *digitális bevándorlóknak* nevezi ezt a generációt (2001), ugyanis végig nézhették a technológia eddigi fejlődését, és beletanulhattak a vívmányok használatába. Mindazonáltal, hogy az X generáció tagjai is használják a technológia vívmányait, ők függenek a vizsgált generációk közül a legkevésbé az okostelefonjuktól (Iberdrola, 2018).

III.2. Y generáció

Az Y generáció tagjai országunkban még a szocializmus korában születtek, de már demokráciában nőttek fel. Neveltetésük során jellemzően több volt az anyagi támogatás, mint az együtt töltött családi idő. Az Y generáció képviselői merészek, és gyakran meggondolatlanok (Strauss & Howe, 1997), nem tartanak igényt lexikális tudásra, fontosabbnak tartják, hogy tudják, a szükséges információ hol található meg (gyakorlatiasok) (Strauss & Howe, 1997). A X-ekhez képest kevésbé szkeptikusak, és ezáltal nagy közösségépítők, csapatmunkások, és nyitottak az újdonságokra (Tari, 2010).

A Prensky terminológiát folytatva az Y generációt a *digitális bennszülöttek első generációjának* lehet nevezni (2001), a digitális kommunikációs technológia kényelmes és gyakorlott használói. Ebből kifolyólag kevésbé márkahű fogyasztók, akik immunisak a reklámokra, és nem is szeretik azokat (WJ Schroer, 2018).

A szüleik folyamatosan dolgoztak, és elsődleges volt számukra az anyagi biztonság, illetve jólét megteremtése, így az Y generációra is jellemző, hogy a pénz, a siker, és a karrier jelentős értékek (Tari, 2010). Azonban szemben az X-ekkel, ezt nem minden áron akarják elérni, fontos számukra a munka-magánélet-szabadidő egyensúlya, nem azért élnek, hogy dolgozhassanak (Tari, 2010). A generációt gyakran vádolják lustasággal, nárcizmussal és azzal, hogy el voltak/vannak kényeztetve (Iberdrola, 2018). Mindezt összevetve, az Y generáció képviselői igazi munkaügyi kihívást jelentenek, nehezen motiválhatóak, nem lojálisak, és nem félnek váltani (Meretei, 2017).

III.3. Z generáció

Az ezredfordulón születettek, a világ első globális generációja, a Z generáció. Természetes számukra, hogy állandó kapcsolatban vannak egymással, hálózatokon funkcionálnak, jobban kedvelik a virtuális teret, így a valóságban zárkóztak és szűkebb a

baráti körük (Tari, 2011). Az „*online*” és „*offline*” személyiségükben merőben eltérhet (Tari, 2011). A technológia állandó jelenléte végett, természetes számukra több tevékenység párhuzamos végzése, azaz a „*multi-tasking*” (Palfrey & Gasser, 2010).

A *digitális bennszülöttek második generációja* (Prensky, 2010), akikről már ténylegesen elmondható, hogy „*okostelefonnal a kezükben születtek*”. Ez a jellemzőjük mindenben megmutatkozik: a Z generáció képviselői két életet élnek (online-offline); vizuális anyagokból, és gyorsan szeretnek információhoz jutni, nem szeretnek olvasni; a probléma megoldásuk próbálkozásokon alapul (mintha csak a Google-t használnák) (Tari, 2011).

Fiatal korukból kifolyólag még nem rendelkezünk nagy mennyiségű információval a munkához való viszonyuk kapcsán. A 2017-ben az INSEAD Emerging Markets Institute, az Universum, és a HEAD Foundation által végzett kutatás alapján elmondható, hogy a Z generáció számára is fontos a karrier, illetve az, hogy vezetővé válhassanak, de mégis szeretnék elkerülni a magas szintű stresszt, és ezáltal kevésbé vonzza őket a saját vállalkozás indítása (Bresman & Rao, 2017).

Figyelembe véve, hogy mind az Y, és a Z generáció is beleszülettek a technológia használatába, a legjelentősebb szakadék az X és Y generáció között húzódik (Meretei, 2017).

IV. PRIMER KUTATÁS

IV.1. A magyar kultúra eredményei

A korábban bemutatott Hofstede munkáját megelőző, valamint követő tanulmányok szintén foglalkoztak Magyarországgal, és meglehetősen ellentétes eredményeket mutatnak, hasonlóképpen a Hofstede modell eredményeivel.

Hall kommunikációs kultúra modellje szerint Magyarország magas kontextusú kultúra, azaz a beszélgetések során sok információt tekintünk ismertnek, jelentős szerep jut a metakommunikációnak (Hall, 1976).

Trompenaars hétdimenziós elmélete szerint a magyar kultúrára inkább az univerzalizmus és az individualizmus jellemző, mint a partikularizmus, illetve a kommunitarizmus (egyetértésben Hofstede eredményeivel). Mindemellert a magyarok az érzelmek kifejezése terén inkább semlegesek, a magánélet és a munka egyensúlya esetén egyaránt jellemző a specifikus és a diffúz viselkedés is, viszont egyértelműen a belső irányítás jellemző ránk (Holicza, N/A).

Inglehart világ-értéktérképén a túlélés és a világi-rationális értékek találkozásánál helyezkedünk el, jövedelem szerint az átlagos jövedelemmel rendelkező országok között, vallási és civilizációs összefüggés szerint az Ex-kommunisták és a Katolikus Európa határán (Milassin Anda, 2019).

A 2004-es GLOBE kutatás eredményei szerint a magyarok bizonytalanságkerülése alacsony (szemben Hofstede eredményeivel); nagy hatalmi eltérések nem kedveltek, de elfogadottak; a rövid távú megoldásukat kedvelik; emellett pedig versengők, függetlenek, de bizalmatlanok egymással szemben (Falkné Bánó, 2015).

IV.2. A magyar Hofstede eredmények ellentmondása?

Az 1991-es első kutatási eredményeket publikáló kiadás még nem tartalmazott Magyarországra vonatkozó eredményeket (Hofstede, 1991). Ezt követően, a 2005-ös második kiadásban országunk már bekerült a vizsgált 74 ország közé (Hofstede & Hofstede, 2005), de a magyar kultúrára vonatkozó eredmények nem az IBM adatbázis alapján készültek (hiszen az nem tartalmazott országunkra nézve információt), hanem egy kisebb, a kitöltők alapján kevésbé jelentős megkérdezés alapján, ahol a mintát hat magyar felsőoktatási intézmény 98 megkérdezett hallgatója adta (Falkné Bánó, 2015). Mondanom sem kell, ez kissé meglepő, illetve ellentmondásos eredményeket adott (lásd 8. Táblázat). Ugyanennek a kiadásnak a magyar fordítása során hasonló állásponton lehettek a fordítók,

ugyanis ebben, az eredeti szerzők engedélyével, Varga Károly merőben eltérő eredményei szerepeltek (lásd 8. Táblázat) (Hofstede & Hofstede, 2008), aminek több, mint ezer fős, dolgozó emberekből álló mintája jobban hasonlít Hofstede eredeti IBM mintájához (Falkné Bánó, 2015). A harmadik kiadás, hasonlóképpen az elsőhöz, magyar nyelven nem jelent meg és az első kiadáshoz képest minimálisan módosított pontokat tartalmaz (lásd 8. Táblázat) (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010).

A magyar kultúra index értékei a Kultúrák és szervezetek. Az elme szoftvere különböző kiadásaiban

8. Táblázat

HU	Második kiadás		Harmadik kiadás	
	Angol nyelven	Magyar nyelven	Angol nyelven	Magyar nyelven
PDI	46	19	46	-
IDV	80	11	80	-
MAS	88	17	88	-
UAI	82	83	82	-
LTO	50	-	58	-
IVR	-	-	31	-

Forrás: Hofstede (1991), Geert Hofstede és Gert Jan Hofstede (2005), Geert Hofstede és Gert Jan Hofstede (2008), és Hofstede et al. (2010) alapján saját szerkesztés

A legfrissebb, tehát a harmadik kiadás eredményeit figyelembe véve, a magyarok individualisták, inkább férfias a kultúránk, erősen bizonytalanság kerülők vagyunk, inkább a hosszú távú orientáció és a visszafogott viselkedés jellemző ránk. A 46-os PDI alapján nem állapítható meg a hovatartozásunk, bár érthető a pontszám „semlegessége”, hogyha figyelembe vesszük a GLOBE felmérés eredményeit, ami szerint mi magyarok nem szeretjük, de elfogadjuk, és az életünk része az egyenlőtlenség. Ezzel szemben Varga eredményei alapján alacsony hatalmi index, kollektívizmus és nőies kultúra jellemez minket, tehát mindennek az ellentéte. Szigorúan véve, ezeket az eltéréseket szinte kivétel nélkül részben magyarázhatjuk a Hofstede által megírt összefüggésekkel: PDI csökkenése nemzetközileg általános (Varga frissebb adatból dolgozott), MAS csökkenése a kor előrehaladtával jellemző (Varga kitöltői idősebbek voltak). Egyedül az IDV eltérésére nem akad legalább gyenge magyarázat Hofstede könyve alapján.

Hasonlóképpen Hofstedéhez, én is a gazdasági, társadalmi folyamatokhoz, statisztikákhoz fordulok, és azok alapján próbálom megítélni, hogy melyik eredmény áll közelebb a (mai) magyar valósághoz (lásd 9. Táblázat).

Magyarország elsősorban kvantitatív gazdasági, társadalmi és szociális jellemzői és Hofstede dimenziói

9. Táblázat

PDI (V19-H46)	IDV (V11-H80)	MAS (V17-H88)	UAI (V83-H82)	LTO (H58)	IVR (H31)
Historikusan alacsony arányú középosztály (Tóth, 2014).	47% elégedett, 25% nagyon elégedett a munka-szabadidő egyensúlyával (EU28 átlag rendre: 50%; 28%) (Eurobarometer, 2018)	89%-os egyetértés az alábbival (EU27 84%): „ <i>Nowadays there is too much tolerance. Criminals should be punished more severely</i> ” (Eurobarometer, 2012)	A magyar lakosság kockázatkerülő befektető. A legfontosabb az elérhetőség, és kiszámíthatóság: állampapírban a legnagyobb arány (KSH, 2020).	Erős oktatás, magas átlagos PISA pontszám: 481 (OECD átlag: 489).	Átlag alatti, harmadik legalacsonyabb 33 nemzet közül, szorossági index: 3,1, ami elnéző társadalomra utal (Razib, 2011).
Társadalom 8% szegény, míg 32,5%-a gazdaságilag sebezhető státuszú. ⁸	Átlag feletti könyv olvasási szokások: 10p/nap/személy (GLOBAL English Editing, 2018)	Parlamentari képviselőink 12,6%-a nő, miniszterek 7,7%-a (OECD átlag rendre: 30,1%, 31,2%).	Világ viszonylatban a 12. legmagasabb öngyilkossági ráta: 19,1/100 000 fő (WHO, 2016).	Alacsony? IDV (Varga in Hofstede, 2005).	Átlag feletti a szavazók aránya: 70% (OECD átlag: 69%).
FELSŐ10% bevétele 3,7-szerese az ALSÓ10% ⁹ bevételének (OECD átlag: 3,4).	Magasabb munkavállalási mobilitás: népesség 5,3%-a más EU államban dolgozik (EU28 átlag: 3,9%) (Eurostat, 2018)s	A GDP kevesebb, mint 1%-át fordítja az állam idősgondozás megoldásaira (6. legrosszabb OECD).	Világ viszonylatban magas (53/183) máj cirrózis okozta halálozás (fő ok: alkoholizmus): 3,1/1000 fő (WHO, 2016)	Szovjetunió felbomlását követő átlagon feletti gazdasági növekedés jellemezte Magyarországot.	Magas felnőtt elhízottsági ráta: 30% (OECD átlag: 20,3%).
Korrupció Érzékelési Index rendkívül magas (OECD TOP4), egyértelműen korrupct.	Budapest Egyenlítőől vett távolsága (földrajzi szélesség): 47.49 (LatLong, 2020)	A férfiak 31%-a ment, vagy menne GYES-re, ill. GYED-re (EU28 átlag: 41%) (Eurobarometer, 2018)	EU viszonylatban alacsony kávé fogyasztás: 15 ezer tonna (European Coffee Federation, 2018).	„Szegény” országok között, átlagon feletti 2005/1995 egy főre jutó GNI arány: 3,78 (KSH, 2019).	Átlaghoz közeli a lakosság politikai befolyásoló erejének érzete: 33,3% (OECD átlag: 36,8%).
„Zajos” rendszerváltások.	Átlagos, bár csökkenő, sajtószabadság (RSF, 2019).	„Zajos” rendszerváltások.	Előregedő társadalom, idősek magasabb aránya.	Alacsony nemzeti büszkeség (Evans & Kelley, 1999)	Közepes értékű? PDI (Hofstede, 1991)
Egyenlőtlen, felsőbb rétegnek kedvező adórendszer (Benczúr et al., 2017)	Közepes értékű? PDI (Hofstede, Hofstede & Minkov 2010).	Kommunista történelmi múlt (klasszikus nemi szerepek maradványa).	Extrém magas, és tovább növekvő előítéletesség és jóléti sovinizmus alindex (DEREX INDEX, 2016).	Átlagos pontszám matematikából a TIMSS felmérésen: 4.éf: 529; 8.éf: 514 (Oktatási Hivatal, 2016).	Átlagos, bár csökkenő, sajtószabadság (RSF, 2019).
Közel 10 éve ugyanazon politikai part kormányoz.	Rendkívül alacsony egy főre jutó GNI: USD 14,590.	GDP arányos nyugdíj költség alacsony (9%).	Nyelvünk megkülönbözteti a magazódást-és tegeződést.	A társ. teljes vagyonának 48,5%-át a FELSŐ10% birtokolja (OECD átlag: 51,7%).	Világ viszonylatban magas (43/183) szív-és érrendszeri megbetegedés okozta halálozási arány: 61,5/1000 fő (WHO, 2016)
Európán belül átlagos városiasodás mértéke (The Telegraph, 2016)	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell (Eurobarometere, 2012).	Jelentősen több női dolgozó az oktatásban, mint férfi: 75,62% (KSH, 2019).	Korrupció Érzékelési Index rendkívül magas (OECD TOP4), egyértelműen korrupct.		

⁸ Egy személy gazdaságilag sebezhető státuszú, hogyha bevételének váratlan elvesztése esetén nem tudná a szegénységi vonal felett tartani az életszínvonalát legalább három hónapig, meglévő pénzügyi eszközeinek hasznosításával (OECD, 2019).

⁹ FELSŐ10%: A társadalom utolsó (legfelső) decilisébe tartozói összvagyon szerint.; ALSÓ10%: A társadalom első (legalsó) decilisébe tartozói összvagyon szerint.

A társ. teljes vagyonának 48,5%-át a FELSŐ10% birtokolja (OECD átlag: 51,7%).	A gazdaság erősen szabályozott az állam által, a „láthatatlan kéz” mechanizmus korlátozott.	Magas nemek közötti bérszakadék ¹⁰ : 9,4% (OECD: 12,9).	Magas alkoholfogyasztási és dohányzási ráta, rendre: 25,3%, 11% (OECD átlag rendre: 17,8%, 8%).	Egyenlőtlen, felsőbb rétegnek kedvező adórendszer (Benczúr et al., 2017)	Magyarország Európa viszonylatban „szegény” országnak minősül.
Magyarország népessége kb. a 94. legnagyobb 235 ország közül (Worldometers, 2020)	Szabad verseny EU átlagon aluli támogatása: 54% (EU27: 65%) (Eurobarometer, 2012)	Fejlődési Elkötelezettség Index (CDI) alacsony (4,71), 27 országból 22. (CGD, 2018)	Római katolikus vallás elterjedtebb (37,15%), mint a református (11,61%) (KSH, 2011).	A magyar lakosság befektetéseinél a legfontosabb az elérhetőség, és kiszámíthatóság (KSH, 2020).	Rendkívül alacsony születési ráta: 1,53 (Világ átlag: 2,7) (The World Bank, 2017).
Az állam egyenlő arányban költ a közép-és a felsőoktatás fejlesztésére (20-20%) (KSH, 2001-2017).	Munka, mint fő boldogság forrás átlagon felüli értékelése: 48% (EU28 átlag: 40%) (Eurobarometer, 2012).	Kevesebb női hallgató a felsőfokú alap-és mesterképzéseken. (KSH, 2019).	Munka, mint fő boldogság forrás átlagon felüli értékelése: 48% (EU28 átlag: 40%) (Eurobarometer, 2012).	Alacsony MPS (Marginal Propensity to Save) index, 2000-2007: 25,4% (Somanath, 2011).	Világ viszonylatban a 12. legmagasabb öngyilkossági ráta: 19,1/100 000 fő (WHO, 2016).
Budapest Egyenlítő től vett távolsága (földrajzi szélesség): 47.49 (LatLong, 2020)	26% nem elégedett a munkaszabadidő egyensúlyával (EU28 átlag: 20%) (Eurobarometer, 2018)	Római katolikus vallás elterjedtebb (37,15%), mint a református (11,61%) (KSH, 2011).	26% nem elégedett a munkaszabadidő egyensúlyával (EU28 átlag: 20%) (Eurobarometer, 2018)	A gazdaság erősen szabályozott az állam által, a „láthatatlan kéz” mechanizmus korlátozott.	Munka, mint fő boldogság forrás átlagon felüli értékelése: 48% (EU28 átlag: 40%) (Eurobarometer, 2012).
Rendkívül alacsony egy főre jutó GNI: USD 14,590.	GDP arányos közegészségügyi szektor költés alacsony.	Homoszexualitás szemben áll a keresztény állam értékeivel.	Magyar kultúra magas kontextusú kultúra (Hall, 1976).	Historikusan alacsony arányú középosztály (Tóth, 2014).	Homoszexualitás szemben áll a keresztény állam értékeivel.
A kisgyermekes (6év-) nők 57%-a marad otthon (OECD átlag: 46%)	Magyar kultúra magas kontextusú kultúra (Hall, 1976).	Emberi jogok alacsony tisztelete (Amnesty International, 2018)	Az étellel való elégedettség átlagon aluli: 6,5/10 (OECD átlag: 7,4/10)	Szabad verseny EU átlagon aluli támogatása: 54% (EU27: 65%) (Eurobarometer, 2012)	A társadalom 9,4%-ának nincs kihez fordulnia szükség esetén (OECD átlag: 8,6%).
Erős oktatás, magas átlagos PISA pontszám: 481 (OECD átlag: 489).	Kommunista történelmi múlt, Inglehart szerint a túlélés értekei dominálnak (Milassin Anda, 2019).	GDP arányos közegészségügyi szektor költés alacsony.	Európa szinten átlagon sebességkorlátozási felső határ autópályákon: 130 km/h (Autotraveler, 2020).	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell (Eurobarometere, 2012).	Extrém magas, és tovább növekvő előítéletesség és jóléti sovinizmus alindex (DEREX INDEX, 2016).
Inglehart szerint a magyar kultúra világi-rationális (Milassin Anda, 2019).	Emberi jogok alacsony tisztelete (Amnesty International, 2018)	Extrém magas, és tovább növekvő előítéletesség és jóléti sovinizmus alindex (DEREX INDEX, 2016).	Világ viszonylatban átlagos (110/183) baleseti halálozási ráta: 0,7/1000 fő (WHO, 2016)	Római katolikus vallás elterjedtebb (37,15%), mint a református (11,61%) (KSH, 2011).	Az étellel való elégedettség átlagon aluli: 6,5/10 (OECD átlag: 7,4/10)
Átlag feletti hírolvasási szokások: 6,8h/hét/személy (GLOBAL English Editing, 2018)	Magyarország Európa viszonylatban „szegény” országnak minősül.	Egyenlőtlen, felsőbb rétegnek kedvező, adórendszer (Benczúr et al., 2017)	Világ viszonylatban magas (60/183) stroke általi halálozás: 10,7/1000 fő (WHO, 2016)	Átlagon feletti bebörtönzöttségi ráta: 186/100 000 fő (OECD átlag: 143/100 000 fő)	FELSŐ20% 2,6-szor elégedettebb életével, mint az ALSÓ20% ¹¹ (OECD átlag: 2,1).

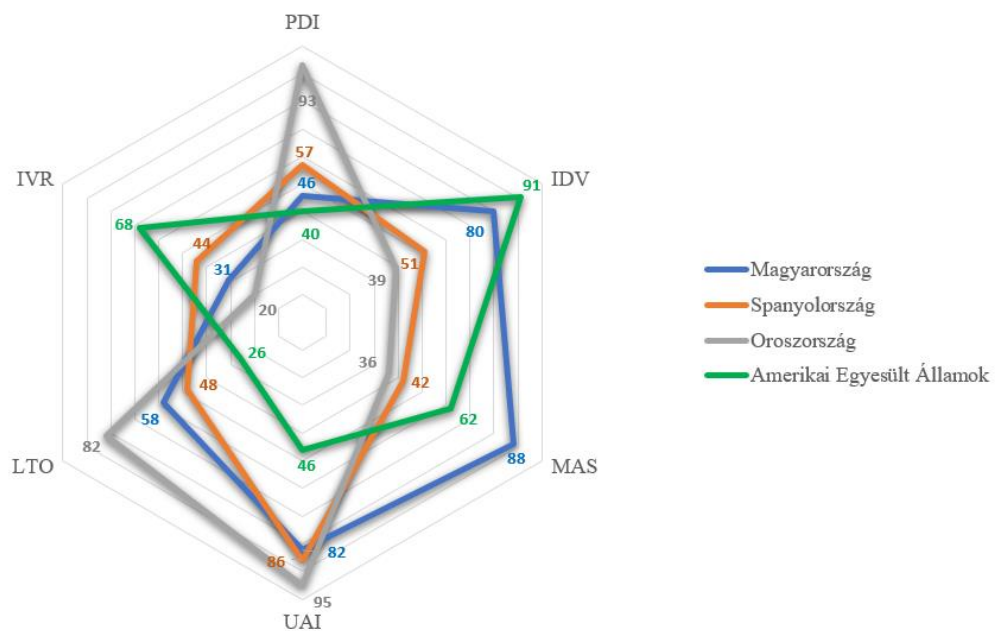
Forrás: A táblázatban szereplő adatok, ha másképp nincs jelölve, forrása az OECD következő felmérései: How's Life in Hungary? (2020), How's Life Country Facts: Hungary (2020), Revenue Statistics 2019 – Hungary, Governance at a Glance – Hungary (2019), OECD Economic Surveys – Hungary (2019)

¹⁰ Számítás: (férfi medián bér – női medián bér)/férfi bértömeg

¹¹ FELSŐ20%: A társadalom utolsó (legfelső) kvintilisébe tartozói összvágyon szerint.; ALSÓ20%: A társadalom első (legalsó) kvintilisébe tartozói összvágyon szerint.

A 9. Táblázatban azt, hogy adott jellemző növeli vagy csökkenti az index értékét Hofstede fő műve alapján határoztam meg, hasonlóképpen a vizsgálandó statisztikákhoz. Hofstede gyakran említi korábbi, a 2000-es évek előtről származó tanulmányokat, és adatokat, ezek esetében, ha lehetőség volt rá, frissebb adatokat használtam, hogy a mai valóságról alkossunk tisztább képet. Ha az adott eredmény az index értékét növeli sötétebb árnyalatú háttérrel, ha csökkenti, halványabb árnyalatú háttérrel, és hogyha egyik irányba sem mozdítja el jelentősen az értéket, kettő közötti, közepesen sötét árnyalatú háttérrel jelöltem. A dimenziókat a kutatás további részében is ezekkel a színekkel jelölöm. Emellett egy-egy adat vastagon szedett formában szerepel, ami azt jelzi, hogy Hofstede fő magyarázóerővel bíró tényezőként jelölte meg a könyvében.

Mivel azonban a kultúrák csak egymáshoz viszonyítva értelmezhetők, referencia értéként a 1. Ábrán megtalálhatók az Amerikai Egyesült Államok, Magyarország, Oroszország, valamint Spanyolország eredményei. Itt az is jól látszik, hogy Magyarország eredményei leginkább az orosz eredményekhez hasonlóak, kivétel a MAS és az IDV esetében.

Forrás: Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010 alapján saját szerkesztés

1. Ábra

Hofstede dimenziós eredmények: Magyarország, Spanyolország, Oroszország, Amerikai Egyesült Államok

A táblázat elsősorban mérhető eredmények tartalmaz, szándékosan tartózkodtam a személyes kapcsolódó emlékeim, élményeim feltüntetésétől, azonban kiegészítésként az értékelés során ezeket is figyelembe veszem.

A PDI értéke kiegészítő vizsgálat ellenére is kérdéses maradt. Véleményem szerint a táblázat nem tartalmaz olyan személyes meglátásokat, amik az index értékét növelnék, mint például, hogy a magyar kultúrában a szülő-gyerek viszony nem egyenlőséget jelent, hasonlóképpen a gyerek-tanár viszonyhoz; a státuszszimbólumok fontosok; a fiatal vezető ritka. Összességében azonban a már korábban bemutatott GLOBE felmérés eredményével érték egyet, azaz a magyarok nem szeretik, de szükségesnek tartják a hierarchiát, afféle „szükséges rossz”-ként tekintünk rá. A primer kutatás a továbbiakban is foglalkozik mélyebb részleteiben a kérdéssel.

Az individualizmus esetén mindkét eredménnyel egyetértek, azaz Varga kollektivista és Hofstede individualista pontszámában is látok rációt. Véleményem szerint az idősebb generáció esetén sokakban mélyen gyökereznek még a kommunista idők emlékei, amik a kollektívizmus felé hajtják őket, azonban, ahogy arra Hofstede is rámutat könyvében, a fiatalabb generációkra egyre jellemzőbb az individualizmus. Azt gondolom, hogy a primer kutatás során ebben a dimenzióban eltérést tapasztalhatunk majd a vizsgált generációk között. Bizonyos elemek a már fent említett okokból nem szerepelnek a táblázatban, azonban az IDV értékét felfelé húzzák, mint például: a találkozások során a kínos csönd kerülendő; a diploma olyan elismerés, ami növeli a gazdasági értékét az egyénnek, és az önbecsülését; a zsebpénz jellemző diákmunka helyett; egyetemisták szülőikkel laknak, ha van rá mód (nyilván ennek az anyagi megfontolás része); a baráti találkozások nem egymás otthonában, hanem inkább bárókban, éttermekben zajlanak; a fogyatékossgot pesszimistán kezeljük (lesúlyt, tanácsokat kérünk, „jaj, mit tegyünk”), nem tudunk pozitívok maradni; és lássuk be, a magyarok imádnak panaszkodni, azaz mi nem az örömmünket, hanem a bánatunkat osztjuk meg egymással.

A MAS index esetében a társadalmi-és szociális folyamatok alapján Hofstede eredménye, azaz a magyar kultúra férfias kultúraként értelmezése tűnik reálisnak, azonban nem szabad elfelejteni, hogy ezek zömmel olyan folyamatok, amiket az egyén nem tud befolyásolni. Összességében, a magyar nemzetről festett jelenlegi nemzetközi kép jobban illik Hofstede magas eredményeihez (lásd például Coca Cola Love is Love botrány; bevándorlás-ellenes nemzetközi politikai képviselő).

Az UAI index mindkét kutatói eredményei szerint magas, azaz a magyar kultúrára a bizonytalanság kerülése a jellemző. Ezzel saját tapasztalataim, valamint a táblázat értékei alapján is egyet kell értek, mi magyarok nagyon negatívak, kritikusak, bizalmatlanok, és szkeptikusak vagyunk. Állandóan rohanunk, stresszelünk. Egymás helyett, inkább a szakértőknek hiszünk (lásd reklámok).

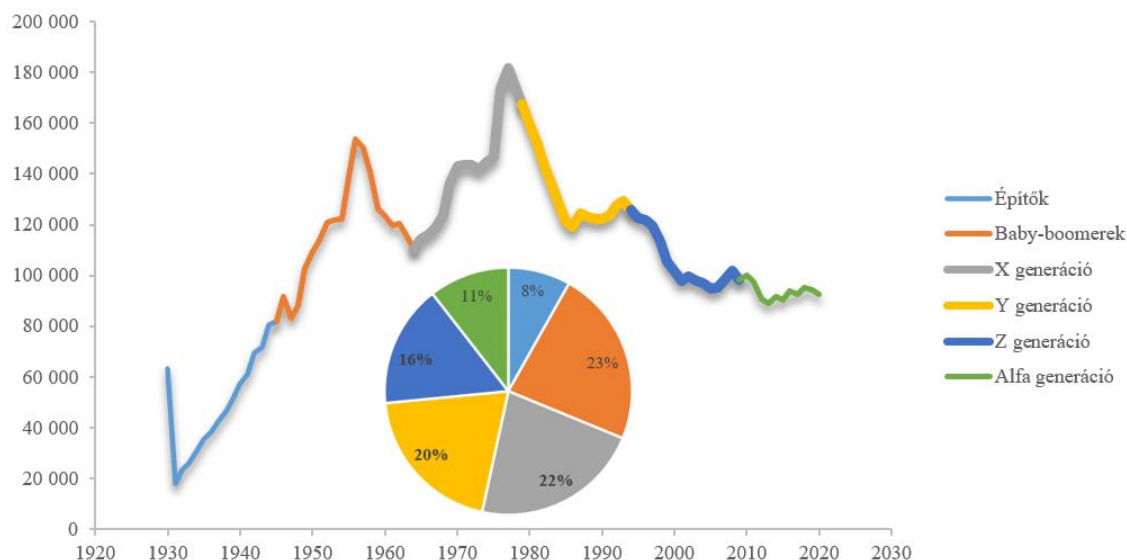
Az LTO index esetében az összegyűjtött adatok alapján elfogadható az átlagos LTO érték, amit a táblázatban nem szereplő kiegészítő jellemzők tovább igazolnak, mint például, hogy a gyerekek gyakran kapnak ajándékot a jó tanulmányi eredmények jutalmaként. Emellett sajnos Magyarország nem tartozik aközé a 22 ország közé, amikre a Transparency International megvesztegetési indexet számol (Bribe Payers Index: BPI), de lássuk be nem véletlenül alakult ki a „megoldjuk okosba” kifejezés...

A PDI, valamint UAI eredményei alapján nem meglepő, hogy a magyar kultúrára inkább a visszafogottság (alacsonyabb IVR), mint az elnézés jellemző, nem szeretjük, és nem is támogatjuk a „más”-nak titulált dolgokat.

Összességében azt gondolom, hogy az, hogy különböző kutatások különböző eredményeket hoznak, még nem teszik egyik kutatást sem kevésbé értékessé. Magyarország közép-európai országgént, valamint történelmi hátterének köszönhetően hordoz Keletre és Nyugatra jellemző értékeket, ahogy szemlélteti ezt jól Inglehart térképe is. Mindemellett fontos azt is figyelembe venni, hogy míg a GLOBE felmérés elméleti kérdéseket alapult, Hofstede kutatása gyakorlati kérdéseken, aminek a válaszai eltérhetnek egymástól, hiszen elméleti kérdések esetén a kitöltők hajlamosak nem a valós, hanem a kívánt állapot szerint nyilatkozni. A GLOBE kutatás eltéréseivel melleleg maga Hofstede is több ízben foglalkozott (önálló cikkek, rövid elemzések a főművének fejezeteiben stb.). Személyes véleményem szerint ezekre a kutatásokra egymás kiegészítéseként kell gondolnunk, nem egymás alternatívájaként.

IV.3. X, Y és Z generációs létszám Magyarországon

A *III. fejezetben* röviden bemutatásra került, hogy mi jellemző az X, Y és Z generáció képviselőire. McCrindle és Wolfinger által felállított születési intervallumok alapján ma Magyarországon az X generáció képviselői 41 és 55 év közöttiek, az Y generációsok 26 és 40, míg a Z generációsok 11 és 25 év közöttiek. A népességen belüli megoszlásuk rendre: 22%, 20% és 16% (lásd 2. *Ábra*). Így tehát, a reprezentativitás érdekében ezeknek az arányoknak a mintán belüli reprodukálására kell törekednem.

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján saját szerkesztés

2. Ábra

Generációk megoszlása és alakulása (fő) Magyarországon 1930 és 2020 között

IV.4. Mintán alapuló felmérések

IV.4.1. A kutatás célja, hipotézisei

A dolgozat célja, illetve elsődlegese kutatási kérdése, mint ahogy az a *Bevezetés*ben bemutatásra került, hogy egyfajta keresztvényességi vizsgálatnak vesse alá Hofstede-modelljének magyarországi vetületét, és megvizsgálja, valóban érvényes-e a Hofstede-modell generációtól függetlenül ma Magyarországon, az urbanizációra való tekintettel, elsősorban Budapesten.

Lényegesnek tartom kiemelni, hogy Hofstede szerint, több korabeli kutatóval egyetértésben (Shaules, 2007), egy adott kultúrát az ugyanabból a kultúrából érkező személy nem tud objektíven vizsgálni, mert az túlságosan mélyen él bennünk (Hofstede, Hofstede & Minkov, 2010), én mégis saját kultúráim vizsgálatával foglalkozom. Az objektivitás növelése érdekében, mások véleménye alapján dolgozom, továbbá egymást kiegészítve alkalmazok objektívebbnek tekinthető kvantitatív, és kvalitatív módszereket minden feltevésem igazolása vagy elvetése kapcsán.

Magyarország *IV.2. fejezet*ben összegyűjtött általános eredményei az ország egészére vonatkozó adatok voltak, amelyek alapján könnyebben fogalmazhatom meg a minta vételen alapuló primer kutatás feltevéseit, azaz hipotéziseit:

- **H1:** A budapesti X, Y és Z generáció Hofstede indexei szignifikánsan eltérnek a Hofstede által publikált országos eredményektől.

- **H2:** A budapesti X, Y és Z generáció Hofstede indexei, a legtöbb esetben, szignifikánsan eltérnek egymástól.
 - **H2.1:** A PDI az X és Y generáció esetén magasabb, Z generáció esetén alacsonyabb értéket ad.
 - **H2.2:** X és Y generáció egyetért abban, hogy a hierarchia „szükséges rossz”.
 - **H2.3:** Az X generáció esetében a legalacsonyabb az IDV.
 - **H2.4:** Az X generáció esetében a legmagasabb a MAS, míg a Z generáció esetében a legalacsonyabb.
 - **H2.5:** Az Z generáció esetében alacsonyabb az UAI, míg az X generáció esetében a legmagasabb.
 - **H2.6:** Az Y és Z generáció esetében magasabb az IVR, mint az X generáció esetében.
- **H3:** Az LTO minden generáció esetében hasonló értékű.

IV.4.2. A kutatás módszere, célcsoportja

A fenti hipotézisek igazolásához vagy elvetéséhez három információt fogok figyelembe venni: 1. Magyarország *IV.2. fejezetben* összegyűjtött általános eredményeit, 2. Online formában lebonyolított kérdőíves megkérdezés eredményeit, 3. Négy darab, szintén online tartott, fókuszcsoportos interjú eredményeit.

A primer megkérdezések esetében a célcsoport minden esetben Budapesten élő X, Y és Z generációs magyar személyek. A kérdőív esetében cél továbbá a reprezentativitás megvalósítása, azaz, hogy a kitöltő X, Y és Z generációsok aránya a következőképpen alakuljon: 38%, 34% és 28%¹².

IV.4.3. A kérdőíves megkérdezés

IV.4.3.1. A kérdőív felépítése

A kérdőív hat napig volt elérhető, 2020.03.22. reggel 10 órától, 2020.03.28. reggel 10 óráig. A megkérdezéshez használt online kérdőív offline változata megtalálható a *Mellékletekben* (2. Melléklet). Megjegyzendő, hogy a kitöltőknek véletlenszerű sorrendben jelentek meg az állítások, és a dimenziót jelölő kódok, valamint színek nem voltak láthatók.

A kérdőív hat demográfiai kérdésből (nem, kor, lakhely, nemzetiség, legmagasabb iskolai végzettség, foglalkozás jellege) és dimenziókként öt (kivéve PDI, ahol hat), azaz

¹² Az eredeti népességi arányokat (22%, 20%, 16%) átszámoltam, hiszen azok úgy kerültek kiszámításra, hogy más, a kutatásnak nem célcsoportú generációkkal együtt adtak 100%-ot. Ezeket ha összeadjuk 58-at kapunk, majd az egyes generációk ehhez viszonyított arányát kell kiszámolni ((22/58)*100; (20/58)*100; (16/58)*100), így X, Y és Z adják a 100%-ot.

összesen harmincegy értékelendő állításból áll. A demográfiai kérdések megfogalmazásakor figyelembe vettem Hofstede eredeti kérdőívét, hogy hasonló korrelációkat ellenőrizhessek (pl.: Hofstede kutatásában a PDI értéke szoros kapcsolatban állt a foglalkozás szintjével). Az online megkérdezés lehetővé tette, hogy szűrő kérdéseket építsek be a megkérdezésbe, így a nemzetiség és a lakóhely esetében, ha nem „magyar” nemzetiség és „Budapest” lakóhely került megjelölésre, a kitöltés véget ért.

A PDI esetében a tesztkitöltők visszajelzése alapján alkalmaztam végül egyedül hat állítást, mert az eredetileg használt „*A hierarchia szükséges rossz (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).*” állítás értékelés túl nagy nehézséget jelentett. Így végül két részben kérdeztem rá a hierarchia szükségességére, illetve annak minősítésére, és a „*hierarchia, mint szükséges rossz*” kérdését a kvalitatív részben tovább vizsgálom.

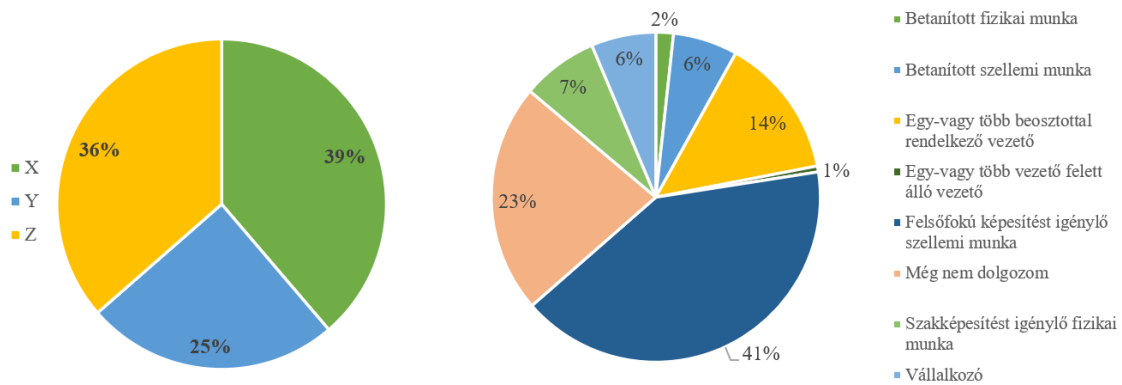
Az állításokat egytől ötig terjedő skálán kellett minősítenie a kitöltőknek – szintén az egyszerű értelmezhetőség és kitöltés érdekében. Ezek megfogalmazásakor az általánosságra törekedtem, hogy valóban az egyén által vallott értékekre kapjak választ. Így például, ahelyett, hogy „*Szívesebben találkozunk barátainkkal egymás otthonában, mint bárókban vagy éttermekben.*”, ez az állítás került a kérdőívbe: „*Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.*”. Az állítások kiválasztása során az volt az elsődleges szempont, hogy olyan tényezőkre koncentráljanak, amiket a *9. Táblázat* nem tartalmazott. Minden állítás valamelyik szélsőséghez húz, amik összeválogatásakor ügyeltem a viszonylagos egyensúlyra a két pólus között, valamint ha lehetett inkább pozitívan fogalmaztam pl.: „*A homoszexualitás nem normális.*”, helyett „*A homoszexualitás normális*”. Emellett gyakran közhelyeket, illetve ismert kifejezéseket, szólásmondásokat használtam (pl.: „*Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.*”), acélból, hogy könnyebb és gyorsabb legyen a véleményformálás – egyfajta beidegződés-szerű, hiszen gyakran a hosszas gondolkodás a valóságtól távoli, kívánatosnak ítélt válaszokat eredményez.

IV.4.3.1. A minta összetétele

A kérdőív elérhetősége alatt összesen 173 fő töltötte ki, a szűrőkérdéseknek és az egyszerű kérdéseknek köszönhetően mindegyik válasz használható volt elemzéshez. Mivel a nemzetiséget és a kort önállóan kellett megadniuk a kitöltőknek, így ezeknél az elemzést megelőzően korrekciókat végeztem: különböző „magyar”, „MAGYAR”, „Magyar” válaszokat egységesen „Magyar”-ra állítottam; a kor válaszhoz csak numerikus adatokat hagytam meg, „év”, „éves” kifejezéseket töröltem. Önmagában már azt is érdekes volt

megfigyelni, hogy egyedül az idősebb korosztály (49-55) tette hozzá a korához az „év” vagy „éves” kifejezést.

A generációk reprezentatív megjelenését nem sikerült teljesíteni, az X minimálisan felülreprezentált (67 fő, +0,73%pont), míg az Y alul reprezentált (43 fő, -9,14%pont), és a Z felülreprezentált (63 fő, +8,42%pont) – lásd 3. Ábra. A Z felülreprezentáltságát nagyban magyarázza, hogy saját magam is ebbe a korosztályba tartozom, így közösségi médiás ismerőseim nagyobb része is.

3. Ábra

A kitöltők X, Y,Z generáció szerinti és foglalkozásuk szerinti megoszlása

Foglalkozás szempontjából minden megadott kategória képviselte magát, legnagyobb arányban felsőfokú képesítést igénylő szellemi munkával foglalkozók voltak (41%). Magas volt továbbá a még nem dolgozók aránya (23%), ami nem jelent problémát, hiszen a Z generáció képviselőinek egy része még érettségi, illetve munkavégzés előtt áll.

A kitöltők többségében nők voltak: 69,94%, amely jellemző Hofstede kutatása alapján egyedül a MAS vizsgálatok bírhat befolyással. Végzettség szempontjából a főiskolai végzettséggel rendelkezők domináltak (66 fő), ugyanakkor a kitöltők több, mint 80%-a (81,50%) legalább érettségivel rendelkezett.

IV.4.3.2. Egytényezős elemzés, kétmintás hipotézisvizsgálatok, és a korrelációk eredményei

Az értékelt állításokat összességében vizsgálva látható, hogy voltak olyanok, amik minden generációs csoportban rendkívül megosztónak, vagy éppen ellenkezőleg, legkevésbé megosztónak bizonyultak (lásd 10. Táblázat). Alapvetően minden állítás kapcsán magas volt a szórás, és alacsony a korreláció a végzettséggel, foglalkozással és a generációval is. A részletes leíró statisztikai adatokat, valamint az állításonként generáció-

párokban végzett hipotézisvizsgálatok (F-próba, z-próba, t-próba) eredményeit a 3. *Melléklet* tartalmazza.

A 10. Táblázatban első ránézésre szembejön, hogy a Hatalmi távolsághoz tartozó állítások közül egyedül a hatodik, a szellemi, valamint a fizikai munka egymáshoz viszonyított értékét minősítő került be az X, valamint Y generáció szélsőségeibe. Az állítással az X és Y generáció sok, mint fele egyáltalán nem értett egyet, 1-esre értékelte (medián=1), míg ugyanez a Z generáció esetében, a kitöltők csak több, mint negyedére igaz (Q1=1, Q2=2). Összességében mindhárom generáció a nem egyetértés felé hajlott, azaz az egyenlőség felé, az egyszerű számtani átlagok alapján: X: 1,64, Y: 1,84, Z: 2,22, de ha megvizsgáljuk a válaszok szimmetriáját (F egyedül X esetében radikális: 1,515, Y: 0,763, Z: 0,355), kvartiliseit és maximális értékeit (maximum érték X esetén: 3, Y: 4, Z:5; harmadik kvart X esetén: 2, Y:3, Z:3), akkor látszik, hogy a fiatalabb generációk kevésbé tiltakoztak radikálisan a kijelentés ellen, és jobban hajlottak a szellemi munka magasabb értéke felé. A generációk közötti eltérés szignifikánsnak bizonyult, 10%-os szignifikancia szint mellett elmondható, hogy a Z generáció esetében a legmagasabb a sokasági átlag az állítás esetén, azaz az egyetértés mértéke. Ugyanezt a megfigyelést erősíti a Pearson féle korrelációs együttható: $r_{\text{foglalkozás}}$: -0,28, $r_{\text{végzettség}}$: -0,19, $r_{\text{generáció}}$: 0,25, azaz minél magasabb szinten tartott a kitöltő a munkahelyén, annál kevésbé értett egyet az állítással, valamint minél fiatalabb generációhoz tartozott, annál inkább egyetértett. Ugyanakkor fontos újra kiemelni, hogy a korreláció mértéke csupán közepesen gyenge, és a relatív szórás rendkívül magas.

A PDI6 mellett, mindhárom generáció esetében a legmagasabb relatív szórással a következők bírtak:

- A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek (LTO2; X:51,75%, Y: 61,72%, Z: 53,93).
- Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat (MAS4; X: 56,86%, Y: 57,88%, Z: 51,40%).
- Ami más, az általában veszélyes is (UAI1; X: 63,36%, Y: 55,64%, Z: 49,50%).

A házasság esetében mindhárom generáció képviselőinek több, mint fele 2-esre értékelte a pragmatikus megközelítést, azaz inkább nem értett egyet vele, azonban az X és az Y generáció a magasabb egyszerű számtani átlagok (X: 2,1, Y: 2,0, Z: 1,9), magasabb maximum értékek (X: 5, Y:5, Z: 3) és magasabb harmadik kvartok révén (Q3 X: 3, Q3 Y:

3, Q3 Z: 2), inkább a pragmatikus vonalat erősítik, míg a Z generáció a romantikusabbat. Érdekes a kérdés, hogy miből adódhat a különbség? Esetleg a Z generáció kevesebb tapasztalata miatt közelíti meg a kérdést romantikusabban? Vagy a már korábban ismertetett X generációs jellemző adja a különbséget (szkepticizmus, megfontolt családalapítás; lásd III.1.)? Azonban nem szabad megfeledkezni az egyéni válaszok magas átlagtól való átlagos eltérésétől.

A negyedik maszkulin állítás a státusszimbólumok használatát hivatott felmérni, ahol érdekes módon ismét az X és Y generáció adott hasonló eredményt, mégpedig ők kevésbé értettek egyet az állítással, mint a Z generáció (Medián rendre: 1, 1, 2; maximum érték rendre: 3, 3, 4).

Az újdonságok kapcsán mindhárom generáció kalandos szellemről adott tanúbizonyságot, és habár átlagosan nézve egyik generáció sem értett egyet azzal, hogy az újdonság általában veszélyes is (5%-os nyesett átlag X: 1,70, Y: 1,76, Z:1,56), egyedül a Z generációban nem volt olyan kitöltő, aki teljes mértékig egyet értett volna vele maximum értékek X: 5, Y: 5, Z: 4), valamint a kvartilisek alapján is a legfiatalabb generáció a legkevésbé óvatos (Q3 X: 3, Y: 2,5, Z: 2).

Mivel a kvantitatív adatok nem alkalmasak a *miért?* megértésére, így a négy legmegosztóbb állítás hátterét a kvalitatív kutatás során tovább vizsgálom.

Legmegosztóbb és legkevésbé megosztó állítások generációkként

10. Táblázat

	X		Y		Z				
	Állítás	Relatív szórás	Állítás	Relatív szórás	Állítás	Relatív szórás			
Legmegosztóbbak	LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	51,75%	LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	61,72%	LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	53,93%
	IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	54,12%	MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozícióinkat.	57,88%	MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozícióinkat.	51,40%
	PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	55,81%	UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	55,74%	UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	49,50%
	MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozícióinkat.	56,86%	PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	55,62%	IVR5	A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.	48,32%
	UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	63,36%	UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	51,57%	PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	48,12%

Legkevésbé megosztók	LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	19,42%	IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családukkal.	21,72%	LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	24,31%
	IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családukkal.	20,22%	IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	18,69%	IVR1	Mindenki a saját sorsának a kövása.	23,94%
	LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	23,16%	LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	18,01%	IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	19,43%
	IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	24,99%	MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	17,27%	LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	17,00%
	MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	25,31%	LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	17,17%	MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	15,26%

Mindhárom generáció esetében a legalacsonyabb relatív szórással a következők bírtak:

- A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk (LTO3; X: 19,42%, Y: 17,17%, Z: 17,00%).
- A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések (LTO5; X: 23,16%, Y: 18,01%, Z: 24,31%).
- A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani (IVR2; X: 24,99%, Y: 18,69%, Z: 19,43%).
- Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk (MAS2; X: 25,31%, Y: 17,27%, Z: 15,26%).

A fenti, alacsony relatív szórással, és magas átlagos egyetértéssel bíró állítások, mind pozitív fennhangúak, egyenlőséget hangsúlyoznak, így véleményen szerint ezeknek az állításoknak az értékelésénél befolyással bírt a már korábban említett jelenség, miszerint, hogyha direktén vizsgáljuk az egyén által vallott különböző értéket, illetve értékrendet, akkor a válaszadók hajlamosak kívánatosnak vélt válaszokat megadni, a valós értékrend, valós vélemény helyett. Így tehát ma köztudottan elfogadott, és kívánatos nézeteket, magas egyetértésre értékelni.

„A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk” – mindhárom generáció szinte teljes mértékben egyetértett, a medián minden esetben 5, a fiatalabb generációk (Y, Z) esetében nem akadt olyan kitöltő, aki teljes mértékben elutasította a fenti állítást.

Hasonlóképpen egybeestek a mediánok a házimunka megosztása kapcsán, mindhárom generáció esetében a válaszadók több, mint fele teljes mértékig egyet értett az egyenlő munkamegosztás szándékával (medián=5). Emellett mindhárom generáció átlagosan magas egyetértést (X: 4,28, Y: 4,37, Z: 4,32), valamint jobboldali aszimmetriát mutatott az egyszerű számtani átlagok és gyakorisági hisztogramok alapján, azonban a

fiatalabb generációk (Y, Z) esetében egy olyan kitöltő sem akadt, aki nem értett egyet az állítással (1-es értékelés), valamint az Y generációsok között olyan sem volt, aki tartózkodott volna (3-as értékelés). Érdekes továbbá, hogy habár a medián mind a három csoportban a legmagasabb értéket adta (5), az X generációhoz tartozott a legmagasabb relatív szórás: X: 24,99%, Y: 18,69%, Z: 19,43%.

A személyes kapcsolat, mint hosszú távú befektetések kérdése kapcsán, legnagyobb egyetértést az Y generáció tanúsított, csupán négy kitöltő jelölt 4-esnél alacsonyabb értéket, azaz csupán négy olyan kitöltő volt, aki inkább nem értett egyet az állítással (olyan kitöltő nem volt, aki egyáltalán nem értett egyet vele). Eredményképpen ennél a generációnál a legmagasabb az egyszerű számtani átlag, a medián, és a legalacsonyabb a szórás (átlag X: 4,18, Y: 4,37, Z: 4,10; medián X: 4, Y: 5, Z: 4; szórás X: 0,97, Y: 0,79, Z: 1,0). Érdekesen árnyalja a képet, hogyha megvizsgáljuk a IDV5-ös állításra kapott válaszokat, miszerint „*Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni*”. Ennek az állításnak a kapcsán is az Y generáció tanúsította a legnagyobb egyetértést az egyszerű számtani átlag alapján (X: 2,79, Y: 2,84, Z: 2,60), az X és Z generációhoz nem nagyobb, illetve nem jelentősen nagyobb szórással (X: 1,21, Y: 1,15, Z: 1,04). A nagy közösségépítés általánosan igaz az Y generációra (lásd III.2.), azonban a fenti arra enged következtetni, hogy az Y generációs kitöltők a személyes kapcsolatokat kissé „hidegen”, valóban elsősorban befektetésként értelmezték, nem barátság ez, hanem eszköz, tőke.

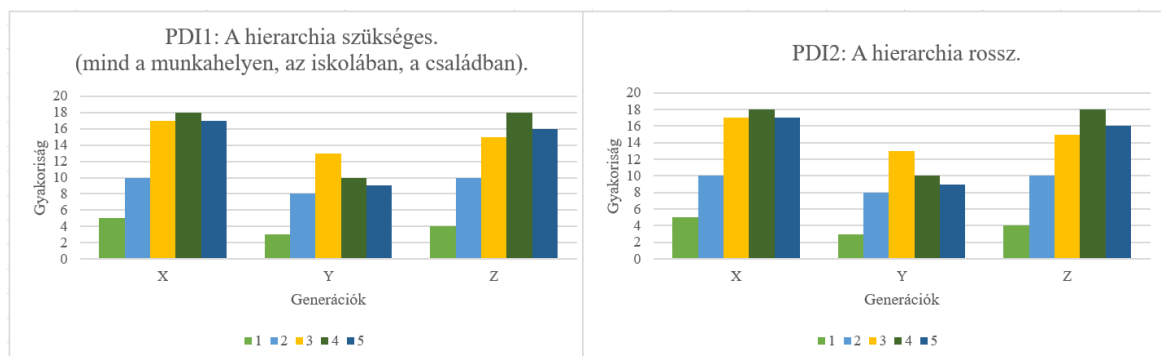
A férfi-női szerepek közötti határ elmosása kapcsán, ugyan magas volt az egyetértés, mégis inkább a fiatalabb generációk (Y, Z) értettek vele teljes mértékig egyet, illetve kisebb relatív szórással (több, mint 7%ponttal magasabb a szórás az X generáció válaszaiban, mint az Y, vagy a Z esetén). A medián szintén a fiatalabb kitöltőknél (Y, Z) magasabb, 5, míg az X generáció esetében 4. A Z generációs kitöltők között csupán kettő olyan személy volt, a hatvanhárom kitöltő közül, aki nem értett egyet az állítással (6,3%; 1-es és 2-es értékelés, 3-as nem volt). Ugyanez az arány az Y generáció esetén, öt fő a negyvenháromból (11,6%), míg az X esetén tizenegy fő a hatvanhét főből (16,41%). Ha a korrelációt is figyelembe vesszük, habár csupán közepesen gyenge eredményt mutat a Pearson féle korrelációs együttható, láthatjuk, hogy minél fiatalabb generációhoz tartozott a kitöltő, annál inkább egyetértett az állítással ($r_{\text{generáció}}$: 0,24). Ugyanezt igazolták a hipotézisvizsgálatok is, miszerint a Z generáció sokasági átlaga magasabb, mint az Y-é, vagy az X-é, és a sokasági szórása pedig alacsonyabb, mint a másik kettő vizsgált generációié 10% szignifikancia szint mellett, tehát a Z generációban élnek legkevésbé a klasszikus nemi szerepek. A személyes

kapcsolatok kérdését, és a klasszikus nemi szerepek közötti határvonal elmosásának lehetőségét a fókuszcsoporthoz interjúk keretében tovább vizsgálom.

Az egyezőségek mellett érdemes még megfigyelni, hogy míg az X és Y generáció kapcsán alacsony relatív szórással bírt a negatív élmények, problémák megosztása másokkal, ugyanez a 10. Táblázat alapján úgy tűnik, mintha valamivel magasabb relatív szórást eredményezett volna a Z generációs kitöltők között, hiszen egyedül ennél a generációnál nem szerepel az öt legalacsonyabb relatív szórással bíró állítás között. Azonban a tényleges relatív szórást kikeresve látszik, hogy a Z generációnál is hasonlóan alacsony a relatív szórás az állítás kapcsán: X: 20,22%, Y: 21,72%, Z: 21,5%.

Ahogy az a különböző modellek magyar kultúrára vonatkozó eredményeit vizsgálva kiderült, a magyaroknak rendkívül ellentétes az álláspontja a hierarchiáról. A GLOBE kutatás alapján azt mondhatni, hogy a magyarok „szükséges rossz”-ként gondolnak a hierarchiára. A kérdőívben ennek megfelelően, két kapcsolódó állítást is értékelnie kellett a kitöltőknek:

- PDI1: A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).
- PDI2: A hierarchia rossz.

4. Ábra

A hierarchia szükségessége és minősítésére vonatkozó válaszok alapján készült gyakorisági hisztogramok generációs bontásban

A hierarchia szükségességét, és minősítését illetően az átlagok leginkább döntésképtelenségről árulkodnak mindegyik generáció esetében (egyszerű számtani átlag PDI1 X: 3,48, Y: 3,42, Z: 3,40; egyszerű számtani átlag PDI2 X: 2,49, Y: 2,56, Z: 2,38), azonban a gyakorisági hisztogramokból az látszik (lásd 4. Ábra), hogy a szükségességgel, valamint azzal, hogy a hierarchia rossz, az X és a Z generáció értett egyet leginkább (jobboldali aszimmetria), míg az Y rendkívül megosztott maradt (legmagasabb gyakoriság a semleges értékhez tartozik). Azt gondolom, hogy a Z generáció rosszként láthatja a

hierarchiát, hiszen számukra fontos a rugalmasság, a fejlődés, a kibontakozás lehetősége, valamint a fiatal korukból adódóan ők elsősorban a hierarchia alsó szintjén állnak. Az X generáció esetében véleményem szerint a történelmi emlékek (szocializmus, Kádár korszak) lehetnek meghatározók. Azonban egyelőre nem világos az Y generáció „döntésképtelensége”. Az eredmények további vizsgálatára a fókuszcsoportos interjúkon kerül sor.

A fentiek mellett rendkívül érdekes állítás volt a PDI4: *„Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell”*, aminek a magyarázóereje is az egyik legmagasabbnak bizonyult (lásd később IV.4.3.3.). Ebben az esetben jól látszik a generációs különbség a kitöltők válaszai alapján több mutatót szemlélve is. Míg az X generáció egyértelműen jobboldali aszimmetriát mutat 3,49-es egyszerű számtani átlaggal, ugyanez nem mondható el az Y és Z generációról, ahol több, mint dupla annyi kitöltő nem értett egyet az állítással (1-2), míg az egyetértők száma (4-5) a felére csökkent, és így az átlag is jelentősen alacsonyabb lett: rendre 3,14; 2,81. A fiatalabb generációk (Y, Z) esetében azonban a szórás is magasabb (X: 1,20, Y: 1,32, Z: 1,31)!

Az LTO1-es állítás kapcsán alátámasztást nyerni látszik az Y generáció képviselőit oly gyakran érő „vád”, miszerint türelmetlenek. Az Y generációs kitöltők több, mint fele egyetértett (4-es értékelés) azzal, hogy *„A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezessen”* (medián=4), míg ugyanez az arány az X és Z esetében a semlegességre volt igaz (3-as értékelés). Habár a gyakorisági hisztogramok alapján mindhárom generáció jobboldali aszimmetriát mutat, az Y generáció esetében a legjelentősebb a jobbra tartás.

Szintén a Hosszú-rövid távú orientáció dimenziócsoporthoz tartozott az LTO4-es állítás: *„Nyugodtabb mindenki élete, ha az anyós nem tud papucsban átjönni”*. Az állítás közvetlen, kissé humoros szövegezése, az individualista viselkedési forma előfordulását vizsgálta. Ahogy a fejezet elején megállapításra került, kevés esetben alakult ki legalább közepesen gyenge korreláció a különböző demográfiai jellemzők és az állítások között, így fontos kiemelni, hogy a fenti állítás ezen kevesek egyike volt: $r_{\text{foglalkozás}}: 0,16$, $r_{\text{végzettség}}: 0,25$. Minél magasabb végzettséggel rendelkezett a kitöltő, annál inkább egyetértett a fenti állítással, annál inkább individualista viselkedési formát tanúsított.

Végezetül érdemes kiemelni, hogy a Z generációs kitöltők több állítás esetében mutattak idősebb kitöltőkhöz képest nagyobb rugalmasságot, ilyen volt például az IVR5 is,

azaz a szabadidő-munka egyensúlyának ideiglenes felborulását vizsgáló állítás. A Z generációs kitöltők több, mint fele nem értett egyet azzal, hogy a fenti egyensúly nem borulhat fel ideiglenesen sem (medián=2), szemben az idősebb kitöltőkkel (X, Y), akiknél a medián 3-mal lett egyenlő. Az egyszerű számtani átlagok, valamint szórások alapján a türelmetlen Y-ok utasították el legnagyobb mértékben, és a közel legegységesebb módon, az egyensúly felborulásának lehetőségét (egyszerű számtani átlagok X: 2,81, Y: 3,07, Z: 2,54; szórások: X: 1,35, Y: 1,24, Z: 1,20), ami megfelel az Y generáció általános jellemzőinél leírtakkal, miszerint nem azért élnek, hogy dolgozhassanak, viszont ellentmond az X generáció általános jellemzésével, akiknek a kemény munka, a családnál is fontosabb (lásd III.2.).

IV.4.3.3. Faktorelemzés

A faktorelemzés megkezdése előtt ellenőriztem az adatok, jelen esetben a 31 db állítás alkalmazhatóságát. A Bartlett teszt ($p=0\%$) és a KMO mutató (0,692) alapján az állítások közepesek, közel megfelelőek. Ennek oka, hogy hiába ugyanazon hat értékcsoporthoz, dimenzióhoz kapcsolódtak az értékelendő állítások, az élet számos különböző területét lefedték, így nem elég erős közöttük a korreláció. Több hasonló állítással (tehát a dimenziókat egy témakör köré rendezve, pl.: család, munka) kevésbé átfogó lenne a kép, viszont könnyebb lenne a faktoralkotás. Ugyanakkor ez a heterogenitás, és alacsony korreláció a válaszokban, az alapfelvetést is részben igazolja, hogy hiába tartoznak a válaszadók egy nemzethez, és élnek egy városban, az eredményeik közel sem egységesek. Természetesen nem zárható ki az sem, hogy a különbség nem generációs különbségből adódik, hanem más okból (végzettség, foglalkozás stb.). A faktorelemzést az összes adatra készítettem, nem készült külön minden generációra, ugyanis ehhez a módszerhez nagy mintára van szükség, azaz legalább 100 eleműre: generációnként nem állt rendelkezésemre ennyi adat (X: 67 fő, Y: 43 fő, Z: 63 fő).

A közepes KMO megmutatkozott az eredményeken, 76 próbálkozás közül a két legjobb modell esetében a teljes magyarázó erő 60,05% az összes állítást 10 faktorba tömörítve, és 63,76% 28 állítást szintén 10 faktorba tömörítve. A próbálkozások adatai megtalálhatók a *Mellékletekben* (4-5. *Melléklet*), a két kiválasztott faktor rotált faktor mátrixával együtt; míg a *11. Táblázat* a nagyobb magyarázóerővel bíró modell állításait tartalmazza. Már számosságukat tekintve is látszik, hogy nem az eredeti Hofstede csoportokat adta vissza az elemzés, az állítások más értékcsoporthoz rendeződtek. Azt,

hogy eredetileg melyik dimenzióhoz tartozott az állítás, a színek, valamint az állítás előtt szereplő rövidítések jelzik.

Állítások faktoroként

11. Táblázat

Egyenlőség		Pragmatikus értékek	
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családukkal.
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	Önálló Egyenlőség	
Konzervatívizmus		MAS3	A homoszexualitás normális.
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	Rugalmasság	
Szigor		UA15	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	Törekvés	
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.
Kényszer Hierarchista értékrend		UA14	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.
PDI2	A hierarchia rossz.	Folyamatközpontúság	
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	UA13	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.
Tisztelettudó értékek			
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.		
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről.		
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.		

A 11. Táblázatot megfigyelve látható, hogy 28 állítást tartalmaz, azaz a következő állítások illeszkedtek legkevésbé a faktorokba, nélkülük nagyobb a magyarázóerő:

- A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem (IVR5).

- Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni (IDV5).
- A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezessen (LTO1).

Az értékek tehát 10 faktorba, értékcsoporthoz sorolhatók, ahol a faktorokon belül vegyesen találhatunk más-más Hofstede dimenziókhöz tartozó állításokat.

Az első faktorba olyan állítások kerültek, amik javarészt az egyenlőségről szóltak: egyenlőség otthon, a házimunkában; a nemek között; gyerekként; emberek között az élet társasjátékában. Az értékcsoporthoz Egyenlőség-nek neveztem el, mert véleményem szerint ez a legfőbb elv, amit képvisel. Érdekes ellentmondás, hogy a csoportba tartozott a kapcsolati tőke fejlesztésének szükségessége, de az is, hogy a gyerekeknek önállóságot kell tanítani.

A második csoportba olyan állítások kerültek, amik kissé régimódi megközelítései az életnek, így ezt a faktort Konzervatívizmusnak neveztem el. Az itt szereplő állítások szerint fontos a takarékoság, a kényelem, és kevésbé fontos az újdonságok keresése, sőt, lényegében el is utasítandó az: „*Ami más, az általában veszélyes is*”.

A Szigor faktorába olyan erős állítások kerültek, amiket véleményként képviselni csak úgy lehetséges, hogyha valóban vállaljuk a konfliktusokat, mint például, hogy a tanárok legyenek mindent tudók, az anyós pedig inkább maradjon ki az mindennapjainkból.

A Kényszer Hierarchista értékrend faktora az egyik legstabilabb faktor, több forgatási és kiválasztási módszer során is összeállt, valamint az ellenőrzési mintákban is visszatért. Érdekes módon a kitöltés könnyítése végett kettészedett állítás egymásra talált a faktorba, így kiadva, hogy a hierarchia „*szükséges rossz*”.

Az ötödik faktorba szintén kissé konzervatív értékek kerültek, amik lényegében magas PDI-t reprezentálnak. Az idős-fiatal viszony túlnyomó jelenléte miatt a faktort a Tisztelettudó értékeknek neveztem el, ezek szerint az értékek szerint az idősebbeket mindig, feltétel nélkül tisztelni kell, valamint a gyerekeknek gondoskodniuk kell idősebb szüleikről. Érdekes módon ebbe a faktorba illeszkedett a szólásszabadság kérdése, miszerint ez nem elsőrendű probléma. Személy szerint tudok párhuzamot vonni a szólásszabadság, és az idősek feltétlen tisztelete között, hiszen adódhat olyan beszélgetés, amely során az idős és a fiatal személy véleménye jelentősen eltér, de a fiatal a tiszteletlenség elkerülése végett inkább hallgat, hiszen a véleményének kifejtése kevésbé fontos számára, mint az idősebb, adott esetben akár családtag, iránti tisztelet. Így tehát szerintem a szólásszabadság

„lekicsinylése” mögött hasonló értékrend húzódik meg, mint a fiatal-idős tiszteletre vonatkozó viszony mögött.

Rendkívül gyakorlatias felfogású állítások gyűltek össze a hatodik faktorba, miszerint a szellemi munka értékesebb, mint a fizikai; a házasságnak a gyakorlati előnyei a hasznosak; meg kell osztani mindent a barátainkkal; valamint fontos a státuszszimbólumok használata. A gyakorlatias megközelítés végett a Pragmatikus értékek elnevezést kapta a faktor.

Az Önálló Egyenlőség faktorba olyan állítások szerepelnek, amiknek célja az egyenlőség, azonban nem szólnak összefogásról. Legyünk egyenlők, szexuális irányultságtól függetlenül, minimalizáljuk a különbséget személyes szabadság árán is, de lehetőleg tegyük mindezt önállóan, külön-külön.

A szürke zónában elhelyezkedő, semleges értékek a Rugalmasság faktorát alkotják, az állítások szélsőségek kerüléséről árulkodnak: semmi sem fekete fehér; legyen inkább kényelmesebb/kevesebb a munka – véleményem szerint ez utóbbi is egyfajta szélsőség kerülés.

Az utolsó előtti faktor a Törekvés nevet kapta, ahova újító szellemű állítások, értékek kerültek, miszerint fontos a karrier, az előrejutás, a jó fizetés, a hosszú távú lehetőség, és hogyha úgy hatékonyabb, a szabályok átírása.

Egyetlen állításból áll a tizedik faktor miszerint nem a döntés végeredménye számít, hanem a folyamata: Folyamatközpontúság.

Az állítások közül legnagyobb magyarázóerővel a Hatalmi Távolság Index állításai bírtak:

- A hierarchia rossz (PDI2: 58,83%),
- A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban) (PDI1: 53,88%),
- Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell (PDI4: 53,73%).

Minden dimenzió kettő-kettő legnagyobb magyarázóerővel bíró állítását a fókuszcsoportos interjúk során tovább vizsgálom. Az összes állításra vonatkozó magyarázóerők megtalálhatók a *4. Mellékletben*.

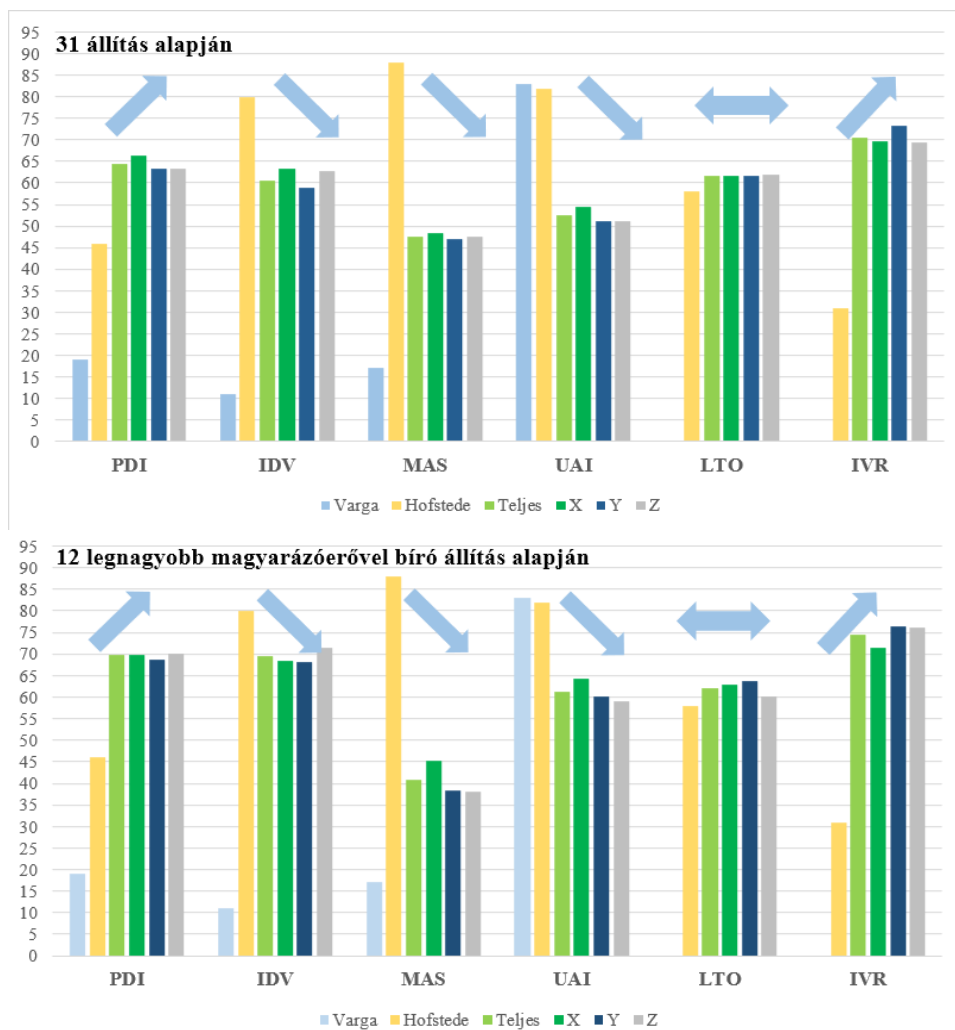
A faktorok validitását keresztvényességi vizsgálattal ellenőriztem, azaz két véletlenszerű mintát vettem a teljes állományból (86 és 87 elemszámút), amelyekre újra elvégeztem a faktorelemzést – az egyszerűség kedvéért ugyanazokkal a feltételekkel

(állítások száma, módszer, forgatás stb.). Ezt követően összevettem az így elkészült faktorcsoportokat a korábban végső megoldásnak minősítettekkel. A kialakult faktorok nem maradtak stabilak, rendre 1, 0, 1, 3 faktor egyezett, az első kisebb elemszámú mintában a magyarázóerő is magasabb volt, mint a teljes mintában (a részletes táblák megtalálhatók a 6. *Mellékletben*). A stabilitás hiányának oka ismételten a teljes minta heterogenitása, és alacsony korrelációja. Ami azonban a tesztelés során érdekes volt, hogy a legstabilabb faktornak a Kényszer Hierarchista értékrend bizonyultak, ami a négy tesztből háromszor újra létrejött.

IV.4.3.4. A klasszikus Hofstede dimenziók megalkotása X,Y,Z generációra

A kérdőív összeállításakor egy-egy dimenzióhoz öt-öt állítás tartozott (kivéve PDI, ahol hat). A dimenziókhoz kapcsolódó állítások között körülbelül egyenlő arányban voltak magas indexre, valamint alacsony indexre vonatkozók. Ebből kifolyólag nem lehet a beérkezett válaszokat dimenziókként összegyűjteni, majd egyszerű számtani átlagot vonni, hiszen, hogyha egy kitöltő egyet értett a magas indexre vonatkozó állítással (4,5 pontszám), és ugyanakkor nem értett egyet az alacsony indexre vonatkozó állítással (1,2 pontszám), akkor az átlag középértéket adna, pedig a valóságban mindkettő érték a magas indexre jellemző magatartás. Azért, hogy az ebből fakadó hibákat, valamint torz eredményeket megelőzhessen, átkódoltam az adatokat a számítást megelőzően. Minden állításcsoport esetén, a magas indexhez tartozó állítás értékelését változatlanul hagytam, míg az alacsony indexhez tartozó állítás értékelését átkódoltam a következőképpen: 1-es érték helyett 5-ös, 2-es érték helyett 4-es, 3-as változatlan, 4-es helyett 2-es, 5-ös helyett 1-es. Így a magas és alacsony indexű állítások nem mondanak egymásnak ellent, és nem adnak torz átlagot.

Az értékek kódolását követően kiszámoltam a számtani átlagokat Hofstede dimenziókként az összes állítást figyelembe véve (31 db), majd csak a faktoranalízis során a dimenziókként 2-2 legmagasabb magyarázóerővel bíró állításokat figyelembe véve (12 db, állításokat lásd 4. *Melléklet*). A kapott átlagokat ezt követően átszámoltam 100-ra vetítve, oly módon, hogy először kiszámoltam az átlagok maximumhoz, tehát 5-höz viszonyított arányát, majd ezt felszoroztam 100-zal. Ez utóbbi számításra az eredmények összehasonlíthatósága végett volt szükség. A kapott eredményeket, valamint Hofstede és Varga indexértékeit, a 5. *Ábra* szemlélteti.

5. Ábra

Hofstede dimenziós indexek minden állítást felhasználva és a 12 legnagyobb magyarázó erővel bíró állítást felhasználva

Összességében, a kérdőív eredményei alapján elmondható, hogy a magyar kultúrára:

- átlagosnál és Hofstede értékénél magasabb PDI jellemző (PDI_H: 46, PDI₃₁: 64, PDI₁₂: 70), különösen az X generáció esetében;
- az átlagosnál magasabb, azonban a Hofstede értékénél alacsonyabb IDV jellemző (IDV_H: 80, IDV₃₁: 69, IDV₁₂: 61), különösen a Z generáció esetében;
- átlagos, illetve enyhén átlagon aluli MAS jellemző, jelentősen alacsonyabb a Hofstede értékénél (MAS_H: 88, MAS₃₁: 48, MAS₁₂: 41), különösen a fiatalabb generációk (Y, Z) esetében;
- Hofstede értékénél valamivel alacsonyabb, de az átlagosnál magasabb UAI (UAI_H: 82, UAI₃₁: 53, UAI₁₂: 61), ami azonban a fiatalabb generációk (Y, Z) esetében alacsonyabb;

- nagyságrendileg Hofstede értékével megegyező, átlagos LTO jellemző ($LTO_H: 58, LTO_{31}: 62, LTO_{12}: 62$), ami csökkeni látszik a fiatalabb generációk esetében;
- Hofstede értékénél jelentősen magasabb, átlagon felüli IVR jellemző ($IVR_H: 31, IVR_{31}: 70, IVR_{12}: 74$), ami növekedni látszik a fiatalabb generációk felé.

Az eredmények értékelése során az egyszerű számtani átlagok mellett figyelembe vettem egyéb leíró statisztikai mutatókat, amik megtalálhatók az 7. *Melléklet*ben.

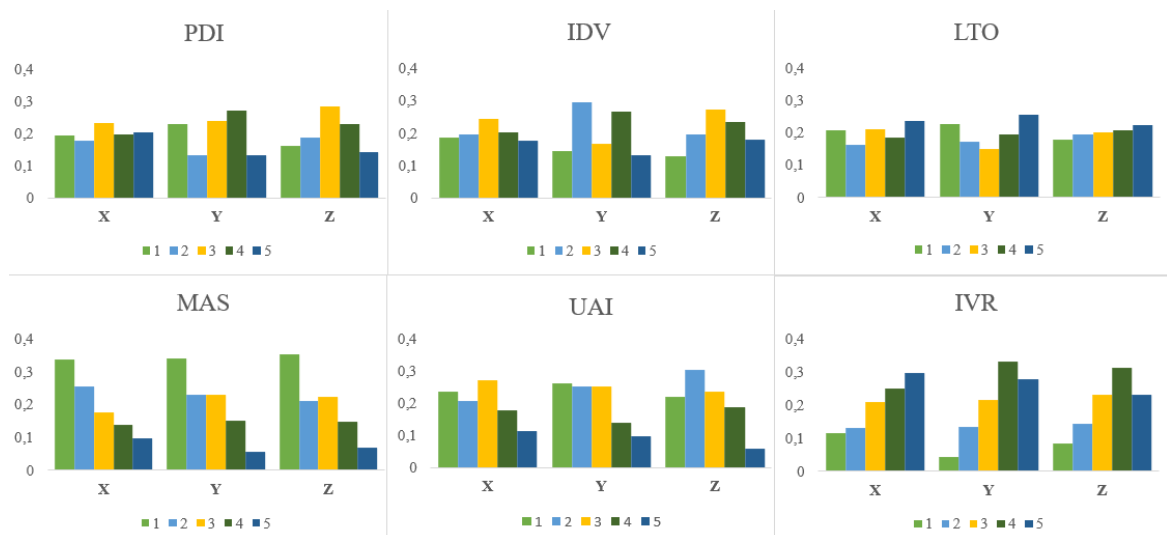
Azt gondolom, hogy az átlagosnál magasabb Hatalmi Index távolság, a már korábban bemutatott információk alapján (gazdasági-történelmi és társadalmi adatok, GLOBE felmérés), elfogadható a magyar kultúra kapcsán. A fejezet korábbi alpontjában bemutatásra került a két legnagyobb magyarázóerővel bíró PDI állítás vizsgálatakor (PDI1, PDI2), hogy az X és a Z generáció értett egyet leginkább a hierarchia szükségességével, és „rossz” minősítésével, míg az Y rendkívül megosztott maradt. Ezzel szemben az egész dimenzió szimmetriáját nézve (lásd 6. *Ábra*), azt láthatjuk, hogy mindhárom vizsgált generáció válaszadói megosztottak maradtak, nem mondható el sem jobb, sem baloldali aszimmetria. A generációk között a kérdőív pontszámai alapján látszik eltérés, az eredeti 5 pontos skálán számított átlagok között körülbelül 0,3 tized, ahol az X generáció értéke kissé távolabb esik az Y és Z generáció értékétől: rendre 3,31; 3,17; 3,16. A számtani átlagok alapján tehát azt mondhatjuk, hogy az X generáció esetében a legmagasabb a PDI értéke, azonban érdekes megvizsgálni a mediánokat, amik minden állítást vizsgálva egybeesnek ugyan (medián=3), de hogyha csak a legnagyobb magyarázóerővel bíró állításokat vesszük figyelembe, akkor az X generáció esetében a legalacsonyabb a medián. X: 3,5, Y:4, Z:4.

Az IDV eredmények nem Varga, hanem Hofstede index értékéhez kerültek közelebb, a magyar kultúrát ezáltal individualista kultúraként lefestve, ami érdekes lehet, abból a szempontból, hogy Hofstede szerint magasabb PDI-hoz, alacsonyabb IDV társul, és fordítva (lásd II.4.2). Azonban a kérdőív eredményei átlaghoz közeli, de magasabb PDI értéket, és átlag feletti IDV értéket adtak. Ez az ellentmondás az eredeti Hofstede eredményekben is megjelenik ($PDI_H: 46, IDV_H: 80$). Hofstede elmélete, miszerint az idő előrehaladtával egyre nő a kultúrákban az individualizmus (lásd II.4.2), igazolódni látszik a vizsgált generációk esetében, különösen, hogyha a csak a két legnagyobb magyarázóerővel bíró állítását (IDV1, IDV4) felhasználó pontszámok arányosított számtani átlagát vizsgáljuk: 68, 68, 71. Két állítás felhasználása esetén nemcsak az egyszerű számtani átlag, hanem a mediánok is magasabb eredményt adnak, de mindkét esetben egybeesnek (medián₃₁: 3, medián₁₂: 4). Ha válaszok relatív gyakoriságát figyeljük meg, akkor kissé

zavarossá válik a kép, a PDI-hoz hasonlóan minden választípusból adódott X, Y, és Z generáció esetében is, X esetében szinte normál eloszlásról beszélhetünk (lásd 6. Ábra).

Hofstede modell bemutatása során említésre került, hogyha kiszűrjük a vizsgált országok vagyonát, akkor a PDI és az IDV között eltűnik a korreláció, ezért szükséges ezeket külön dimenzióként kezelni (lásd II.4.2). Ez a kérdőív eredményeire is igaz, a PDI és az IDV között elhanyagolható a korreláció mértéke, mint a 31 állításos ($r_{PDI31-IDV31}$: 0,056), mind pedig a 12 állításos modellben is ($r_{PDI12-IDV12}$: 0,025).

A Férfiasság-Nőiesség kérdése kapcsán is a 12 állítást felhasználó eredményeket érdemes megfigyelni, ahol jól kirajzolódik, hogy a magyar kultúra inkább nőies, elfogadóbb kultúra a kérdőív eredményei alapján, különösen a fiatalabb képviselői: arányosított számtani átlagok X: 45, Y: 38, Z: 38; mediánok: X: 2, Y: 2, Z: 1. A vizsgált dimenziók közül itt található az egyik legjelentősebb eltérés. A nagyobb elfogadás már az egész világon jelen van. Már Magyarországon is voltak olyan márkák, akik merték ezt a gondolatot (egyenlőség) nyíltan képviselni, lásd például SZIGET 2019 Coca Cola Love is Love kampánya. A kampány ugyan sokakat megbotránkoztatott, a fesztivál fiatal résztvevői között nagy sikert aratott, és pár óra alatt elkelték a promóciós pólók, üvegek. Különösen érdekes, hogy ennek a dimenzióknak a kapcsán mindhárom generáció eredményei erős baloldali aszimmetriát mutatnak (lásd 6. Ábra).

6. Ábra

Relatív gyakorisági hisztogramok dimenziók, és generációk szerint

A Bizonytalanság kerülés index volt az egyetlen a hat dimenzió közül, ahol a mediánok eltértek a generációk között, minden állítás felhasználása esetén: X:3, Y:2, Z:2.

A mediánok mellett, a relatív gyakorisági hisztogramok (lásd 6. *Ábra*), valamint a számított dimenziós értékek is azt igazolják, mind a 31 állítást felhasználó, mind a 12 állítást felhasználó modell esetében, hogy a bizonytalanságkerülés alacsonyabb a fiatalabb generációk esetében.

Az Hosszú-illetve Rövid távú Orientáció esetében, a semleges közephez közeli értéket kaptam, mindhárom vizsgált generációra nézve. A relatív gyakorisági hisztogramon jól látszik, hogy mindegyik generációnál körülbelül egyenlően oszlottak meg a válaszok 1 és 5 között (lásd 6. *Ábra*). Érdekes azonban, hogyha csak a két legnagyobb magyarázóerővel bíró állítást vesszük figyelembe, akkor az Y generáció mediánja a legmagasabb, 4, míg X és Z generáció mediánja 3-mal egyenlő. Az eredmény ebben a dimenzió esetében nagyságrendileg megegyezik Hofstede eredményével.

Előzetes várakozásaimmal szemben váratlan eredményt adott az IVR dimenzió értéke, miszerint a magyar kultúrára, nem a visszafogottság, hanem az elnézés a jellemző. Az azonban várakozásaimmal megegyezett, hogy az Y és Z generáció esetében magasabb eredményt kaptam, mint az X generáció esetében: IVR_{12} rendre 76, 76, 71, habár a mediánok és a ferdeség mutatók mindhárom generáció esetében, mindkét számítási módszer alkalmazása során hasonlóak (medián₃₁ X, Y, Z: 4, medián₁₂ X, Y, Z: 4; F_{31} X, Y, Z: -0,47, -0,56, -0,46; F_{12} X, Y, Z: -0,50, -0,56, -0,60).

A korrelációs vizsgálat, hasonlóképpen az állításokként végzett korrelációs vizsgálathoz, nem hozott szignifikáns eredményt. Érdekes volt azonban, hogy a 31 állítást felhasználó dimenziók esetében a foglalkozással mutatkozott kapcsolat, míg a 12 állítást felhasználó dimenziók esetében a végzettséggel. Azonban ezek kapcsolatok mindegyike rendkívül gyenge volt (lásd 7. *Melléklet*).

A kapott dimenziók sokasági átlagainak és sokasági szórásainak egyezőségét kétmintás hipotézisvizsgálatokkal is ellenőriztem generáció-páronként (F-próba, z-próba, t-próba), amelynek a részletes eredményeit a 8. *Melléklet* tartalmazza, míg az összefoglalást a 12. *Táblázat*. A hipotézisvizsgálatok a 31, és a 12 állítást felhasználó modellre is elvégeztem, így a sokasági szórások terén hatból öt dimenzió esetén szignifikánsan eltértek a sokasági szórások 10%-os szignifikancia szint mellett (MAS egyedül a modell₁₂-ben), míg hatból négy dimenzió esetében szignifikánsan eltértek a sokasági várható értékek továbbra is 10%-os szignifikancia szint mellett (IDV egyedül a modell₃₁-ben, MAS egyedül a modell₁₂-ben).

	Volt szignifikáns eltérés (alfa = 10%)?			
	modell 31	modell 12	modell 31	modell 12
	Sokasági várható értékek között		Sokasági szórások között	
PDI	-	-	igen (X>Z; Y>Z)	igen (X>Y; X>Z)
IDV	igen (Y<Z)	-	-	-
MAS	-	igen (X>Y; X>Z)	-	igen (X>Y)
UAI	igen (X>Z)	igen (X>Z)	igen (X>Z)	igen (X>Z)
LTO	-	-	igen (Y>Z)	igen (Y>X)
IVR	igen (Y>X; Y>Z)	igen (X>Z)	igen (X>Y; X>Z)	igen (X>Z)

A sokasági átlagok és sokasági szórások szignifikáns eltérése (10%-os szignifikancia szinten) azt mutatja meg, hogy:

- A PDI esetén, a sokasági átlagok nem tértek el egymástól szignifikánsan (10%-os szignifikancia szinten), de a sokasági szórások szignifikáns eltérése (10%-os szignifikancia szinten), egyrészt azt mutatta meg, hogy a Z generáció esetén a legnagyobb az egyetértés a három generáció közül (modell 31), illetve, hogy az X generáció esetén a legkisebb az egyetértés (modell 12).
- Az individualizmus mértéke magasabb a Z generáció esetében, mint az Y generáció esetében (10%-os szignifikancia szinten). X és Z összehasonlításakor az empirikus szignifikancia szint 0,152 volt, így közel volt a szignifikáns eltéréshez az eredmény. Tehát, ahogy több korábbi adat is, ez a vizsgálat is részben igazolja, hogy az IDV mértéke az idő, valamint a generációk előrehaladtával emelkedik az egyes kultúrákban.
- A MAS esetében csak a 12 állításos modellben találtam szignifikáns eltérést a sokasági szórásokra, valamint sokasági átlagokra nézve (10%-os szignifikancia szint mellett). A sokasági átlagok eltérése azt mutatja, hogy a fiatalabb generációk (Y, Z) elfogadóbbak, nőiesebb értékeket vallanak, mint az X generáció. Ez utóbbi különösen érdekes, hogyha figyelembe vesszük, hogy Hofstede kutatása azt mutatta, hogy minél idősebb egy személy, annál alacsonyabb a MAS értéke, ami ellentétes a kérdőív eredményeivel. Számomra ez az ellentmondás valós, az értékrendben beállt változásra enged következtetni. Továbbá az X generáció esetében magasabb a sokasági szórás, mint az Y generációnál.
- Mind a kettő modellben igazolást nyert 10%-os szignifikancia szint mellett, az UAI esetében, hogy az X generáció esetében magasabb a sokasági várható érték, valamint a sokasági szórás, mint a Z generáció esetében. Ez tehát azt jelenti, hogy az idő előrehaladtával csökkent a bizonytalanság kerülés mértéke. Véleményem

szerint ez a csökkenés párhuzamba vonható a MAS csökkenésével, hiszen mindkettő összefüggésben áll az adott generáció nyitottságával.

- Az LTO esetében a sokasági átlagok nem tértek el szignifikánsan (10%-os szignifikancia szint mellett), azonban a sokasági szórások igen (10%-os szignifikancia szint mellett), miszerint magasabb a szórás az Y generáció esetében, mint a Z generáció esetében (modell 31), továbbá magasabb, mint az X generáció esetében (modell 12). Ha két modellt egyszerre, egymást kiegészítve vizsgáljuk, elmondhatjuk, hogy az Y generáció válaszai a legkevésbé egységesek a hosszú-illetve rövid távú orientáció kapcsán.
- Az IVR tekintetében a 31 állítást felhasználó modell eredményei szerint az Y generáció sokasági átlaga a legmagasabb a három vizsgált generáció közül (10%-os szignifikancia szinten), míg az X generáció esetében a legmagasabb a sokasági szórás (10%-os szignifikancia szinten). Továbbá a 12 állításos modellben az X generáció sokasági átlaga és sokasági szórása magasabbnak bizonyult, mint a Z generáció sokasági átlaga és szórása (10%-os szignifikancia szinten).

Azonban a kutatás céljának beteljesítése érdekében nem csupán a generációs sokasági átlagok és szórások összehasonlítását kell elvégezni, meg kell vizsgálni azt is, hogy a kérdőív eredményei szignifikánsan eltérnek-e Hofstede, valamint Varga eredményeitől. Mivel a két utóbbi modell szórására vonatkozóan nem rendelkezek adatokkal, a két mintás próbát azzal a feltételezéssel hajtottam végre, hogy a sokasági, valamint mintabeli szórások a három modellben (Hofstede, Varga, Kérdőív) megegyeznek. 10%-os szignifikancia szinten és a fenti feltétellel végezve a vizsgálatot, megállapítható, hogy a kérdőív eredményei az LTO dimenzió kivételével minden dimenzióban eltérnek, a Hofstede modell eredményeitől, valamint továbbra is 10%-os szignifikancia szint mellett a kérdőív eredményei minden dimenzióban (4 darab) eltérnek Varga eredményeitől. A számítási eredményeket a 9. *Melléklet* tartalmazza.

IV.4.3.5. A kérdőíves kutatás korlátjai

A kutatás elsődleges korlátjaként az adatfelvétel rövid időszakát nevezném meg, hiszen a kérdőív csupán hat napig volt elérhető. Az ez idő alatt beérkezett 173 válasz nem alkotott reprezentatív mintát, az Y generáció jelentősen alul reprezentált maradt, így ez a kutatás második korlátja. A téma jellegéből kifolyólag kedvezőbb lett volna magasabb mintaelemszám, hogy 1-1 generációt több válaszadó képviseljen (legalább 100 fő/generáció), így lehetővé téve például a generációnkénti faktorképzést, illetve jobban biztosítva a sokasági szinten helytálló eredményeket. Tehát a kutatás témájához mérten alacsony mintaelemszám a kutatás következő gyengesége.

Az elemzés során problémát jelentett az alacsony korreláció a demográfiai tényezőkkel, valamint az állítások egymás közötti alacsony korrelációja (faktor analízis). Véleményem szerint a korrelációt két módon lehetett volna javítani: 1) kevésbé szerteágazó állítások alkalmazásával, vagy 2) a dimenziók indirekt vizsgálatával. Ez utóbbi alatt azt értem, hogy jelen kutatás módszertana inkább a GLOBE felméréshez hasonló (elméleti, elvi kérdések), mint Hofstede felméréséhez (gyakorlati kérdések), aminek veszélye, hogy a válaszadók nem a valósághoz, hanem egy kívánt állapothoz hű válaszokat adnak. A kérdőív azonban a célcsoport fiatal résztvevői miatt nem koncentrálhatott a munkahelyi körülményekre, de koncentrálhatott volna például a családi élet momentumaira, a mindennapok szokásaira, így esetleg magasabb korrelációt előidézve. Így tehát a kutatás negyedik korlátjaként a túlságosan szerteágazó állítások használatát nevezném meg.

IV.4.4. A fókuszcsoporthos interjúk

IV.4.4.1. A fókuszcsoporthos interjúk felépítése, minta összetétele

A fókuszcsoporthos interjúk három nagyobb feladat, illetve témakör köré épültek:

Az interjúk egy rövid bemutatkozó körrel, játékkal kezdődtek.

Ezt követően az első témakörben összesen 216 darab állításból kellett kiválogatniuk a résztvevőknek azokat az állításokat, amik szerintük illenek a magyar nemzetre, illetve kultúrára, azonban ezek páronként egymásnak ellentmondóak voltak, így lényegében körülbelül száz darab közül kellett válogatnia a résztvevőknek. Az állítások Hofstede főművének harmadik kiadásából származtak, és értelemszerűen a hat dimenzióhoz kapcsolódtak. A válogatást követően a résztvevők megosztották egymással az eredményeket (nem a pontos állításokat, hanem az alkotott összképet). A feladat második felében, az egyén-és a nemzet viszonyát szerettem volna jobban megismerni, így azt a kérdést tettem, hogyha ugyanezt a feladatot magukra nézve kellett volna megcsinálniuk, változtatnának-e valamit, és ha igen, mit? A feladat lezárásaként pedig azokról az állításokról, illetve témakörökről beszélgettünk, amik valamilyen oknál fogva megragadták a résztvevők figyelmét.

A második feladat a korábban felhasznált 12 darab legmagasabb magyarázóerővel bíró állításra koncentrált, ezekkel kapcsolatosan kellett a résztvevőknek anonim módon mondatkiegészítést, valamint kép-asszociációs játékot játszani. Az anonimitást a Mentimeter.com nevű oldal biztosította, így a résztvevők beküldhették a válaszaikat, amik egyből megjelentek a képernyőn, nevek nélkül, szöveghő formájában, ahol a feliratok

méretei arányosak a gyakoriságukkal. Az eredményekről röviden beszélgettünk, így, ha valaki szeretne volna, megoszthatta, melyik választ adta ő.

A harmadik témakör a kérdőív eredményeire, valamint a Hofstede dimenzióira koncentrált. Először bemutatásra kerültek azok az állítások, amik a legmegosztóbbnak bizonyultak. Kezdetben csak az állítást mutattam meg, és megkérdeztem a résztvevőket, hogy ők milyen kimenetelre számítanak, illetve nekik mi a véleményük az állításról. Ezt követően röviden bemutattam mi volt az eredmény valójában. A megosztó állítások mellett, további két érdekességről, és a hierarchia „szükséges rossz” kérdéséről beszélgettünk hasonló felépítésben. A harmadik témakör második felében röviden bemutatásra került a Hofstede modell, illetve Magyarország eredményei a Hofstedeinsight.com weboldal segítségével. Miután önállóan megbeszéltük a résztvevőkkel, hogy mi a véleményük az eredményekről, reális képet adnak-e a magyar nemzetről, összehasonlításként felvezetésre kerültek a korábban használt országok indexei is: Oroszország, Spanyolország, Amerikai Egyesült Államok. Ennek fényében megkérdeztem a résztvevőket változott-e a véleményük, és ha igen, miért? Végül bemutattam a kérdőív által létrejött pontszámokat, amit szintén röviden megbeszéltük. Az interjúk során használt állítások, képek, mondatok megtalálhatók a *10. Mellékletben*, a négy interjú átirata pedig a *11. Mellékletben*.

A jelenleg, 2020 tavaszán, fennálló pandémiás helyzetre való tekintettel a fókuszcsoportos interjúk online formában zajlottak. A négy interjú generációs összetétele, és az adatfelvétel időpontja a következőképpen alakult (minden résztvevő budapesti lakos):

- 1. interjú: 8 fő, X generációs résztvevők (41 és 55 év között), 2020.04.11. 14:00 és 16:30 óra között,
- 2. interjú: 9 fő, Vegyes generációs összetétel (2 fő X, 3 fő Y, 4 fő Z), 2020.04.11. 17:30 és 19:30 óra között,
- 3. interjú: 10 fő, Z generációs résztvevők (16 és 25 év között), 2020.04.12. 17:00 és 19:30 óra között,
- 4. interjú: 8 fő, Y generációs résztvevők (26 és 40 év között), 2020.04.13. 14:00 és 16:30 óra között.

Elsődleges észrevételként, még az eredmények bemutatása előtt, kiemelném, hogy az idősebb generációnak (X) sokkal idegenebb volt az online interjú, mint a két fiatalabbnak generációnak, akadozva és lassabban mentek a technológiát igénylő feladatok, és beszélgetésre bírni is nehezebb volt őket. Habár összetételben nem különbözött a másik két csoport (hasonlóképp egymás számára idegen résztvevők alkották), ott jobb hangulatban

teltek az interjúk, különösen a Z és a vegyes csoportban, többen is hosszan hozzászóltak a témákhoz. Alapvetően az X és az Y generáció nehezebben osztotta meg a véleményét, náluk nagyobb volt a félelem, hogy mit fognak gondolni róluk a többiek. A véleményalkotás aggodalma az X csoportban meg is fogalmazódott: „*mi alapján állítom én, vagy ítélem meg, hogy a társadalom hogyan látja ezeket a kérdéseket?*”.

IV.4.4.2. Az első témakör eredményei

Az első feladatban tehát a résztvevőknek a magyarokra jellemző állításokat, értékeket kellett válogatniuk. A harmincöt résztvevő összesítése alapján a következők kerültek legtöbbször kiválasztásra, mint jellemzők:

- Az emberek sokat aggódnak a pénzügyek miatt (magas UAI).
- A fiatal lányok, nők szépségideálját a média befolyásolja (magas MAS).
- A mindennapokra magas stressz jellemző (magas UAI).
- A beosztottak jobban szeretik, hogyha egyértelmű feladatokat kapnak, amiket végre kell hajtani (magas PDI).
- Az oktatás minősége a tanár felkészültségétől és rátermettségétől függ (magas PDI).

Az öt leggyakoribb állításból kettő a magas UAI pontszámunkat tükrözi vissza, emellett megjelenik két magas PDI állítás, és egy magas MAS-t feltételező állítás. Érdekeség, hogy a 216 darab állítás közül egy darab volt csupán, amit az összesen 35 résztvevő közül senki sem választott: „*Az emberek nem sokat aggódnak a pénzügyek miatt.*” (alacsony UAI), azonban az ellenpólusa a leggyakoribbak közé került. Véleményem szerint ez tovább erősíti a leggyakoribb választást, mint jellemzőt.

Habár az összkép is fontos, a kutatás szempontjából érdekesebb megvizsgálni a leggyakoribb választásokat generációkként. Ugyan a feladat az általános, kultúra, illetve nemzet szintű jellemzésre összpontosított, a választásokon keresztül láthatjuk az egyén véleményét is, továbbá több résztvevő is jelezte, hogy nehezebbé esett az állításokat úgy kiválasztani, hogy azok teljesen függetlenek legyenek a saját véleményétől, és kizárólag az általánosságra koncentráljanak. A leggyakrabban választott állításokat generációs bontásban a 13. Táblázat szerepelteti, amelynek értékelésekor érdemes figyelembe venni, hogy összesen 10 X, 11 Y, és 14 Z generációs résztvevő volt.

A leggyakrabban választott állítások generációs bontásban

13. Táblázat

X Generáció	Gyakoriság	Y Generáció	Gyakoriság	Z Generáció	Gyakoriság
Az oktatás minősége a tanár felkészültségétől és rátermettségétől függ.	10	A fiatal lányok, nők szépségideálját a média befolyásolja.	11	A fiatal lányok, nők szépségideálját a média befolyásolja.	14
Az emberek sokat aggódnak a pénzügyek miatt.	9	Az emberek sokat aggódnak a pénzügyek miatt.	10	Az emberek sokat aggódnak a pénzügyek miatt.	14
A mindennapokra magas stressz jellemző.	9	A beosztottak jobban szeretik, hogyha egyértelmű feladatokat kapnak, amiket végre kell hajtani.	10	A mindennapokra magas stressz jellemző.	13
A beosztottak jobban szeretik, hogyha egyértelmű feladatokat kapnak, amiket végre kell hajtani.	8	A házi munkák gyakran nem egyenlően vannak elosztva a háztartásban élők között.	10	A férfiaknak inkább asszertívnak, és magabiztosnak kell mutatkoznia, mint szerénynek.	13
Az emberek hosszabb távon keresnek munkát.	8	A diplomának gazdasági értéke van (pl.: magasabb bér).	9	A „fiataloknak” negatív a megítélése.	13

Látható, hogy újra megjelennek az aggasztó pénzügyek, mint az egyetlen állítás, amit mindhárom generáció 5 leggyakoribb választása között szerepel. A generációk válogatásai nem hasonlítanak egymásra, páronként láthatunk 1-1 egyezőséget:

- beosztottak preferenciájára vonatkozó állítás leggyakoribb elem X és Y generáció választásai között,
- a szépségideál kérdése leggyakoribb Y és Z generáció között,
- a mindennapokra jellemző magas stressz X és Z generáció között.

A legalább a résztvevők fele által kiválasztott tulajdonságok alapján a három generáció választásai a következő csoportokba sorolhatók: 1) Család, 2) Kapcsolatok és társadalom, 3) Kívánatos tulajdonságok, élethez való hozzáállás, 4) Munka, 5) Oktatás. Mindezek alapján, az Y és Z generáció hasonló képet alakított ki, míg az X generáció választásai térnek el leginkább.

Az X generáció választásait nézve a családról meglehetősen hagyományos kép alakult ki, ahol a klasszikus szülői szerepek érvényesülnek (anyuka: érzelmek, gyerekek; apuka: tények, megélhetés), de a házimunkák megosztása mégis egyenlő a háztartásban élők között. Több generáció is békében tud együtt élni, így a „mama-hotel” gyakori, és a családi események nyugodtan zajlanak, továbbá az idősebb szülőkről a gyerekeknek gondoskodnia kell. A generáció választásai alapján a személyes kapcsolatok rendkívül fontosok, és a nemzetközi konfliktusokat tárgyalással szükséges rendezni. A nők megítélése változatos: a női meztelenség kevésbé tabu, mint a férfi, de az elsősorban nőket súlytó, szexuális zaklatás komoly vád és probléma. Összességében stresszes, anyagiak miatt gyakran aggodalmas, kétértelmű helyzeteket kerülő, pesszimista, cinikus, inkább boldogtalan nemzetként jellemezték a magyarokat, akiknek fontos az őszinteség, és az önálló vélemény, és ahol a klasszikus nemi szerepek érvényesülnek. A munka világában

szerintük a multik, valamint az egyértelmű hierarchiával bíró szervezetek népszerűbbek, az emberek hosszabb távon keresnek munkát, és személyes érdeklődés alapján. Az oktatás minősége a tanártól függ; a célja, hogy gondolkodásra tanítsa a gyerekeket, akik a szerencsének tulajdonítják az eredményeiket, és azokat a legjobb diákhöz hasonlítják.

Az Y és Z generáció választásai sokszor hasonlóak, és az X-nél valamivel egyenlőtlenebb, konzervatívabb és negatívabb képet festenek. Habár a családban ugyanúgy a klasszikus szülői szerepeket választották, inkább a generációk függetlenségére hajlottak, a családi viszonyokat hierarchikusnak ítélték, ahol a gyerekeknek engedelmeskedni kell, és a házimunkák nem egyenlően elosztottak. A kapcsolatok és a társadalom terén, az Y és Z generációsok újra egyenlőtlen elemekkel egészítették ki a képet, miszerint a magyarokra túlzott nacionalizmus, erősen egyenlőtlen hierarchia, a fiatalok negatív megítélése, és a fogyatékos emberek kirekesztése jellemző. A Z generáció esetén emellett jellemző volt, hogy szélsőségesen egyenlőtlennek, és zártan írták le a magyar társadalmat (pl.: a homoszexualitás veszélyes, a bevándorlókat nem szabad befogadni stb.). Érdekes, hogy a sok egyenlőtlenséget jellemző állítás mellett, mindkét generáció szerint fontos a magyarok számára a szólásszabadság. A munkának teljesen más a megítélése, mint az X esetében, az Y-ok meglehetősen kapcsolatorientáltak, igazságtalannak, és versengőnek látják a munkahelyeket. A kívánatos tulajdonságok, valamint az élethez való hozzáállás, illetve az oktatás terén megegyezik mindhárom generáció összképe, habár míg az X szerint az oktatás célja a gondolkodás megtanítása, az erről közelebbi tapasztalatokkal rendelkező Z generáció szerint az oktatás célja a tények megtanítása.

A fiatalabb generációk (Y, Z) negatívabb ítéletét erősíti, hogy a résztvevők egyike sem választotta ki az általánosan pozitív hozzáállást, valamint a „*fiatalok*” pozitív megítélését, mint magyar jellemzőt. Szintén rájuk jellemző a kérdőív eredményei alapján, hogy a szellemi munkát többre értékelik, mint a fizikait, ami ebben a feladatban is megmutatkozott, hiszen míg a két generáció esetén ezt az állítást a résztvevők több, mint fele kiválasztotta, úgy ugyanezt az X generációban senki nem választotta, mint jellemzőt. Hasonlóképpen a kérdőív eredményeihez csatolható vissza, hogy az Y-okra volt a legjellemzőbb a kapcsolatok felértékelése, ami világszerte generációs jellemző (lásd III.3.), így egyik Y generációs résztvevő sem választotta ki azt az állítást, ami lebecsüli a személyes kapcsolatokat, szemben az X és Z generációkkal. Szintén hasonlóan értékelték az X és Z generációsok a hierarchia kapcsán, náluk senki nem választotta ki „*A hierarchia rossz.*”

állítást, szemben az Y-okkal. Összesítve, az X generációs résztvevők 23 darab, az Y-ok 13darab, a Z-k pedig 8 darab állítást nem választottak ki egy alkalommal sem.

Érdekes azt is megvizsgálni, hogy az összes kiválasztott állítás milyen összképet alkotott arányaiban dimenzió szinten, azaz érdemes minden dimenzió esetén lebontani, milyen arányban választottak a résztvevők magas-, közepes- valamint alacsony indexre utaló állításokat az adott dimenzióban választott állítások összességéhez viszonyítva. A PDI esetén rendkívül érdekes, hogy az X és a Z generáció alakított ki hasonló képet, közepesen magasnak látva a PDI-t a magyarok általánosságára nézve (magas állítások rendre: 53,54%, 51,22%), míg az Y generáció valamivel magasabbnak látta a PDI-t, 62,71%-ban magas, és csak 24,58%-ban válogattak alacsony PDI állításokat. Az IDV esetén egyedül a Z generáció interjújának arányai térnek el, az X, Y, valamint a vegyes csapat arányaiban megegyezően válogatott magas-közepes-és alacsony állításokat, összességében közepes képet festve (alacsony rendre: 49,55%, 50,87%, 49,55%; magas rendre: 43,24%, 43,35%, 43,24%), míg a Z generáció résztvevői döntően alacsonyabbnak látták az IDV-t Magyarországon (61,11%). Szintén egyedül tért el a többségtől a Z generáció a MAS vizsgálatokor, ugyanis míg a többi generáció közepesnek látta a MAS-t (magas MAS X: 48,46%, Y: 48,98%), addig a Z generáció férfiasabbnak ítélte a magyar kultúrát (magas MAS Z: 63,83%). Az UAI és az LTO esetében a két fiatalabb generáció (Y, Z) hasonló képet festett. Az Y és a Z generációs résztvevők magasabbnak látták a magyarokra jellemző bizonytalanságkerülést, mint az X generációsok (magas UAI rendre: 72,93%, 71,72%, 57,02%). Az LTO esetében továbbra is a semleges, közepes érték környékén mozogtak az arányok, hasonlóképpen a kérdőív eredményeihez, azonban a fiatalabb generációk (Y, Z) valamivel rövidebb orientációt ítéltek a társadalomnak, mint az idősebbek, kevésbé innovatívnak ítélve a magyarokat (alacsony LTO X: 39,71%, Y: 51,89%, Z: 55,42%). Az IVR-hoz kapcsolódó állítások összesítése adta a legváltozatosabb képet, minden résztvevő generáció másképp ítélte a magyarok elnéző, illetve visszafogott mivoltát: az X generáció inkább elnézőnek (magas IVR: 58,82%), az Y generáció közepesnek (magas IVR: 46,55%), míg a Z generáció döntően visszafogottnak ítélte a magyarokat (magas IVR: 26,19%).

A Z generáció esetén tapasztalt, és fentebb bemutatott jelentős eltérések az X és Y generációtól IDV, MAS, és IVR esetén, valamint a rövidebb orientáció ítélete (alacsonyabb LTO), és a generáció által a leggyakrabban választott állítás egyike („A „*fiataloknak*” *negatív a megítélése*”) arra enged következtetni, hogy a Z generáció nagy távolság lát önmaga, illetve önön generációja és a magyar társadalom, kultúra között; a társadalmat

kollektivistának, férfiasnak (azon belül is elitélőnek, zárkózottnak) és negatívnak látva. Ennek magyarázatoként egy résztvevő a következőt mondta: *„Úgy gondolom, hogy erősen ellentétes az idősebb, és a fiatalabb generáció érték módja. Nem a Z és az Y generáció gyakorolja a végrehajtói hatalmat, szerepeket, és ez elég erősen reflektálja azt, hogy milyen társadalomban élünk, és milyen értékeknek akarnak, minek megfeleltetni.”* Tehát a különbség oka a résztvevő szerint az, hogy a hatalom jelenleg az X-nél, illetve a még idősebb generációnál van, így a társadalmi keretek, a médiakommunikáció, a nemzetközi képviselete Magyarországnak, az ő értékrendjüket tükrözi, és nem a fiatalokét.

Az egyén-társadalom viszonyáról beszélgetve, azaz amikor a résztvevőknek arra a kérdésre kellett válaszolnia, hogy másképp válogattak volna-e, hogyha magukra jellemzőket kell választani, a fentihez hasonló válaszok érkeztek minden generációtól. Minden generáció sötét képet festett a magyarokról általánosságban véve, amit eltérőnek talált magára nézve, valamint a résztvevők vágytak arra, hogy ők eltérjenek a magyar jellemzőktől! Az eltérést elsősorban az elfogadás, valamint egyenlőség területén értelmezték a résztvevők, összességében úgy vélekedve, hogy egyénként alacsonyabb MAS, és alacsonyabb PDI jellemző rájuk:

- *„ha egyénileg töltjük ki, akkor sokkal liberálisabb eredmények lennének, minthogyha a társadalom egészére kell ugyanezeket kivetíteni” (X),*
- *„én is nyilván azt gondolom magamról, hogy az én gondolkodás módom az szuper és nyitott és be- és elfogadó modern, demokratikus és pozitív. Ennek nem megfelelően rengeteg negatív dolgot írtam arra, hogy hogyan gondolkodnak a magyarok.” (X),*
- *„Én alapvetően minden témakörből a negatívabbat választottam, magamra tekintve a szociális és bevándorlás, befogadás és munka kapcsán pozitívabban választanék. Egyedül a családi témákban válogattam a társadalomra is pozitívabb jelzőket.” (Y),*
- *„A nyitottság és mások befogadásával kapcsolatban, és ebben a nemzeti öntudatban másokat jelöltem volna” (Y),*
- *„főleg az elfogadással kapcsolatban, a magyarok akármennyire is azt mondják, nem elfogadóak, főleg a homoszexualitással kapcsolatban” (Z),*
- *„Én megváltoztatnám a válaszaim minimum 70%-át. Én szerintem pozitívabban szemlélem Magyarországot, mint ahogy a válaszokat a magyar emberek szerint kiválasztottam” (Z).*

Voltak azonban olyan résztvevők is, akik inkább a hozzáállásban látták a különbséget, magasabb IVR-re és IDV-re, valamint alacsonyabb LTO-ra utalva:

- „nem valljuk magunkénak a magyar társadalomra jellemző negatív, pesszimista nézőpontokat” (X),
- „sajnos cinikus és borúlátó vagyok, ami igaz a társadalomra is, viszont társul hozzá tenni akarás is, ami viszont sok esetben nem valósul meg a társadalomban” (X),
- „Nincs egységes átszellemülés, mint sok más nemzetnél, mint egy orosz, vagy amerikai társadalomban, ahol vannak vezérfonalak, melyek teljesen megegyeznek a társadalmon belül. Nagyon megosztottak vagyunk.” (X),
- „az emberek szerintem nagyon pesszimisták” (Z),
- „Szerintem nagyon sok a felszínes dolog, annyira konzervatív bizonyos dolgokban az ország és ragaszkodik hagyományokhoz, amiknek vannak jó oldalai.” (Z),
- „felvállaltuk ezt a nem megértett szerepet” (Z),
- „az anyagi kérdésekben alapvetően a Magyarok elég anyagiak, pénz mindenekfelett” (Z).

Az első feladat kitöltését követően a résztvevők eltérő témákat találtak érdekesnek, illetve eltérő témák kapcsán szerették volna kifejezni a véleményüket. Az X generációs képviselők:

- a hierarchia szükségletét, illetve annak okait latolgatták (PDI):
 - „nem tudnák elképzelni a létezést a társadalmon belül, mert kell nekik a vezető, aki megmondja mit csináljanak, és ez ugyanúgy berögződött a magyarságba”,
- a szavazati jogot, illetve annak feltételeit (PDI):
 - „nem biztos, hogy a nyolc általános végzettség alatti társadalommal megosztanám”),
 - „Lehet itt viccesen kijelenteni, hogy akár egy intelligencia teszt is jelen lehetne a szavazásokkor.”,
- a magyar nemzet megosztottságát (IDV)
 - „nagyon nagy a szakadás a magyar társadalomban”,
- a pedagógus-diák viszonyt (PDI, UAI):
 - „Meg az oktatás minősége a kölcsönös kommunikációtól és a diák képességeitől függ úgy gondolom, a többség pedig úgy gondolja, hogy zseni gyereke van.”,
- a homoszexualitás kérdését (MAS):
 - „buzi felvonulások”,

- „*azok is jó emberek*”,
- valamint a sajtószabadságot, illetve a média befolyásoló erejét (PDI) vizsgálták:
 - „*a média befolyásolása érezhető, mert biztosan nem a legszélesebb körben elfogadott gondolatok voltak a lehangosabbak*”,
 - „*a médiából értesül a sokszor elferdített információról*”.

Az Y generációs képviselők:

- a homoszexualitás kérdését (MAS):
 - „*egy olyan állítás sem volt, amivel úgy szívesen azt mondtam volna, hogy igaz*”,
- női és családi szerepeket (MAS):
 - „*Nekem a nő és a családi szerepeknél volt, hogy teljesen máshogyan töltöttem volna ki, ha magamra kellett volna. Másrészt itt éreztem azt, hogy itt nagyon – nagyon kijön majd a generációs különbség, hogy a mi generációnk teljesen máshogyan gondolkodik arról, mint a mostani magyar társadalom*”,
 - „*a nőknek a munkában sokkal nehezebb érvényesülniük*”,
- fiatal lányok/nők testképét (IDV),
- valamint munkahelyi dicséret kérdését (IDV) emelték ki:
 - „*nem mindenki úgy gondolkodik mint én, általában megjelenik ez az irigység. Inkább, azt látom, hogy ez a jellemző, nem az ahogyan én gondolkodom*”,
 - „*a magyarok egy elég irigy nemzet*”.

A Z generációs résztvevőknél a következők voltak a kiemelt témák, és álláspontok az első feladatot követően:

- a magyarok nemzetközi imázsa, kommunikációja (IVR):
 - „*nem nagyon tudjuk magunkat megértetni másokkal, sokszor a megfelelő kommunikáció hiánya miatt tűnünk ennyire szélsőségesen rossznak*”,
 - „*Nem a Z és az Y generáció gyakorolja a végrehajtói hatalmat, szerepeket, és ez elég erősen reflektálja azt hogy milyen társadalomban élünk, és milyen értékeknek akarnak minek megfeleltetni.*”,
- a homoszexualitás kérdése (MAS):
 - „*szerintem nincs ezzel probléma. Inkább azzal van probléma, ami szintén egy állítás volt, hogyha úgy kezeljük, mint trendet*”,
 - „*Ha nem fogadsz el minket, az sem jó, mert egyfajta megbélyegzés az ember részéről, hogy maradi.*”,
 - „*ez egy erős marketing fogás*”,

- „Ez egy evolúciós és genetikai dolog, ezzel nem tudunk mint csinálni.”,
- a generációk közötti különbségek:
 - „szembetűnő generációs különbségek vannak főleg itt Magyarországon”,
 - „most jóval a rendszerváltás után, (...) új ideológiák terjednek a köztudatban”,
 - „Úgy gondolom, hogy erősen ellentétes az idősebb és fiatalabb generáció érték módja”,
 - „nagy szüleink megélték egy világháborút, (...), úgyhogy rájuk az inkább jobban jellemző volt, hogy takarékoskodjanak, aztán ahogy telt múlt az idő, és elkényelmesedett a társadalom”,
- a mindennapokhoz való hozzáállás (IVR):
 - „Magyarok sosem tudják értékelni azt amilyük van”,
 - „sosem élük meg a jelent, mert arra gondolnak, hogy a jövőben sokkal több kell”,
 - „elégedetlenek magukkal”,
- valamint a gyermek-szülő viszony, gyermeknevelés, és a válás hatásai (PDI, IDV, MAS):
 - „a generáción belül óriási különbségeket látok magamon, és rajtam kívül más korombéliek hogyan képesek viselkedni, és beszélni a szüleikkel. Minek örülnek, és minek nem. És kicsit rémisztő.”,
 - „A szülőknek az a feladata, hogy keretet adjanak a gyerekekének”,
 - „egészséges gyerek úgy nagyon ritkán van, hogy az egyik szülő nem volt meg”,
 - „éreződik, hogy az első problémánál feladja”.

IV.4.4.3. A második témakör eredményei

Az interjú következő része a kérdőív 12 legnagyobb magyarázó erővel bíró állítására koncentrált, anonim, elsősorban asszociációs játék formájában. Amennyiben egy állítás, illetve témakör, egyben a legnagyobb szórással is bírt, azaz a harmadik témakörbe is beletartozott, tárgyalását itt összekötöttem a második feladattal.

Ilyen volt például a hierarchia. A hierarchia kapcsán a két fiatalabb generáció (Y, Z) válaszaiban kiolvasható annak természetes volta: „természetes” (Y), „az élet velejárója” (Y), „elkerülhetetlen” (Y), „ösztönös” (Z), „emberi sajátosság” (Z); míg az X generáció esetében inkább annak minősítése és szükségességére vonatkoztak a válaszok: „elviselhető”, „tud jó is lenni”, „rossz”, „szükséges” (leggyakoribb), „munkahelyen elengedhetetlen”, „családban nem szükséges”. Amellett, hogy mindhárom generáció

szükségesnek ítélte, az is jellemző volt, hogy a munkahelyen tartják a legfontosabbnak, és hatékonynak. A megítélésére egyaránt érkeztek pozitív és negatív jelzők, az X és a Z generáció esetében túlnyomó részt negatívak („szükséges rossz” (X), „rossz érzést vált ki” (Z), „ósvi” (Z)), míg az Y esetében inkább semlegesek, ami megegyezik a kérdőíves megkérdezés eredményeivel (faktorok)! A harmadik témakör kapcsolódó beszélgetései az indokok megismerését segítették: miért szükséges? miért rossz? Az X generációs csoport szerint a kelet európai országok „összeroppanának, ha ez megszűnne”. Emellett az egyik válaszban megjelent a hierarchia rossz forrásának is egy lehetséges indoklása: „Olyan társadalmat képzeltem magam elé, ami nagyon hagyományos, feudális tekintélyt tisztelő de, nem nő és tanár tisztelő. Nem befogadó, inkább elutasító az új dolgokra, szereti, ha vezetik, ha megmondják mit csináljon. Szereti a hierarchiát, jól érzi magát benne, elfogad csomó olyan dolgot, amit nem szabadna elfogadni. Ugyanakkor érzékeli a baromi nagy egyenlőtlenséget.” Az Y szerint, mind a családi életben, mind a munkahelyi szervezetekben lehet kevésbé hierarchikus irányok felé tartani, továbbá szerintük fontos a kommunikáció, mert önmagában a hierarchia egyoldalú kommunikációt feltételez. A Z generáció válaszai alapján helyesnek tartom korábbi feltevésem, miszerint számukra negatív a hierarchia megélése, mert még minden területen (iskola, munka, család stb.) alapvetően a ranglétra alján állnak, ahol nem jó lenni. Szerintük a hierarchia értékei a mérvadók, amiket jelenleg az X-ek határoznak meg, ami szintén szerintük, teljesen eltér az ő értékrendjüktől, és így kikényszerítve érzik a tiszteletadást, valamint úgy érzik nincs beleszólásuk a beszélgetésekbe: „Az alapvető hozzáállás, hogy egy fiatal véleménye nem lehet egyenértékű egy idősebbével”. A résztvevők szerint, helytelen, és főleg Kelet Európára jellemző, ez a kor alapú megkülönböztetés. Összességében a Z szerint „kell valamilyen szinten hierarchiát tartani, de azok legyenek tényleges értékközpontúak”.

Minden generáció egyetértést fejezett ki a rövid válaszaival, a női egyenlőség kapcsán, valamint az X generáció az egyenlőség univerzalitását is javasolta: „nem csak nőként”. A nemi szerepek közötti határvonal elmosására vonatkozó állítás beszélgetései során azonban (3. témakör), az X generációs kitöltők, a kérdőív eredményeivel összhangban, úgy gondolták, hogy inkább a fiatalabb generációkra (Y, Z) igaz ez a magatartás. Az Y átmenetnek tekintett magát: „egy csomó érték egyszerre van jelen egyfajta elvárás formájában”. Habár Z generáció a kérdőíves válaszai, illetve az első feladatot követő beszélgetés alapján magát nagyon progresszívnek és liberálisnak jellemezte, de a valóságban szerintem benne élnek a hagyományosabb értékek, amik visszatértek például

ennek a témának a kapcsán is, miszerint a gyerekeknek szüksége van a férfi jelenlétre a megfelelő értékrend kialakítása miatt, vagy, hogy „*a nők sokkal inkább joga van, hogy érzelmesebb legyen, és hogy ezt kinyilvánítsa*”. Szintén megjelent némi ítélet annak kapcsán, hogy esetleg a férfi maradjon GYES-en: habár szavaikkal azt mondták, hogy nem értik miért nem elfogadott, és ez milyen sajnálatos, a nőt mégis *karrieristának* nevezték, illetve úgy vélték, hogy férfiként ezt nehéz lehet feldolgozni: „*a férfiban ez egy nagyon nagy trauma lehet*”. Továbbá megjelent mindez a nők szabad választásáról szóló kép kapcsán (2. Feladat), hiszen az ő csoportjukban érkezett két negatív fennhangú visszajelzés, amely közül az első egyben a leggyakoribb is volt: „*feminizmus*”, „*sajna ez a mai világ*”.

Eltértek az X generációs résztvevők válaszai a többi generációtól, a barátokkal való megosztás kapcsán, ahol Y és Z generáció állítása szerint mindent megoszt, míg X generáció inkább csak a jó dolgokat (alacsony IDV).

A homoszexualitás kapcsán a már korábban is említett Love is Love Coca Cola kampány képeit mutattam meg a résztvevőknek. Egyedül az X generáció válaszai között jelent meg önállóan a deviáns viselkedésre utaló „*mátság*” jelző, míg a fiatalabb generációk (Y, Z) résztvevői az „*egyenlőség*”-re, „*elfogadás*”-ra és „*szabadság*”-ra asszociáltak. Az X generációnál ezen felül megjelent az általában negatív értelemben használt „*a mai fiatalok*” jelző is, ezzel elhatárolva a saját generációját az ilyen „*modern*” viselkedésektől, és részben igazolva az Y és a Z generáció által is az első feladatban kiválasztott állítást a „*fiatalok*” rossz megítéléséről. A Z generáció képviselői szerint a homoszexualitás, illetve ennek a reklámozása ma népszerű marketing-, illetve kampányfogás, így ebben a csoportban több erre vonatkozó válasz került beküldésre: „*marketing*”, „*promo*”, „*kampány*”, „*túl sok*”. Ez az álláspont az Y generáció csoportjában is megjelent: „*negatív reklám is reklám*”. Összességében a két fiatalabb csoport (Y, Z) úgy ítélte meg, hogy a homoszexualitás habár elfogadott, „*magánügy*” (Y): „*négy fal köz*” (Y), „*túl sok*” (Z).

A férfi-női egyenlőség kapcsán egy női vezetőt ábrázoló képről kellett gondolatokat megfogalmaznia a résztvevőknek. Összességében ritkaságnak írták le a résztvevők, több olyan visszajelzés érkezett, ami szerint a női vezetőket nem fogadják el olyan könnyen, mint a férfiakat: „*női emancipáció*” (X), „*a férfiak nem ismerik el a nőket vezető pozícióban*” (Y), „*nekem egy nő nem parancsol*” (Z), „*szexizmus*” (Z), illetve, hogy több munkát jelent a nők számára a feljebb jutás: „*küzdelem*” (Y); azonban az is több korosztálynál megjelent, hogy vágynak erre a (feltehetőleg női) résztvevők: „*szeretnék én ott lenni*” (X), „*példakép*” (Y), „*álom*” (Z). Szintén érdemes kiemelni, hogy elsősorban a két fiatalabb generációban

úgy ítélték meg, hogyha egy nő sikeres karriert ér el, vezetővé válik, akkor amellet nem lehet családja, tehát alternatív választás a nők számára: „karrier vagy család” (Y). Ilyen értelemben a karrier választásának inkább negatív megítélése mutatkozott meg, különösen a Z generáció résztvevői között: „feminizmus” (Z), „házimunka nem” (Z), „karrierista személyiség” (Z).

7. Ábra
"Bárkiből lehet bármi" asszociációk csoportokként

A bárkiből lehet bármi kérdésre vonatkozó asszociációkat a 7. Ábra szemlélteti, összességében szkeptikus a fogadtatás. Mindegyik csoport feltételekkel kezelte az állítást, amelyek közül is a leggyakoribb az anyagi körülmények, illetve a családi háttér: „ha van pénz” (X), „fontos hova születéltél” (X), „anyagi támogatással igaz” (Y), „túlzás vannak keretek” (Y), „nem elég a kitartás” (Z), „kellene körülmények”(Z), „akkor ha szerencséd van” (Z).

Az eredmény illetve a folyamat fontossága közötti választás esetén, az X és a Z generáció többsége az eredményt vélte fontosabbnak, míg az Y generáció inkább a folyamat, a miért megértését, hiszen abból „többet tanul az ember”. Hasonló döntés elé állította a résztvevőket a szakasz utolsó kérdése, ahol arról kellett dönteniük mi a fontosabb, az élmények, vagy a takarékoság. Többször ismételt válasz az Y és a Z generáció csoportjában született, és mindkettő az egyensúlyt hangsúlyozza: „aranyközéput” (Z), „takarékoság nélkül nincs élmény” (Y). Összességében minden csoportban vegyes

válaszok érkeztek, újra megjelent az anyagi helyzet, mint nagy befolyással bíró tényező, illetve, hogy a résztvevők örülnének, ha nem kellene választani.

IV.4.4.4. A harmadik témakör eredményei

Az interjúk harmadik szakaszában először a kérdőív legmegosztóbb állításairól szólt a beszélgetés, ezt követően pedig Hofstede dimenzióiról, illetve, hogy a résztvevők mennyire látják azokat valósnak.

Annak kapcsán, hogy a szellemi munka értékesebb, mint a fizikai, az X generációsok úgy gondolták, hogy inkább az Y generációra igaz az állítás, míg rájuk egyáltalán nem. Ezzel szemben az Y szerint a kérdés neveltetéstől függ, ami magyarázhatja a magas szórást minden generációban, illetve szerintük a mai karrierválasztást elsősorban a jövőbeni kereseti lehetőség befolyásolja, függetlenül a munka jellegétől. A Z generációk maguknak vélték igaznak, egyezve a kérdőív eredményeivel, az eltérés forrásának pedig szintén a neveltetést nevezték meg: *„a mai világban mindenki azt hallgatja, hogy menjél el diplomát szerezni, mert akkor lesz belőled valaki. Azt nem mondják, hogy legyél egy jó bútorasztalos”*, ami azért érdekes, mert a Z szülei jellemzően az X-ek, akik szerint rájuk nem igazi a szellemi munka preferálás, mégsem akarják, hogy a gyerekük fizikai munkát végezzen.

A házasság gyakorlati előnyeinek fontossága kapcsán az X-ek egy része romantikusan gondolkodott, szerintük ez a pragmatikus megközelítés a fiatalabbakra jellemző. Azonban érkezett egy hozzászólás is, miszerint ezek az előnyök inkább folyamatként foghatók fel, fiatalon, a házasságkötéskör az érzelmi előny dominál, de az idő előrehaladtával a gyakorlati előnyök válnak fontosabbá. Az Y generáció szerint *„nem lehet pusztán csak gyakorlati előnyből házasságot kötni”*, illetve hosszú távon csak kényelemből együtt maradni, bár mégis valószínűleg sokan megtették a közelmúlt új hitelterméke végett, amit csak házaspárok igényelhetnek. A sok elvált szülő és csonka család miatt, a Z generáció úgy gondolta, hogy náluk kevesebb lesz a házasság, de a válás is, mert szerintük a generáció *„sokkal összetartóbb lesz, és tanulnak azokból a hibákból, amit a szüleink elkövettek”*.

Az X generáció szerint a státuszszimbólumok kialakulása a fogyasztói társadalomra jellemző, és mint ilyen, inkább a fiatalabb generációkat (Y, Z) befolyásolja. Az X korosztály résztvevői szerint korábban nem volt annyi márka, és így annyi lehetőség sem, a tárgyakon keresztüli önkifejezésre, ezáltal nem is vált fontossá a korosztályuk számára. Az Y

generációsok is egyetértettek, szerintük a kor előrehaladtával csökken az értéke a státusszimbólumoknak. Az X feltételezésével szemben a Z generáció alapvetően kritikusan nyilatkozott a státusszimbólumokról, volt olyan, aki teljesen elutasította, de olyan is, aki szerint „nem is az a gáz, ha valakinek ez fontos, csak az, ha valakit ezek alapján ítélsz meg”. Érdekes módon az előbbi gondolat egy Y generációs résztvevőt is elhangzott, miszerint „a fiatalok már annyira sokat hallották ezt, hogy milyen ciki, amikor ez alapján ítélik meg a másikat, hogy szerintem inkább az Y generáció nyitottabb erre”, illetve, hogy ma már a státusszimbólumok értéküket veszítik, hiszen már bármit meg lehet szerezni részletre, akár nulla százalék önrésszel, vagy lízingelve, így nem mutatnak valós képet. Bár utóbbi véleményem szerint a státusszimbólumok lényege, nem feltétlenül a valóságot kell mutassa.

„Ami más, az általában veszélyes is” állítás kapcsán az X generációsok nem fogalmaztak meg mérvadó véleményt. A két fiatalabb generáció (Y, Z) szerint ez a már túlzó konzervativizmus az X generációra igaz: „szerintem ők jobban félnek nyitni az új felé, mint a fiatalabbak” (Y), míg saját bevallásuk szerint ők nyitottak az újdonságokra, de általában előzetes utánajárással, nem meggondolatlanul kell hozzáállni az újításokhoz, kivéve, ha azt valamilyen rendelet végett vezették be (pl.: azonnali fizetés, MNB által ellenőrizve), mert ebben az esetben feltételezi a Z generáció, hogy „rendesen le is tesztelték és mindenféle hibát már kiküszöböltek” (visszatükröződik a magas UAI).

Mindhárom generáció szerint a személyes kapcsolatok befektetés jellege elsősorban az X, és még kissé az Y korosztályra jellemzők. Érdekes, hogy ennek ellenére a második feladatban játszott mondatkiegészítés során az összes csoportban a „fontosok” befejezés dominált. A második interjú során rendkívül modern párhuzamot vont egy Z generációs résztvevő, a személyes kapcsolatok kategóriáját kiterjesztve az online követőkre, és ezzel indokolva, hogy ezek valóban befektetések ma már, hiszen több ezres, vagy milliós követő tábor már megélhetést is biztosíthat a számunkra. Ugyanez a két kategória az X generációs csoportban még élesen elkülönült: „az semmiképpen sem személyes, ha követőkről beszélünk, mert az minden, csak nem személyes”. Az X-ek, az Y generációt a legértékesebb generációnak nevezték, hiszen „rég és új is bennük van”, mind az online, mind az offline kapcsolatokat is tudják értékelni. Érdekes módon azonban nem az X vagy az Y, hanem a Z generáció utalt arra, hogy egy előléptetésnél, vagy álláskeresőnél is hasznos lehet az ismeretség, mert a végén az kapja a (jobb) munkát, akinek jó a viszonya a főnökkel, és nem feltétlenül az, aki rátermettebb, vagy jobban képzett, pedig az Y-ok szerint ők (Z) már nem

értik a személyes kapcsolat fogalmát, „*már nem is tekinti értéknek a kapcsolatokat, csak egy számként kezelik*”.

Hofstede Magyarországra vonatkozó eredményeit minden interjú csoport találónak találta, természetesen az egyéneket a társadalomtól továbbra is elkülönítve (lásd első feladat: egyén-társadalom viszony): „*Magunkra nem, de az országra abszolút jellemző.*”(X). Az eredményeket úgy is találónak találták a résztvevők, hogy összehasonlításként megjelenítettem az Amerikai Egyesült Államok, Spanyolország, valamint Oroszország eredményeit, azonban több csoportban meglepetést okozott az orosz kultúra alacsony MAS értéke (36), de ezt az orosz modell hibájának, és nem a magyar modell hibájának látták (nem feltételezve például, hogy a magyar érték túl magas). 1-2 megjegyzés érkezett, miszerint lehetnek eltérések anyagi körülmények (X), képzettség (Z), vagy lakóhely függvényében, miszerint például, hogy a fővárosban toleránsabbak az emberek (Y).

Az egyetértés kissé indirektebb vizsgálata végett, összevettem a generációk által az első feladatban kiválasztott állítások arányait (lásd IV.4.4.3), és Hofstede dimenzióit, hogy ellenőrizsem ugyanarra jutottak a generációk Magyarország megítélésében állításonként felépítve, mint ahogy általánosan egyetértettek Hofstedével. Az UAI (magas) és az LTO (közepes) esetén az állítások válogatásából adott kép, valóban megegyezett a Hofstede által alkotott képpel, mind a három generáció esetében, azonban a további négy dimenziónál láthatunk eltéréseket. A PDI esetén Hofstede 46 pontja szerint közepes hatalmi távolság jellemző a magyarságra, amely egyedül az Y válogatásában tér el, ők közepes, de inkább a magasabb index felé közelítő állításokat válogattak össze. Hofstede szerint magas IDV jellemző a magyarokra (80), azonban a generációk válogatása inkább Varga eredményeihez áll közelebb, míg az X és az Y generáció válogatása közepes, úgy a Z generáció válogatása alacsony IDV eredményt ad. A Z generáció, Hofstedével valóban egyetértésben magas MAS-ra, és alacsony IVR-ra jellemző állításokat választott, mint a társadalomra jellemzőket, míg az X és az Y generáció inkább közepes eredményt adott.

IV.4.4. Kvalitatív és kvantitatív eredmények strukturált összegzése, hipotézisek értékelése

A következőkben áttekintem két átfogó részre strukturált formában a kutatás eredményeit, kiértékelve a kutatás elején felállított hipotéziseket.

Az első logikai egység a magyar kultúra összesített eredményei, illetve a társadalom és az egyén viszonya. A 9. Táblázatban összefoglalt, Hofstede által is vizsgált gazdasági, valamint társadalmi mutatók friss értékei, illetve a magyar történelem kulturálisan meghatározó elemei (pl.: Kádár-korszak) alapján, a Hofstede által megállapított közepes PDI és LTO, a magas MAS és UAI, valamint az alacsony IVR igazoltnak vélhető, míg az IDV kapcsán inkább Varga alacsonyabb, kollektivistá pontszáma tűnt valósnak. Így tehát, csak ezeket a jelenségeket vizsgálva elmondható, hogy valósak Hofstede eredményei az országunkra nézve.

Azonban, a kérdőíves megkérdezés, és a fókuszcsoportos interjúk más képet festenek. Egyrészt, szeretnék visszautalni arra, hogy a kérdőív mintája alapján a faktoranalízis 10 értékrend csoportot különböztetett meg: 1) Egyenlőség, 2) Konzervativizmus, 3) Szigor, 4) Kényszer Hierarchista értékrend, 5) Tisztelettudó értékek, 6) Pragmatikus értékek, 7) Önálló Egyenlőség, 8) Rugalmasság, 9) Törekvés, 10) Folyamatközpontúság, szemben a Hofstede által meghatározott 6 darab dimenzióval. Másrészt, az eredeti Hofstede dimenziók szerint rendezett adatok sem egyeznek az országos eredményekkel. A kérdőív eredményei alapján a magyarokra az átlagosnál és a Hofstedei értéknél magasabb PDI; az átlagosnál magasabb, azonban a Hofstede értékénél alacsonyabb IDV; átlagos, illetve enyhén átlagon aluli MAS, jelentősen alacsonyabb a Hofstede értékénél; Hofstede értékénél valamivel alacsonyabb, de az átlagosnál magasabb UAI; nagyságrendileg Hofstede értékével megegyező, átlagos LTO; és a Hofstede értékénél jelentősen magasabb, átlagon felüli IVR jellemző. Ezek az eltérések 10%-os szignifikancia szint mellett statisztikailag igazoltan szignifikánsak, tehát a friss eredmények alapján az LTO kivételével minden dimenzióban eltérnek az eredményeink Hofstede eredményeitől.

A társadalmi jelenségek, illetve a magyar kultúra nemzetközi megítélése, és az egyének megkérdezéséből kapott kép közötti különbség lehetséges magyarázataival a fókuszcsoportos interjú foglalkozott. Minden résztvevő negatívabbnak látta a magyar társadalmi szintű kulturális képet (magasabb PDI, MAS, UAI, alacsonyabb IDV, és IVR), mint az önmagáról alkotott képet; mindegyük szerette volna elkülöníteni magát az általános képtől valamilyen viszonylatban (pl.: befogadás/nyitottság, mindennapi hozzá állás). Mivel a kérdőívet egyénként töltötték ki, ez jelentős eltérést eredményez az ország szintű Hofstede eredménnyel, aki alapvetően egy kisebb mintát, és a makró mutatókat használta fel a magyar nemzet jellemzésére. Az eltérés okára több lehetséges magyarázat felmerült, miszerint az egyénnek nincs ráhatása ezekre a folyamatokra; az irányítás idősebb kezekben

van, akik nem tudják, vagy nem akarják, képviselni a modernebb értékeket, ezzel Magyarországot egy nemzetközileg meg nem értett pozícióba helyezve.

A kutatás megelőzően az első feltevés volt **(H1)**, hogy *a budapesti X, Y és Z generáció Hofstede indexei szignifikánsan eltérnek a Hofstede által publikált országos eredményektől*, amelyek szerint a magyarok individualisták, inkább férfias a kultúrával rendelkeznek, erősen bizonytalanság kerülők, inkább a hosszú távú orientáció és a visszafogott viselkedés jellemző rájuk, míg a hatalmi távolság szempontjából semleges zónában helyezkedünk el: „szükséges rossz” (lásd IV.1-2). A kérdést a kutatás során több oldalról közelítettem meg az objektivitás növelése érdekében: 1) a makró mutatók, történelmi múlt alapján Hofstede eredményei jellemzők, az IDV-t leszámítva, ahol inkább Varga eredményeihez, a kollektívizmushoz állunk közelebb; 2) a kérdőíves megkérdezés eredményeinek vizsgálatkor egyrészt láthattuk, hogy több, és nagyban eltérő értékrend csoportot alkottak a faktorok, illetve a Hofstede dimenziókba rendezett eredmények is szignifikánsan eltértek, az LTO kivételével; 3) a fókuszcsoporthoz interjúk során pedig meghallgattam a budapesti egyének véleményét, akik szerint az ország egészére nézve, és a külvilág felé közvetített képnek megfelelnek az eredmények, de rájuk vonatkozóan ezek nem reálisak. Mindezeket figyelembe véve azt gondolom, hogy a H1 hipotézisemet igazoltnak tekinthetem: valóban eltérnek az eredmények.

A második logikai egység a generációk közötti eltérések, a Hofstede dimenziók összesített szintjén, amihez kapcsolódott a H2, valamint H3 hipotézisem. A hatalmi távolság index esetében úgy gondoltam, *hogy az X és Y generáció esetén magasabb, míg a Z generáció esetén alacsonyabb értéket ad (H2.1)*, továbbá, *hogy az X és az Y generáció egyetért abban, hogy a hierarchia „szükséges rossz” (H2.2)*.

A kérdőív eredményeit megfigyelve csökkenés látható az összesített mintabeli átlagok alapján a PDI dimenzióban, a két fiatalabb generációnál, az idősebb X-hez képest (PDI_{X31}: 66, PDI_{Y31}: 63, PDI_{Z31}: 63), azonban statisztikailag nem volt szignifikáns az eltérése a generációs sokasági átlagoknak (alfa=10%). A csökkenés megfelel Hofstede véleményének, aki szerint a PDI értéke hosszú távon stabil, viszont generációról generációra csökken (lásd II.4.1).

Az is megfigyelhető, hogy a PDI állítások bírtak a legnagyobb magyarázóerővel. Az interjúk megbeszélések alapján minden generáció egyetértett abban, hogy a magyarokra magas PDI jellemző, főleg a történelmi múltunk következtében; továbbá, hogy a hierarchia

szükséges, elsősorban a munkahelyeken, de ettől függetlenül alapvetően negatív a megítélése, egyoldalú kommunikációt sugall, gyakran igazságtalan a hatalom megosztása, illetve a hatalom birtoklása, és sokszor kikényszerített. Egyedül az Y generációban merült fel az enélkül létezés lehetősége. Mindemellett fontos kiemelni, hogy a felszínen megjelenő értékek erős eltéréseket mutattak, mint például a feltétlen tiszteletadás (X-nél rendkívül jellemző, Y és Z szerint ki kell érdemelni), státusszimbólumhasználat (X nem használja, Y jellemző, Z elítéli), vagy a fizikai és szellemi munka értékelése (X és Y szerint egyenlő, Z esetében szellemi értékesebb).

A hierarchia, mint „szükséges rossz” feltevését a már bemutatott GLOBE kutatás eredményei alapján fogalmaztam meg (lásd II.5), amit igazolt a kérdőív eredményeire folytatott faktoranalízis (ahol a legstabilabb faktornak a negyedik, a Kényszer Hierarchista értékrend bizonyult), a kérdőív erre vonatkozó állításainak értékelése (erős jobboldali aszimmetria az X és Z generáció esetén), továbbá az interjúk elhangzottak, miszerint a magyarok a hierarchiát szükségesnek látják, de ugyanakkor negatívnak is. Azonban, a várakozásaimmal szemben, az X és a Z generáció esetében mutatkozott meg leginkább a „szükséges rossz” szemlélet, míg az Y generációnál a kérdőív és a beszélgetések alapján erősebben megmutatkozott a nyugatibb szemlélet, megkérdőjelezve a hierarchia feltétlen szükségességét. Hogyha figyelembe vesszük, hogy korukból adódóan egyedül az Y-ok tapasztalhattak kevésbé hierarchikus szervezeteket, esetleg dolgozhattak decentralizált szervezetben (Z még iskolás, X karrierje során a centralizált szervezet volt a jellemző), érthető az eltérés. Mindezeket figyelembe véve, H2.1 és H2.2. hipotézisemet elvettem, mert ugyan változás van, de az a következőképpen helyes: *az X generáció esetén magasabb, míg az Y és a Z generáció esetén alacsonyabb értéket ad a PDI* (H2.1 javítás); továbbá *az X és a Z generáció egyetért abban, hogy a hierarchia „szükséges rossz”* (H2.2 javítás).

A harmadik alhipotézisem szerint *az X generáció esetében a legalacsonyabb az IDV* (H2.3). Hofstede szerint az IDV értéke szinte minden országban egyre erősödik (lásd II.4.2), így tehát a kor, valamint a generációk előrehaladtával, nő az individualizmus. Ezutóbbi jelenség az IDV esetén a kérdőív eredményeit, különösen a 12 állításos modell eredményeit, megfigyelve látható: a Z generációnál a legmagasabb az IDV értéke (IDV_{X12}: 68, PDI_{Y12}: 68, PDI_{Z12}: 71), amely eltérés az Y-ra nézve szignifikánsnak bizonyult (alfa=10%), és közel szignifikánsnak az X-re nézve. A fókuszcsoporthoz tartozó interjúkon elhangzottak alapján is megállapítható, hogy az individualizmus a jellemzőbb, miszerint minden résztvevő egyénnek látta magát, elkülönülve a csoporttól, amit tovább igazol az

egyén-társadalom viszonyának eredménye, ahol minden résztvevő egyénnek látta magát, elkülönülve a csoporttól. Az így megállapított magas IDV, a GLOBE eredményeinek is megfelel, miszerint a magyarok versengők, függetlenek, de bizalmatlanok (lásd IV.1). Az IDV egy olyan dimenzió, ahol jól megjelenik a már említett társadalmi összkép - egyén eltérés, hiszen a makró jelenségek alapján a magyarok inkább kollektivisták, a kérdőív, és a fókuszcsoporthoz alapján azonban, a magyarok individualisták. Összességében a H2.3 hipotézisemet elfogadom.

A rendkívül férfias kultúrát feltételező Hofstede eredmények kapcsán, azt feltételeztem, hogy az X generáció esetében a legmagasabb a MAS, míg a Z generáció esetében a legalacsonyabb (H2.4). Hofstede a magyar eredményeket egy 98 egyetemi hallgatót megkérdező kérdőívre, és a makró jelenségekre alapozta (lásd IV.2), ami alapján érthető a rendkívül magas magyar MAS index, hiszen szerinte a kor előrehaladtával csökken a MAS értéke, tehát fiatalon magasabb; emellett a 9. Táblázatban összegyűjtött jelenségek, pedig valóban erősen férfias kultúrára utalnak. A kérdőív eredményeit megfigyelve, a MAS esetén látható az egyik legjelentősebb csökkenés, az összesített mintabeli átlagok alapján, a két fiatalabb generációnál, az idősebb X-hez képest (MAS_{X12} : 45, MAS_{Y12} : 38, MAS_{Z12} : 38), ami 10% szignifikancia szint mellett szignifikánsnak tekinthető, tehát az X esetében a legmagasabb a MAS, míg az Y és Z esetében szignifikánsan alacsonyabb (alfa=10%). A fókuszcsoporthoz interjúkon elhangzottak alapján is elmondható, hogy az Y és a Z generáció jelentősen elfogadóbban tekint a világra, mint az X, de megjegyzendő, hogy érzékelhető volt a neveltetésből eredő magasabb MAS is. A két fiatalabb generáció értékeit tehát, a nemzetközi normák az elfogadás irányába mozdították, de bizonyos esetekben nem tudják levetkőzni a feltehetőleg szülők, nagyszülők által átadott értékeket, ami elsősorban a szóhasználatukban jelent meg, mint például elhangzott, hogy ma már elfogadott lehet, hogyha a férfi marad otthon a gyerekekkel, mert a nő *karrierista* (negatív fennhangú szó, ítélet). Ugyanennek a témának a kapcsán szintén a két fiatalabb csoportban az is látható volt, hogy szerintük a nő számára választani kell, vagy karrier, vagy család. Az általam végzett kutatásban a két fiatalabb generáció felülreprezentált volt, mégis, ennek ellenére is, jelentősen alacsonyabb MAS értéket kaptam a kérdőív elemzése során, és az interjúk során is nagyobb elfogadást tapasztaltam a Z generációsoknál, mint az X-nél, ami véleményem szerint egy valóban jelentős generációs változást mutat meg, fejlődést, a nagyobb nyitottság, és egyenlőség irányába. A 2.4. alhipotézist elfogadom.

A bizonytalanságkerülés mértékéről előzetes feltételezésem volt, hogy *az Z generáció esetében alacsonyabb az UAI, míg az X generáció esetében a legmagasabb (H2.5)*. Az UAI értéke általánosan nézve magas minden generáció esetén, habár a kérdőív eredményei (UAI_{X12}: 64, UAI_{Y12}: 60, UAI_{Z12}: 59), valamint a beszélgetések alapján, látszik a nyitottság, illetve az új dolgok iránti érdeklődés növekedése a generációk előrehaladtával. A sokasági átlagok különbsége alapján, a Z generáció UAI indexe szignifikánsan eltér az X generáció értékétől (alfa=10%). Kiemelendő továbbá, hogy a fókuszcsoportos interjúk résztvevői úgy vélekedtek, hogy az X a legkevésbé nyitott, míg az Y-nál már a nyitott, de óvatos, megfontolt viselkedés jellemző, és a Z generáció értékei a leginkább liberálisabbak, a legkisebb félelemmel, és legkevesebb kétellyel párosulva. Véleményem szerint, ez a csökkenés párhuzamba vonható a MAS csökkenésével, hiszen mindkettő összefüggésben áll az adott generáció nyitottságával. Azonban, a hagyományos magyar értékeket nem tudja a háta mögött hagyni a Z generáció, hiszen az érték az átlagnál, még így is magasabb, azonban fókuszcsoport alapján a különbséget feltehetőleg az újdonságok mennyisége adhatja, hiszen a Z generáció ma már jelentősen több impulzusnak, és változásnak van kitéve, mint az X volt korábban. A 2.5. alhipotézist szintén elfogadom.

Az utolsó alhipotézisem szerint, *az Y és Z generáció esetében magasabb az IVR, mint az X generáció esetében (H2.6)*, amely feltevést alátámaszt Hofstede véleménye is, miszerint a PDI és az IDV értékéhez hasonlóan, az IVR értéke is folyamatosan nő (lásd II.4.6). Az IVR esetében, az LTO-val szemben, azonban jelentős különbségeket tapasztalhattunk a generációk között, egyrészt a Z generáció magyarokra vonatkozó ítéletében (alacsony IVR); másrészt a dimenziós mintabeli átlagok eltérésében: IVR_{X12}: 71, IVR_{Y12}: 76, IVR_{Z12}: 76, ami sokasági szinten is szignifikáns (alfa=10%, X kisebb Z); és végül az interjúk során megjelent attitűdök alapján, mint például a takarékoskodás, szemben az élményszerzéssel, így a 2.6-os alhipotézisemet elfogadom.

Összességében az eltérések nem minden esetben úgy mutatkoztak meg, ahogy azt előzetesen feltételeztem, illetve esetenként a vártnál kevésbé voltak markánsak, azonban mivel minden feltételezett dimenzió kapcsán megjelentek generációs eltérések, a H2 hipotézist igazoltnak tekintem.

Végül az utolsó hipotézisem szerint, *az LTO minden generáció esetében hasonló értékű (H3)*. Magyarország közép-kelet-európai országgént, valamint történelmi háttérének köszönhetően hordoz Keletre és Nyugatra jellemző értékeket, ahogy szemlélteti ezt jól Inglehart térképe is (lásd IV.1). Ez a kettősség több dimenzióban megjelenik, vegyülnek az

értékek, és különösen igaz ez az LTO-ra, ahol a Kelet alacsony, és a Nyugat magas értéke egyaránt befolyásol minket. Az LTO értéke mindhárom generáció esetén hasonló (kerekítve egyező), átlagos, értéket adott: LTO_{X31} : 62, LTO_{Y31} : 62, LTO_{Z31} : 62, és a sokasági átlagok között sem volt eltérés. Az interjúk során az X generáció nagyon pozitívan ítélte meg a jövőt, miszerint a fiatalabb generációk vissza fogják adni a magyarság utóbbi időben elveszett innovativitását, tehát magasabb LTO irányába fogják elmozdítani a magyar eredményeket, amely kapcsán az Y generáció szkeptikusabban nyilatkozott a hárompólusú világ elméletére alapozva, ahol Magyarország az olcsó gyártás, és nem az innováció színtere, így szerintük továbbra is az alacsony, vagy közepes LTO lesz a jellemző. A fentieket figyelembe véve a H3 hipotézisemet elfogadom.

V. ÖSSZEGZÉS

A dolgozat első felében bemutatásra került több kulturális értékrend kutatás eredménye (Hall, Trompenars, Inglehart, GLOBE, Hofstede, Varga), amelyek alapján láthattuk, hogy a magyar eredmények még akár egy modellen belül is ellentmondásosak.

Az ellentmondásnak több lehetséges oka lehet, adódhat például az ország földrajzi elhelyezkedéséből (Kelet és Nyugat határán), vagy, ahogy az interjú résztvevői felvetették, az országon belüli szakadásból: a főváros-vidék, a tanult-tanulatlan stb. Mindemellett azt is láthattuk a primer kutatás eredményeinek értékelése során, hogy több kérdés megítélése rendkívül egyedi, ahogy erre Hofstede is utal műveiben. Egy egyén több csoportba is tartozhat, amely csoportok akár eltérő irányba is befolyásolhatják a kultúra legmélyebb rétegét, az értékeket (lásd *II.2*). Továbbá nem zárható ki az sem, hogy nem tudok minden esetben objektív maradni, hiszen a saját kultúráim értékeit kutatom (lásd *IV.4*).

Mindezeket figyelembe rendkívül érdekes, de egyben nehéz feladatnak bizonyult komplexen, és egyértelműen nyilatkozni a magyar kulturális dimenziókról, illetve az azon belül generációs különbségek létezéséről, és mértékéről. Összességében úgy gondolom sikerült több szemszögből megvizsgálni a kérdést, és érdekes megállapításokat tenni.

Ahogy az a dolgozat első felében röviden bemutatásra került, a kulturális értékek több területen is befolyásolják a marketing szakemberek munkáját, amely közül a legjelentősebb szerintem a piackutatás, és a kommunikáció. Az előbbiekben összefoglalt eredmények azt mutatják, hogy nem lehet készpénznek venni Hofstede eredményeit, érdemes a célcsoportunk meghatározásakor saját kutatást, vagy friss panel kutatást megvizsgálni, elkerülve a hibás pozicionálást, vagy a hibás kommunikációt. A dimenziók közül, marketing szempontból, a legjelentősebb véleményem szerint a MAS, ahol megfigyelhettük, hogy jelentős az eltérés, mind a Hofstede modell és a friss kutatásom eredményei között, mind pedig a generációk között. A MAS értéke meghatározza például a fogyasztók/háztartások vásárlási szokásait és döntéseit (ki vásárol, márka mennyire fontos, tartós javak vásárlásakor hogyan zajlik a döntés folyamata stb.), valamint azt is, hogy milyen kampányok lehetnek sikeresek egy adott országban, mint például a már többször említett Love is Love kampány, ami az eladások szempontjából rendkívül sikeres volt, hiszen a célközönség már a fiatalabb, alacsonyabb MAS korosztályt képviselte.

A fenti figyelembe vételével javasolt lehet a kutatás további kiterjesztése esettanulmányokon keresztül vizsgálva különböző marketing kampányokat, illetve azok

sikerességének, vagy bukásának összefüggését a kulturális dimenziókkal. A kulturális különbségek mélyebb megértése érdekében, érdemes lehet a kutatás mélyinterjúkkal való kiegészítése, ahol részletesen, bizalmasan, a társas szorongást kiszűrve lehetne vizsgálni az egyének értékeit, ezt azonban csakis személyesen ajánlott megvalósítani, azaz a pandémiás veszélyhelyzetet elhárulását követően. A fókuszcsoporthoz tartozó interjú visszajelzései alapján érdemes lehet a kérdőíves megkérdezést a család anyagi helyzetére vonatkozó kérdésekkel kiegészíteni, és megvizsgálni eredményez-e jelentős különbségeket a válaszokban, illetve valamivel később, mikor már a Z generáció is szélesebb munkatapasztalattal rendelkezik, érdemes lehet megismételni a megkérdezést Hofstede módszerével hasonlatos, indirekt módon vizsgálva az értékeket (ezáltal feltehetőleg erősítve a korrelációt, és csökkentve a generáción belüli szórást).

Véleményem szerint a kulturális értékrend kutatásoknak a jövőben tovább fog emelkedni az értéke, hiszen a globalizáció lehetővé teszi, de egyben ki is kényszeríti a különböző kultúrák együttműködését. A kérdés komplexitása végett a jövőbeni kutatások szerintem úgy lehetnek igazán hatékonyak, ha több terület szakemberei fognak össze egy-egy vizsgálat során, és több különböző demográfiai jellemző szerint rétegezik az eredményeket, mint például a generáció, vagy az anyagi helyzete a családnak, hiszen ezen kutatásban is igazolást nyert a kultúrák értékrendjének generációs fejlődése.

IRODALOMJEGYZÉK

470, F. E. (2018). *Work-life balance report*. Brussels: Kantar Public.

Amnesty International. (2018). *amnesty.org*. Forrás: Hungary :
<https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/hungary/report-hungary/>;
Letöltés dátuma: 2020.03.16.

Autotraveler. (2020). *eutotraveler.ru*. Forrás: Speed limits in Europe:
https://autotraveler.ru/en/spravka/max-speed-limits-in-europe.html#.XnT-_YhKg2w;
Letöltés dátuma: 2020.03.19.

Barnlund, D. (1989). *Communication in a Global Village*. Yarmouth: ME: Intercultural Press.

Benczúr, P., Kátay, G., & Kiss, Á. (2020.. március 17). *MNB*. Forrás: Assessing changes of the Hungarian tax and transfer system: A general-equilibrium microsimulation approach:
<https://www.mnb.hu/letoltes/wp-2012-7-final.pdf>; Letöltés dátuma: 2020.03.17.

Beugelsdijk, S., & W. C. (2018.. október 2.). *Journal of Cross-Cultural Psychology*. Forrás:
Journal of Cross-Cultural Psychology:
<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0022022118798505>; Letöltés dátuma:
2020.03.16.

Bresman, H., & Rao, V. D. (2017.. augusztus 25.). A Survey of 19 Countries Shows How Generations X, Y, and Z Are — and Aren't — Different. *Harvard Business Review*.

Brill, A. A. (1995). *The Basic Writings of Sigmund Freud*. New York: The Modern Library.

Center for Global Development. (2018). *cgdev.org*. Forrás: The Commitment to Development Index 2018: <https://www.cgdev.org/commitment-development-index-2018>;
Letöltés dátuma: 2020.03.18.

Cray, D., & Mallory, G. R. (1998). Making sense of managing culture. *International Thompson Business Press*.

DEREX INDEX. (2016). *derexindex.eu*. Forrás: Hungary:
<http://derexindex.eu/countries/Hungary#Hungary>; Letöltés dátuma: 2020.03.18.

Dr. Totth, G. (2019.. szeptember 21.). *Komparatív marketing* . Dr. Totth, Gedeon , Budapest, Budapest, Magyarország.

essays, U. (2016. december. 05). The Criticisms Of The Hofstedes Model Business Essay.

UK essays.

European Coffee Federation. (2018). *Reportlinker*. Forrás: European Coffee Report 2017/2018: https://www.reportlinker.com/market-report/Soft-Drink/464/Coffee?utm_source=adwords1&utm_medium=cpc&utm_campaign=Beverage&utm_adgroup=Coffee_Consumer&gclid=Cj0KCQjw09HzBRDrARIsAG60GP97xgruTQPCEDSLK35yr2RPFkVKldlef8ObxFsQmwf9c8YKO1Zlr7oaAkM8EALw_wcB; Letöltés dátuma: 2020.03.17.

Eurostat. (2019. . július). *ec.europa.eu*. Forrás: EU citizens living in another Member State - statistical overview: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_citizens_living_in_another_Member_State_-_statistical_overview; Letöltés dátuma: 2020.03.17.

Evans, M. D., & Kelley, J. (1999). National Pride in the Developed World: Survey data for 24 nations . *International Journal of Public Opinion Research*, 303-338.

Falkné Bánó, K. (2015). Miért olyan ellentmondásosak a magyar kultúrális sajátosságok felméréseinek eredményei különböző kutatásokban? . *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények*, 76-88.

Fougere, M., & Moulettes, A. (2006). Development and modernity in Hofstede's Culture's Consequences: A postcolonial reading. *Lund Institute of Economic Research Working Papers Series* , old.: 34.

Fromowitz, M. (2017.. február 10.). Hall of shame: More multicultural brand blunders. *Campaign Live*.

GLOBAL English Editing. (2018. december 28.). *GE Editing*. Forrás: World Reading Habits in 2018 : <https://geediting.com/world-reading-habits-2018/>; Letöltés dátuma: 2020.03.16.

Hall, E. T. (1976). *Beyond Culture*. London: Random House.

Hofstede, G. (1991). *Cultures and Organisations. Software of the Mind*. London: McGraw-Hill.

Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *The Berkeley Electronic Press*.

Hofstede, G. (2011.. január 12.). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in

Context. *Online Readings in Psychology and Culture*, old.: Article 8.

Hofstede, G. (2014. . november 18.). 10 minutes with Geert Hofstede on Masculinity . (1. m. with, Kérdező:)

Hofstede, G. (2014.. november 18.). 10 minutes with Geert Hofstede on Individualism . (1. m. with, Kérdező:)

Hofstede, G. (2014.. november 18.). 10 minutes with Geert Hofstede on Indulgence . (1. m. with, Kérdező:)

Hofstede, G. (2014.. november 18.). 10 minutes with Geert Hofstede on Long Term Orientation . (1. m. with, Kérdező:)

Hofstede, G. (2014.. november 18.). 10 minutes with Geert Hofstede on Power Distance . (1. m. with, Kérdező:)

Hofstede, G. (2014.. november 18.). 10 minutes with Geert Hofstede on Uncertainty Avoidance . (1. m. with, Kérdező:)

Hofstede, G., & Hofstede, J. G. (2005). *Cultures and Organizations. Software of the Mind*. . Second edition London : McGraw-Hill.

Hofstede, G., & Hofstede, J. G. (2008). *Kultúrák és szervezetek. Az elme szoftvere*. . Második kiadás magyar fordítása. Pécs: VHE Kft. .

Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). *Cultures and Organisations*. USA: The McGraw Hill Companies.

Holicza, P. (dátum nélk.). Understanding magyar: An analysis of Hungarian identity within the framework of cultural dimensions theory and additional metrics. *Akademia*.

Horkai, A. (2004). *Screenagerek*. Forrás: Országos Széchényi Könyvtár - Magyar Elektronikus Könyvtár: <https://mek.oszk.hu/16700/16706/16706.pdf>; Letöltés dátuma: 2020.03.09.

Iberdrola. (2018). *Iberdrola*. Forrás: Iberdrola: <https://www.iberdrola.com/talent/generation-x-y-z>; Letöltés dátuma: 2020.03.12.

J., J., Szőke, I., O. Nagy, G., & Kovalovszki, M. (1972). *Magyar értelmező kéziszótár*. Budapest: Akadémia Kiadó.

Joó, T. (1935). *A nemzedék fogalmáról*.

Központi Statisztikai Hivatal. (2019. november 31.). *ksh.hu*. Forrás: 3.1.9. Magyarország bruttó nemzeti jövedelme (GNI) (1995–): https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt004b.html; Letöltés dátuma: 2020.03.16.

Központi Statisztikai Hivatal. (2019.. május 29.). *ksh.hu*. Forrás: 2.6.10. Egyetemek, főiskolák nappali képzésére jelentkezők és felvettek (1990–): https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi006.html; Letöltés dátuma: 2020.03.18.

Központi Statisztikai Hivatal. (2020.. március 17). *ksh.hu*. Forrás: 2.6.1. A költségvetés oktatási kiadásai (2001–): https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi014.html; Letöltés dátuma: 2020.03.17.

Központi Statisztikai Hivatal. (2020.. március 13.). *ksh.hu*. Forrás: 2.1.7.2. A foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak, ágazatok szerint, nemenként – TEÁOR'08 (2008–): https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf005a.html; Letöltés dátuma: 2020.03.17.

Központi Statisztikai Hivatal. (2020.. március 13.). *ksh.hu*. Forrás: 3.7.5. A háztartások pénzügyi vagyona: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qse008a.html?down=257.3333435058594; Letöltés dátuma: 2020.03.16.

Központi Statisztikai Hivatal. (2020.. március 21.). *ksh.hu*. Forrás: 1.3. Népeség korév és nem szerint, január 1. (1980–): https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd009.html; Letöltés dátuma: 2020.03.12.

Latlong. (2020.. március 17). *Latlong*. Forrás: Geographic Latitude: <https://www.latlong.net/place/budapest-hungary-23565.html>; Letöltés dátuma: 2020.03.16.

McCrandle, M., & Wolfinger, E. (2009). *The ABC of XYZ: Understanding the Global Generations*. Sydney: University of New South Wales Press.

Meretei, B. (2017). Generációs különbségek a munkahelyen. *Vezetéstudomány*, 10-18. .

Milassin Anda, D. (2019). A szervezetenkultúra-kutatások összehasonlításának lehetséges dimenziói. *Vezetéstudomány*, 39.

- OECD. (2019). *oecd.org*. Forrás: Taxing Wages - Hungary: <https://www.oecd.org/hungary/taxing-wages-hungary.pdf>; Letöltés dátuma: 2020.03.16.
- OECD. (2019). *oecd.org*. Forrás: Government at a Glance - Hungary : <https://www.oecd.org/hungary/govata glance.htm>; Letöltés dátuma: 2020.03.16.
- OECD. (2020). *oecd.org*. Forrás: How's Life in Hungary : <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/hungary/>; Letöltés dátuma: 2020.03.16.
- OECD. (2020). *oecd.org*. Forrás: REGIONAL WELL-BEING IN OECD COUNTRIES: HUNGARY : <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/hungary/>; Letöltés dátuma: 2020.03.16.
- OECD. (2020). *oecd.org*. Forrás: Hungary Economic Snapshot: <http://www.oecd.org/economy/hungary-economic-snapshot/>; Letöltés dátuma: 2020.03.16.
- Oktatási Hivatal. (2016. november 29.). *oktatas.hu*. Forrás: TIMSS 2015 mérés: https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/timss/timss_2015_meres; Letöltés dátuma: 2020.03.18.
- Oshlyansky, L., Clams, P., & Thimbleby, H. (2006. 2006). A cautionary tale: Hofstede's VSM revisited. *HCI Engage!* Forrás: Uclic .
- Palfrey, J., & Gasser, U. (2010). *Born Digital: Understanding the First Generation of Digital Natives*. New York: Basic Books.
- Paris, E. (2013). *Alapvetések a Z generáció tudomány-kommunikációjához*. Pécs.
- Prensky, M. (2001). Digitális bevándorlók, digitális bennszülöttek. *NCB University Press*, 9.
- Primecz, H. (2006). Étikus és émikus kultúra kutatások. *VEZETÉSTUDOMÁNY*, 4-13.
- Razib, K. (2011.. május 28.). *Discover Magazine* . Forrás: Loose vs. tight societies: <https://www.discovermagazine.com/the-sciences/loose-vs-tight-societies>; Letöltés dátuma: 2020.03.20.
- RSF Reporters without borders*. (2019). Forrás: 2019 World Press Freedom Index: <https://rsf.org/en/ranking#>; Letöltés dátuma: 2020.03.17.
- Schmitz, L., & Weber, W. (2014). Are Hofstede's dimensions valid? A test for measurement invariance of Uncertainty Avoidance. *Interculture journal*, 113. .
- Schroer, W. (2018). *WJ Schroer*. Forrás: WJ Schroer:

<http://socialmarketing.org/archives/generations-xy-z-and-the-others/>; Letöltés dátuma: 2020.03.12.

Schwartz, S. H. (2003). *Vannak-e egyetemes aspektusai az emberi értékek tartalmának és szerkezetének?* . Osiris Kiadó: Budapest.

Shaules, J. (2007). *Deep Culture*. London: Multilingual Matters Ltd.

Somanath, V. S. (2011). *International Financial Management* . New Delhi: I. K. International Publishing House Pvt. Ltd. .

Strauss, W., & Howe, N. (1997). *The Fourth Turning: An American Prophecy*. New York: Bantam Doubleday Dell Publishing Group Inc .

Szalkai, Z. (2017.. február 19.). *Docplayer*. Forrás: Docplayer: <https://docplayer.hu/23499991-Nemzetkozi-marketing-9-temakor-az-eloadas-dr-szalkai-zsuzsanna-prezentaciojanak-felhasznalasaval-keszult.html>; Letöltés dátuma: 2020.03.10.

Tari, A. (2010). *Y generáció*. Budapest: Jaffa Kiadó.

Tari, A. (2011). *Z generáció*. Budapest: Tericum Kiadó.

The Telegraph. (2016.. október 23.). Mapped: The world's most urbanised countries. *The Telegraph*.

The World Bank. (2017). *data.worldbank*. Forrás: Fertility rate, total (births per woman): <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN?end=2017&locations=HU&start=2017&view=bar>; Letöltés dátuma: 2020.03.19.

Tóth, I. G. (2014). In search of middle class: Hungary. *Researchgate*.

Tóth, T. (2008). *Nemzetközi marketing*. Budapest: Akadémia Kiadó.

WHO. (2016). *who.int*. Forrás: Age-standardized suicide rates (per 100 000 population), both sexes, 2016: <http://apps.who.int/gho/data/node.sdg.3-4-viz-2?lang=en>; Letöltés dátuma: 2020.03.20.

WHO. (2016). *who.int*. Forrás: Disease burden and mortality estimates: https://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/estimates/en/; Letöltés dátuma: 2020.03.17.

Williams, R. (1958). *Culture and Society*. London: Flamingo.

Worldometers. (2020. március. 17). *Worldometers.info*. Forrás: Countries in the world by

population (2020): <https://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/>; Letöltés dátuma: 2020.03.16.

Zent, J. (2019.. április 21.). *Global Marketing Professor* . Forrás: Global Marketing Professor : <https://globalmarketingprofessor.com/when-cross-cultural-marketing-goes-wrong/>; Letöltés dátuma: 2020.03.10.

MELLÉKLETEK

1. Melléklet

Hofstede eredeti kutatásánál használt kérdőív:

Forrás: <https://geerthofstede.com/wp-content/uploads/2016/07/VSM-2013-English-2013-08-25.pdf>

Please think of an ideal job, disregarding your present job, if you have one. In choosing an ideal job, how important would it be to you to ... (please circle one answer in each line across):

- 1 = of utmost importance
- 2 = very important
- 3 = of moderate importance
- 4 = of little importance
- 5 = of very little or no importance

01.	have sufficient time for your personal or home life	1	2	3	4	5
02.	have a boss (direct superior) you can respect	1	2	3	4	5
03.	get recognition for good performance	1	2	3	4	5
04.	have security of employment	1	2	3	4	5
05.	have pleasant people to work with	1	2	3	4	5
06.	do work that is interesting	1	2	3	4	5
07.	be consulted by your boss in decisions involving your work	1	2	3	4	5
08.	live in a desirable area	1	2	3	4	5
09.	have a job respected by your family and friends	1	2	3	4	5
10.	have chances for promotion	1	2	3	4	5

In your private life, how important is each of the following to you: (please circle one answer in each line across):

11.	keeping time free for fun	1	2	3	4	5
12.	moderation: having few desires	1	2	3	4	5
13.	doing a service to a friend	1	2	3	4	5
14.	thrift (not spending more than needed)	1	2	3	4	5

15. How often do you feel nervous or tense?

- always
- usually
- sometimes
- seldom
- never

16. Are you a happy person ?

- always
- usually
- sometimes
- seldom
- never

17. Do other people or circumstances ever prevent you from doing what you really want to?

- yes, always
- yes, usually
- sometimes
- no, seldom
- no, never

18. All in all, how would you describe your state of health these days?

- very good
- good
- fair
- poor
- very poor

19. How proud are you to be a citizen of your country?

- very proud
- fairly proud
- somewhat proud
- not very proud
- not proud at all

20. How often, in your experience, are subordinates afraid to contradict their boss (or students their teacher?)

- never
- seldom
- sometimes
- usually
- always

To what extent do you agree or disagree with each of the following statements? (please circle one answer in each line across):

- 1 = strongly agree
- 2 = agree
- 3 = undecided
- 4 = disagree
- 5 = strongly disagree

21.	One can be a good manager without having a precise answer to every question that a subordinate may raise about his or her work	1	2	3	4	5
22.	Persistent efforts are the surest way to results	1	2	3	4	5
23.	An organization structure in which certain subordinates have two bosses should be avoided at all cost	1	2	3	4	5
24.	A company's or organization's rules should not be broken -not even when the employee thinks breaking the rule would be in the organization's best interest	1	2	3	4	5

Some information about yourself (for statistical purposes):

25. Are you:

- male
- female

26. How old are you?

- Under 20
- 20-24
- 25-29
- 30-34
- 35-39
- 40-49
- 50-59
- 60 or over

27. How many years of formal school education (or their equivalent) did you complete (starting with primary school)?

- 10 years or less
- 11 years
- 12 years
- 13 years
- 14 years
- 15 years
- 16 years
- 17 years
- 18 years or over

28. If you have or have had a paid job, what kind of job is it / was it?

- No paid job (includes full-time students)
- Unskilled or semi-skilled manual worker
- Generally trained office worker or secretary
- Vocationally trained craftsperson, technician, IT-specialist, nurse, artist or equivalent
- Academically trained professional or equivalent (but not a manager of people)
- Manager of one or more subordinates (non-managers)
- Manager of one or more managers

29. What is your nationality?

30. What was your nationality at birth (if different)?

Thank you very much for your cooperation!

2. Melléklet

Az online megkérdezésnél használt kérdőív offline formája:

Kedves Kitöltő!

Kérlek segíts hozzá MA diplomám megszerzéséhez a következő kérdőív kitöltésével.

A kérdőív 6 demográfiai kérdésből, és 31 értékelendő állításból áll.

A témám Hofstede kulturális dimenzióinak általános, és generáció specifikus érvényessége. Geert Hofstede és kutatótársai közel 100 országra számították ki a kulturális dimenziók értékeit, amelyekkel összehasonlíthatóvá tették az egyes nemzetek értékrendszerét. Kutatásuk legfrissebb eredményei alapján, mi magyarok individualista, inkább férfias kultúrával rendelkezünk, valamint erősen bizonytalanság kerülők vagyunk, inkább a hosszú távú orientáció és az visszafogott viselkedés jellemző ránk. Dolgozatomban azt tesztelem, hogy ez valóban így van-e.

A kitöltés anonim, az adatokat kutatásom elkészítéséhez használom fel.

Köszönöm a segítséged!

I. Demográfia adatok

1. Nem:

- Férfi
- Nő

2. Kor:

- *Pontos életkor megadása*

3. Nemzetiség – **szűrőkérdés**

- *Pontos nemzetiség megadása*

4. Lakhely (város) – **szűrőkérdés**

- *Pontos lakhely megadása*

4. Legmagasabb iskolai végzettség:

- Általános iskola
- Érettségi
- Főiskola (Ba, Bsc)
- Egyetem (Ma, Msc)
- PhD

- Még érettségi előtt állók

5. Foglalkozás jellege:

- Betanított fizikai munka
- Szakképesítést igénylő fizikai munka
- Betanított szellemi munka
- Felsőfokú képesítést igénylő szellemi munka
- Egy-vagy több beosztottal rendelkező vezető
- Egy-vagy több vezető felett álló vezető
- Vállalkozó
- Még nem dolgozom

II. Kutatás kérdései

1. Kérlek értékelj a következő állításokat egy 5 pontos skálán attól függően, hogy mennyire értesz velük egyet: 5= teljes mértékig egyet értek, 1= egyáltalán nem értek egyet.

		Állítások	1	2	3	4	5
PDI	PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).					
	PDI2	A hierarchia rossz.					
	PDI3	Az emberek közötti egyenlőtleniséget minimalizálni kell.					
	PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.					
	PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről.					
	PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.					
IDV	IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.					
	IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.					
	IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.					
	IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családukkal.					
	IDV5	Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.					
	MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas					

		kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.					
	MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.					
	MAS3	A homoszexualitás normális.					
	MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.					
	MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.					
UAI	UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.					
	UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.					
	UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.					
	UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.					
	UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.					
LTO	LTO1	A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezessen.					
	LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.					
	LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.					
	LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „ <i>az anyós nem tud papucsban átjönni</i> ”.					
	LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.					
IVR	IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.					
	IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.					
	IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.					
	IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.					
	IVR5	A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.					

3. Melléklet

Az egyes állítások generációnkénti és összesített leíró statisztikája

14. Táblázat

PDI1					IDV1					MAS1				
A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).					Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.					A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	3,48	3,42	3,40	3,43	Átlag	2,57	2,60	2,84	2,68	Átlag	3,07	3,21	3,33	3,20
5%-os nyesett átlag	3,53	3,47	3,44	-	5%-os nyesett átlag	2,52	2,62	2,82	-	5%-os nyesett átlag	3,08	3,24	3,31	-
Szórás	1,24	1,12	1,06	1,14	Szórás	1,25	1,03	1,10	1,14	Szórás	1,16	1,01	0,84	1,02
Relatív szórás	35,52%	32,69%	31,07%	33,12%	Relatív szórás	48,53%	39,42%	38,56%	42,63%	Relatív szórás	37,69%	31,57%	25,27%	31,76%
Medián	4	4	3	-	Medián	3	2	3	-	Medián	3	3	3	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,11	Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,09	Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,10
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,16	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,19	Korreláció végzettséggel	-	-	-	- 0,08
Korreláció generációval	-	-	-	- 0,03	Korreláció generációval	-	-	-	0,10	Korreláció generációval	-	-	-	- 0,11
PDI2					IDV2					MAS2				
A hierarchia rossz.					Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.					Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	2,49	2,56	2,38	2,47	Átlag	3,69	4,05	3,46	3,69	Átlag	4,18	4,42	4,68	4,42
5%-os nyesett átlag	2,44	2,51	2,33	-	5%-os nyesett átlag	3,76	4,13	3,51	-	5%-os nyesett átlag	4,30	4,49	4,79	-
Szórás	1,19	1,03	0,99	1,08	Szórás	1,22	1,05	1,31	1,23	Szórás	1,06	0,76	0,71	0,90
Relatív szórás	47,56%	40,28%	41,61%	43,59%	Relatív szórás	33,12%	25,84%	37,72%	33,21%	Relatív szórás	25,31%	17,27%	15,26%	20,27%
Medián	3	2	2	-	Medián	4	4	3	-	Medián	4	5	5	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,04	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,18	Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,02
Korreláció végzettséggel	-	-	-	- 0,16	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,19	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,00
Korreláció generációval	-	-	-	- 0,04	Korreláció generációval	-	-	-	- 0,08	Korreláció generációval	-	-	-	0,24
PDI3					IDV3					MAS3				
Az emberek közötti egyenlőséget minimalizálni kell.					Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.					A homoszexualitás normális.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	3,73	3,95	3,73	3,79	Átlag	3,40	3,21	3,38	3,35	Átlag	3,30	3,74	3,51	3,49
5%-os nyesett átlag	3,81	4,06	3,81	-	5%-os nyesett átlag	3,45	3,23	3,42	-	5%-os nyesett átlag	3,33	3,83	3,56	-
Szórás	1,20	1,13	1,19	1,18	Szórás	1,26	1,15	1,11	1,17	Szórás	1,61	1,33	1,49	1,50
Relatív szórás	32,18%	28,66%	32,01%	31,14%	Relatív szórás	36,91%	35,69%	32,93%	35,09%	Relatív szórás	48,66%	35,50%	42,49%	43,05%
Medián	4	4	4	-	Medián	3	3	3	-	Medián	4	4	4	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,08	Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,08	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,04
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,04	Korreláció végzettséggel	-	-	-	- 0,14	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,02
Korreláció generációval	-	-	-	0,00	Korreláció generációval	-	-	-	- 0,01	Korreláció generációval	-	-	-	0,06
PDI4					IDV4					MAS4				
Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.					Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családjainkkal.					Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	3,49	3,14	2,81	3,16	Átlag	4,27	4,21	4,30	4,27	Átlag	1,76	1,79	1,90	1,82
5%-os nyesett átlag	3,55	3,16	2,79	-	5%-os nyesett átlag	4,36	4,29	4,41	-	5%-os nyesett átlag	1,68	1,69	1,82	-
Szórás	1,20	1,32	1,31	1,30	Szórás	0,86	0,91	0,91	0,89	Szórás	1,00	1,04	0,98	1,00
Relatív szórás	34,31%	42,04%	46,48%	41,06%	Relatív szórás	20,22%	21,72%	102,48%	20,98%	Relatív szórás	56,86%	57,88%	51,40%	54,83%
Medián	4	3	3	-	Medián	4	4	5	-	Medián	1	1	2	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,08	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,05	Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,12

Korreláció végzettséggel	-	-	-	-	0,01	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,10	Korreláció végzettséggel	-	-	-	-	0,05
Korreláció generációval	-	-	-	-	0,23	Korreláció generációval	-	-	-	0,02	Korreláció generációval	-	-	-	-	0,06
PDI5					IDV5					MASS						
A gyerekeknek gondoskodniuk kell időse szüleikről.					Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.					Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.						
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		
Átlag	3,82	3,79	3,71	3,77	Átlag	2,79	2,84	2,60	2,73	Átlag	3,30	3,07	3,19	3,20		
5%-os nyesett átlag	3,91	3,88	3,77	-	5%-os nyesett átlag	2,77	2,82	2,56	-	5%-os nyesett átlag	3,33	3,08	3,21	-		
Szórás	1,19	1,26	1,14	1,19	Szórás	1,21	1,15	1,04	1,14	Szórás	1,26	1,18	1,22	1,22		
Relatív szórás	31,21%	33,35%	30,75%	31,44%	Relatív szórás	43,45%	40,65%	39,96%	41,53%	Relatív szórás	38,06%	38,54%	38,12%	38,09%		
Medián	4	4	4	-	Medián	3	3	3	-	Medián	3	3	3	-		
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,06	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,04	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,06		
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,01	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,07	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,04		
Korreláció generációval	-	-	-	0,04	Korreláció generációval	-	-	-	0,07	Korreláció generációval	-	-	-	0,04		

PDI6				
A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.				
	X	Y	Z	Teljes
Átlag	1,64	1,84	2,22	1,90
5%-os nyesett átlag	1,54	1,76	2,17	-
Szórás	0,92	1,02	1,07	1,03
Relatív szórás	55,81%	55,62%	48,12%	53,99%
Medián	1	1	2	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,28
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,19
Korreláció generációval	-	-	-	0,25

UAI1					LTO1					IVR1				
Ami más, az általában veszélyes is.					A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezetessen.					Mindenki a saját sorsának a kovácsa.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	1,82	1,86	1,63	1,76	Átlag	3,34	3,40	3,25	3,32	Átlag	3,69	4,19	3,97	3,91
5%-os nyesett átlag	1,70	1,76	1,56	-	5%-os nyesett átlag	3,38	3,44	3,28	-	5%-os nyesett átlag	3,76	4,29	4,04	-
Szórás	1,15	1,04	0,81	1,01	Szórás	1,09	1,22	1,00	1,09	Szórás	1,10	0,96	0,95	1,03
Relatív szórás	63,36%	55,74%	49,50%	57,26%	Relatív szórás	32,75%	35,86%	30,72%	32,76%	Relatív szórás	29,94%	22,88%	23,94%	26,26%
Medián	1	2	1	-	Medián	3	4	3	-	Medián	4	4	4	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,08	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,16	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,01
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,12	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,09	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,05
Korreláció generációval	-	-	-	0,08	Korreláció generációval	-	-	-	0,04	Korreláció generációval	-	-	-	0,12
UAI2					LTO2					IVR2				
A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.					A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.					A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	2,72	2,23	2,54	2,53	Átlag	2,10	2,00	1,90	2,01	Átlag	4,28	4,37	4,32	4,32
5%-os nyesett átlag	2,68	2,18	2,51	-	5%-os nyesett átlag	2,01	1,89	1,82	-	5%-os nyesett átlag	4,42	4,47	4,39	-
Szórás	1,24	1,15	1,13	1,19	Szórás	1,09	1,23	1,03	1,10	Szórás	1,07	0,82	0,84	0,93
Relatív szórás	45,68%	51,57%	44,63%	46,95%	Relatív szórás	51,75%	61,72%	53,93%	54,96%	Relatív szórás	24,99%	18,69%	19,43%	21,45%
Medián	3	2	2	-	Medián	2	2	2	-	Medián	5	5	5	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,03	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,05	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,04
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,08	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,08	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,04
Korreláció generációval	-	-	-	0,07	Korreláció generációval	-	-	-	0,08	Korreláció generációval	-	-	-	0,02
UAI3					LTO3					IVR3				
A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.					A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.					A szolász szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	2,81	2,93	2,92	2,88	Átlag	4,39	4,47	4,46	4,43	Átlag	2,82	2,72	3,14	2,91
5%-os nyesett átlag	2,78	2,92	2,93	-	5%-os nyesett átlag	4,50	4,54	4,55	-	5%-os nyesett átlag	2,80	2,69	3,16	-
Szórás	1,21	1,20	1,00	1,13	Szórás	0,85	0,77	0,76	0,79	Szórás	1,53	1,12	1,16	1,31
Relatív szórás	43,09%	41,06%	34,41%	39,33%	Relatív szórás	19,42%	17,17%	17,00%	17,91%	Relatív szórás	54,12%	41,15%	36,97%	45,01%
Medián	3	3	3	-	Medián	5	5	5	-	Medián	3	3	3	-

Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,03	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,07	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,09
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,04	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,03	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,16
Korreláció generációval	-	-	-	0,04	Korreláció generációval	-	-	-	0,04	Korreláció generációval	-	-	-	0,11
UAI4					LTO4					IVR4				
Hogya egy szabály betartása ellehetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.					Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.					A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	2,76	3,07	3,19	2,99	Átlag	3,91	4,05	3,70	3,87	Átlag	2,54	2,56	2,35	2,47
5%-os nyesett átlag	2,73	3,08	3,21	-	5%-os nyesett átlag	4,01	4,13	3,77	-	5%-os nyesett átlag	2,49	2,54	2,31	-
Szórás	1,24	1,24	1,18	1,23	Szórás	1,24	1,07	1,17	1,18	Szórás	1,13	0,96	0,95	1,03
Relatív szórás	45,06%	40,46%	36,85%	40,98%	Relatív szórás	31,71%	26,39%	31,71%	30,42%	Relatív szórás	45,56%	37,76%	41,17%	41,48%
Medián	3	3	3	-	Medián	4	4	4	-	Medián	3	3	2	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,06	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,16	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,02
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,02	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,25	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,04
Korreláció generációval	-	-	-	0,15	Korreláció generációval	-	-	-	0,08	Korreláció generációval	-	-	-	0,08
UAI5					LTO5					IVR5				
Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.					A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.					A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.				
	X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes		X	Y	Z	Teljes
Átlag	3,34	3,28	3,25	3,29	Átlag	4,18	4,37	4,10	4,20	Átlag	2,81	3,07	2,54	2,77
5%-os nyesett átlag	3,38	3,31	3,28	-	5%-os nyesett átlag	4,27	4,47	4,20	-	5%-os nyesett átlag	2,78	3,08	2,49	-
Szórás	1,20	1,39	1,24	1,26	Szórás	0,97	0,79	1,00	0,94	Szórás	1,35	1,24	1,20	1,28
Relatív szórás	35,91%	42,26%	38,23%	38,16%	Relatív szórás	23,16%	18,01%	24,31%	22,35%	Relatív szórás	48,52%	40,36%	48,32%	46,17%
Medián	3	3	3	-	Medián	4	5	4	-	Medián	3	3	2	-
Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,04	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,14	Korreláció foglalkozással	-	-	-	0,08
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,11	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,08	Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,08
Korreláció generációval	-	-	-	0,03	Korreláció generációval	-	-	-	0,04	Korreláció generációval	-	-	-	0,09

A sokasági szórások és átlagok egyezésének ellenőrzésére céljából végzett kétmintás hipotézisvizsgálatok eredményei

15. Táblázat

	10 %-os szignifikancia szinten						10 %-os szignifikancia szinten					10 %-os szignifikancia szinten				
	PDI1	PDI2	PDI3	PDI4	PDI5	PDI6	IDV1	IDV2	IDV3	IDV4	IDV5	MAS1	MAS2	MAS3	MAS4	MAS5
	X-Y						X-Y					X-Y				
Sokasági szórások megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	nem	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,306	0,178	0,432	0,592	0,624	0,134	0,063	0,091	0,506	0,572	0,794	0,574	0,252	0,033	0,805	0,239
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,800	0,766	0,335	0,150	0,900	0,299	0,867	0,102	0,416	0,732	0,843	0,532	0,202	0,117	0,882	0,343
	X-Z						X-Z					X-Z				
Sokasági szórások megegyeznek?	nem	nem	igen	igen	igen	nem	nem	igen	igen	igen	igen	nem	nem	igen	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,077	0,072	0,782	0,296	0,557	0,063	0,049	0,221	0,234	0,567	0,237	0,071	0,007	0,333	0,676	0,481
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	igen	nem	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,689	0,561	0,996	0,002	0,604	0,001	0,185	0,309	0,916	0,834	0,346	0,146	0,002	0,443	0,410	0,619
	Y-Z						Y-Z					Y-Z				
Sokasági szórások megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,571	0,810	0,610	0,731	0,977	0,804	0,910	0,005	0,665	0,972	0,137	0,229	0,080	0,201	0,546	0,600
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	nem	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,919	0,376	0,337	0,206	0,747	0,067	0,265	0,012	0,443	0,614	0,279	0,495	0,076	0,405	0,566	0,613
	10 %-os szignifikancia szinten					10 %-os szignifikancia szinten					10 %-os szignifikancia szinten					
	UAI1	UAI2	UAI3	UAI4	UAI5	LTO1	LTO2	LTO3	LTO4	LTO5	IVR1	IVR2	IVR3	IVR4	IVR5	
	X-Y					X-Y					X-Y					
Sokasági szórások megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	
Empirikus szignifikancia szint	0,343	0,778	0,995	0,632	0,160	0,359	0,304	0,910	0,329	0,164	0,113	0,164	0,003	0,236	0,308	
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	
Empirikus szignifikancia szint	0,856	0,043	0,599	0,207	0,797	0,816	0,642	0,632	0,555	0,276	0,016	0,645	0,693	0,921	0,305	
	X-Z					X-Z					X-Z					
Sokasági szórások megegyeznek?	nem	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	nem	igen	igen	
Empirikus szignifikancia szint	0,050	0,595	0,097	0,548	0,678	0,245	0,804	0,778	0,837	0,546	0,041	0,338	0,003	0,173	0,155	
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	
Empirikus szignifikancia szint	0,287	0,399	0,557	0,046	0,678	0,629	0,285	0,611	0,319	0,627	0,121	0,842	0,180	0,309	0,239	

	Y-Z					Y-Z					Y-Z				
	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Sokasági szórások megegyeznek?	0,118	0,832	0,134	0,982	0,305	0,060	0,200	0,872	0,393	0,525	0,771	0,424	0,766	0,987	0,807
Empirikus szignifikancia szint	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	nem
Sokasági várható értékek megegyeznek?	0,212	0,176	0,965	0,613	0,923	0,530	0,667	0,975	0,123	0,130	0,251	0,740	0,065	0,271	0,030
Empirikus szignifikancia szint	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	nem

	Volt szignifikáns eltérés (alfa = 10%)?	
	Sokasági várható értékek között	Sokasági szórások között
PDI1	-	igen (X>Z)
PDI2	-	igen (X>Z)
PDI3	-	-
PDI4	igen (X>Z)	-
PDI5	-	-
PDI6	igen (Z>X; Z>Y)	igen (Y>X)
IDV1	-	igen (X>Y; X>Z)
IDV2	igen (Y>Z)	igen (X>Y; Z>Y)
IDV3	-	-
IDV4	-	-
IDV5	-	-
MAS1	-	igen (X>Z)
MAS2	igen (Z>X, Z>Y)	igen (X>Z; Y>Z)
MAS3	-	igen (X>Y)
MAS4	-	-
MAS5	-	-
UAI1	-	igen (X>Z)
UAI2	igen (X>Y)	-
UAI3	-	igen (X>Z)
UAI4	igen (Z>X)	-
UAI5	-	-
LTO1	-	igen (Y>Z)
LTO2	-	-
LTO3	-	-
LTO4	-	-
LTO5	-	-
IVR1	igen (Y>X)	igen (X>Z)
IVR2	-	-
IVR3	igen (Z>Y)	igen (X>Y; X>Z)
IVR4	-	-
IVR5	igen (Y>Z)	-

4. Melléklet

Minden állítást tartalmazó elforgatott faktor mátrix

16. Táblázat

Rotated Factor Matrix											
		Egyenlőség	Konzervativizmus	Szigor	Kényszer Hierarchista értékrend	Rugalmasság	Onálló Egyenlőség	Pragmatikus értékek	Béke	Törekvés	Folyamatközpontúság
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	0,725	-0,083	0,137	-0,007	0,002	-0,145	0,353	0,003	-0,162	-0,055
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben toródók, érzékenyek is legyünk.	0,699	0,044	-0,038	0,001	0,302	0,208	-0,082	0,002	0,104	0,084
LTO3	A gyerekeknek kintartást, és önállóságot kell tanulniuk.	0,645	0,164	0,122	0,099	-0,081	0,130	-0,035	0,170	0,094	0,037
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	0,641	-0,041	-0,062	-0,059	0,052	-0,081	-0,226	0,158	0,083	0,296
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	0,454	0,086	0,370	-0,079	0,307	0,143	-0,020	-0,104	0,001	0,063
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	-0,043	0,648	0,044	-0,028	-0,160	-0,034	0,155	0,031	0,052	0,151
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	-0,002	0,641	0,262	0,216	0,324	-0,090	0,001	-0,007	-0,024	-0,099
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	0,327	0,545	-0,147	-0,248	0,063	0,000	-0,007	0,190	-0,040	-0,027
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejezünk.	0,105	-0,031	0,703	-0,097	0,062	0,072	-0,075	0,053	0,119	-0,150
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	-0,072	0,295	0,592	0,172	-0,117	0,030	0,133	0,204	0,105	0,138
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	0,118	-0,060	0,501	0,105	0,220	0,033	-0,088	0,062	0,046	0,338
IVR5	A szabadidő- és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.	0,126	0,237	0,401	-0,309	0,151	-0,074	0,239	0,064	-0,197	0,049
PDI2	A hierarchia rossz.	0,010	0,147	0,093	-0,838	0,058	0,097	-0,027	0,001	0,094	0,109
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	0,090	0,223	0,104	0,750	0,086	-0,129	0,002	0,234	0,064	0,138
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	0,064	-0,083	0,185	-0,004	0,667	0,044	0,010	-0,014	0,174	0,120
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	0,130	0,083	-0,094	-0,086	0,594	0,170	0,123	0,117	-0,316	0,053
MAS3	A homoszexualitás normális.	-0,051	-0,074	0,032	0,013	0,292	0,699	-0,076	-0,311	-0,041	0,149
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenéget minimalizálni kell.	0,201	-0,023	0,008	-0,267	0,055	0,686	-0,062	0,109	0,132	-0,054
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	0,098	0,056	0,236	0,056	0,007	0,633	0,348	0,241	-0,120	-0,006

IDV5	Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.	0,093	0,211	0,104	0,101	0,153	-0,402	0,276	0,018	0,272	0,165
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	-0,022	0,143	-0,137	-0,024	0,100	0,017	0,715	0,162	0,191	0,061
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	-0,093	0,222	0,236	0,119	0,149	0,023	0,463	-0,204	0,326	0,371
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családjainkkal.	0,369	0,277	0,063	0,110	0,329	0,116	-0,455	0,141	0,043	0,085
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	0,004	0,374	0,303	0,343	-0,099	0,032	0,432	-0,109	0,100	0,030
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	0,104	0,136	0,235	0,036	-0,101	0,107	0,055	0,724	-0,099	0,297
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről.	0,135	-0,062	0,097	0,227	0,399	-0,033	-0,018	0,675	0,033	0,020
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	0,182	0,345	-0,101	-0,075	-0,064	-0,058	0,087	0,446	0,310	-0,198
UA14	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	0,091	-0,135	0,081	-0,132	0,108	-0,016	0,265	0,033	0,754	-0,176
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	0,077	0,375	0,148	0,128	-0,147	-0,015	0,000	0,013	0,583	0,241
UA13	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	0,165	0,114	-0,064	-0,100	0,220	0,004	0,122	0,072	-0,111	0,763
LTO1	A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezetessen.	0,327	-0,055	0,210	0,114	-0,113	-0,016	-0,016	0,221	0,114	0,413

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.
a. Rotation converged in 39 iterations.

Communalities				
		Initial	Extraction	Magyarázó
PDI2	A hierarchia rossz.	1,000	0,767	58,82%
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	1,000	0,734	53,83%
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	1,000	0,733	53,72%
UA14	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	1,000	0,733	53,72%
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	1,000	0,727	52,78%
UA13	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	1,000	0,717	51,38%
MAS3	A homoszexualitás normális.	1,000	0,709	50,29%
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről.	1,000	0,700	48,95%
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	1,000	0,666	44,37%
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	1,000	0,651	42,37%
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	1,000	0,650	42,29%
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	1,000	0,650	42,29%
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	1,000	0,629	39,57%
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.	1,000	0,622	38,69%
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	1,000	0,604	36,54%
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	1,000	0,600	36,00%
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családjainkkal.	1,000	0,586	34,39%
UA12	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	1,000	0,577	33,28%
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	1,000	0,570	32,47%
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	1,000	0,569	32,42%
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	1,000	0,553	30,59%
UA15	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	1,000	0,537	28,80%
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	1,000	0,532	28,27%

IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	1,000	0,529	27,96%
IVR3	A szólás szabadság nem elsődrendű problémája egy nemzetnek.	1,000	0,518	26,81%
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	1,000	0,502	25,22%
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	1,000	0,486	23,64%
IVR5	A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.	1,000	0,459	21,08%
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	1,000	0,457	20,87%
IDV5	Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.	1,000	0,437	19,10%
LTO1	A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezessen.	1,000	0,413	17,02%
Extraction Method: Principal Component Analysis.				

IVR5, IDV5, LTO1-et nem tartalmazó elforgatott faktor mátrix

17. Táblázat

Rotated Factor Matrix											
		Egyenlőség	Konzervativizmus	Szigor	Kényszer Hierarchista értékrend	Tiszteletudó értékek	Pregmatikus értékek	Önálló Egyenlőség	Rugalmasság	Törekvés	Folyamatközpontúság
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	0,741	-0,036	0,129	0,027	0,009	0,299	-0,104	-0,058	-0,221	-0,027
MAS2	Neként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambíciózusok felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	0,700	0,019	-0,044	-0,012	0,023	-0,077	0,214	0,297	0,070	0,086
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	0,655	-0,110	-0,020	-0,064	0,175	-0,219	-0,108	0,036	0,133	0,288
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	0,642	0,141	0,097	0,098	0,171	-0,051	0,139	-0,058	0,154	-0,025
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	0,453	0,130	0,312	-0,072	-0,089	-0,032	0,169	0,346	-0,026	0,035
IVR4	A takarékosabb fontosabb, mint az elmenyszerzés.	-0,012	0,690	0,170	0,238	0,007	-0,033	-0,010	0,332	0,030	-0,094
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	-0,031	0,660	0,084	-0,064	0,031	0,158	-0,066	-0,149	0,114	0,144
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	0,341	0,540	-0,143	-0,274	0,196	-0,003	-0,045	0,031	-0,001	0,036
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	0,121	0,010	0,712	-0,157	0,061	-0,060	0,061	0,118	0,023	-0,227
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	-0,045	0,267	0,618	0,151	0,226	0,119	0,023	-0,104	0,184	0,112
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	0,133	-0,064	0,528	0,086	0,096	-0,083	0,009	0,262	0,047	0,288
PDI2	A hierarchia rossz.	0,029	0,143	0,101	-0,864	0,007	-0,002	0,076	0,057	0,053	0,126
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	0,091	0,189	0,121	0,753	0,250	-0,005	-0,120	0,085	0,152	0,120
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	0,112	0,129	0,254	0,021	0,744	0,012	0,100	-0,152	-0,024	0,227

PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell időse szüleikről.	0,145	-0,061	0,097	0,212	0,699	-0,009	-0,019	0,349	-0,028	0,002
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	0,172	0,286	-0,185	-0,050	0,421	0,121	-0,026	-0,031	0,399	-0,216
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	-0,014	0,164	-0,136	-0,009	0,149	0,758	0,014	0,111	0,098	0,075
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	-0,058	0,171	0,312	0,114	-0,175	0,485	0,053	0,137	0,290	0,398
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családjainkkal.	0,366	0,225	0,038	0,094	0,169	-0,457	0,111	0,322	0,118	0,091
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	0,021	0,400	0,349	0,316	-0,101	0,417	0,053	-0,104	0,080	0,023
MAS3	A homoszexualitás normális.	-0,055	-0,104	0,034	0,003	-0,268	-0,119	0,731	0,239	-0,069	0,182
PDI3	Az emberek közötti egyenlőséget minimalizálni kell.	0,182	-0,070	-0,070	-0,262	0,112	-0,071	0,703	0,073	0,162	-0,091
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	0,106	0,075	0,241	0,036	0,272	0,272	0,671	-0,082	-0,169	-0,019
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	0,062	-0,034	0,141	0,000	0,004	0,063	0,067	0,734	0,036	0,074
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserebe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	0,142	0,130	-0,113	-0,074	0,159	0,086	0,171	0,485	-0,393	0,185
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	0,079	0,243	0,148	0,134	0,010	0,042	0,037	-0,081	0,716	0,170
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	0,105	-0,195	0,118	-0,187	-0,004	0,429	-0,068	0,245	0,575	-0,242
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	0,183	0,073	-0,016	-0,061	0,127	0,070	0,036	0,134	-0,024	0,803

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

Communalities			
		Initial	Extraction
PDI2	A hierarchia rossz.	1,000	0,805
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	1,000	0,747
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	1,000	0,737
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	1,000	0,733
MAS3	A homoszexualitás normális.	1,000	0,730
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	1,000	0,728
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	1,000	0,721
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	1,000	0,710
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell időse szüleikről.	1,000	0,690
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	1,000	0,684
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	1,000	0,673
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	1,000	0,671
PDI3	Az emberek közötti egyenlőséget minimalizálni kell.	1,000	0,664
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	1,000	0,657
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	1,000	0,645
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	1,000	0,637
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	1,000	0,624
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	1,000	0,601
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	1,000	0,587
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	1,000	0,578
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családjainkkal.	1,000	0,571
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	1,000	0,548
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	1,000	0,546

MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	1,000	0,541
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	1,000	0,534
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	1,000	0,530
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	1,000	0,483
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	1,000	0,478
Extraction Method: Principal Component Analysis.			

5. Melléklet

A kipróbált 76 db faktorelemzési variáció adatai

18. Táblázat

Minden Állítás?	Azonosító	Kihagyott állítások száma	Tömörítési módszer	Forgatás	Legkisebb comm. érték (abszolút) cél: min. 0,4)	Teljes Magyarázó erő (cél: min. 0,7)	Faktorok száma	Legkisebb elforgatott faktor mátrix érték (abszolút) (cél: min. 0,6)	Legkisebb elforgatott faktor mátrix érték	Legkisebb comm. érték
igen	XYZ1	0	princ component	varimax	0,4126	0,6005	10	0,4010	IVR5	LTO1
igen	XYZ2	0	princ component	direct oblimin	0,4126	0,6005	10	0,3781	MAS4	LTO1
igen	XYZ3	0	princ component	quartimax	0,4126	0,6005	10	0,3419	IVR5	LTO1
igen	XYZ4	0	princ component	equamax	0,4126	0,6005	10	0,3957	IDV5	LTO1
igen	XYZ5	0	princ component	promax	0,4126	0,6005	10	0,3787	IDV5	LTO1
igen	XYZ6	0	unweighted least squares	varimax	0,2017	0,4282	10	-	-	LTO1
igen	XYZ7	0	unweighted least squares	direct oblimin	0,2017	0,4282	10	0,2143	IVR5	LTO1
igen	XYZ8	0	unweighted least squares	quartimax	0,2017	0,4282	10	0,2691	IDV2	LTO1
igen	XYZ9	0	unweighted least squares	equamax	0,2017	0,4282	10	0,2395	IVR5	LTO1
igen	XYZ10	0	unweighted least squares	promax	0,2017	0,4282	10	-	-	LTO1
igen	XYZ11	0	generalized least squares	varimax	0,3147	0,4611	10	0,2266	IDV2	IVR5
igen	XYZ12	0	generalized least squares	direct oblimin	0,3147	0,4611	10	0,2097	IDV2	IVR5
igen	XYZ13	0	generalized least squares	quartimax	0,3147	0,4611	10	0,2147	IDV2	IVR5
igen	XYZ14	0	generalized least squares	equamax	0,3147	0,4611	10	0,2385	MAS5	IVR5
igen	XYZ15	0	generalized least squares	promax	0,3147	0,4611	10	0,2397	IVR2	IVR5
igen	XYZ16	0	maximum likelihood	varimax	0,1799	0,4411	10	0,3274	LTO1	IVR5
igen	XYZ17	0	maximum likelihood	direct oblimin	0,1799	0,4411	10	0,2512	IVR5	IVR5
igen	XYZ18	0	maximum likelihood	quartimax	0,1799	0,4411	10	0,2520	IVR5	IVR5
igen	XYZ19	0	maximum likelihood	equamax	0,1799	0,4411	10	0,2154	IVR5	IVR5
igen	XYZ20	0	maximum likelihood	promax	0,1799	0,4411	10	0,1976	IVR5	IVR5
igen	XYZ21	0	princ axis factor	varimax	0,2015	0,4277	10	0,2319	IVR5	IVR5
igen	XYZ22	0	princ axis factor	direct oblimin	0,2015	0,4277	10	0,2760	IVR5	IVR5
igen	XYZ23	0	princ axis factor	quartimax	0,2015	0,4277	10	0,2660	IDV2	IVR5
igen	XYZ24	0	princ axis factor	equamax	0,2015	0,4277	10	0,2387	IVR5	IVR5
igen	XYZ25	0	princ axis factor	promax	0,2015	0,4277	10	0,2776	IVR5	IVR5
igen	XYZ26	0	alpha factoring	varimax	0,2153	0,4227	10	0,2273	IVR5	IVR5
igen	XYZ27	0	alpha factoring	direct oblimin	0,2153	0,4227	10	0,2935	IVR5	IVR5
igen	XYZ28	0	alpha factoring	quartimax	0,2153	0,4227	10	0,2526	IVR5	IVR5
igen	XYZ29	0	alpha factoring	equamax	0,2153	0,4227	10	0,2322	IVR5	IVR5
igen	XYZ30	0	alpha factoring	promax	0,2153	0,4227	10	0,2626	IVR5	IVR5
igen	XYZ31	0	image factoring	varimax	0,1529	0,2762	10	0,2266	IVR5	IVR5
igen	XYZ32	0	image factoring	direct oblimin	0,1529	0,2762	10	0,2026	IDV5	IVR5
igen	XYZ33	0	image factoring	quartimax	0,1529	0,2762	10	0,2222	IVR3	IVR5
igen	XYZ34	0	image factoring	equamax	0,1529	0,2762	10	0,1889	IVR5	IVR5
igen	XYZ35	0	image factoring	promax	0,1529	0,2762	10	0,2673	IVR5	IVR5
- IVR5	XYZ36	1	princ component	varimax	0,4316	0,6132	10	0,3863	IDV5	IDV5
- IVR5 - IDV5	XYZ37	2	princ component	varimax	0,4602	0,6246	10	0,4030	LTO1	LTO1
- IVR5 - IDV5 - LTO1	XYZ38	3	princ component	varimax	0,4782	0,6376	9	0,4167	MAS4	LTO4

- IVR5 - IDV5 - LTO1 - MAS4	XYZ39	4	princ component	varimax	0,4432	0,6088	9	0,4054	IVR2	IVR2
- IVR5 - IDV5 - LTO1	XYZ40	3	princ component	equamax	0,4782	0,6376	9	0,4096	IVR2	LTO4
- IVR5 - IDV5 - LTO1	XYZ41	3	princ component	promax	0,4782	0,6376	9	0,4123	IVR3	LTO4
- LTO1	XYZ42	1	unweighted least squares	quartimax	0,2020	0,4352	10	0,2658	IVR5	IVR5
- LTO1 - IVR5	XYZ43	2	unweighted least squares	quartimax	0,2670	0,4439	10	0,2879	IVR3	IDV5
- LTO1 - IVR5 - IDV5	XYZ44	3	unweighted least squares	quartimax	0,2661	0,4522	10	0,3213	IVR3	IDV2
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IDV2	XYZ45	4	unweighted least squares	quartimax	0,2349	0,4405	9	0,2449	IVR3	IVR1
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IVR3	XYZ46	4	unweighted least squares	quartimax	0,2584	0,4583	9	0,3861	IDV3	IDV2
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IVR3 - IDV3	XYZ47	5	unweighted least squares	quartimax	0,2551	0,4621	9	0,3569	LTO4	LTO4
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IVR3 - IDV3 - LTO4	XYZ48	6	unweighted least squares	quartimax	0,1932	0,4503	9	0,2270	IDV2	IDV2
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IVR3 - IDV3 - LTO4 - IDV2	XYZ49	7	unweighted least squares	quartimax	0,2644	0,4599	9	0,4096	IVR2	UAI1
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IVR3 - IDV3 - IDV2	XYZ50	6	unweighted least squares	quartimax	0,1933	0,4487	9	0,2463	LTO4	LTO4
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IVR3 - IDV3 - LTO4 - IDV2 - UAI1	XYZ51	8	unweighted least squares	quartimax	0,2143	0,4508	9	0,3844	UAI5	UAI5
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IVR3 - IDV3 - LTO4 - IDV2 - UAI1 - UAI5	XYZ52	9	unweighted least squares	quartimax	0,2282	0,4203	9	0,3085	UAI4	IVR4
- LTO1 - IVR5 - IDV5 - IVR3 - IDV3 - LTO4 - IDV2	XYZ53	7	unweighted least squares	equamax	0,2644	0,4599	9	0,3261	IVR2	UAI1
- IVR5 - IDV5 -	XYZ54	5	princ component	varimax	0,4593	0,6195	9	0,4075	IVR3	IVR1

LTO1 - MAS4 - IVR2										
- IVR2	XYZ55	1	generalized least squares	promax	-	-	10	-	-	-
- IVR5	XYZ56	1	maximum likelihood	varimax	0,2028	0,4501	10	0,3064	PDI3	LTO1
- IVR5 - LTO1	XYZ57	2	maximum likelihood	varimax	0,2326	0,4579	10	0,3235	PDI3	IDV5
- IVR5 - LTO1 - IDV5	XYZ58	3	maximum likelihood	varimax	0,2418	0,4659	10	0,2710	LTO2	IDV2
- IVR5 - LTO1 - IDV5 - LTO2	XYZ59	4	maximum likelihood	varimax	0,2396	0,4623	10	0,3266	IVR3	IVR1
- IVR5 - LTO1 - IDV5 - LTO2 - IVR1	XYZ60	5	maximum likelihood	varimax	0,2140	0,4559	9	0,2934	UAI3	IDV2
- IVR5 - LTO1 - IDV5	XYZ61	3	maximum likelihood	quartimax	0,2418	0,4659	9	0,3535	IVR3	IDV2
- IVR5 - LTO1 - IDV5	XYZ62	3	maximum likelihood	direct oblimin	0,2418	0,4659	9	0,2839	MAS1	IDV2
- IVR5	XYZ63	1	princ axis factor	promax	0,2060	0,4356	10	0,2227	IDV5	LTO1
- IVR5 - LTO1	XYZ64	2	princ axis factor	promax	0,2669	0,4366	10	0,2349	IDV5	IDV5
- IVR5 - LTO1 - IDV5	XYZ65	3	princ axis factor	promax	0,2771	0,4517	10	0,3038	MAS4	LTO4
- IVR5 - LTO1 - IDV5 - MAS4	XYZ66	4	princ axis factor	promax	0,2329	0,4348	9	0,2895	IVR2	IVR1
- IVR5 - LTO1 - IDV5 - MAS4 - IVR1	XYZ67	5	princ axis factor	promax	0,2485	0,4420	9	0,2770	MAS1	IDV2
- IVR5 - LTO1 - IDV5	XYZ68	3	princ axis factor	direct oblimin	0,2771	0,4517	10	0,2654	IVR3	LTO4
- IVR5 - LTO1 - IDV5	XYZ68	3	princ axis factor	quartimax	0,2771	0,4517	10	0,3212	IVR3	LTO4
- IVR5	XYZ70	1	alpha factoring	direct oblimin	0,2382	0,4324	10	0,2489	LTO1	LTO1
- IVR5 - LTO1	XYZ71	2	alpha factoring	direct oblimin	0,2743	0,4412	10	0,2661	IDV5	IDV5
- IVR5 - LTO1 - IDV5	XYZ72	3	alpha factoring	direct oblimin	0,2782	0,4479	10	0,2711	MAS5	MAS5
- IVR5 - LTO1 - IDV5 - MAS5	XYZ73	4	alpha factoring	direct oblimin	0,2800	0,4546	9	0,2983	IVR2	LTO4
- IVR5 - LTO1 - IDV5 - MAS5 - IVR2	XYZ74	5	alpha factoring	direct oblimin	0,2431	0,4357	9	0,3017	IVR3	IDV2
- IVR5 - LTO1 - IDV5 - MAS5 - IVR2 - IDV2	XYZ75	6	alpha factoring	direct oblimin	0,2885	0,4394	9	0,2714	UAI3	LTO4
- IVR5 - LTO1 - IDV5 - MAS5	XYZ76	4	alpha factoring	promax	0,2800	0,4546	9	0,2761	IVR3	LTO4

6. Melléklet

Minden állítást tartalmazó, 86 és 87 elemű ellenőrző minta adta elforgatott faktor mátrixok

19. Táblázat

Rotated Factor Matrix												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnye a lényegesek.	0,764	-0,043	-0,052	-0,124	0,032	0,108	-0,278	0,014	-0,009	-0,105	0,088
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	0,679	0,243	0,036	0,330	-0,179	0,075	0,111	-0,036	0,076	0,054	0,030
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	0,649	-0,172	0,056	0,188	0,155	-0,050	0,081	0,101	0,210	-0,049	0,031
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	0,578	-0,109	0,079	-0,113	-0,032	-0,235	0,137	-0,001	-0,443	0,135	-0,148
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	0,570	-0,070	0,133	-0,035	0,146	0,016	0,305	-0,015	0,034	0,024	0,116
IDV5	Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.	0,447	0,025	0,024	-0,074	0,212	-0,297	-0,153	0,022	0,230	0,209	0,359
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	0,390	0,338	0,128	0,289	0,243	0,334	-0,166	-0,141	-0,355	0,080	-0,155
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	0,387	0,149	-0,176	-0,342	0,215	0,000	0,169	0,307	0,124	-0,260	0,166
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családjainkkal.	-0,048	0,774	0,196	0,016	0,025	0,001	0,098	-0,066	-0,027	0,090	0,205
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	-0,109	0,657	0,154	-0,039	0,347	-0,015	-0,132	0,142	-0,024	0,047	-0,173
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	0,118	0,604	-0,113	0,060	-0,017	0,148	0,129	0,079	0,503	0,235	-0,289
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	0,054	0,134	0,784	-0,040	0,112	0,188	0,106	-0,006	0,038	0,045	0,036
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	0,415	0,144	0,581	-0,081	-0,251	0,004	0,099	-0,118	0,121	-0,171	-0,044
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	0,023	-0,097	0,580	-0,093	0,139	-0,003	-0,380	0,134	-0,081	0,398	0,061
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambíciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődök, érzékenyek is legyünk.	-0,151	0,379	0,580	0,185	0,383	0,076	-0,170	0,086	0,045	0,114	0,035
PDI2	A hierarchia rossz.	0,100	0,144	0,033	-0,845	-0,006	0,122	0,117	0,185	-0,045	0,090	0,048
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	0,232	0,190	-0,050	0,762	0,165	-0,040	0,087	0,087	0,068	0,177	0,105
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	0,130	0,073	-0,024	0,031	0,809	0,019	-0,012	0,006	0,009	0,057	-0,115
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	0,037	0,150	0,253	0,105	0,675	0,078	0,202	0,111	0,140	-0,037	0,105
IVR5	A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.	0,204	0,012	0,174	-0,016	-0,018	0,660	0,100	0,176	0,090	-0,191	-0,024
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.	-0,194	-0,047	0,070	-0,177	0,202	0,614	0,147	-0,197	0,221	0,062	-0,065
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	-0,164	0,280	-0,081	-0,038	-0,018	0,542	-0,105	0,291	-0,042	0,383	0,285
MAS3	A homoszexualitás normális.	0,021	-0,037	0,170	-0,049	-0,073	0,526	-0,300	-0,426	0,203	0,139	0,294
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	0,114	0,074	0,030	-0,077	0,162	0,143	0,809	0,073	0,056	0,184	0,045
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	0,057	0,331	0,083	-0,038	0,307	0,351	-0,480	0,204	0,018	0,168	-0,135

IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	-0,146	0,194	0,152	-0,216	0,174	-0,007	0,068	0,683	-0,022	-0,032	0,186
PDI6	A szellemi munka értékeesebb, mint a fizikai.	0,424	-0,263	-0,080	0,100	-0,073	0,114	-0,164	0,649	0,125	0,106	-0,132
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	0,201	-0,012	0,133	0,081	0,121	0,178	0,046	-0,002	0,783	0,091	-0,013
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell időse szüleikről.	0,004	0,206	0,097	0,087	0,044	-0,017	0,163	-0,035	0,120	0,849	-0,020
IVR4	A takarékosabb fontosabb, mint az	0,235	0,073	0,189	0,179	-0,018	0,094	0,182	0,181	0,008	-0,016	0,722
LTO1	A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezetessen.	0,034	0,158	0,321	0,308	0,170	0,031	0,066	0,179	0,097	0,020	-0,510

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.
a. Rotation converged in 30 iterations.

Communalities			Initial	Extraction
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.		1,000	0,832
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell időse szüleikről.		1,000	0,824
PDI2	A hierarchia rossz.		1,000	0,821
PDI6	A szellemi munka értékeesebb, mint a fizikai.		1,000	0,776
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.		1,000	0,771
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).		1,000	0,764
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.		1,000	0,742
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.		1,000	0,740
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.		1,000	0,735
MAS3	A homoszexualitás normális.		1,000	0,734
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságot cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.		1,000	0,732
IVR4	A takarékosabb fontosabb, mint az élményszerzés.		1,000	0,725
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesebbek.		1,000	0,713
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családdal.		1,000	0,706
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.		1,000	0,705
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.		1,000	0,701
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.		1,000	0,695
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.		1,000	0,692
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.		1,000	0,677
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.		1,000	0,670
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.		1,000	0,667
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.		1,000	0,660
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.		1,000	0,657
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.		1,000	0,645
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.		1,000	0,611
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.		1,000	0,600
IVR5	A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.		1,000	0,595
IDV5	Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.		1,000	0,589
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.		1,000	0,580
LTO1	A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezetessen.		1,000	0,560
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.		1,000	0,479

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotated Factor Matrix												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	0.697	0.011	0.059	0.264	-0.195	0.042	0.029	0.229	0.003	-0.021	0.178
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	0.674	0.123	-0.170	-0.369	0.241	-0.026	-0.045	0.011	0.076	0.108	0.095
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	0.621	0.101	-0.191	0.088	-0.090	0.402	0.154	-0.008	0.121	0.121	-0.126
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	0.585	-0.068	0.014	0.138	0.173	-0.241	-0.142	-0.361	0.061	-0.243	0.025
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	0.465	0.061	0.423	0.175	-0.093	0.126	0.120	-0.100	-0.274	-0.062	-0.300
IDV5	Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.	0.439	0.072	0.183	-0.147	-0.424	-0.232	0.158	0.232	0.076	-0.050	-0.086
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	-0.028	0.839	0.116	-0.092	0.003	0.083	0.101	0.093	0.087	0.102	0.050
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell időse szüleikről.	-0.071	0.621	0.139	0.201	0.077	0.167	-0.027	0.085	0.353	-0.385	-0.050
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	0.397	0.600	0.169	0.114	-0.172	0.042	0.170	-0.090	-0.150	0.189	0.216
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	0.181	0.571	-0.138	0.236	0.300	-0.050	-0.173	0.080	-0.177	0.134	-0.163
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	-0.088	-0.024	0.753	0.022	0.043	-0.050	0.009	0.099	0.147	-0.018	-0.087
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	0.004	0.192	0.731	0.091	0.108	0.053	0.024	-0.090	0.077	0.090	0.089
LTO1	A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezetessen.	0.125	0.122	0.460	-0.058	0.192	0.382	0.017	0.154	-0.144	0.290	0.113
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	0.054	-0.018	0.225	0.683	0.136	-0.060	0.100	0.138	0.123	0.277	-0.121
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	0.081	0.292	-0.055	0.673	-0.071	-0.056	0.157	-0.178	0.042	0.086	0.155
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	0.054	-0.032	0.070	0.607	0.221	-0.224	-0.033	0.129	-0.038	-0.133	0.271
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.	-0.128	0.251	0.139	0.105	0.721	-0.167	-0.111	0.010	-0.037	0.109	0.054
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambíciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődök, érzékenyek is legyünk.	0.139	-0.122	0.197	0.028	0.694	-0.139	0.234	0.120	0.136	-0.087	0.065
PDI2	A hierarchia rossz.	0.045	0.050	0.023	0.173	0.117	-0.813	0.114	0.155	-0.007	0.097	0.001
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	0.075	0.186	0.132	-0.045	-0.079	0.795	0.162	0.157	0.045	-0.139	0.090
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	-0.022	-0.043	-0.079	0.131	0.037	0.150	0.776	0.103	-0.030	0.142	0.064
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	0.028	0.040	0.125	-0.092	0.111	-0.282	0.649	0.047	0.216	-0.047	-0.164
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	0.206	0.271	0.018	0.065	-0.251	0.107	0.561	-0.054	-0.162	-0.058	-0.046
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családunkkal.	-0.152	-0.079	0.353	0.182	0.361	0.053	0.446	0.113	0.088	-0.259	0.021
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	0.103	0.094	0.163	-0.044	-0.027	-0.092	0.181	0.831	-0.017	0.074	0.133
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságot cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	-0.092	0.114	-0.144	0.251	0.374	0.154	-0.005	0.512	0.336	-0.002	-0.051
MAS3	A homoszexualitás normális.	-0.021	-0.105	-0.284	0.407	0.270	0.071	-0.258	0.501	-0.210	-0.018	-0.015

IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	0,121	0,031	0,189	0,042	0,048	0,020	0,053	-0,023	0,807	0,164	-0,042
IVR5	A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.	-0,031	0,140	0,112	0,186	0,022	-0,175	0,014	0,084	0,212	0,794	-0,004
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az	0,119	0,196	0,092	0,214	0,213	0,107	0,024	0,074	-0,198	0,093	0,768
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	0,038	0,357	0,197	-0,015	0,146	-0,033	0,210	-0,074	-0,284	0,177	-0,543
Extraction Method: Principal Component Analysis.												
a. Rotation converged in 31 iterations.												

Communalities			Initial	Extraction
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	1,000	0,808	
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	1,000	0,805	
IVR5	A szabadidő-és munka egyensúlya nem borulhat fel ideiglenesen sem.	1,000	0,781	
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	1,000	0,777	
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	1,000	0,772	
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell időös szüleikről.	1,000	0,768	
PDI2	A hierarchia rossz.	1,000	0,757	
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	1,000	0,739	
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	1,000	0,732	
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	1,000	0,722	
MAS3	A homoszexualitás normális.	1,000	0,698	
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	1,000	0,688	
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.	1,000	0,686	
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	1,000	0,684	
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	1,000	0,679	
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	1,000	0,678	
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambíciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	1,000	0,674	
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	1,000	0,668	
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	1,000	0,648	
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	1,000	0,647	
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	1,000	0,647	
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	1,000	0,646	
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	1,000	0,638	
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	1,000	0,625	
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	1,000	0,619	
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárokban.	1,000	0,617	
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családdunkkal.	1,000	0,607	
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	1,000	0,587	
IDV5	Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.	1,000	0,582	
LTO1	A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezessen.	1,000	0,570	
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	1,000	0,545	
Extraction Method: Principal Component Analysis.				

IVR5, IDV5, LTO1-et nem tartalmazó, 86 és 87 elemű ellenőrző minta adta elforgatott faktor mátrixok

20. Táblázat

Rotated Factor Matrix											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	0,726	0,254	-0,054	-0,026	0,109	-0,056	0,081	0,040	0,217	-0,209
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	0,678	0,015	-0,114	0,106	-0,283	0,339	-0,036	0,129	0,058	0,071
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	0,611	-0,042	-0,033	0,045	0,151	-0,238	-0,372	-0,157	-0,077	0,181
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	0,595	-0,120	0,198	0,089	-0,178	0,035	-0,044	0,049	0,386	-0,047
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	0,588	-0,223	0,193	0,091	0,081	-0,007	0,058	0,161	0,032	0,049
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	0,002	0,723	0,230	0,089	0,083	0,178	0,151	-0,002	0,105	0,060
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	0,161	-0,523	0,350	0,021	0,213	0,266	0,023	0,178	-0,085	0,371
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	0,462	0,500	0,223	0,068	-0,226	0,059	0,065	-0,039	-0,316	0,116
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	0,111	0,190	0,780	-0,032	-0,034	0,000	-0,020	-0,139	0,017	0,066
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	0,043	0,009	0,731	0,226	-0,044	0,096	0,084	0,231	0,016	-0,007
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	0,079	0,038	0,185	0,751	0,075	-0,008	0,161	0,135	-0,077	0,120
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	0,401	-0,125	-0,177	0,669	0,060	0,184	0,009	-0,062	-0,007	-0,135
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	-0,182	0,375	0,386	0,594	-0,163	0,148	0,012	0,124	-0,111	0,084
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	-0,016	0,403	0,051	0,517	0,063	-0,346	0,028	0,058	0,166	0,319
PDI2	A hierarchia rossz.	0,082	0,035	-0,009	0,057	0,884	0,062	0,035	0,065	-0,016	0,086
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	0,223	0,066	0,218	-0,043	-0,688	0,234	-0,133	0,261	0,068	0,199
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	0,356	-0,050	0,254	-0,173	0,430	0,167	-0,066	0,334	0,142	-0,259
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	0,054	0,113	0,067	-0,013	0,000	0,833	0,096	-0,034	0,050	0,234
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	-0,151	0,443	0,355	0,245	0,083	0,443	-0,216	-0,043	-0,212	0,019
MAS3	A homoszexualitás normális.	0,070	0,214	-0,191	0,155	-0,060	-0,081	0,782	0,106	-0,075	0,025
PDI3	Az emberek közötti egyenlőséget minimalizálni kell.	-0,131	-0,024	0,236	0,029	0,195	0,125	0,687	-0,060	-0,037	0,056
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	0,240	-0,111	0,005	0,139	-0,101	-0,088	0,066	0,799	-0,017	0,029
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	-0,173	0,421	-0,032	-0,098	0,168	0,180	0,286	0,441	0,039	0,347
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	-0,239	0,154	0,243	0,149	0,381	0,109	-0,304	0,441	0,212	-0,024
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	0,288	0,206	-0,037	-0,093	0,044	0,019	-0,179	0,106	0,732	0,053

IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik	-0,011	0,199	0,047	0,244	0,027	0,453	-0,054	0,348	-0,505	0,108
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	0,096	-0,147	0,170	0,246	-0,135	0,435	0,395	-0,020	0,491	0,020
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről.	-0,002	0,051	0,053	0,110	-0,079	0,209	0,038	0,029	0,004	0,858

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. Rotation converged in 20 iterations.

Communalities			Initial	Extraction
PDI2	A hierarchia rossz.		1,000	0,810
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről.		1,000	0,806
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.		1,000	0,781
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).		1,000	0,761
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambíciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.		1,000	0,759
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.		1,000	0,751
MAS3	A homoszexualitás normális.		1,000	0,750
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.		1,000	0,725
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.		1,000	0,720
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.		1,000	0,715
IVR3	A szólás szabadság nem elsődrendű problémája egy nemzetnek.		1,000	0,715
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.		1,000	0,709
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.		1,000	0,706
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.		1,000	0,701
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családjainkkal.		1,000	0,699
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.		1,000	0,691
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.		1,000	0,691
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.		1,000	0,684
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.		1,000	0,678
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.		1,000	0,676
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.		1,000	0,660
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.		1,000	0,659
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.		1,000	0,659
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.		1,000	0,651
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.		1,000	0,641
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.		1,000	0,608
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.		1,000	0,604
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.		1,000	0,481

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotated Factor Matrix											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	0,784	-0,033	-0,122	-0,047	0,156	0,120	-0,098	0,106	0,183	0,136
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	0,689	0,167	0,243	0,147	-0,182	-0,125	0,077	0,056	-0,101	-0,076
UA12	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	0,562	0,414	0,043	-0,222	0,225	0,255	-0,019	0,001	-0,106	0,292
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről.	0,501	-0,077	0,183	0,061	0,025	0,110	-0,224	-0,033	0,498	0,027
IVR3	A szólás szabadság nem elsődrendű problémája egy nemzetnek.	0,480	0,024	-0,012	0,123	0,228	0,197	0,034	-0,067	-0,265	-0,475
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	-0,044	0,732	0,236	-0,112	0,054	0,097	-0,044	0,196	-0,010	0,193
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	0,154	0,667	-0,396	0,226	-0,062	-0,184	0,071	-0,018	0,052	0,098
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonaink keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	0,120	0,651	0,075	-0,169	0,187	-0,179	-0,259	0,015	0,191	-0,134
UA14	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	-0,079	0,543	0,093	0,200	-0,115	-0,006	0,215	-0,516	0,035	0,048
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	0,108	0,455	0,173	-0,055	0,130	0,448	-0,133	-0,101	-0,268	-0,269
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	0,048	0,103	0,680	0,097	0,086	0,243	0,156	0,174	0,137	-0,114
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejezünk.	0,269	0,072	0,629	-0,087	0,222	-0,036	0,051	-0,243	0,073	0,219
UA15	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	-0,033	0,032	0,614	0,263	-0,049	0,028	0,168	0,000	-0,019	0,310
MAS3	A homoszexualitás normális.	-0,007	0,017	0,467	0,242	-0,316	-0,325	-0,091	0,423	-0,209	-0,010
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambíciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	-0,045	0,111	0,040	0,768	0,088	0,151	0,115	0,074	0,073	0,052
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.	0,387	-0,162	0,125	0,618	-0,197	0,073	0,186	-0,025	-0,010	0,094
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családukkal.	-0,099	-0,176	0,191	0,562	0,385	0,275	-0,178	-0,008	0,039	0,029
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	0,134	-0,066	0,296	0,400	-0,038	-0,241	-0,153	0,386	0,385	-0,041
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	-0,044	-0,023	0,135	0,138	0,774	-0,122	-0,115	0,108	-0,022	0,052
UA11	Ami más, az általában veszélyes is.	0,219	0,193	0,051	-0,256	0,627	0,035	-0,045	-0,015	-0,038	-0,015
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	-0,012	0,036	-0,136	0,249	0,583	0,200	0,253	0,120	0,140	-0,173
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	0,198	-0,002	0,075	0,088	0,002	0,746	-0,026	-0,003	0,125	0,120
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	-0,043	-0,097	0,028	0,179	-0,008	0,731	-0,025	0,086	0,118	-0,068
PDI2	A hierarchia rossz.	0,059	0,013	0,183	0,105	0,107	0,037	0,866	0,159	0,028	0,016
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	0,127	0,138	-0,066	-0,018	0,160	0,135	-0,846	0,176	0,052	0,097
UA13	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	0,056	0,132	0,018	0,081	0,155	0,116	0,099	0,838	0,041	0,128
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	-0,029	0,127	0,015	0,063	0,032	0,210	0,059	0,006	0,798	-0,071
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	0,184	0,124	0,192	0,160	0,013	0,059	-0,088	0,089	-0,140	0,799

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. Rotation converged in 12 iterations.

Communalities			
		Initial	Extraction
PDI1	A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	1,000	0,843
PDI2	A hierarchia rossz.	1,000	0,838
UAI3	A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	1,000	0,795
LTO4	Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	1,000	0,789
UAI2	A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	1,000	0,751
PDI4	Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	1,000	0,744
PDI6	A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	1,000	0,732
MAS3	A homoszexualitás normális.	1,000	0,713
IVR1	Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	1,000	0,711
LTO2	A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	1,000	0,695
IVR4	A takarékoság fontosabb, mint az élményszerzés.	1,000	0,682
UAI4	Hogyha egy szabály betartása ellehetetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	1,000	0,679
MAS2	Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambíciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	1,000	0,663
PDI3	Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.	1,000	0,662
MAS4	Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.	1,000	0,661
IDV1	Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.	1,000	0,657
IDV4	Ha valami nyomaszt, vagy rossz történik velünk, jól esik megosztani a barátainkkal, és/vagy a családdunkkal.	1,000	0,651
MAS5	Rugalmasabb munkakörülményekért, nagyobb önállóságért cserébe (rövidebb munkahét, home office), nem zavar, ha kevesebbet keresek.	1,000	0,651
IDV2	Véleményünket akár konfliktusok árán is ki kell fejeznünk.	1,000	0,647
MAS1	A munkahelyválasztás, illetve annak értékelésének legfontosabb szempontja a magas kereset, vagy annak jövőbeni lehetősége.	1,000	0,641
LTO3	A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	1,000	0,639
IVR3	A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.	1,000	0,639
IVR2	A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.	1,000	0,637
PDI5	A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről.	1,000	0,606
LTO5	A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	1,000	0,605
IDV3	Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	1,000	0,590
UAI5	Semmi sem fekete vagy fehér, minden inkább szürke.	1,000	0,577
UAI1	Ami más, az általában veszélyes is.	1,000	0,552

Extraction Method: Principal Component Analysis.

7. Melléklet

Leíró statisztikai adatok a 31 állítást felhasználó Hofstede dimenziókhoz

21. Táblázat

	PDI				IDV			
	X	Y	Z	Teljes	X	Y	Z	Teljes
Átlag	3,31	3,17	3,16	3,22	2,99	2,94	3,14	3,03
5%-os nyesett átlag	3,35	3,19	3,18	3,25	2,99	2,94	3,16	3,04
Szórás	1,31	1,31	1,26	1,29	1,36	1,29	1,28	1,31
Relatív szórás	39,57%	41,40%	39,86%	40,14%	45,44%	43,77%	40,67%	43,29%
Medián	3	3	3	3	3	3	3	3
Ferdeség	- 0,27	- 0,34	- 0,18	- 0,25	- 0,01	0,07	- 0,12	- 0,03
Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,00	-	-	-	- 0,03
Korreláció végzettséggel	-	-	-	-	-	-	-	-
Korreláció generációval	-	-	-	-	-	-	-	-
	MAS				UAI			
	X	Y	Z	Teljes	X	Y	Z	Teljes
Átlag	2,41	2,35	2,37	2,38	2,73	2,56	2,56	2,63
5%-os nyesett átlag	2,35	2,28	2,30	2,31	2,69	2,51	2,51	2,58
Szórás	1,33	1,24	1,29	1,29	1,31	1,28	1,19	1,26
Relatív szórás	55,34%	52,85%	54,24%	54,30%	47,96%	49,97%	46,29%	47,94%
Medián	2	2	2	2	3	2	2	3
Ferdeség	0,57	0,48	0,49	0,52	0,19	0,39	0,31	0,29
Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,05	-	-	-	- 0,02
Korreláció végzettséggel	-	-	-	-	-	-	-	-
Korreláció generációval	-	-	-	-	-	-	-	-
	LTO				IVR			
	X	Y	Z	Teljes	X	Y	Z	Teljes
Átlag	3,08	3,08	3,10	3,09	3,48	3,67	3,47	3,52
5%-os nyesett átlag	3,09	3,09	3,11	3,10	3,54	3,74	3,52	3,58
Szórás	1,45	1,52	1,41	1,45	1,34	1,14	1,22	1,25
Relatív szórás	47,14%	49,33%	45,55%	47,06%	38,40%	31,14%	35,31%	35,52%
Medián	3	3	3	3	4	4	4	4
Ferdeség	- 0,09	- 0,09	- 0,09	- 0,09	- 0,47	- 0,56	- 0,46	- 0,50
Korreláció foglalkozással	-	-	-	- 0,02	-	-	-	0,05
Korreláció végzettséggel	-	-	-	-	-	-	-	-
Korreláció generációval	-	-	-	-	-	-	-	-

Leíró statisztikai adatok a 12 állítást felhasználó Hofstede dimenziókhöz

22. Táblázat

	PDI				IDV			
	X	Y	Z	Teljes	X	Y	Z	Teljes
Átlag	3,49	3,43	3,51	3,48	3,42	3,41	3,57	3,47
5%-os nyesett átlag	3,55	3,48	3,56	3,54	3,46	3,45	3,63	3,52
Szórás	1,21	1,07	1,03	1,11	1,37	1,26	1,25	1,30
Relatív szórás	34,54%	31,16%	29,24%	31,77%	40,00%	36,96%	34,96%	37,36%
Medián	3,5	4	4	4	4	4	4	4
Ferdeség	- 0,35	- 0,52	- 0,43	- 0,41	- 0,52	- 0,31	- 0,42	- 0,45
Korreláció foglalkozással	-	-	-	-	-	-	-	-
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,16	-	-	-	0,03
Korreláció generációval	-	-	-	-	-	-	-	-
	MAS				UAI			
	X	Y	Z	Teljes	X	Y	Z	Teljes
Átlag	2,26	1,92	1,90	2,05	3,22	3,00	2,94	3,06
5%-os nyesett átlag	2,18	1,80	1,78	1,94	3,24	3,00	2,94	3,07
Szórás	1,42	1,13	1,30	1,32	1,22	1,22	1,10	1,18
Relatív szórás	62,99%	58,87%	68,51%	64,52%	38,00%	40,58%	37,28%	38,53%
Medián	2	2	1	2	3	3	3	3
Ferdeség	0,87	1,17	1,32	1,11	- 0,17	0,20	0,07	0,03
Korreláció foglalkozással	-	-	-	-	-	-	-	-
Korreláció végzettséggel	-	-	-	- 0,01	-	-	-	0,01
Korreláció generációval	-	-	-	-	-	-	-	-
	LTO				IVR			
	X	Y	Z	Teljes	X	Y	Z	Teljes
Átlag	3,14	3,19	3,00	3,10	3,57	3,81	3,81	3,72
5%-os nyesett átlag	3,16	3,21	3,00	3,11	3,64	3,87	3,86	3,78
Szórás	1,46	1,58	1,49	1,50	1,12	1,02	0,96	1,04
Relatív szórás	46,54%	49,45%	49,71%	48,34%	31,32%	26,83%	25,22%	28,06%
Medián	3	4	3	3	4	4	4	4
Ferdeség	- 0,10	- 0,26	- 0,06	- 0,13	- 0,50	- 0,56	- 0,60	- 0,57
Korreláció foglalkozással	-	-	-	-	-	-	-	-
Korreláció végzettséggel	-	-	-	0,05	-	-	-	0,05
Korreláció generációval	-	-	-	-	-	-	-	-

8. Melléklet

A sokasági szórások és átlagok egyezésének ellenőrzésére céljából végzett kétmintás hipotézisvizsgálatok eredményei

23. Táblázat

	31 állítással; 10 %-os szignifikancia szinten					
	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
	X-Y					
Sokasági szórások megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Empirikus szignifikancia szint	0,594	0,904	0,198	0,789	0,121	0,001
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Empirikus szignifikancia szint	0,420	0,687	0,607	0,152	0,972	0,082
	X-Z					
Sokasági szórások megegyeznek?	nem	igen	igen	nem	igen	nem
Empirikus szignifikancia szint	0,007	0,290	0,543	0,077	0,621	0,029
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	igen	nem	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,758	0,152	0,694	0,095	0,873	0,866
	Y-Z					
Sokasági szórások megegyeznek?	nem	igen	igen	igen	nem	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,056	0,374	0,445	0,181	0,043	0,142
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	nem	igen	igen	igen	nem
Empirikus szignifikancia szint	0,579	0,085	0,873	0,993	0,863	0,055
	12 állítással; 10 %-os szignifikancia szinten					
	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
	X-Y					
Sokasági szórások megegyeznek?	nem	igen	nem	igen	nem	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,094	0,397	0,005	0,637	0,090	0,245
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	nem	igen	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,689	0,952	0,049	0,201	0,835	0,111
	X-Z					
Sokasági szórások megegyeznek?	nem	igen	igen	nem	igen	nem
Empirikus szignifikancia szint	0,015	0,265	0,119	0,083	0,553	0,020
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	nem	nem	igen	nem
Empirikus szignifikancia szint	0,912	0,346	0,037	0,060	0,440	0,070
	Y-Z					
Sokasági szórások megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,625	0,875	0,192	0,306	0,237	0,348
Sokasági várható értékek megegyeznek?	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Empirikus szignifikancia szint	0,598	0,349	0,936	0,730	0,384	0,974

9. Melléklet

A sokasági átlagok egyezésének ellenőrzésére céljából végzett kétmintás hipotézisvizsgálatok eredményei

24. Táblázat

Feltételezés: A sokasági, valamint mintabeli szórások megegyeznek.						
Hofstede - Modell31						
	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
H0	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$
H1	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$
t0	- 5,52	5,74	12,26	9,10	- 1,09	- 12,34
ca	- 1,65	- 1,65	- 1,65	- 1,65	- 1,65	- 1,65
cf	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65
eredmény	H1	H1	H1	H1	H0	H1
nH1	98	98	98	98	98	98
nK2	173	173	173	173	173	173
xátlagH1	46	80	88	82	58	31
xátlagK2	64	61	48	53	62	70
sH1	25,8	26,2	25,8	25,2	29	25
sK2	25,8	26,2	25,8	25,2	29	25
sd	25,8	26,2	25,8	25,2	29	25
delta0	0	0	0	0	0	0
alfa	10%	10%	10%	10%	10%	10%

Feltételezés: A sokasági, valamint mintabeli szórások megegyeznek.						
Hofstede - Modell12						
	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
H0	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}=0$
H1	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{H1}-\mu_{K2}\neq 0$
t0	- 8,55	3,35	14,08	7,04	- 1,05	- 16,35
ca	- 1,65	- 1,65	- 1,65	- 1,65	- 1,65	- 1,65
cf	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65
eredmény	H1	H1	H1	H1	H0	H1
nH1	98	98	98	98	98	98
nK2	173	173	173	173	173	173
xátlagH1	46	80	88	82	58	31
xátlagK2	70	69	41	61	62	74
sH1	22,2	26	26,4	23,6	30	20,8
sK2	22,2	26	26,4	23,6	30	20,8
sd	22,2	26	26,4	23,6	30	20,8
delta0	0	0	0	0	0	0
alfa	10%	10%	10%	10%	10%	10%

Feltételezés: A sokasági, valamint mintabeli szórások megegyeznek.						
Varga - Modell31						
	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
H0	$\mu_{V1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}=0$	-	-
H1	$\mu_{V1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}\neq 0$	-	-
t0	- 21,32	23,32	- 14,68	14,55	-	-
ca	- 1,65	- 1,65	- 1,65	- 1,65	-	-
cf	1,65	1,65	1,65	1,65	-	-
eredmény	H1	H1	H1	H1	-	-
nV1	1093	1093	1093	1093	-	-
nK2	173	173	173	173	-	-
xátlagV1	19	11	17	83	-	-
xátlagK2	64	61	48	53	-	-
sV1	25,8	26,2	25,8	25,2	-	-
sK2	25,8	26,2	25,8	25,2	-	-
sd	25,8	26,2	25,8	25,2	-	-
delta0	0	0	0	0	-	-
alfa	10%	10%	10%	10%	-	-

Feltételezés: A sokasági, valamint mintabeli szórások megegyeznek.						
Varga - Modell12						
	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
H0	$\mu_{V1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}=0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}=0$	-	-
H1	$\mu_{V1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}\neq 0$	$\mu_{V1}-\mu_{K2}\neq 0$	-	-
t0	- 28,08	27,26	- 11,11	11,39	-	-
ca	- 1,65	- 1,65	- 1,65	- 1,65	-	-
cf	1,65	1,65	1,65	1,65	-	-
eredmény	H1	H1	H1	H1	-	-
nV1	1093	1093	1093	1093	-	-
nK2	173	173	173	173	-	-
xátlagV1	19	11	17	83	-	-
xátlagK2	70	69	41	61	62	74
sV1	22,2	26	26,4	23,6	-	-
sK2	22,2	26	26,4	23,6	30	20,8
sd	22,2	26	26,4	23,6	-	-
delta0	0	0	0	0	-	-
alfa	10%	10%	10%	10%	-	-

10.Melléklet

A fókuszcsoporthoz tartozó interjú feladatai:

1. Feladat: Az állítások.

Kérlek válogasd ki azokat az állításokat, amik szerinted igazak a magyar emberre!

Ha azt kérdezném, hogy mi igaz rád, lenne valami, amit leszednél, vagy hozzátennél

1. A hierarchia szükséges. (mind a munkahelyen, az iskolában, a családban).	7. A gyerekeknek gondoskodniuk kell idős szüleikről	13. Az emberek közötti egyenlőtlenséget minimalizálni kell.
2. A hierarchia rossz.	8. Nem várható el, hogy a gyerekek gondoskodjanak a szüleikről.	14. Az emberek közötti egyenlőtlenséget normális, bizonyos szakmák több ajtót nyitnak ki az életben.
3. A hierarchia normális.	9. A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.	15. Az embereknek befolyástól, és státusztól függetlenül önállóan kell lenniük.
4. A hierarchia „szükséges rossz”.	10. Minden munka egyformán értékes.	16. A kevésbé befolyásos, ill. tehetős embereknek normális, hogyha függenek az erősebbektől.
5. Az idősebbeket feltétel nélkül tisztelni kell.	11. A fizikai munka értékesebb, mint a szellemi.	17. A kevésbé befolyásos, ill. tehetős embereknek el kell fogadniuk, hogy nem lehetnek függetlenek.
6. A tiszteletet ki kell érdemelni – nem jár automatikusan.	12. A szülők a gyerekeket egyenlőként kezelik.	18. A gyerekeknek engedelmessékednie kell a szülőknek.
19. A diákok egyenlőként kezelik a tanárokat, és fordítva.	25. Az oktatás minősége a tanár felkészültségétől és rátermettségétől függ.	30. A legtöbb munkahelyen a különböző szintek között hatalmas, igazságtalan fizetésben a különbség.
20. A tanárnak feltétlen tisztelet jár iskolán belül és kívül egyaránt.	26. Szívesebben dolgozok/dolgoznék olyan szervezetben, ahol a szintek világosan elhatároltak, és mindenkinek egyértelmű a feladat és a felelősségköre.	31. A beosztottak jobban szeretik, hogyha „brainstroming” keretében dolgozhatnak.
21. A tanárok elvárják és szívesen fogadják a diákok javaslatait az óra fejlesztésére.	27. Szívesebben dolgoznék/dolgozok decentralizált, lazább, együttműködésen alapuló szervezetben.	32. A beosztottak jobban szeretik, hogyha egyértelmű feladatokat kapnak, amiket végre kell hajtani.
22. Sem lehetőség, sem nyitottság nincs a diákok ötleteinek beépítésére az oktatás során.	28. A legtöbb munkahelyen a különböző szintek között nem nagy fizetésben a különbség.	33. A feletteshez való viszony sokszor akár szentimentális is lehet.
23. Nyitottság lenne a tanárok részéről a diákok ötleteinek befogadására, de lehetőség nincs.	29. A legtöbb munkahelyen a különböző szintek között elfogadható fizetésben a különbség.	34. A feletteshez való viszony csak gyakorlatias (csak munka).
24. Az oktatás minősége a kölcsönös kommunikációtól, és a diák képességeitől függ.		35. A státusszimbólumok hasznosak, és gyakran használtak.

36. A státusszimbólumokat elítéli a társadalom nagyobb része.	42. A hatalommal és státusszal nem jár együtt a tehetség és a vagyon.	48. Egyes csoportoknak kell azonos értékrendet vallania, ez csoportok között eltérhet.
37. A presztízs fontosabb, mint a státusz.	43. Mindenki egyenlő jogokkal kell bírjon (pl.: szavazati jog).	49. A „család” a szűk családot jelenti (apa, anya, gyerekek).
38. A státusz fontosabb, mint a presztízs.	44. Bizonyos jogokat bizonyos feltételekhez kell kötni (pl.: szavazati jog).	50. A „család” a szülőket, testvéreket és nagyszülőket jelenti.
39. Akinél a hatalom, az dönti el mi a jó és a rossz.	45. Nagyobb hatalomhoz, jobb jogok járnak.	51. A „család” a nagy családot jelenti (szülők, testvérek, unokatestvérek, nagyszülők, sógorok stb.)
40. A hatalom alkalmazása mindig jogszerű kell legyen, és meg kell feleljen a jó-és rossz alapelveinek.	46. Mindenki ugyanazokat az értékeket kell vallja.	52. Gyerekként azt tanuljuk, hogy „mi”-ben gondolkodjunk: mi voltunk a boltba, mi színeztünk stb.
41. Akinnek van hatalma, státusza, az tehetséges és vagyonos is.	47. Az értékrend egyedi kell legyen.	53. Gyerekként azt tanuljuk, hogy „én”-ben gondolkodjunk: én megnéztem a mesét, én játszok stb.
54. A harmónia, és békeesség elsődleges, nem az, hogy őszintén megosszuk véleményünket.	60. A szabályszegéssel az ember szegényt hoz magára és a csoportjára (család, iskola, munka).	66. Környezetünkkel egyaránt megoszthatjuk a jó és rossz élményeinket (beleértve a közösségi médiát).
55. Az őszinteség értékes tulajdonság.	61. A szabályszegés egyéni büntudathoz vezet.	67. Inkább csak a jó dolgokat osztjuk meg a környezetünkkel (beleértve a közösségi médiát).
56. A „mama hotel” nem gyakori – felnőtt gyerekek ritkán élnek a szülőkkel együtt.	62. A fiatal lányok, nők ideális testképét a barátnők véleménye vezérli.	68. Inkább csak a rossz dolgokat osztjuk meg a környezetünkkel (beleértve a közösségi médiát).
57. A „mama hotel” gyakori, és elfogadott.	63. A fiatal lányok, nők ideális testképét a korabeli fiúk, férfiak véleménye vezérli.	69. A fogyatékkal élő emberek ugyanolyan hasznos részei a társadalomnak, mint az egészségesek.
58. Kényelmesebb egymás otthonában találkozni barátainkkal, mint éttermekben vagy bárókban.	64. Az emberek önálló egyénként gondolnak magukra.	70. A fogyatékkal élő emberek nem tudnak beilleszkedni.
59. A baráti találkozók szinterei inkább éttermek, bárók, parkok stb.	65. A emberek nem önállónak, hanem egymástól kölcsönösen függőnek látják magukat.	71. Az oktatás célja, hogy megtanítsa a gyerekeknek a tényeket, és hogy mit kell megtanulni.
72. Az oktatás célja, hogy megtanítsa a gyerekeket az önálló gondolkodásra, és arra, hogyan tanuljanak.	78. Az, hogy kit választanak ki egy munkára, vagy ki kapja a legnagyobb bónuszt, csak a kapcsolatoktól függ.	84. Egy csapatmunka során a kapcsolat-építés a fontosabb, mint a feladat 100%-os elvégzése.
73. A diplomának gazdasági értéke van (pl.: magasabb bér).	79. A munkáltató-alkalmazotti viszonyt érzelmi tényezők is befolyásolják (pl.: hálás kell legyek)	85. Egy csapatmunka során a feladat 100%-os elvégzése a fontos, akár konfliktusok árán is.
74. A diplomának társadalmi értéke van (pl.: „belépő” bizonyos társadalmi körökbe).	80. A munkáltató-alkalmazotti viszony egy munkajogi szerződés, semmi több.	86. Egy csoport (család, munka, osztály) egységes véleményen kell legyen.
75. Az emberek nem hajlandók elköltözni egy jelentősen jobb karrier lehetőségért sem.	81. Ha egy beosztott valamit jól csinált, jár a dicséret, és ez nem okozhat feszültséget.	87. Egy csoportban (család, munka, osztály) is mindenkinek meg kell legyen a saját véleménye.
76. Az emberek szívesen elköltöznek egy jobb karrier lehetőségért cserébe.	82. A beosztottak nyilvános dicsérete irigykedéshez vezet.	88. Az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell.
77. Az, hogy kit választanak ki egy munkára, vagy ki kapja a legnagyobb bónuszt, csak a képességektől és teljesítménytől függ.	83. Nem a munkahelyünkön érdemes barátságokat kötni.	89. A személyes szabadságunk fontosabb az egyenlőségénél.

90. A személyes kapcsolatok és az életminőség a legfontosabbak az életünk során.	96. A fiatal lányok, nők szépségideálját a média befolyásolja.	102. Minden sikeres férfi mögött egy nő áll.
91. A kihívás, a teljesítmény, és az elismertség a legfontosabbak az élet során.	97. A fiatal lányok, nők szépségideálját a szülei befolyásolják.	103. A nők sikereit férfi jelenlét nélkül is elismeri a társadalom.
92. A szerénység nőként, és férfiként is pozitív tulajdonság.	98. Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.	104. A női-és a férfi meztelenség egyforma tabu a társadalomban.
93. A férfiaknak inkább asszertívnak, és magabiztosnak kell mutatkoznia, mint szerénynek.	99. Kisgyerekként a lányok inkább együtt játszanak, míg a fiúk játékára a versengés jellemző.	105. A női meztelenség kevésbé tabu, mint a férfi meztelenség.
94. A családban az anyuka inkább az érzelmekért felelnek, míg az apuka pedig a tényekért.	100. A nők ugyanazt keresik egy romantikus barátban, mint egy férjben.	106. A szexuális zaklatás komoly vád, és probléma.
95. A családban az anyukához és az apukához egyaránt fordulhat a gyerek, legyen szó bármilyen témáról.	101. A nők a férj keresésekor inkább a stabilitásra koncentrálnak, mint a szórakozásra.	107. A szexuális zaklatás fikció.
108. A homoszexualitás normális.	114. Az iskolában a diákok versengenek, nem szégyen a jó teljesítmény, hanem cél.	120. Konfliktusok esetén tárgyalás alakul ki, és kompromisszum köttetik.
109. A homoszexualitás egy trend.	115. A gyerekek hajlamosak alábecsülni az iskolai teljesítményüket.	121. A közép-és kisvállalati szektor népszerűbb.
110. A homoszexualitás a társadalomra veszélyes jelenség.	116. A gyerekek hajlamosan túlbecsülni az iskolai teljesítményüket.	122. A multik népszerűbbek.
111. A gyerekek teljesítményét a legjobb diákhöz viszonyítják.	117. A szakma/állás választást elsősorban a karrier lehetősége határozza meg.	123. Az emberek azért élnek, hogy dolgozzanak.
112. A gyerekek teljesítményét az átlagosan teljesítő diákokhoz viszonyítják.	118. A szakma/állás választást elsősorban a személyes érdeklődés határozza meg.	124. Az emberek azért dolgoznak, hogy élhessenek.
113. Az iskolában az aktív, és eredményesek teljesítőket negatívan megbélyegzik („stréberek”).	119. Konfliktusok esetén a legagresszívabb, legerősebb véleménye nyer.	125. Fontosabb a több szabadidő, mint a több pénz.
126. Fontosabb a több pénz, mint a szabadidő.	132. A bevándorlóknak be kell illeszkedniük a társadalmunkba.	138. A bizonytalanság kockázatos és nyomasztó.
127. A sikeres karrier mindkét nem számára lehetőség.	133. A gazdagabb országoknak segítenie kell a gyengébbeket.	139. A mindennapokra magas stressz jellemző.
128. A sikeres karrier a férfiak számára elvárás, a nőknek lehetőség.	134. A szegényebb országoknak is önállóan kell boldogulnia.	140. A mindennapokra alacsony stressz jellemző.
129. Jóléti társadalmi elvek: törődjünk a gyengébbekkel.	135. A nemzetközi konfliktusokat erővel, háborúval kell rendezni.	141. Az érzelmeinket és indulatainkat el kell fojtani a mindennapokban.
130. Teljesítményorientált társadalmi elvek: támogassuk az erőseket.	136. A nemzetközi konfliktusokat tárgyalásokkal kell rendezni.	142. Az érzelmeinket és indulatainkat ki lehet fejezni a mindennapokban.
131. Bevándorlóknak helyet kell csinálni a társadalmunkban.	137. A bizonytalanság normális.	143. A kétértelmű helyzetekben, új helyzetekben is kényelmesebbek az emberek.

144. A kétértelmű helyzetekben, új helyzetekben az emberek rosszul érzik magukat, félnek, stresszelnek.	150. Kevesebb ember érzi boldogtalannak magát.	156. Az eredmények háttérében a körülmények és a szerencse állnak.
145. Ami más, az általában érdekes.	151. Az emberek nem sokat aggódnak a pénzügyek miatt.	157. Új termékek, szolgáltatások hamar elterjednek (pl.: Revolut).
146. Ami más, az általában veszélyes.	152. Az emberek sokat aggódnak a pénzügyek miatt.	158. Új termékekkel, szolgáltatásokkal óvatosak az emberek (pl.: Revolut).
147. A családi események nyugodtak, szórakoztatók.	153. A tanároknak a diákok minden kérdésére tudni kell a választ, ez a munkájuk.	159. A reklámokban a termékelőnyök dominálnak.
148. A családi események stresszek, tökéletesen kell sikerülniük.	154. A tanároknak nem kell a diákok minden kérdésére tudni a választ.	160. A reklámokban a humor dominál.
149. Kevesebb ember érzi boldognak magát.	155. Az eredmények háttérében az ember teljesítménye, akaratereje, és képessége áll.	161. Munkahelyváltás könnyedén.
162. Az emberek hosszabb távon keresnek munkát.	168. A „józan paraszti ész” is érhet annyit, mint a szakértelem.	173. A „fiataloknak” negatív a megítélése.
163. Csak annyi szabályra van szükség, ami feltétlenül szükséges.	169. A döntés folyamata fontosabb, mint a végeredménye.	174. A „fiataloknak” pozitív a megítélése.
164. A szabályok jók, keretet adnak az életünknek.	170. A döntés végeredménye fontosabb, mint a folyamata.	175. A bevándorlókat nem szabad befogadni.
165. Csak akkor érdemes keményen dolgozni, hogyha valaki figyel, vagy jutalommal jár.	171. Hogyha egy szabály betartása ellehetleníti a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel jár, akkor az a szabály megszeghető.	176. A bevándorlókat be kell fogadni.
166. A kemény munkával önmagunknak bizonyítunk.	172. A szabályokat akkor is be kell tartani, hogyha azok ellehetlenítik a hatékonyságunkat, és sok felesleges lépéssel járnak.	177. Jellemző a saját kultúránk, nemzetünk mások fölé helyezése.
167. A „józan paraszti ész” nem ér fel a szakértelemhez.		178. Minden kultúra, és nemzet egyenlő.
179. A takarékoság társadalmi elvárás.	185. A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.	191. A gyerekek az ünnepeken kívül, az iskolai teljesítmény jutalmául kap(hat)nak ajándékokat.
180. A költekezés, fogyasztás társadalmi elvárás.	186. A házasság lényege az érzelmi kötelék két fél között.	192. A gyerekek az ünnepeken kívül, minden ok nélkül is kap(hat)nak ajándékokat.
181. A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés hamar eredményekhez kell vezessen.	187. Nyugodtabb mindenki élete, ha „az anyós nem tud papucsban átjönni”.	193. Ha A) igaz, B) csak hamis.
182. A megfelelő mértékű erőfeszítés, és energiabefektetés befektetés, ami később térül meg.	188. Több generáció együttélése normális, harmonikus lehet.	194. Attól még mert A) igaz, B) is lehet igaz.
183. A jelen körülményeihez kell alkalmazkodni, amik felülírhatják a hagyományokat.	189. Az általános iskolás gyerekeknek már tudniuk kell önmagukról gondoskodni.	195. Az emberek büszkéek az országukra.
184. A hagyományokat tiszteletbe kell tartani, a jelen körülményeire is tudni kell alkalmazni.	190. Az általános iskolás gyerekekkel még sokat kell foglalkozzon az anyuka.	196. Más kultúráktól, nemzetektől sokat tanulhatunk.

197. A diákok a szerencsének tulajdonítják a jó vagy rossz teljesítményüket.	203. Mindenki a saját sorsának a kovácsa.	209. Több extrovertált személy.
198. A diákok a felkészültségüknek, vagy annak hiányának tulajdonítják a jó vagy rossz teljesítményüket.	204. A sorsunkat kevésbé tudjuk befolyásolni.	210. Több introvertált személy.
199. A tudás, és a műveltség kívánatos tulajdonságok a társadalom szerint.	205. A szabadidő és a barátok nagyon fontosok az életben.	211. Pozitív hozzáállás.
200. A jó belső megérzések kívánatosak a társadalom szerint.	206. A szabadidő és a barátok kevésbé fontosok az életben („nice to have”).	212. Pessimista, cinikus hozzáállás.
201. A gyerekeknek kitartást, és önállóságot kell tanulniuk.	207. Klasszikus nemi szerepek érvényesülése.	213. A házi munkákat a háztartásban élők között meg kell próbálni egyenlően elosztani.
202. A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.	208. A nemi szerepek nincsenek szigorúan definiálva.	214. A házi munkák gyakran nem egyenlően vannak elosztva a háztartásban élők között.
		215. A szólás szabadság nem elsőrendű problémája egy nemzetnek.
		216. A szólás szabadság rendkívül fontos.

2. Feladat: Asszociációs, korlátozott asszociációs játék.

Kérlek képek esetén írd le az első gondolatot, vagy szót, ami eszedbe jut; mondatok esetén, pedig fejezd be, vagy pótold ki a mondatot!

1. A hierarchia...

2.

Forrás:

https://www.google.com/search?q=equal+society&tbm=isch&ved=2ahUKEwidjcvS7tvoAhUtM-wKHYzABBIQ2-cCegQIABAA&oq=equal+society&gs_lcp=CgNpbWcQA1CvD1ivD2D2EGgAcAB4AIABTYgBTZIBATGYAQCgAOGqAQotnd3Mtd2l6LWltZw&scient=img&ei=81qPXt3HMa3msAeMgZOOAQ&bih=642&biw=1422#imgrc=BcXOHhSw9RQrfM

3. *A barátaimmal megosztok/megosztani.*

- *mindent*
- *általában csak jó dolgokat szoktam*
- *általában csak rossz dolgokat szoktam*

4. *A családommal megosztok/megosztani.*

- *mindent*
- *általában csak jó dolgokat szoktam*
- *általában csak rossz dolgokat szoktam*

5.

Forrás:

https://www.google.com/search?q=love+is+love+coca+cola&tbm=isch&ved=2ahUKEwip5fmT8tvoAhVUcCegQIABAA&oq=love+is+love+coca+cola&gs_lcp=CgNpbWcQAzICCAAyBAgAEB4yBggAeAgQHjIGCAAQCBAeMgYIABAIEB46BAgAEBhQqg1YhRlg9hloAHAAeACAAasBiAH6BpIBAzkuMZgBAKABAAoBC2d3cy13aXotaW1n&scient=img&ei=a16PXumDKdT-sAfSurvwCA&bih=642&biw=1422#imgrc=cepHbTy15EPvcM

6.

Forrás:

https://www.google.com/search?q=female+leader&tbm=isch&ved=2ahUKEwiDzaqk89voAhXJwAIHHZzuBHcQ2-cCegQIABAA&oq=female+leader&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzIECAAQEzoECCMQJzoCCA6BAgAEEM6BAgAEB5QhWY33dg-XhoAHAAeACAaWeIAd4IkqEEMTIuMZgBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1n&scient=img&ei=ml-PXoOYHMmBi-gPnN2TuAc&bih=642&biw=1422

7.

Forrás:

https://www.google.com/search?q=innovation+comes+from+breaking+the+rules&sxsrf=ALeKk01rLjAs7mJDfka4DJrLi4kSDyvVg:1586454626168&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjPqseD9NvoAhXu-ioKHc4XCmMQ_AUoAXoECAsQAaw&bih=1422&bih=588#imgrc=1PVu9Y844FTUbm

8. *Nálad merre dől a mérleg?*

Forrás: Saját szerkesztés

9.

Forrás:

https://www.google.com/search?q=marriage&tbm=isch&ved=2ahUKEwj0jpfcdvoAhXDtKOKHadJCxIQ2-cCegQIABAA&oq=marriage&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECCMQJzICCAAYAggAMgIIADICCAAYAggAMgIIADICCAAYAggAMgIADoFCAAQgwFOz9QFWKzfBWDS4AVoAHAAeACAAXOIAbAFkgEDNy4xmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWc&scient=img&ei=WmaPXvT5C8PpkgWnk62QAQ&bih=642&biw=1422#imgrc=HDR2-bU9_nsgIM

10.

Forrás:

https://www.google.com/search?q=babav%C3%A1r%C3%B3+hitel&tbm=isch&ved=2ahUKEwjI5pbZ-dvoAhXYM-wKHXAVC04Q2-cCegQIABAA&oq=babav%C3%A1r%C3%B3+hitel&gs_lcp=CgNpbWcQAzICCAAYAggAMgIIADICCAAYAggAMgIIADICCAAYBggAEAUQHjIGCAAQBRAeMgQIABAYOgQIABBDOgYIABAKEBhQtQhY-CZgpiloCXAAeACAAVaIAcIEkgEBN5gBAKABAAoBC2d3cy13aXotaW1n&scient=img&ei=U2aPXojxNtjnsAfwqqzwBA&bih=642&biw=1422#imgrc=WNlrx6TGpd0zBM

11. A személyes kapcsolatok....

12. Elefánt szeretnél lenni mikor nagy leszel? Akkor elefánt leszel, mert bárkiből lehet bármi!

Forrás:

https://www.google.com/search?q=zootropolis+fagyiz%C3%B3&tbm=isch&ved=2ahUKEwismELR-9voAhWUIMUKHex3B8wQ2-cCegQIABAA&oq=zootropolis+fagyiz%C3%B3&gs_lcp=CgNpbWcQA1D1CFj1CGDfDWgAcAB4AIABVYgBVZIBATGYAQCgAQGqAQond3Mtd2l6LWltZw&scient=img&ei=XWiPXuz2DZTB1Abs753gDA&bih=642&biw=1422#imgrc=iCVI_furtpiM6M&imgdii=JtBmdm9zcYpfXM

13. Nálad merre dől a mérleg?

Forrás: Saját szerkesztés

3. Feladat: A kérdőíves megkérdezés és a Hofstede eredmények

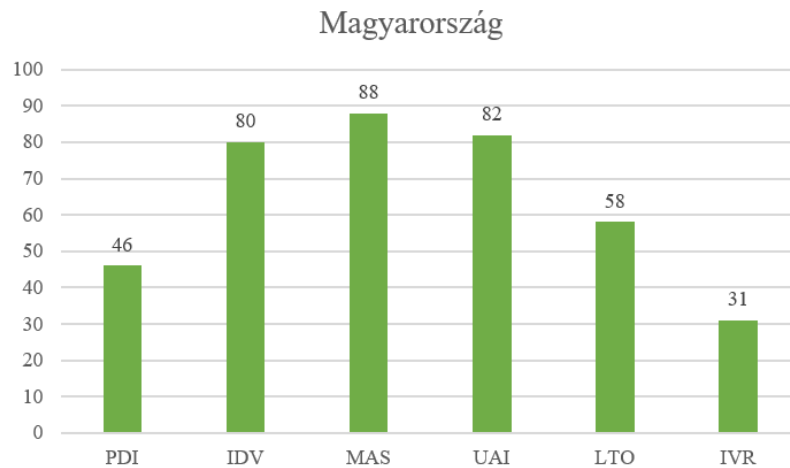
3.1. A kérdőív legmegosztóbb állításai:

- A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.
- A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.
- Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.
- Ami más, az általában veszélyes is.

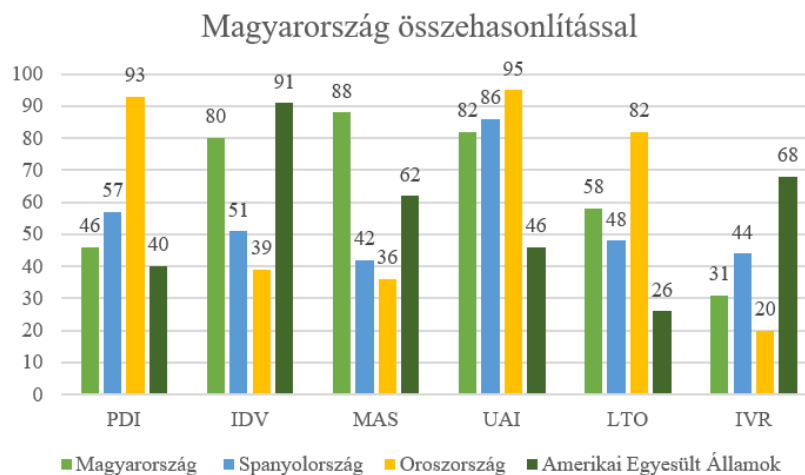
3.2. Egyéb érdekességek:

- *A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.*
- *Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.*
- *A hierarchia „szükséges rossz”?*

3.3. Mit gondolsz a magyar kultúra eredményeiről?¹³

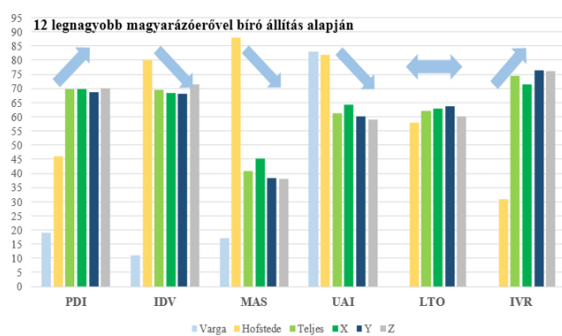
3.4. Mit gondolsz a magyar kultúra eredményeiről így?¹⁴

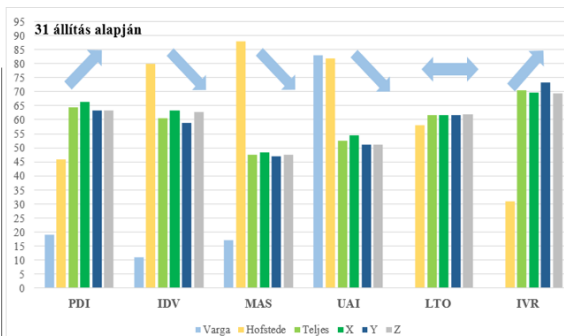
¹³ Az alábbi ábra csak illusztráció. Az interjún a <https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/> weboldal segítségével, interaktívan kerültek bemutatásra az indexek.

¹⁴ Az alábbi ábra csak illusztráció. Az interjún a <https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/> weboldal segítségével, interaktívan kerültek bemutatásra az indexek.

3.5.A kérdőíves megkérdezés a következő eredményeket hozta, erről mi a véleményed?

	Varga	Hofstede	Teljes	X	Y	Z
PDI	19	46	64	66	63	63
IDV	11	80	61	63	59	63
MAS	17	88	48	48	47	47
UAI	83	82	53	55	51	51
LTO		58	62	62	62	62
IVR		31	70	70	73	69

	Varga	Hofstede	Teljes	X	Y	Z
PDI	19	46	70	70	69	70
IDV	11	80	69	68	68	71
MAS	17	88	41	45	38	38
UAI	83	82	61	64	60	59
LTO		58	62	63	64	60
IVR		31	74	71	76	76

11.Melléklet

1. interjú: 8 fő, X generációs résztvevők (41 és 55 év között), 2020.04.11. 14:00 és 16:00 óra között.

- Bemutatkozás, hangrögzítési rögzítési tájékoztatás, bemutatkozó játék –
- 1. Témakör -

Moderátor: Feladat ismertetése, az állítások közül azon elemek kiválogatása, (számok kiválogatása), amelyek véleményetek szerint igazak a magyarokra általánosságban (kultúrára, nemzetre, társadalomra stb.). Bármennyit lehet választani, nincs limit.

- Feladat megoldása a résztvevők által -

Résztvevő 1	Résztvevő 2	Résztvevő 3	Résztvevő 4	Résztvevő 5	Résztvevő 6	Résztvevő 7	Résztvevő 8
1	3	3	6	1	1	1	4
2	6	6	10	6	4	5	6
4	7	7	13	7	7	7	8
5	8	8	34	10	13	13	15
7	14	14	24	14	20	20	16
9	15	15	25	15	25	25	22
16	23	23	30	23	28	28	24
17	24	24	35	24	32	32	25
18	25	25	40	25	36	36	26
20	26	26	51	27	50	50	30
22	32	32	55	32	55	54	32
25	40	40	57	34	60	55	39
26	42	42	60	40	72	57	50
30	44	44	67	42	77	60	54
33	48	48	69	44	81	59	63
35	50	50	81	51	83	66	69
45	55	55	85	53	85	68	71
46	57	57	73	55	87	72	72
49	58	58	88	57	91	77	74
52	64	64	80	58	92	81	79
54	70	70	90	65	95	82	80
57	72	72	95	67	98	83	82
60	73	73	98	69	106	85	85
63	74	74	105	72	114	87	91
68	75	75	106	73	118	90	94
70	79	79	108	76	149	91	96
71	81	81	112	77	155	92	97
73	84	84	116	78	158	95	98
74	87	87	119	82	178	96	102
76	90	90	122	84	181	98	105

79	93	93	127	87	182	99	109
82	94	94	131	89	184	100	111
83	96	96	136	90	185	102	119
86	105	105	139	93	195	106	122
88	106	106	147	94	199	108	124
90	108	108	152	96	205	110	126
93	111	111	162	98		114	128
94	114	114	164	99		118	134
101	116	116	173	101		127	139
107	115	115	176	104		136	141
111	117	117	178	108		138	144
116	118	118	182	112		139	147
117	122	122	186	115		144	149
119	124	124	194	117		149	152
123	125	125	205	119		152	155
126	127	127	211	125		155	156
128	128	128	214	129		158	159
132	129	129		132		164	160
138	131	131		133		168	162
139	132	132		136		171	166
141	133	133		139		172	167
145	134	134		142		173	172
148	136	136		144		174	182
149	137	137		145		175	188
152	139	139		147		176	186
153	142	142		149		177	187
156	144	144		152		190	189
162	145	145		154		195	194
164	147	147		155		199	197
165	152	152		157		200	199
168	154	154		159		201	201
172	155	155		161		203	202
173	157	157		162		204	212
175	162	162		163		205	213
177	165	164		168			203
179	166	166		170			207
182	167	167		171			
184	171	171		174			
186	178	178		176			
188	179	169		182			
190	180	170		184			
191	186	176		186			
193	188	178		188			
197	190	190		189			
202	192	192		190			
204	194	194		191			

206	196	196		194			
210	197	197		196			
212	198	198		197			
213	199	199		198			
	201	201		202			
	202	202		204			
	203	203		205			
	205	205		215			
	216	216		216			
	211	211		209			
	214	214		211			
				212			
				214			

Résztevő6: Na majd ha azt megtudom, hogy mit jelent az a „brainstorming”...Ezt az ősmagyar szót nem ismerem.

Moderátor: Összedugjuk a fejünket, együtt kitaláljuk, ötletelés.

Résztevő7: Na a 32-es az biztos jellemző a magyarokra.

Résztevő7: A 104-est kötelezővé tenném!

Résztevő7: Nem volt olyan megfogalmazás, hogy a társadalom, a család és a nők mártírokat nevelnek ki...

Résztevő5: Az nem is igaz!

Résztevő6: Mi valójában nem a társadalomra írjuk, hanem saját magunkra értelmeztük az állításokat, mert nem valljuk magunkénak a magyar társadalomra jellemző negatív, pesszimista nézőpontokat.

Moderátor: Hadd kérdezzem meg, hogy ki írta általánosan, és ki értelmezte saját magára?

Résztevő5: Vegyesen, mert vannak kérdések, ahol nem tudtam elvonatkoztatni a saját felfogásomtól, míg voltak kérdések, ahol csak általánosságban tudtam választ adni.

Résztevő8: Társadalomra

Résztevő2: Saját magamra

Résztevő4: Vegyesen

- Feladat megoldva -

Moderátor: Annyit szerettem volna még ennek kapcsán megbeszélni, hogy ki hogyan

változtatná meg az állításokat ha saját magára kellett volna kiválasztani? Szerintetek van-e különbség az egyéni véleményetek és a nemzeti vélemény között?

Résztevő1: Én alapvetően sajnos cinikus és borúlátó vagyok, ami igaz a társadalomra is, viszont társul hozzá tenni akarás is, ami viszont sok esetben nem valósul meg a társadalomban. Direkt olyan állításokat válogattam össze ami erre a „minden körülöttem történik, semmi sem az én hibám” mentalitásra alapul. Ilyen volt az a kérdés is, ami a gyerekek tanulmányaira reflektál, miszerint a tanár és a szerencse hibájából lett rosszabb az eredmény, nem amiatt, mert ő nem tanult.

Résztevő2: Mindenképpen van különbség, mi úgy gondoljuk, hogyha egyénileg töltjük ki, akkor sokkal liberálisabb eredmények lennének, minthogyha a társadalom egészére kell ugyanezeket kivetíteni. Például a karrier lehetősége külföldön kérdésre személyesen teljesen más választ adnék, mint a társadalomra. De ugyanígy, az iskolában a gyerekek megítélésére és a migránsokkal kapcsolatosan is. Szerintem teljesen eltérő válaszok lehetségesek.

Moderátor: Egyenként tehát liberálisabbak vagyunk ?

Résztevő2: Igen, és ezért is álltunk át menet közben a kérdések megválaszolásakor a saját magunk gondolataira. Mert úgy ítéltük meg, hogy sokkal realisztikusabb lesz talán, mint hogyha a társadalmat ítéljük, mert mi alapján állítom én, vagy ítélem meg, hogy a társadalom hogyan látja ezeket a kérdéseket? Hiszen legtöbbször ugye csak a sajtóból értesülünk az állítólagos társadalmi helyzetről, hiszen nem nagyon beszélgetnek az emberek itt a mindenféle politikai, közéleti, meg egyéb nézetekről, vagy legalábbis nem jellemző. Munkahelyen is ugye mással vagyunk elfoglalva, így nehéz a társadalom véleményét megbecsülni, vagy megsaccolni.

Résztevő1: Ez nagyon érdekes, én is azt gondolom, hogy a magyarok nem beszélgetnek ilyen témákról, nem beszélgetnek a politikáról. Nálunk ez tabu téma, akár családi viszályokhoz is vezethet.

Résztevő3: A családon belüli munkamegosztásról sem beszélgetünk másokkal, hogy például ki hogyan mosogat.

Résztevő5: Az is jellemző most erre a helyzetre most, hogy sokkal feketébben gondol mindenki a társadalomra, mint a saját magáról. Azért, mert nagyon nagy a szakadás a magyar társadalomban. Rengeteg tudatlan, maradi, elszigeteltebb ember csak a médiából értesül a sokszor elferdített információról, ezért nem alakul ki önálló valós

társadalomkritika, illetve a közvetlen környezetében is ezekkel az információkkal gazdagodik.

Résztevő2: Igen, és például az olyan kérdésnél, hogy a szavazati jogot feltételhez kötném-e, itt jön elő, hogy a szavazati jogot mondjuk nem biztos, hogy a nyolc általános végzettség alatti társadalommal megosztanám. Viszont én sem szeretnék politizálni most, csak reflektáltam arra, hogy teljesen egyetértek az előttem szólóval.

Résztevő4: Lehet itt viccesen kijelenteni, hogy akár egy intelligencia teszt is jelen lehetne a szavazásokkor. Persze ez lehetetlen és kivitelezhetetlen. Sajnos az a baj, hogy a legbefolyásolható emberek szavaznak a legtöbben, akik krumpliért szavaznak. No de nem politizálunk...

Moderátor: Nagyon érdekes, amit a szakadásról mondtatok, több kulturális értékrend modellt megvizsgáltam, és mindegyik egy kicsit más képet ad a magyarokról, ami más nemzeteknél nem jellemző.

Résztevő7: Nincs egységes átszellemülés, mint sok más nemzetnél, mint egy orosz, vagy amerikai társadalomban, ahol vannak vezérfonalak, melyek teljesen megegyeznek a társadalmon belül. Nagyon megosztottak vagyunk.

Résztevő6: Csak a magyaroknál, és Kelet-Európai országoknál nagyon nagy volt a kommunista befolyásolás, ugyanúgy, ahogy mondjuk arab országoknál diktatúra nélkül nem tudnak létezni, nem tudnak elképzelni a létezést a társadalmon belül, mert kell nekik a vezető, aki megmondja mit csináljanak, és ez ugyanúgy berögződött a magyarságba, vagy a szerbségbe és horvátságba. Ezek a diktatórikus határozatok, meg kultúra is kötelezően jelen vannak.

Résztevő7: Igen, nem olyan, mint a Nyugat-Európai normák, ahol együtt, közösen, itt inkább egy hierarchisztikusabb felosztás a jellemző.

Résztevő6: Nem volt az a személyes szabadság, aminek még mostanság is érződik a hatása. Én nagyon bízom a fiatalokban és nagyon pozitívan látom a jövőt. Akár Magyarországot, akár a Kelet-Európát nézem, sokkal pozitívabban, mint Nyugat-Európát.

Résztevő8: Én is mondanék valamit, de senki ne vegye magára, de mi nagyon szeretünk együtt birkák lenni. Ebben nagyon megegyezünk. Amikor az kellene, hogy fogjunk össze közösen, akkor mindenki birkán el van. Sajnos, ebben nagyon megegyezünk.

Moderátor: Van még valaki, aki talált más izgalmasabb állást, amihez hozzáfűzne még valamit?

Résztevő2: Még a homoszexualitás kérdését ide sorolnám, ez is teljesen személyes vélemény volt, és szerintem teljesen más a társadalom megítélése. Ez is egy olyan kérdés volt, amire nem tudtam mit válaszolni. Mindig vannak buzi felvonulások itt a fővárosban, ugye mindenki tudja, hogy mekkora nagy sikere van, mindig van tüntetés, meg ellentüntetés, tehát ez eléggé megosztja szintén az embereket.

Résztevő4: Én is ezt látom, ismeritek a COCA-COLA Love is Love kampányát?

Résztevő2: A politikai vízhangját ismerjük, igen.

Résztevő4: A Szigetre csinálták meg a kampányt, aminek valós meleg párokat szerepeltek a plakátjain, és képzeljétek el hogy annyira felfűjták az egész kampányt, még a CNN is beszámolt arról, hogy Magyarországon mi folyik. Itt volt egy kvázi nemzetközi rendezvény, amelyre készült ez a nemzetközi viszonylatban nagyon ízléses kampány, mi magyarok, pedig balhéztunk és az a kép jött le, hogy mi magyarok mennyire nem vagyunk elfogadóak. Ez szerintem nagyon rossz üzenetet közvetít rólunk.

Résztevő5: Itt is a média befolyásolása érezhető, mert biztosan nem a legszélesebb körben elfogadott gondolatok voltak a lehangosabbak. Személyes tapasztalatom miatt, az én véleményem is megváltozott. 30 évvel ezelőtti véleményem, pont teljesen más mint a mostani, hiszem megismertem pár embert, akik azok, és egyszerűen javítottak a helyzeten, mert azelőtt csak utáltam, nem tudtam miért, de utáltam. Azóta meg azt mondom, hogy hát jó, azok is jó emberek, meg rendesek. Ennyi a különbség azóta.

Moderátor: Megosztottak vagyunk ez biztos.

- 1. Témakör vége –
- 2. Témakör -

Moderátor: A következő játékunk egy kicsit interaktívabb lesz. Első feladatunk, hogy menjünk fel a www.menti.com-ra. Rögtön kérni fog egy kódot, amit mindjárt leírok és elmondok.

- 2. Feladat megoldása-

Moderátor: Szóljatok ha mindenki bejutott, és ti is látjátok a képernyőn a válaszokat? Ez az oldal automatikusan kijelzi a válaszok megoszlását.

Moderátor: Az lesz a feladat, hogy megjelennek képek, félbe hagyott mondatok és ki kellene egészíteni a saját gondolataitokkal, illetve megírni, ami eszetekbe jut. Az én képernyőmön, pedig látni fogjátok, hogy milyen szavakat, gondolatokat írtok.

- Feladat megoldása a résztvevők által -

1. A hierarchia....

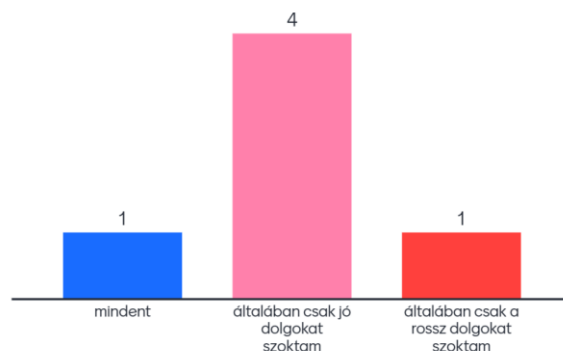

Résztevő6: Én azt írtam be, mint az előbb is, hogy kell (...), és rossz.

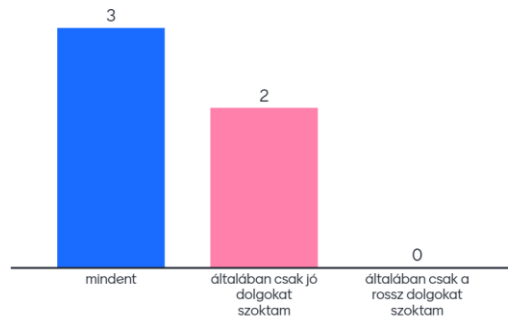
2.

3. A barátaimmal megosztok/megosztani.

4. A családommal megosztok/megosztani.

5.

Résztevő5: Örök barátság...

6.

7.

Résztevő: A bennünk lévő berögződéseket meg kell szegni, a személyiség fejlesztő könyvek is mindig ezzel kezdik.

8. Nálad merre dől a mérleg?

9.

10.

11. A személyes kapcsolatok.....

12. Elefánt szeretnél lenni mikor nagy leszel? Akkor elefánt leszel, mert bárkiből lehet bármi!

13.

- Feladat megoldva –
- 2. Témakör vége -
- 3. Témakör –

Moderátor: Következő lépésben ismertetném a kérdőív eredményét, és szeretném a Ti véleményeteket meghallgatni azon kérdésekben, ahol a nagyon nagy volt a generációkon belüli szórás. A kérdőívben 31 darab állítás szerepelt, és a kitöltőknek értékelnie kellett, hogy mennyire értenek egyet ezekkel. Ezeket én X, Y és Z generációs csoportokba rendeztem, és ezek az állítások között voltak olyan kérdések, ahol korcsoporton belül közel 60%-os volt a szórás.

1. ilyen állítás: A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.

Moderátor: Ki volt szerintetek az a generáció, aki leginkább egyet értett ezzel az állítással?

Résztevő2: Y-ra szavaznék.

Résztevő3: Én is!

Moderátor: Láthatjátok, hogy mindenkinél nagyon megosztó volt, viszont az is látszódik, hogy a Z generáció értett vele a leginkább egyet. Ez azért izgalmas, mert náluk még a medián is magasabb, ami azt jelenti, hogy az X és Y generáció, több mint fele 1-est adott, tehát egyáltalán nem értett vele egyet, még ugyanez az arány a Z-nél 2. Az is érdekes, hogy az Y generációban nem volt olyan, aki teljes mértékig egyet értett volna vele (tehát 5-öst adott volna).

2. A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.

Moderátor: Az előző feladatban a babaváró hiteles kép pont erre akart rámutatni, mint gyakorlati előnyt tettem be, hiszen nagyon sokan azért házasodtak össze, hogy igényelni tudják ezt a lehetőséget.

Érdekesség hogy a fiatalabbak kevésbé értettek egyet, mint az idősebbek. Az 1/4-e az X és Y kitöltőknek 3 és 5 közötti pontot adott, míg a Z-nél 2-5 közöttit, tehát ők kevésbé értettek vele egyet.

3. Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.

Résztevő3: Én őszintén azt gondolom, hogy az idősebb korosztálynak inkább fontos ez a fajta társadalomba való szerepbetöltés kimutatása.

Résztevő5: Én pont ellenkezőleg, a legfiatalabbakra gondolom ezt igaznak.

Résztevő6: Én is egyet tudok érteni.

Résztevő2: Gondoljunk csak bele a fiatal roma gyerekekre, akiknek ujjnyi vastag arany lánc van a nyakában.

Résztevő3: De ott az apukának is.. Szóval, mintha tradicionális lenne.

Résztevő5: A mi generációknak nem volt annyira fontos a márka, mint például ma egy Iphone. Most sokkal több is a státusszimbólumnak tekinthető tárgy, mint a mi fiatal korunkban. És a fontossága is magasabb, mer most sokkal inkább vagyunk fogyasztó

társadalom, mint akkoriban. Inkább a szórakozás és a barátkozás volt a legfontosabb.

Moderátor: A kitöltők is ezt bizonyítják, hiszen az alapján, a Z generációnak volt a legfontosabb. De egyébként magas volt a szórás, tehát egyéninek mutatkozott a kérdés, és az volt még érdekes hogy az X generációban nem volt olyan kitöltő, aki teljes mértékig egyet értett volna ezzel az állítással (tehát 5-öst adott volna).

4. Ami más, az általában veszélyes is.

Moderátor: Nagyon konzervatív megközelítés...

Résztevő5: Igen

Moderátor: Itt azt láthattuk, hogy az Y-nok nagyon egyet értettek, míg az Z-k egyáltalán nem értettek ezzel az állítással egyet.

Moderátor: Lássunk egyéb érdekességeket!

5. A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.

Moderátor: Szerintetek ezt melyik generáció mondhatná?

Résztevő4: Az idősebb generáció.

Résztevő6: Az X generáció. Az Y-on generáció még abba korba született, amikor még nem volt ez a nagy....

Résztevő7: Szabadság?

Résztevő6: Nem, ez a nagy online... Ők még átélték azt, hogy személyes kapcsolatokra is szükségük van. Pont emiatt szoktam én azt mondani, hogy az Y-on generáció a legértékesebb a mai társadalmunkban, mert minden téren tudnak alkalmazkodni. Régi és új is bennük van.

Résztevő7: Van nyitottságuk hozzá.

Résztevő2: Szerintem minden generációnak így kellene gondolkodnia.

Résztevő1: Én is egyet tudok ezzel érteni, de közben pedig ott van a tény, hogy nehéz megtartani őket mint munkaerőt. Nem motivált és türelmetlenek.

Résztevő6: Rögtön igénylik a sikert.

Moderátor: A kérdőív alapján úgy néz ki, hogy az Y-ra a leginkább igaz. Nem volt olyan, aki nem értett volna egyet vele. A kitöltők több, mint fele teljesen egyetértett, hogy befektetés a személyes kapcsolat. Ugyan ez az X és a Z-nél egyrészt nagyobb szórással jelent meg,

másrészt a kitöltők fele pedig 4-est adott, és nem 5-öst, mint az Y-nál.

6. Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.

Moderátor: Mit gondoltok ki volt a leginkább egyetértő?

Résztevő8: A legfiatalabbakra gondolnék...

Résztevő6: Y!

Moderátor: Az Y és Z volt a leginkább egyetértő, a kitöltők több mint fele egyetértett, és alig volt olyan, aki teljesen nem értett volna egyet, míg az X-nél volt olyan aki teljesen egyetértett, és a szórás is itt volt a legnagyobb.

7. A hierarchia „szükséges rossz”?

Moderátor: Volt már erről szó az elején, és alapvetően van egy kutatás a magyarokról, hogy mi fontosnak tartjuk, hasznosnak, vágyunk rá, de eközben rossznak is tartjuk, és szidjuk, ezért én így fogalmaztam meg, hogy szükséges rossz. Szerintetek milyen a hierarchia?

Résztevő7: Jó...

Résztevő6: Ahogyan említettem korábban a Kelet-Európai népeknél a kommunizmus miatt, és a közel keleti arab népeknél a vallás miatt, hát összeroppannának, ha ez megszűnne.

Moderátor: Két kérdésben jelent meg, mint hogy szükséges, és hogy rossz. A szükségesnél azt láthatjátok, hogy egyet értettek vele az emberek, míg a rossz esetében azt láthatjuk, hogy leginkább az X és a Z gondolja rossznak, míg az Y-ok megosztottak.

Résztevő2: Úgy gondolom, hogy az lehet a magyarázata, hogy a X-nél a kommunizmus és szocializmus emlékei, a Z pedig még minden szinten a hierarchia alján helyezkednek el.

Résztevő5: Illetve a félelem, hiszen ahhoz sokkal önállóbb gondolkodás és döntésképeség kell hogy legyen az ember hogy a hierarchiát merje kikerülni/megszüntetni. Aki ezekben hiányt szenved, inkább bízza magát a hierarchikus rendszerre, hogy biztonságban legyen.

Moderátor: Mint tudjátok, én Hofstede munkásságát kutatom a szakdolgozatomban, aki felállított először 4 kulturális dimenziót, majd kibővítette a modellt 6 dimenzióra, és ezek alapján értékelte majdnem az összes országot a világon.

Hatalmi index (46/100): Ez azt jelenti hogy mennyire tűrjük meg, és mennyire vágyunk arra, hogy legyen egy irányító személyünk, valamint az egyenlőtlenséget. Például a Skandináv országokban ez a pontszám nagyon alacsony.

Individualizmus (80/100) : Ez azt jelenti hogy individualista, picit önző, egyénekben gondolkodó társadalom vagyunk. Az egyén érdeke fontosabb, mint a csoporté.

Férfias kultúra vagyunk (88/100): Tehát érvényesülnek a klasszikus nemi szerepek, jelen van a minden napjainkban az erőfölény kihasználása, alkalmazása. Viták során nem a kompromisszum, hanem a legerősebb győz.

Következő a bizonytalanság kerülése: Ez 82/100 -ból, ami nagyon magas. Kényelmetlenül érezzük magunkat a kétértelmű szituációkban, nem szeretünk új dolgokat kipróbálni. Úgy el vagyunk a saját kis világunkban.

Long term orientation (58/100): Ez azt jelenti, hogy ha rövid távú vagyunk, akkor a múltra támaszkodunk a hagyományokra és ezeket tervezzük az életünket. Ennek ellenkezője a hosszútávú, ahol ugyan tiszteljük a hagyományokat, de igazából innováció és tervezés jellemzi a társadalmat. Igazából Magyarország ezzel a pontszámmal egyik oldalt sem képviseli.

Visszafogott vagy elnéző a kultúra (31/100): Ez azt jelenti, hogy erőteljesen korlátozzuk magunkat, nem éljük ki a vágyainkat, nem valósítjuk meg az álmainkat. Emellett új tagokat nem szívesen fogadunk be a társadalmunkba.

Összességében reálisnak érzitek, akár magatokra, akár összességében a társadalmunkra ezeket az eredményeket?

Résztevő7: Magunkra nem, de az országra abszolút jellemző.

Résztevő2: Országra tökéletesen jellemző.

Résztevő5: Így van.

Résztevő6: Szerintem a jövőben inkább válunk innovatív nemzeté, a fiatalabb generáció miatt, az a long time meg fog ugrani.

Moderátor: Mit gondoltok erről a hatalmi távolságról?

Résztevő8: Öszintén engem meglep, hogy csak ilyen alacsony pontszámot látunk. Mert szerintem a múlt miatt, jobban bírjuk az elnyomást. Én magasabb pontot várnék.

Résztevő6: A társadalom többségének már nincsennek meg azok a tapasztalatok, elmúlt

30 év.

Résztevő2: Szerintem ennek az is lehet az eredménye, hogy jelentősen megnőtt a vállalkozók száma a kommunizmus óta, és ugye a vállalkozás pont azt jelenti, hogy nem hierarchikus rendszerben mozgunk, hanem, hogy magunk urai vagyunk.

Moderátor: Érdekességképpen betettem még pár országot ebbe a kimutatásba. A kék Magyarország, a lila Oroszország, a zöld Spanyolország, a narancs pedig az Amerikai Egyesült Államok. Ha ezt megnézik, mit gondoltok, reálisak a számaink?

Résztevő2: Elég szépen helyezkedünk...

Résztevő5: A férfias kultúra nagyon kiemelkedő... Bár végülis is megint csak ezt nyomatjánk ránk: a család, a férfi... minden szinten ez megy per pillanat, ez a média kommunikációja is.

Résztevő6: Én megkérdőjelezném Oroszország számait a férfias társadalomra való tekintettel. Ezt nem tartom reálisnak.

Résztevő2: Jól látszik Putin munkássága.

Moderátor: Amit még meg szeretnék mutatni, az a kérdőív alapján kiszámolt eredmények. Jobb oldalt az összes kérdésre, míg a bal oldalt a legnagyobb magyarázó erővel bíró állításokat.

Itt azt érdemes nézni hogy a legjobban az X generáció tűri a hatalmat, míg az Y és a Z-nél ez már csökkent, de összességében azt mutatja, hogy magasabb, mint amit Hofstede adott nekünk.

Aztán, ami izgalmas, hogy az individualizmus, mely Hofstehe szerint, az idő előrehaladásával egyre inkább növekszik, egyre önzőbbek vagyunk, mint korábban, de az országok közötti rangsor meg marad. Ha ezt megnézzük, akkor azt látjuk, hogy az X és Z között csökken, de összességében még így is alacsonyabb a szám, mint az eredeti hofstede-i állításban.

Férfiasságunk: A kérdőíven fele annyira csökken. Az látszik, hogy a fiatalabb generáció a legalacsonyabb, ami azt jelenti, hogy egy érzelmes, befogadó kultúra vagyunk.

Hosszú és rövidtávú orientáció itt sem hozott egyértelmű eredményeket.

Ami pedig a legérdekesebb, hogy mi nem elfolytjuk a vágyainkat, hanem kiéljük őket, és befogadóak vagyunk.

Résztevő5: Mikor készült ez a kérdőív (Hofstede)?

Moderátor: 90-es években.

Résztevő6: És volt is itt, vagy csak úgy kitalálta?

Moderátor: Kérdőívet készített, amiben gazdasági összefüggéseket vizsgált, de olyanokat is például, hogy mekkora az aránya a szívrohamban való elhalálozásnak, mert ha magas, akkor nagy a stressz, tehát magas a bizonytalanság kerülése.

Résztevő5: Hát igen a 90-es évekhez képest biztosan reális ez a nagyon előrelépés ebben a tekintetben.

Résztevő4: Én azért azt gondolom, hogy ez a pontszám összehoz minket egy spanyol és olasz impulzív társadalommal, amit azért nem tartok reálisnak.

Résztevő2: Az a véleményem, hogy a 90-es évekhez képest lassal 25 év telt el, és azon vitatkozunk Résztevő3-mal, hogy a generációk közötti különbség, azért sem annyira markáns, mert talán nem az életkor közötti különbségből adódik, hanem a szociális, családi háttér lehet a mérvadó, hogy ki hova születik, milyen neveltetése van. Na nem akarom kétségbe vonni a munkád alapfeltevéseit...

Moderátor: Igen, ez biztos igaz, hiszen már ha csak arra a kérdésre gondolunk vissza, hogy melyik munkát végezzük, azt amit szeretünk, vagy amelyik anyagilag kielégítőbb, akkor ott is látszódik, hogy a családi és anyagi háttér mennyire befolyásoló tényezővel bír. Ugyanakkor az X generációnak még nem volt 2 éves korában okostelefonja, és iPad a kezében... A szociális folyamatok annyira megváltoztak, hogy azt gondolnám, hogy ennek a megítélése vissza kellene, hogy tükröződjön az értékeinkben is.

Résztevő2: Egyelőre szerintem az látszódik, hogy nem 3 generáció között lehetséges ez, hanem mondjuk akár majd később, 5 generáció között.

- 3. Témakör vége –
- Elköszönés –

2. interjú: 9 fő, Vegyes generációs összetétel (2 fő X, 3 fő Y, 4 fő Z), 2020.04.11.

17:30 és 19:00 óra között.

- Bemutatkozás, hangrögzítési rögzítési tájékoztatás, bemutatkozó játék –
- 1. Témakör -

Moderátor: Feladat ismertetése, az állítások közül azon elemek kiválogatása, (számok kiválogatása), amelyek véleményetek szerint igazak a magyarokra általánosságban (kultúrára, nemzetre, társadalomra stb.). Bármennyit lehet választani, nincs limit.

- Feladat megoldása a résztvevők által –

Résztvevő1 X	Résztvevő2 X	Résztvevő3 Y	Résztvevő4 Z	Résztvevő5 Z	Résztvevő6 Y	Résztvevő7 Z	Résztvevő8 Z	Résztvevő9 Y
3	1	2	3	4	1	1	4	1
8	3	6	5	6	4	3	6	3
14	5	11	9	7	6	5	7	4
17	7	13	17	9	7	6	9	5
18	9	22	23	13	10	7	14	6
23	13	25	27	18	13	9	16	7
25	16	27	30	24	17	14	24	9
26	17	30	33	25	24	15	25	13
30	18	32	38	27	26	16	26	16
32	22	33	39	30	29	17	30	18
39	25	35	41	32	32	18	32	20
45	26	38	44	37	35	20	34	23
49	30	39	45	39	39	25	35	25
53	32	43	48	42	41	26	39	27
58	33	46	51	43	47	29	44	30
62	35	51	57	46	50	32	45	32
68	38	52	59	50	52	34	46	34
71	39	56	60	53	55	35	49	39
73	41	58	62	54	57	38	54	41
78	44	61	68	57	59	39	56	43
83	46	62	70	59	61	40	59	46
90	51	67	74	63	63	42	60	51
93	55	70	76	65	64	43	65	53
94	57	76	78	68	70	44	67	54
96	60	78	79	70	73	47	70	57
101	62	82	82	71	76	51	71	59
105	66	88	83	73	78	52	73	63
110	70	93	85	78	82	57	74	67
113	71	94	86	81	85	59	76	70
116	73	96	90	82	87	60	78	71
119	74	101	92	83	89	62	80	73
122	75	105	93	84	90	65	82	78
124	78	106	94	93	92	66	85	79
135	79	110	96	96	95	70	89	81
139	82	111	98	110	96	72	90	83
144	86	113	101	113	112	73	93	84

145	88	119	105	117	113	74	94	89
148	94	124	106	126	118	76	96	90
152	96	126	109	134	119	79	99	93
156	99	138	110	139	126	81	101	95
162	101	139	113	141	127	82	105	96
165	105	142	114	144	136	85	106	99
168	107	144	118	146	137	87	109	101
171	110	146	122	149	139	89	112	105
175	111	149	124	152	142	90	113	106
180	118	153	126	153	144	93	116	109
181	119	156	128	158	145	94	117	110
187	122	159	139	162	149	96	122	111
190	123	163	141	165	152	99	126	113
194	126	165	144	168	154	100	128	115
202	130	171	148	171	162	104	132	117
212	132	173	149	175	163	106	133	119
214	133	175	152	177	166	110	136	122
215	136	184	155	180	168	111	138	124
	138	187	156	181	171	113	139	126
	139	194	157	187	173	114	141	127
	141	203	159	190	177	117	144	130
	146	207	162	194	181	119	146	132
	148	212	165	197	184	122	148	134
	149	214	167	202	186	123	152	136
	152		172	207	187	126	153	138
	153		173	210	190	128	156	139
	156		175		194	130	157	141
	157		184		195	133	159	144
	159		186		198	136	162	146
	162		187		201	139	163	147
	164		190		204	141	165	148
	165		191		205	143	168	149
	168		193		210	144	170	152
	170		196		214	145	171	153
	172		198		216	148	173	155
	173		199			149	180	170
	175		202			152	181	172
	177		203			153	183	173
	179		207			156	185	175
	180		212			157	187	177
	184		214			159	189	179
	186		215			162	191	182
	188					163	193	183
	190					165	197	186
	191					167	200	187
	193					170	201	190
	197					171	202	191
	204					173	203	193
	206					175	205	195
	207					177	207	197
	212					179	209	199

	214					180	212	201
	215					181	214	202
						184	216	204
						186		205
						187		207
						190		210
						192		212
						193		214
						196		216
						197		
						199		
						200		
						201		
						204		
						205		
						207		
						210		
						212		
						214		
						216		

- Feladat megoldva -

Moderátor: Annyit szerettem volna még ennek kapcsán megbeszélni, hogy ki hogyan változtatná meg az állításokat ha saját magára kellett volna kiválasztani? Szerintetek van-e különbség az egyéni véleményetek és a nemzeti vélemény között?

Résztevő9Y: Én alapvetően minden témakörből a negatívabbat választottam, magamra tekintve a szociális és bevándorlás, befogadás és munka kapcsán pozitívabban választanék. Egyedül a családi témákban válogattam a társadalomra is pozitívabb jelzőket. A személyes kapcsolatok fontossága, illetve, hogy a szűkebb értelemben vett családhoz is hozzá tartoznak a unokatestvérek, tehát tágabb értelemben kezeljük a családot. Inkább, amit még negatívabb irányba választanék az a nemzetek közötti elhelyezkedésünk.

Moderátor: Miért, mit jelöltél általánosságnak?

Résztevő9Y: Szerintem a magyarok nagy százalékban inkább azt gondolják, hogy tőlünk kellene tanulni más nemzeteknek, szerintem pedig ez pont fordítva lenne helyes.

Moderátor: Szerinted egy büszke nemzet vagyunk?

Résztevő9Y: Szerintem nagy a nemzeti öntudatunk, az biztos.

Moderátor: Többiek?

Résztevő7Z: Én is egyetértek, bár nálam picit nehezebb, mert már régóta nem Magyarországon élünk, és így fogalmam sincs, csak a médiából, amikről értesülök. Az

alapján töltöttem, ami 8-10 éve átéltem.

Moderátor: Az pedig, igaz, hogy a média elég negatív képet fest. Magadra való tekintettel milyen területen változtatnál, ami akár a külföldön élés miatt is megváltoztathatta az álláspontodat?

Résztevő7Z: Hát főleg a elfogadással kapcsolatosan, magyarok akármennyire is azt mondják nem elfogadóak, főleg a homoszexualitással kapcsolatosan. Szerinte ez külföldön sokkal máshogyan állnak ezekhez, persze azért nem mindenhol, de összességében pozitívabban. Azért vannak olyan országok, és konkrét városok, ahol ez teljesen oké, és nem bántalmazzák az emberek. Például munkahely hierarchia, az is változó, én inkább munkahelytől és cégtől tenném függővé, van, ahol az is nagyon jellemző, van, ahol nem.

Moderátor: Párhuzamot szerinted lehetne mondani hogy multi – nem multi vagy KKV, családi vállalkozás, akik viselkedésben változóak vagy teljesen főnök függő?

Résztevő7Z: Hát szerintem teljesen ország függő, nehéz, mert talán Ausztriában inkább a vállalkozások a népszerűbbek, ilyen kis – és közép vállalkozások, a multik annyira nem. Svájcban is inkább. Magyarországon pedig biztos, hogy a multik a népszerűbbek.

Résztevő5Z: Hát azt biztos, hogy jobban fizetnek.

Moderátor: Többiek, esetleg hogy miket válogattak és hogy mi lenne rájuk más?

Résztevő1X: Én úgy gondolom, hogy sokkal negatívabb kijelentések válogattam, úgy amblokk az országra nézve, mint magamra tettem volna, úgy is, hogy én nem vagyok egy túl pozitív ember. Ennek dacára, azt gondolom, hogy túlságosan negatívokat választottam, de valószínűleg ezt az elmúlt néhány év rossz irányba való haladása miatt tehettem, főleg értékrend tekintetében. Hatalmi kérdésekben egyértelműen a kapcsolati tőke az ami itt számít, ki milyen közel ül a tűzhöz. És az iskola meg a pedagógus, diák kapcsolatot is máshogy gondolom, mint ahogy az emberek többsége. Úgyhogy az én véleményem elég negatív.

Moderátor: És hogy érted azt hogy másképp érted mint a többség?

Résztevő1X: Például a tanárnak feltétlen tisztelet jár az iskolán belül és kívül egyaránt, hát ezt nem gondolnám, hogy a társadalom így gondolná. Pedig szerintem akár járhatna a tanárnak feltétlen tisztelet. Meg az oktatás minősége a kölcsönös kommunikációtól és a diák képességeitől függ úgy gondolom, a többség pedig úgy gondolja, hogy zseni gyereke van.

Moderátor: Igen, nektek erről közeli tapasztalatotok van.

Résztevő1X: Szóval igen, úgy gondolom, hogy sokkal negatívabb képet festettem, mint ahogyan én gondolnám. Szerintem a társadalmi megítélés más, mint aminek lennie kellene.

Résztevő2X: Én nem sok újat tudok mondani az eddig elhangzottakhoz képest, eléggé sok

mindenben ugyanúgy gondolkodunk. Szóval én is nyilván azt gondolom magamról, hogy az én gondolkodásmódom az szuper és nyitott és be- és elfogadó modern, demokratikus és pozitív. Ennek nem megfelelően rengeteg negatív dolgot írtam arra, hogy hogyan gondolkodnak a Magyarok. Olyan társadalmat képzeltem magam elé, ami nagyon hagyományos, feudális tekintélyt tisztelő de, nem nő és tanár tisztelő. Nem befogadó, inkább elutasító az új dolgokra, szereti, ha vezetik ha megmondják mit csináljon. Szereti a hierarchiát, jól érzi magát benne elfogad csomó olyan dolgot, amit nem szabadna elfogadni. Ugyanakkor érzékeli a baromi nagy egyenlőtlenséget.

Résztevő1X: Én is egyetértek

Résztevő2X: Szóval én ilyeneket írtam. Én is érzékelem ezt a nagy egyenlőtlenséget, de azért zömében a véleményem, az attitűdöm eltér attól, amit hagyományosan Magyar attitűdnek gondolok.

Résztevő1X: Én is ezt szeretném hinni.

Résztevő5Z: Hát az nem túl jó, ha magyarokként azt szeretnénk hinni, hogy a magyar attitűdtől eltérünk. Bár azért én is szeretem ezt hinni, csak más vonatkozásokban. Én nem áltatom magam, hogy nem vagyok egy negatív ember, mert én az vagyok.

Résztevő3Y: Nincs több hozzáfűzni való, már mindent kiveséztek.

Résztevő4Z: Én is abszolút negatívabban jellemeztem a gondolkodást. Szerintem nagyon sok a felszínes dolog, annyira konzervatív bizonyos dolgokban az ország és ragaszkodik hagyományokhoz, amiknek vannak jó oldalai. Nekem a nemzeti öntudat is tetszik egy bizonyos szintig, de ez már felszínes, és szerintem nincs e mögött egy boldog nemzet. Szerintem is teljesen elutasító, és nem befogadó. Nekem nagyon más, ahogy én hozzá állok a dolgokhoz, de az emberek szerintem nagyon pesszimisták. Szerintem a hierarchia nagyon nagy, és nincs egymás megbecsülése se, így a munkában az alacsonyabb és magasabb között, és szerintem nem arányos az, hogy olyan emberek vannak nagyon szerencsés helyzetben, akik képzettség alapján nem lennének ott, szóval szerintem nagyon sok a személyes kapcsolatokon múlik.

Résztevő8Z: Hát igen ha ezt racionálisan akarjuk nézni, akkor Magyarországnak az egyik legnagyobb a korrupciós indexe Európán belül.

Résztevő5Z: Én igazából tök ugyanúgy gondolkodom, mint bárki más, aki előttem elmondta a véleményét, nekem az az egy, hogy miközben válogattam a számokat. Oké, hogy most a Magyar társadalomra kellett kiválasztani, de válogatás közben azért sokszor felmerült, hogy itt vagyunk most 10-en, de hogy valójában csak én gondolnám ennyire negatívnak a társadalmat vagy mások is.

Résztevő7Z: Valószínűleg, ha most megkérdeznék egy debreceni 60 év körüli nőt vagy férfit, akkor biztosan teljesen más lenne a véleménye, mint amit most mi mondunk. Vagy totál vidéken valakit, vagy egy multinak egy managerét az is teljesen más lenne a véleménye.

Moderátor: Volt esetleg olyan állítás amit nagyon megragadott titeket, mert mondjuk nagyon igaznak vagy éppen nagyon nem igaznak gondoltátok?

Résztevő8Z: Nagyon elvont kérdések voltak.

Résztevő7Z: Nekem inkább pár ilyen visszatérő gondolat volt, amit kiskoromban rengetegszer hallottam a szüleimtől, vagy az általános iskolában. Mint például az idősebbek és a tanárok feltétel nélküli tisztelete. A család az család meg hasonlóak.

Moderátor: Ilyen igazságoknak tanított dolgok?

Résztevő7Z: Igen.

Résztevő1X: Nekem ez a kettő volt, ami megragadott, hogy az egyenlőséget akár a személyes szabadság árán is növelni kell, és hogy a személyes szabadságnak fontosabb az egyenlőségünkénél. Na, ezt a társadalomra értelmezni nem tudtam. Mert, hogy ez két annyira ellentétes póluson áll, és szerintem a Magyarok egyiket sem képviselik.

Moderátor: Tehát szerinted a Magyarok nem ennyire szélsőségesek ebben a témában?

Résztevő1X: Igen, szerintem nem, és nem tudtam értelmezni a társadalomra, de én úgy gondolom hogy a személyes szabadság nagyon fontos.

Moderátor: Azért érdekes hogy ezt az állítást emeled ki, mert ez egy 2012-es barométer felmérésben volt, és ott a magyarországi kitöltők kb. 80%-a egyetértett ezzel a kijelentéssel, hogy az egyenlőséget a személyes szabadság árán is növelni kell. És az az érdekes hogy ez a kutatási év nem volt olyan régen, más lenne ha a 60-as években történt volna.

Résztevő1X: Hát én nem tudom elképzelni, hogy igaz lenne a nemzetünkre.

Résztevő8Z: Vagy az is lehet, hogy rosszul értelmezték a kérdést.

Résztevő2X: Én ezt a választ gondoltam amúgy realitásnak. Tehát én ezt jelöltem. Nekem ez nem volt olyan fura. Én pontosan azért gondoltam, mert hosszú évtizedes hagyománya van pl.: Kádárizmus, az egyenlőségnek. Szocialista országgént a legnagyobb fájdalomnak ennek az országnak, tényleg az egyszerű embernek, hogy milyen rettenetes gazdagságban élnek mások, míg ők mekkora nyomorban. Ezért sírják vissza a Kádár – rendszert, mert nem voltak ekkora különbségek, ezt nagyon sokat lehet hallani. Ezzel szemben a személyes szabadság rohadtul nem tűnik fontosnak.

Résztevő4Z: Igen, erről annyira nem hallatszódna a hírek, az a baj.

Résztevő2X: Igen, ez elég nagy baj. Persze, hogy baj. A szabadság igénye a Magyaroknak

elég alacsony, sajnos.

Résztevő4Z: Hát ez igaz.

Résztevő2X: Szóval ez így nekem stimmelt, ami eredmény kijött.

- 1. Témakör vége –
- 2. Témakör -

Moderátor: A következő játékunk egy kicsit interaktívabb lesz. Első feladatunk, hogy menjünk fel a www.menti.com-ra. Rögtön kérni fog egy kódot, amit mindjárt leírok és elmondok.

- 2. Feladat megoldása-

Moderátor: Szóljatok ha mindenki bejutott, és ti is látjátok a képernyőn a válaszokat? Ez az oldal automatikusan kijelzi a válaszok megoszlását.

Moderátor: Az lesz a feladat, hogy megjelennek képek, félbe hagyott mondatok és ki kellene egészíteni a saját gondolataitokkal, illetve megírni, ami eszetekbe jut. Az én képernyőmön, pedig látni fogjátok, hogy milyen szavakat, gondolatokat írtok.

- Feladat megoldása a résztvevők által -

1. A hierarchia....

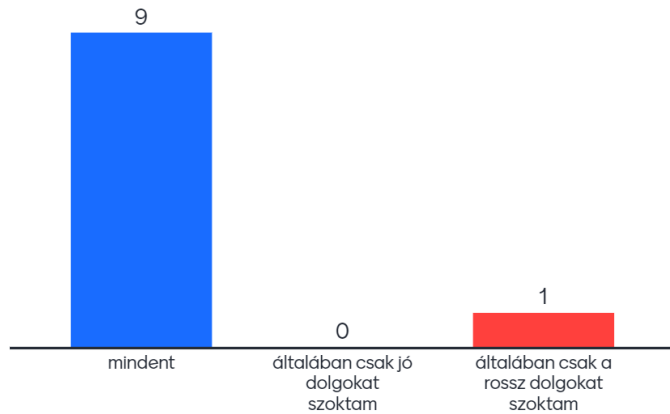

2.

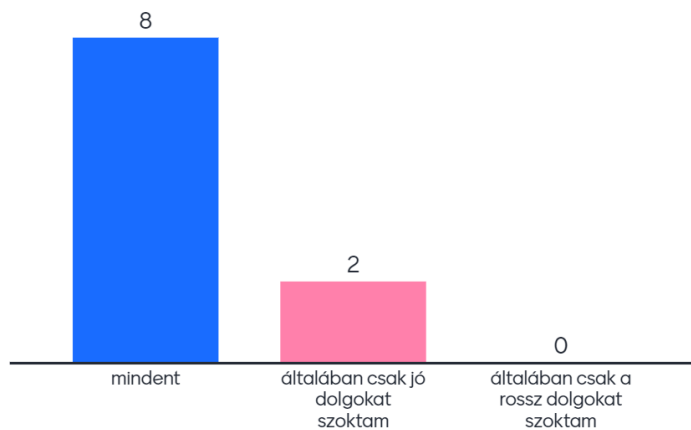

Show image

3. A barátaimmal megosztok/megosztani.

4. A családommal megosztok/megosztani.

5.

6.

7.

8. Nálad merre dől a mérleg?

9.

10.

Show image

11. A személyes kapcsolatok.....

12. Elefánt szeretnél lenni mikor nagy leszel? Akkor elefánt leszel, mert bárkiből lehet bármi!

Show image

13.

Show image

- Feladat megoldva –
- 2. Témakör vége -
- 3. Témakör –

Moderátor: Következő lépésben ismertetném a kérdőív eredményét, és szeretném a Ti véleményeket meghallgatni azon kérdésekben, ahol a nagyon nagy volt a generációkon belüli szórás. A kérdőívben 31 darab állítás szerepelt, és a kitöltőknek értékelnie kellett, hogy mennyire értenek egyet ezekkel. Ezeket én X, Y és Z generációs csoportokba rendeztem, és ezek az állítások között voltak olyan kérdések, ahol korcsoporton belül közel 60%-os volt a szórás.

1. ilyen állítás: A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.

Moderátor: Szerintetek melyik generáció értett vele és egyet és melyik nem?

Z: max 25 Y: max 40 X: 40 fölött

Résztevő3Y: Szerintem a 40 feletti tuti nem értett vele egyet. Szerintem régebben fontosabb volt a fizikai munka.

Résztevő9Y: Én pont fordítva tippelném, szerintem az idősebbeknél inkább volt presztízis értéke a szellemi munkának, és ezért gondolom, hogy talán fontosabbnak gondolnám. A legfiatalabb generáció inkább talán a fizikai fontosságát, a mi generációnk, pedig valahol a kettő között. Személy szerint én a fizikait fontosabbnak tartom.

Résztevő4Z: Szerintem főleg a fiatalok lealacsonyítják a fizikai munkát, és szerintem is, főleg az idősebb generáció számára értékesebb. És szerintem abszolút iszonyatosan értékes, de manapság a presztízse inkább a szellemi munkának van.

Résztevő2X: Igen, rossz az imázsa.

Résztevő4Z: Akkor is, ha az nincs megbecsülve, tehát itt van mondjuk egy diploma, és még akkor is jól hangzik, és van az egésznek egy presztízse egy fontossága, még akkor is, ha olyan szakmában van, ami nincs annyira megfizetve. Az hogy papírod van róla, te kijártál egy egyetemet, és szerintem ez abszolút rosszul van megítélve.

Résztevő9Y: És mást sem hallunk a nagymamáktól, hogy csináld meg azt az iskolát, az az iskola kellene fog, vidd valamire.

Résztevő8Z: Én csak személyes példa alapján mondhatom, hogy ugye a barátom fizikai munkát végez, nagyon gyakran tapasztalom mikor megkérdezik, hogy mivel foglalkozik, nyilván olyanoknak, akik tudják, hogy én egyetemre járok, azoknak nagyon érzem rajtuk a megütközést, hogy úgymond én miért állok le egy olyan emberrel. És amikor visszakérdezek, kapom azt a reakciót, hogy ő nem úgy értette, mert hogy jajj az is nagyon

fontos. De nekem az a tapasztalatom, és most a fiatalokról beszélek, hogy nagyon furcsállják, és nagyon nem tekintik úgymond rendes munkának a fizikai munkát, és nem értékelik. És abban Résztvevő9Y-nak igaza volt, hogy az idősebbek a szellemi munkát azért tartják fontosabbnak, merthogy régebben nehezebb volt elérni szellemi munkában olyan eredményeket, amik ténylegesen sikeresnek érezhette az ember.

Résztvevő9Y: Igen, meg régebben nem volt ennyi diplomás.

Moderátor: Láthatjátok, hogy mindenkinél nagyon megosztó volt, viszont az is látszódik, hogy a Z generáció értett vele a leginkább egyet. Ez azért izgalmas, mert náluk még a medián is magasabb, ami azt jelenti, hogy az X és Y generáció, több mint fele 1-est adott, tehát egyáltalán nem értett vele egyet, még ugyanez az arány a Z-nél 2. Az is érdekes, hogy az Y generációban nem volt olyan, aki teljes mértékig egyet értett volna vele (tehát 5-öst adott volna).

2. A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.

Moderátor: A képek között volt egy babavárós is, azt azért tettem be mert úgy gondolom, hogy ez a babaváró a házasságnak egy nagy gyakorlati előnye. Hiszen csak azok vehetik fel, akik házasok. Vannak jó páran akik vidáman együtt éltek, nem terveztek összeházasodni és összeházasodtak hogy ezt megkapják.

Résztvevő8Z: Szerintem, aki nem akar összeházasodni, az emiatt sem fog összeházasodni, lásd a barátom. Akik pedig össze akarnak, azok pedig úgysem emiatt fognak, de tény, hogy ez egy jó húzás volt, olyan szempontból, hogy növeljük a házasságok arányát, viszont én, mint házasság párti nem értem, ha valakik együtt élnek, akkor már miért nem házasodnak össze.

Résztvevő7Z: Hát az azért sok mindentől függ szerintem.

Moderátor: De szerintetek a házasság az mire jó, mi annak az előnye. Hogy ez egy összetartozás, egy szövetség?

Résztvevő9Y: Vagyonmegosztás.

Résztvevő7Z: Egy elköteleződés, hogy eldöntöd, hogy valakivel le akarod élni az életedet.

Résztvevő1X: És akkor eltelik 30 év, és az egész romba dől, és akkor azt mondjuk, én mind idősebb generáció. hogy a házasságnak. ha már megszűnik a szikra, bizony van gyakorlati haszna, ami össze tud tartani egy jó ideig.

Résztvevő8Z: Hát, mert az a baj, hogy így van felépülve a társadalom.

Résztvevő1X: Én ezt saját tapasztalatból tudom mondani nektek.

Résztvevő5Z: Amúgy szerintem hagyomány is, mármint tudom, hogy ez most se nem

gyakorlati, se nem érzelmi, de hogy a hagyomány is közte van.

Résztevő4Z: A babavárólól még mondanék valamit, nekem az az egy bajom, hogy van, olyan ismerősöm akitől hallottam hogy egyáltalán nem terveznek gyereket, de ugyanúgy megéri nekik, hogy felveszik azért hogy....

Moderátor: Befektessék

Résztevő4Z: Mert szabadon felhasználható, és úgy is megéri nekik, hogy visszafizetik, és ezzel nekem csak az a bajom, hogy elveszik a lehetőséget mástól, akinek nagyobb szüksége lenne rá.

Résztevő4Z: Igen, ezt sokan kritizálják ebben a termékben, hogy sok olyan ember felvette, akinek nincs rá szüksége, és igazából csak befektették. De azért jó próbálkozás volt az tény.

Résztevő8Z: Hát igen, ilyen az ember.

Résztevő3Y: Igen, ki kell használni a lehetőségeket.

Résztevő4Z: Viszont valóban meglendíti a család alapításokat, de nem gondolom, hogy mindenkinek ez jó ötlet. Nem biztos, hogy mindenki ezt annyira szívből akarja, vagy jó eredményre vezet. Kihhasználják ezt a lehetőséget, de nem biztos, hogy mindenhol ez ihletettségből születik.

Moderátor: És szerinted ahol nincs meg az ihletettség, az érzelmi szponzoráció ott nincs is értelme a gyakorlati előnynek? Tehát melyik a fontosabb?

Résztevő4Z: Hát igazából azt mondanám hogy, akkor lenne ez a legjobb, ha nyilván azok foglalkoznának ezzel aki ténylegesen szeretnének családot alapítani. Tehát érzelmileg benne vannak, de nem kizárható, sőt abszolút meg vannak azok a lehetőségek is, amiért nem érdemes azt mondani hogy kár érte, ahol ez tényleg pozitív irányba átfordult. Ma nagyon sokan gondolkodnak úgy, hogy miért is kellene a gyerek, inkább magára gondol, de megszületik a baba, és simán lehet, hogy az értékrend átfordul/átformálódik, és más dolog is elkezd fontosabb lenni.

Résztevő3Y: Az biztos.

Moderátor: Érdekeség hogy a fiatalabbak kevésbé értettek egyet, mint az idősebbek. Az ¼-e az X és Y kitöltőknek 3 és 5 közötti pontot adott, míg a Z-nél 2-5 közöttit, tehát ők kevésbé értettek vele egyet.

3. Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.

Moderátor: Mit gondoltok melyik generációnál, korosztálynál fontos a státusszimbólumok használata?

Résztevő8Z: A legfiatalabbaknál.

Résztevő7Z: Nálunk mindenképpen, de van szerintem az idősebbeknél.

Résztevő1X: Szerintem mindegyiknél.

Résztevő7Z: Szerintem, az idősebbeknél is valaki úgy van vele hogy, megdolgozott érte, és igenis lássák, hogy van mit a tejbe aprítani, meg hogy nem tudom mivel jár, és hol lakik. Ilyen van bőven az idősebb korosztályban is. Talán, az ilyen 60 év felettiéknél már kevésbé jellemző.

Moderátor: Szerintetek milyen a megítélése a státusz szimbólumoknak? Tehát ha én, megvenni a legújabb iPhone-t és megveszem a legrágábbat és kipoztolom a közösségi médiába hogy mekkora Jani vagyok mert félmilliót költöttem telefonra. A ti szemetekben milyen a megítélése?

Résztevő8Z: Szerintem nevetséges.

Résztevő5Z: Inkább megosztó.

Résztevő4Z: Azoknál a fiataloknál, akik mondjuk még ilyen kis tinik, ott lehet, hogy az irigység meg, hogy kinek mi van, az minta és ő is meg akarja szerezni, de az idősebbeknél ez szerintem ciki ezt ilyen szándékosan fitogtatni. Mert épp elég szembetűnő úgy is, hogy nem dörgölik az orrod alá.

Moderátor: És mondjuk ha nem fitogtatom, de veszek egy Burberry kabátot és abban járok?

Résztevő8Z: De az a baj, hogy azt meg csak az veszi észre, aki felismeri.

Résztevő6Y: És az baj? Az akkor már presztízs vagy státusz szimbólum, ha nem reklámozom?

Résztevő8Z: Az már szerintem nem baj, azt presztízs, mert azoknak pont az a lényege, hogy teszem azt hogy az egyik legnevetségesebb dolog, hogy mondjuk BKV-n mondjuk MK táskák látok. Az így annyira ellentmondó, és közben meg annyira azt akarja a tulajdonosa így másoknak mutatni, hogy mi van, közben meg nincs semmi. Szerintem így összességében mindig ez jut eszembe, és ismerőseim is vannak, akik tudom, hogy nyomják az arcodba, és az nevetséges, mert teszem azt hamisítvány, de azt akarja mutatni mintha. Már nagyon elborult ez a világ ilyen téren.

Résztevő7Z: Meg szerintem hasonlókat vonzanak, akit érdekel, hogy úristen most mi van rajta, az megosztaná, ha neki is lenne. Meg aki fitogtatja, azt érdekli, hogy másoknak milye van. Viszont ha engem, mivel én nem mutogatom, hogy mim van, ezért nem is érdekel, hogy másoknak milye van vagy milye nincsen.

Résztevő1X: Én úgy gondolom hogy a Résztevő7Z-n már látszik, hogy évek óta kint él,

mert ha visszanezünk az 1. ilyen feladatra, és hogy milyen véleményünk van Magyarországról és a Magyarokról én azt gondolom, hogy elég negatív a kép, és azzal értek egyet, aki azt mondta, hogy elég megosztó. Mert a Magyar nemzet egy irigy nemzet, és ha azt mondjuk, hogy neked egy Rolexed van, és rögtön az van, hogy neked miért van, és nekem miért nincs – „Dögöljön meg a szomszéd lova is”.

Résztevő8Z: Én egy kicsit azzal tudnám összepárosítani, hogy esetleg az emberek ilyenkor azt a konklúziót vonhatják le, hogy ő már sikeres, és lehet, hogy nem is tárgyakra, hanem a sikerére irigyek, és esetleg a saját kudarcai jutnak az eszébe. Hogy a másik ezt hogyan érte el, és én miért nem.

Résztevő5Z: Csak egy ilyen story vonal ehhez. Képzeljétek el, hogy édesapa vett egy órát pár éve, és valami Breitling órát, ami nem volt eredeti. Na most, aki ismeri apát, az tudja, hogy őt ez valójában nem ismeri, hogy kimutassa milye van, de valahogy közben még is.

Moderátor: És amúgy tudta is a márkát, vagy csak úgy megtetszett neki?

Résztevő5Z: Cigányok szoktak hozzájuk járni, jóban van velük apa és úgy gondolta, hogy ezzel segít nekik, hogy megveszi tőlük. Neki tetszik, és munkába csak úgy elhordogatja. Lényeg a lényeg, hogy voltunk valahol és kérdezték, hogy „apukádnak ilyen órája van?”, akkor nálatok biztosan nagyon sok pénz van. Én meg ott álltam gondolkodtam, beszélgettem vele 3 szót, és otthagytam. És mennyire érdekes, hogy vannak ilyenek, mert rajta nem volt ilyesmi, nem látszódott, hogy ezt a vonalat képviselné, közben pedig mégis észrevette, hogy egy apró jel rajta van az órán, és hogy mennyire drága lehet.

Résztevő8Z: Közben lehet, hogy apudnak csak úgy tetszett, és nem is tudta hogy mit vonz maga után.

Résztevő5Z: Igen, előfordulhat, de őszintén sosem kérdeztem meg tőle, mert sosem érdekelt annyira. Tényleg szerintem ez is megosztja az embereket.

Résztevő6Y: Mondhatnánk azt a story tanulságának, aki egy társadalmi ranglétra alatt van, azok számára ezek fontosak, hogy a BKV-n is villogtassa a nem tudom én milyen márkájú táskát, meg az óra, ahogy felismerhető legyen. Azok pedig akik, már nagyon magas szinten vannak, hogy már megengedhetik maguknak, baromira nem oszt nem szoroz hogy 20.000-est vagy 220.000-et költenek egy valamire, azokat nem is érdekli, mert már nem is státusz?

Résztevő8Z: Szerintem ez így nem igaz, nézzük csak meg a divatot ki az a Gucci feliratú pólóban jár, és ki az aki úgy hordja azt, hogy az Istenért se látszódjon. Attól függ, hogy az adott ember mennyire érett ehhez. Hogy lehet hogy mutogatja, de közben meg nem az, de lehet, hogy nem mutogatja hanem elrejtje azt.

Résztevő5Z: Én egyetértek ezzel kb. 80%-ban amit mondtál Résztvevő6Y, a divathoz

pedig biztos Résztevő8Z jobban értesz, csak hogy így én mondjuk valakinek az úgy tetszik, és akkor megteheti akkor felveszi. De lehet naiv vagyok.

Résztevő9Y: Szerintem különbséget kell tenni divat, és használati cikk között. Mert lehet, hogy valaki Gucci pólót hord, könnyen lehet, hogy azt a pólót turkálóból vette, és hordja, mert csak egy ruhadarab, ami tetszik neki. Szerintem annyira nem lehet kategorikusan kijelenteni, hogy státuszként hord valaki valamit.

Résztevő7Z: Meg szerintem az is érdekes lenne, hogy ha vennék egy márkás pólót, vagy valamit amin márkajelzés van, és megkérdeznék azt az embert, hogy most te ezt azért hordod, mert márkajelzés van rajta, vagy mert tetszik.

Résztevő9Y: Meg én tényleg semmit nem értek a divathoz, és Résztevő7Z biztosan ki fog javítani, de azt veszem észre, hogy a legnagyobb cégek nem a márkajelzéssel próbálnak kitűnni, mert nem virít ott egy krokodil a cipőm vagy pólón, hanem vannak rajta apróságok, amiről lehet tudni, hogy milyen cég terméke, szerintem aki azt veszi meg, amin ezek az apróságok vannak, az biztosan mutogatni szeretné, még az aki, olyat vesz amin virít, hogy hamisítvány, az biztosan villogni és menőzni szeretne vele. Én amúgy előítéletes vagyok, szóval lehet, hogy rá tudnám mondani 100%-bizonyossággal például olyan emberekre, akik nem a nap barnított, hogy azt státusz szimbólumból hordja. De ők általában hangosan el is mondják, hogy mit hol és mennyiért vettek, szerintem az, hogy most valakin rajta van egy X márkájú termék, az önmagában nem árulkodó, de az, hogy hogyan viselkedik mellette, az már teljesen árulkodó lehet.

Résztevő4Z: Igen, szerintem kimondtad azt a kulcsfontosságú dolgot amire én is gondoltam, hogy sajnós vagy nem sajnós, kevesen csinálnák ezt nagyon jól, de, hogy a viselkedés az nagyon is meghatározza. Van valami kicsit szerényebb és természetesebb viselkedés abban, láttam én már nagyon jómódú embert, aki a minőségi dolgait olyan kis kedvességgel hordta. Én különbséget tennék, hogy mondjuk azért van jó minőségű kabátja, vagy autója mert jól működik, mert azt viszi fel a hegyre, át a sáron meg munkába. Meg vannak azok, amik ugyanolyan jól működnek, mint például egy Rolex óra, mint egy bármilyen no-name, és csak attól drágább, hogy rajta van az az írás, és sokkal többbe kerül, mint amennyit ér valójában. Akik ilyet hordanak azok meg mutogatni szeretnék, hogy nekem ilyenem van, mert neked nem lehet ilyened.

Résztevő9Y: Igen, de pont a Rolex az a cég, ami sosem rejtette el, hogy nem jobban működő terméket árulnak, hanem igenis státusz szimbólumot árul. Mint ahogyan az Apple is, bár nem mostanában, hanem mikor belépett a piacra akkor az volt, hogy nem arra fókuszáltak, hogy ez mennyivel jobb, hanem hogy neki is ez van. Meg hát manapság már-

már annyira könnyű mindent megszerezni, mert én is kiszállhatok holnap egy Audiból, de, aki ismer abban fel fog merülni, hogy mikor viszem majd vissza az autókölcsönzőbe, és hát ezt bárki más is meg tudja tenni. Olyan könnyű lehet minden eljátszani egy ideig manapság. Kölcsönözve, lízingelve már mindent meg tudsz mutatni, ha annyira fontosok ezek a szimbólumok, néha én is elgondolkodom, mikor egy munkanélküli ember kiteszi az új Iphonejáról a képet, és felmerül, hogy most apuka vette meg vagy 120 havi részletre lett véve. Pont ezek miatt mondtam, hogy nagyon nehéz lehet ezt pontosan megítélni.

Moderátor: Szóval nem a tárgy a legfontosabb, hanem a mellé párosuló viselkedés.

Résztevő8Z: Nekem egyszer egy ismerősöm, nagyon vicces, felvett egy Lewis pólót, ami már hót kopott volt, és néztem, hogy most ezt mennyire gondolta komolyan. Ilyenkor nem tudom, mert annyira nevetséges, hogy csak azért hordani mert rá van valami írva.

Résztevő9Y: De ehhez is gondolom azért viselkedés párosul.

Résztevő8Z: Neki igen, ez volt a fontos.

Moderátor: A kitöltők alapján a Z generációnak volt a legfontosabb. De egyébként magas volt a szórás, tehát egyéninek mutatkozott a kérdés, és az volt még érdekes hogy az X generációban nem volt olyan kitöltő, aki teljes mértékig egyet értett volna ezzel az állítással (tehát 5-öst adott volna).

4. Ami más, az általában veszélyes is.

Moderátor: Nyilván ez így nagyon általános, szándékosan is. Ti mit gondoltok az újdonságokról, mennyire szívesen adaptáljátok? Magatok mennyire szívesen találtok ki új folyamatokat?

Résztevő7Z: Szerintem körültekintőnek kell lenni, meg logikusnak, át kell gondolni, nem pedig, hogy amit látsz azt el is hiszem, és befogadod. Reálisan ép ésszel át kell gondolni, hogy ezt működhet-e, utána járni és annak fényében bizalmat szavazni vagy sem.

Résztevő5Z: Egyet tudok érteni vele. Szerintem alapjában véve így gondolkodunk, ha jön egy új dolog szembe. Az miért más, miért jobb, tehát veszélyesebbnek gondoljuk mint a már jól megszokott dolgot. Attól függetlenül szerintem az állítás maga nem feltétlen igaz, mert ahogyan a Résztevő7Z is mondta át kell gondolni, végig kell menni rajta, hogy miért jó miért nem. De ettől függetlenül lehet az jó is.

Résztevő1X: Az visz előre.

Résztevő8Z: Én csak annyit mondanék, hogy nyilván ha valami más akkor eddig nem volt róla tudomásunk és hogy miért nem volt eddig? Én csak erre tudok gondolni ilyen irányból gondolni?

Moderátor: Tehát akkor meg kell gondolni, de nyitottnak kell lenni az újdonságára?

Résztevő8Z: Igen, meg hogy szerintem, mindig a kortárs művészet jut eszembe erről, hogy szerintem némely szinten már annyira elborult, és azt látom, hogy az emberek meg átesnek a ló túloldalára. Ami más, ami kiütözik akár a divatban, mindig az a jó, az az érdekesebb. Van az életnek egy olyan része, ahol az emberek inkább arra vevők, nyilván az az rész, amelyik kevésbé befolyásolja az életüket. Ami pedig inkább befolyásolja, ott nyilván az óvatosság.

Résztevő9Y: Igen, szerintem abszolút az a fontos, hogy az élet mely területén, mert pont ez a jellemző egész Kelet-Európában, ez a jellemző ismerve a történelmünk előzményeit, ilyen hónapról hónapra életmódra vannak beállítva az emberek, és a már megszokott folyamatoknak ismeri a veszélyeit, és inkább vállalja azt, minthogy egy új dolgot keressen, aminek teljesen kilátástalan kimenetele. Merthogy nincs úgy berendezkedve, hogy túl tudjon élni akár egy havi munkanélküliséget is.

Résztevő7Z: Szerintem azért viszonyítás kérdése is, vannak dolgok, amiket szeretnél elhinni, hogy azok jó, szeretnél elhinni, hogy veszélyes, de ha átgondolja az ember, akkor kiderül, hogy nem is olyan rossz. Vagy fordítva.

Moderátor: Itt azt láthattuk, hogy az Y-nok nagyon egyet értettek, míg az Z-k egyáltalán nem értettek ezzel az állítással egyet.

Moderátor: Lássunk egyéb érdekességeket!

5. A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.

Moderátor: Szerintetek ez melyik generációra a legigazabb?

Résztevő7Z: Szerintem, a legidősebb kategória.

Résztevő5Z: De azért a mi korosztályunkra is, de igazatok van, hogy a legigazabb a szüleink generációja, de azért szerintem nálunk is baromi fontos.

Résztevő4Z: Szerintem, mi fiatalok is egyet értünk ebben, de ez a kérdés szerintem már arról árulkodik, hogy ezt már úgy mondanának felnőttek, meg idősebbek, akik ezt már tapasztaltból mondják, hogy ez már befektetés.

Résztevő9Y: Szerintem ezt már azért mi is érezzük, mert mindenki keresett már munkát, mindenki próbált már új dolgokat, szerintem már mi is tapasztaltuk, hogy akár van olyan kollégánk, akiről mondjuk nem tudjuk elképzelni, hogy hogyan kerülhetett hasonló pozícióba, merthogy semmihez nem ért, és kiderül hogy XY-al barátok. A szüleink, és a mi korosztályunk ezt már abszolút érzi.

Résztevő4Z: Szerintem ebben a mondatban az az érdekes, ahogyan fogalmaz, hogy azt

mondja, hogy befektetések. Számomra a befektetés, egy elég hideg megfogalmazás, tehát nekem ez a mondat azt mondja, hogy a személyes befektetés az nem barátkozás, haverkodás, hanem csak azért kellesz, hogy majd ha nekem egyszer valami kell, vagy be kell nyomni egy állásra, akkor majd te ott leszel.

Résztevő8Z: Nekem erről pont az jutott eszembe hogy a legfiatalabb generáció, akik már úgy nőttek, hogy mindig mindenki elérhető, hogy ők azok, akik ezt már úgy fogják fel. Meg hacsak a social médiát nézzük, hogy mindenkinek minél több követője meg ismerőse legyen, én ezzel tudok inkább párhuzamot vonni. Hogy a legfiatalabbak tudják ezt, majd kihasználni, meg ők tudják ezt is most manipulálni.

Résztevő9Y: Szerintem ők tudnak befektetésként hozzáállni, mert most én hirtelen nem tudnék olyan embert felsorolni, akik befektetésnek tartok, nem tudom elképzelni, hogy valakivel azért tartom a kapcsolatot, hogy a jövőben majd valami kelljen. A fiataloknak, ahogy azt Résztevő8Z is monda, annyi követőjük van, annyi idézőjelben vett ismerősük van.

Résztevő8Z: Ilyen látszat ismerősök.

Résztevő9Y: Életemben nem beszéltek 2 szónál többet, és X év múlva szerintem majd ők is oda fognak mondjuk kommentálni, hogy látom, hogy itt dolgozol, nem-e lenne esetleg nekem is valami szabad hely, hiszen ismerősök vagyunk. Én nem tudnék így kapcsolatot teremteni, hogy most beszélgetek valakivel, de igazából nem szimpatikus, de látom, hogy milyen cuccai vannak, és milyen jó helyen dolgozik, és hátha én is oda mehetnék dolgozni.

Résztevő5Z: Még a picit előbbiekhöz visszacsatolva, nálunk a catering cégben nagyon kedvesek, nagyon aranyosak az emberek, de elég furák. Ismertek annyira, hogy tudhatjátok, hogy nem nagyon szoktam bunkó lenni az emberekkel, legalábbis én nagyon igyekszem. Ezt a munkában is igyekszem átvinni, és vannak kollegináim akik így másképpen viselkednek a séffel, és a séf inentől kezdve bunkón is viselkedik, és nem tesz meg nekik szívességeket. Mert ha hibázunk, akkor ők segítenek, amikor pedig én hívom fel, akkor szívesen és rögtön segít. Nyilván ez csak egy kellemetlenség benne, de ez úgymond egy érdekkapcsolat, hiszem érdeken áll hogy kedves legyek, mert neki és nekem is jó.

Moderátor: És azok a kolleginád akik kevésbé teszik ezt kedvesen, okosan ők milyen korosztály?

Résztevő5Z: Én azt mondanám, hogy közel velem egy idősek, két leányzó 23-24, a másik kettő pedig 40.

Résztevő8Z: De nem lehet, hogy ők érzelmileg érettlenek, hogy ezt így nem fogják fel?

Résztevő5Z: Mások...

Résztevő8Z: Mert te igazából nem kihasználod, hanem csak normálisan viselkedsz vele. Ők meg vagy nem tisztelik annyira, vagy másképp, feljebbvalónak gondolják magukat, hogy ők ezt megtehetik. Szerintem ez a normális.

Résztevő5Z: Lehet, hogy rosszul fejeztem ki magam, bocs, csak nagyon röviden akartam összefoglalni az egészet. Ők inkább zárkóztak, ha fel is veszik a telefon és 3 mondatban el is mondják, nem épít ki egy olyan kapcsolatot vele, ami után mondjuk vasárnap délután 4-kor felhívhatja hogy figyelj, baj van, segíts.

Moderátor: Tehát a feladatra koncentrálsz elsődlegesen és a feladat elveszik.

Résztevő5Z: Igen, igen, de én ezt nem szándékosan csinálom, de még is nagyon hasznosnak bizonyul.

Résztevő2X: Az a baj, hogy én is ilyen feladat orientált vagyok. Ez a felveszem a telefont elmondom mit akarok, majd leteszem a telefont, ez azért jellemző rám a munkában.

Moderátor: A kérdőív alapján úgy néz ki, hogy az Y-ra a leginkább igaz. Nem volt olyan, aki nem értett volna egyet vele. A kitöltők több, mint fele teljesen egyetértett, hogy befektetés a személyes kapcsolat. Ugyan ez az X és a Z-nél egyrészt nagyobb szórással jelent meg, másrészt a kitöltők fele pedig 4-est adott, és nem 5-öst, mint az Y-nál.

6. Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.

Résztevő7Z: Szerintem minél idősebbek, annál inkább a régebbi szerepekben vannak ragadva. A nagymamám biztosan úgy lenne vele, hogy a nő legyen otthon neveljen gyereket, vezesse a háztartást. A férfi pedig keressen pénzt, és tartsa el a családot. Minél jobban fiatalodik a vonal annál rugalmasabbak az emberek ilyen tekintetben, és felcserélődhetnek a szerepek. Itt amúgy egyre elfogadottabb, hogy a pasi marad otthon, ha gyerek születik és a nő dolgozik, mert mondjuk több pénzt keres, jobb a munkája.

Résztevő5Z: Egyetérttek!

Résztevő7Z: Ahogy telik az idő, annál inkább elfogadottabb lesz ez.

Résztevő6Y: Amúgy Résztevő7Z storyját kiegészítve, mikor volt a lánybúcsúm, és elég sokat eljöttetek. És meséltem a nagymamámnak, ő meg mondta hogy „de neked már sok barátod férjnél van és még is elengedte őket a férjük?”.

Résztevő6Y: Mondjuk azt próbálná meg a vőlegényem/férjem, hogy nem engedett volna el. És ez is ahhoz kapcsolódik, hogy mennyire klasszikus, hogy a férj kell hogy elengedje.

Moderátor: Az Y és Z volt a leginkább egyetértő, a kitöltők több mint fele egyetértett, és alig volt olyan, aki teljesen nem értett volna egyet, míg az X-nél volt olyan aki teljesen

egyértétt, és a szórás is itt volt a legnagyobb.

7. A hierarchia „szükséges rossz”?

Résztevő7Z: Attól függ, hogy hol? Munkában vagy otthon?

Résztevő9Y: Szerintem egy alapvető fölé és alárendeltség egy munkafolyamat lezárásához kell. Az, hogy az most egy szükséges jó vagy rossz, az abszolút a munkakörnyezettől függ. Tehát, én az előző munkahelyemen szükséges rossznak éltem meg, mert a felsővezetők abszolút nem emberileg álltak hozzánk, szemben a mostani kisebb munkahelyen ahol jókén élem meg, mert látszódik, hogy van kihez segítségért fordulni, és van aki tudja delegálni a munkát, és az érződik, hogy aki velé a munka delegálva van az nem egy kevésbé fontos személy, hanem pont ellenkezőleg, a csapatnak egy fontos részét jelenti. Szerintem abszolút az emberektől függ, hogy ki hogyan éli meg. Aki ezt úgy éli meg, hogy miért ő kap munkát, annak teljesen mindegy, hogy milyen környezetben van a hierarchia rossz lesz neki. Én azt hiszem, hogy alapvetően a környezet ezt sokban tudja befolyásolni. Mondjuk az is biztos, hogy mondjuk a rendőrségnél ezt teljesen másképpen van elfogadva, mint nálam a szállodában, mert ugye hierarchia mindenhol van, csak szerintem náluk ez sokkal nagyobb ereje van a felettem állónak, mint nálunk, ahol ez a szervezeti rajz csak azért van, hogy mindenki tudja kihez tud segítségért fordulni. Kórházakban is mondjuk biztos vagyok, hogy teljesen más egy ottani igazgató, mint nálunk, akihez én bármikor fordulhatok barátilag, mert nagyon közvetlen a kapcsolat.

Résztevő8Z: Nekem pont az jutott eszembe, hogy abból a szempontból nem kell rossznak tekinteni, hogy azáltal van, hogy egy hierarchia, segítség kérésekor tudunk kihez fordulni. Tudunk az emberekhez fordulni, mert tudjuk, hogy kinek milyen kompetenciája vannak, tudjuk, hogy ki mihez ért. Tud-e neked segíteni.

Résztevő9Y: Igen, de mondjuk azt is el tudom képzelni, hogy mondjuk a rendőrségnél a hierarchiában feletted álló személy az pont nem alkalmasabb annak a betöltésére, és hogy nem tudsz segítségért fordulni hozzá. Mert ő azért van ott, mert oda tették, és akit csak úgy oda tettek, azt nem fog tudni az ő szerepéhez úgy hozzá állni mint egy mentor, mint aki mondjuk azért van ott, mert x éve ott dolgozik és elért valami. Ő szerintem úgy fog hozzáállni az adott szerephez, hogy igen is tud segíteni az alatta lévőknek. Szerintem ez csak is munkahely függő, hogy hol mennyire szigorú ez a hierarchia.

Résztevő8Z: Meg hogy hogy lehet elérni, mert ha végig kell lépkedni a ranglétrán, akkor lehet, hogy tényleg van jogosultsága, ha pedig csak úgy mindenki, aki akar az odamegy, akkor meg semmi értelme nincsen.

Résztevő9Y: És akit csak úgy odatesznek, arra nem lehet felnézni, és ő a hierarchiában egy rossz, de akkor is kell, mert valakinek meg kell mondani, hogy ki mit csináljon. És pont most ebben az időszakban látszódik, itt a nagy home-officolás időszakában, hogy rengeteg cikk jelent meg, hogy hogyan is kell otthon dolgozni, mert alapvetően az emberek közvetlen felügyelet nélkül, ha nincs megmondva, hogy mit csináljon, nem minden esetben hajlamosak a munkát elvégezni.

Résztevő3Y: A hierarchiával kapcsolatban, én ugye benne dolgozom ebben a rendőrségi közegben, és tapasztalom látom, mennyit számít, ha az emberek irányítva vannak, és hogy ki irányítja. Amióta van ez a vírus helyzet, és a reptér be van zárva, a BRFK-ra járunk járőrözni, és az 1. szolgálatban ez nagyon jól meg lett szervezve, a kerületi parancsnokokkal minden egyeztetve lett, de a második szolgálatra már átvette egy irodában ülő belátás nélkül, és ő dönti el ki mikor mit csinál. És látszódik, hogy ő nem egy kompetens vezető, biztosan abban a munkában jó amit eddig végzett, de abban, amit most csinálunk azt nem értem, miért neki kell megszerveznie.

Résztevő2X: És nyilván nem lehet megmondani, hogy nem jól végzi a munkáját.

Résztevő1X: Igen, pont erről szól ez az egész.

Moderátor: Két kérdésben jelent meg, mint hogy szükséges, és hogy rossz. A szükségesnél azt láthatjátok, hogy egyet értettek vele az emberek, míg a rossz esetében azt láthatjuk, hogy leginkább az X és a Z gondolja rossznak, míg az Y-ok megosztottak.

Moderátor: Mint tudjátok, én Hofstede munkásságát kutatom a szakdolgozatomban, aki felállított először 4 kulturális dimenziót, majd kibővítette a modellt 6 dimenzióra, és ezek alapján értékelte majdnem az összes országot a világon.

Hatalmi index (46/100): Ez azt jelenti hogy mennyire túrjuk meg, és mennyire vágyunk arra, hogy legyen egy irányító személyünk, valamint az egyenlőtlenséget. Például a Skandináv országokban ez a pontszám nagyon alacsony.

Individualizmus (80/100) : Ez azt jelenti hogy individualista, picit önző, egyénekben gondolkodó társadalom vagyunk. Az egyén érdeke fontosabb, mint a csoporté.

Férfias kultúra vagyunk (88/100): Tehát érvényesülnek a klasszikus nemi szerepek, jelen van a minden napjainkban az erőfölény kihasználása, alkalmazása. Viták során nem a kompromisszum, hanem a legerősebb győz.

Következő a bizonytalanság kerülése: Ez 82/100 -ból, ami nagyon magas. Kényelmetlenül érezzük magunkat a kétértelmű szituációkban, nem szeretünk új dolgokat kipróbálni. Úgy

el vagyunk a saját kis világunkban.

Long term orientation (58/100): Ez azt jelenti, hogy ha rövid távú vagyunk, akkor a múltra támaszkodunk a hagyományokra és ezeket tervezzük az életünket. Ennek ellenkezője a hosszútávú, ahol ugyan tiszteljük a hagyományokat, de igazából innováció és tervezés jellemzi a társadalmat. Igazából Magyarország ezzel a pontszámmal egyik oldalt sem képviseli.

Visszafogott vagy elnéző a kultúra (31/100): Ez azt jelenti, hogy erőteljesen korlátozzuk magunkat, nem éljük ki a vágyainkat, nem valósítjuk meg az álmainkat. Emellett új tagokat nem szívesen fogadunk be a társadalmunkba.

Összességében reálisnak érzitek, akár magatokra, akár összességében a társadalmunkra ezeket az eredményeket?

Résztevő1X: Szerintem ezek alapján reális kép fog kialakulni.

Résztevő7Z: Szerintem is.

Résztevő3Y: Szerintem nem, mert több rétegből áll egy nemzet.

Résztevő9Y: Szerintem ez inkább területtől függ, a fővárosra szerintem ez abszolút nem igaz. Még mondjuk egy elszigetelt ország csücskében lévő falucskában pedig még magasabbak lehetnek. A fővárost szerintem nem pontosan írja le, mert sokkal befogadóbbak itt az emberek, mint amennyire ez mutatja, és ahogyan távolodunk, annál kevésbé befogadóak és toleránsak.

Moderátor: Szerintetek ezen a vonalon maradván mi a fontosabb a lakóhely vagy a kor?

Résztevő9Y: Lakóhelyből fakadó szociális környezet.

Moderátor: Vagy az anyagi háttér? Szerintetek mi a legmeghatározóbb, ami különbséget jelenhet ezektől a pontszámoktól? Az hogy én milyen családba születtem, hogy milyen idős vagyok?

Résztevő1X: A képzettség, és az anyagi helyzet.

Résztevő7Z: Igen, hogy milyen képzett valaki.

Résztevő9Y: Szerintem a család a legfontosabb, és utána pedig az anyagi helyzet. Mert mondjuk, akinek az anyagi helyzete megengedi, hogy sokat utazzon külföldre, az sokkal befogadóbb lesz itthon is.

Moderátor: Hozzáadok néhány országot, és nézzük meg ki mit gondol. A kék Magyarország, a lila Oroszország, a zöld Spanyolország, a narancs pedig az Amerikai Egyesült Államok. Valami ami így összehasonlítással esetleg érdekes lehet?

Résztevő7Z: Hogy Oroszországnál milyen alacsony a férfias kultúra száma.

Moderátor: Amit még meg szeretnék mutatni, az a kérdőív alapján kiszámolt eredmények. Jobb oldalt az összes kérdésre, míg a bal oldalt a legnagyobb magyarázó erővel bíró állításokat.

Itt azt érdemes nézni hogy a legjobban az X generáció tűri a hatalmat, míg az Y és a Z-nél ez már csökkent, de összességében azt mutatja, hogy magasabb, mint amit Hofstede adott nekünk.

Aztán, ami izgalmas, hogy az individualizmus, mely Hofstehe szerint, az idő előrehaladásával egyre inkább növekszik, egyre önzőbbek vagyunk, mint korábban, de az országok közötti rangsor meg marad. Ha ezt megnézzük, akkor azt látjuk, hogy az X és Z között csökken, de összességében még így is alacsonyabb a szám, mint az eredeti hofstede-i állításban.

Férfiasságunk: A kérdőíven fele annyira csökken. Az látszik, hogy a fiatalabb generáció a legalacsonyabb, ami azt jelenti, hogy egy érzelmes, befogadó kultúra vagyunk.

Hosszú és rövidtávú orientáció itt sem hozott egyértelmű eredményeket.

Ami pedig a legérdekesebb, hogy mi nem elfolytjuk a vágyainkat, hanem kiéljük őket, és befogadóak vagyunk.

Résztevő7Z: Izgalmas

- 3. Témakör vége –
- Elköszönés –

3. **interjú:** 10 fő, Z generációs résztvevők (16 és 25 év között), 2020.04.12. 17:00 és 19:00 óra között.

- Bemutatkozás, hangrögzítési rögzítési tájékoztatás, bemutatkozó játék –
- 1. Témakör -

Moderátor: Feladat ismertetése, az állítások közül azon elemek kiválogatása, (számok kiválogatása), amelyek véleményetek szerint igazak a magyarokra általánosságban (kultúrára, nemzetre, társadalomra stb.). Bármennyit lehet választani, nincs limit.

- Feladat megoldása a résztvevők által –

Résztvevő1 Z	Résztvevő2 Z	Résztvevő3 Z	Résztvevő4 Z	Résztvevő5 Z	Résztvevő6 Z	Résztvevő7 Z	Résztvevő8 Z	Résztvevő9 Z	Résztvevő10 Z
7	1	1	3	1	1	8	4	1	3
13	3	6	4	4	4	9	6	3	6
6	4	7	5	6	6	15	8	6	8
27	6	9	6	7	7	18	9	8	10
32	11	13	7	10	10	29	14	10	14
30	12	18	9	12	12	30	15	12	16
25	14	20	14	13	13	32	16	13	18
33	16	23	18	15	15	39	20	15	27
39	17	25	20	18	18	48	21	18	30
37	18	32	22	22	22	51	25	19	32
42	22	34	24	25	25	54	27	22	33
43	23	39	26	27	27	60	28	26	36
47	25	44	27	29	29	63	30	25	39
49	27	48	30	33	33	67	32	29	42
52	28	51	32	43	43	70	33	32	44
55	32	52	33	44	44	71	34	35	45
57	36	55	36	47	47	76	36	37	47
59	38	60	39	55	55	78	37	40	51
60	39	63	42	59	59	82	42	42	53
62	40	65	44	61	61	85	44	43	55
64	44	67	45	62	62	93	47	45	58
67	48	70	47	64	64	94	48	51	60
69	50	73	48	67	67	96	49	53	63
71	52	76	51	69	69	105	52	55	65
74	57	78	52	71	71	111	54	56	70
75	58	82	54	73	73	113	56	58	71
78	62	87	57	76	76	119	59	60	74

82	64	92	59	77	77	122	60	62	76
83	66	93	63	79	79	124	62	64	78
84	70	94	64	81	81	128	63	66	79
87	73	96	65	85	85	130	65	70	82
89	76	99	66	87	87	139	66	71	85
90	79	101	70	90	90	140	70	73	93
93	82	102	72	93	93	148	71	76	94
94	87	105	73	95	95	152	72	78	96
96	89	106	76	96	96	158	73	80	101
99	90	111	78	98	98	160	76	82	102
101	93	113	82	99	99	165	78	86	105
102	94	120	83	103	103	172	79	87	106
106	96	124	85	106	106	173	82	89	110
109	99	128	87	111	109	175	83	90	112
110	101	133	88	114	111	177	85	92	115
111	103	136	90	118	114	190	87	95	117
113	106	139	93	120	118	193	89	96	119
115	110	145	94	122	120	197	90	98	122
118	119	149	96	126	122	207	92	99	124
119	115	152	98	127	126	210	93	100	125
122	118	153	105	129	127	212	94	102	128
124	119	159	104	133	129	214	96	104	130
125	124	163	110	136	133		98	106	134
128	127	168	111	138	136		99	108	135
129	132	171	115	139	138		100	109	138
132	133	173	120	142	139		101	111	139
133	138	175	122	144	142		105	114	142
136	141	177	124	146	144		106	116	146
138	144	179	125	147	146		108	118	148
139	146	183	127	149	147		109	119	149
142	148	186	128	152	149		111	122	152
144	149	187	130	153	152		113	124	154
146	152	190	133	156	153		115	126	156
147	153	192	135	158	156		116	127	158
150	156	194	137	159	158		117	129	160
152	158	195	141	162	159		118	132	162
153	162	198	139	163	162		119	133	165
155	168	199	144	166	163		120	136	166
157	170	205	146	167	166		121	138	169
159	172	210	147	171	167		124	139	171
161	173	212	149	173	171		125	141	173
164	175	214	152	175	173		127	144	175
166	177	216	153	180	175		129	146	177
168	180		154	182	180		131	148	180
170	184		157	184	182		134	149	185
171	186		159	186	184		136	152	190

173	187		162	187	186		138	154	193
175	190		163	190	187		139	155	195
178	193		164	192	190		142	157	198
180	195		166	194	192		144	159	199
182	198		168	196	194		146	162	200
184	202		169	198	196		148	164	206
186	204		171	201	198		149	166	207
188	207		173	202	201		152	167	210
190	209		175	203	202		154	170	213
192	212		178	205	203		156	172	
194	214		180	208	205		159	173	
195	216		181	210	208		162	175	
196			184	212	210		163	178	
197			186	214	212		165	180	
199			187	216	214		168	181	
201			190		216		170	183	
202			191				171	186	
203			193				173	187	
205			196				176	190	
212			198				177	192	
214			199				180	194	
215			202				182	196	
			203				183	198	
			205				185	199	
			207				187	201	
			209				190	202	
			212				191	203	
			213				193	205	
			216				196	207	
							197	209	
							199	212	
							200	213	
							202	216	
							204		
							205		
							207		
							209		
							212		
							214		

- Feladat megoldva -

Moderátor: Annyit szerettem volna még ennek kapcsán megbeszélni, hogy ki hogyan változtatná meg az állításokat ha saját magára kellett volna kiválasztani? Szerintetek van-e különbség az egyéni véleményetek és a nemzeti vélemény között?

Résztevő3: Én megváltoztatnám a válaszaim min. 70%-át. Én szerintem pozitívabban szemlélem Magyarországot, mint ahogy a válaszokat a magyar emberek szerint kiválasztottam.

Résztevő2: Én is megváltoztatnám legalább a felét, én is pozitívabbakat választottam volna, ha saját magamra nézve kellett volna kitölteni.

Moderátor: Általában nézve akkor negatívnak látjuk a Magyarokat?

Résztevő3: Szerintem igen.

Résztevő2: Igen, úgy nagy általánosságban véve igen.

Résztevő4: Szerintem nem feltétlenül rosszak a Magyarok, inkább az, hogy kicsit felvállaltuk ezt a nem megértett szerepet. Így nem nagyon tudjuk magunkat megértetni másokkal, sokszor a megfelelő kommunikáció hiánya miatt tűnünk ennyire szélsőségesen rossznak.

Moderátor: Érdekes a gondolat, ha csak arra visszagondolunk, nem tudom, hogy ki látta, A Szigetre csinálták meg a kampányt, aminek valós meleg párokat szerepeltek a plakátjain, és képzeljétek el hogy annyira felfújták az egész kampányt, még a CNN is beszámolt arról, hogy Magyarországon mi folyik

Résztevő10: Én úgy gondolom, hogy azok, aki ezen hóbörögnek az nem ugyan az a közönség, aki el is megy a helyszínre. Hanem, sokkal inkább egy bizonyos, inkább az idősebbeknek gondolom, akik egy bizonyos értékrendben és nevelésben nőttek fel. Valószínűleg sokkal inkább ezekre érvényes ez a nem elfogadás és nem toleránsak.

Moderátor: Szerinted a fiatalabbaknak más az értékrendje? Mi a korsáv, vagy évtized mennyiség ami alatt ez meg tud változni?

Résztevő10: Úgy gondolom, hogy itt elég szembetűnő generációs különbségek vannak főleg itt Magyarországon. Ha csak azt nézzük hogy a XX. században milyen értékrendek voltak elvártak az abban a rendszerben élőkkel szemben. Illetve, hogy most jóval a rendszerváltás után, mennyivel szabadabbak, nyíltabbak lettek a terek másokkal szemben, és új ideológiák terjednek a köztudatban. Úgy gondolom, hogy jellemzően azok az idősebb generációsok, akik még abban az időszakban, korban nőtt fel, sokkal beskatulyázottabb, sokkal kevésbé mer nyitni az új és modernebb ideológiák felé. Akkoriban, ha valaki modern akart lenni, azt kapásból megbélyegezték, mint a kormány és társadalom által.

Moderátor: Tény, hogy akkoriban a nem konformista viselkedés, az nem jutalmazva volt,

úgyhogy ebben szerintem is van változás, mint ahogy az egész dolgozat arra van kihegyezve hogy a generációk értékrendjében milyen változás ment végbe. Ez amiről beszélgetünk, azt elfogadás, nyitottságok ez a fiatalabbaknál abszolút az mutatkozik meg hogy sokkal rugalmasabb az a világtétele amit mutatnak, mint például az én szüleim generációja akik ilyen 40-50 év körüliek.

Résztevő4: Én hasonlóan pozitívabban válaszolnék.

Moderátor: Ugyan ez a nyitottság terén?

Résztevő4: Igen, a nyitottság terén.

Résztevő6: Ha magamra kellett volna, akkor én sokkal nyitottabbra, barátságosabbra csináltam volna ezt a kérdőívet. Másrészt pedig az anyagi kérdésekben alapvetően a Magyarok elég anyagiasok, pénz mindenekfelett. Alapvetően nagyon sok mindenben markáns különbség van a Magyarok, és az én elképzeléseim között.

Moderátor: Itt például arra is gondolsz hogy, hol jobb tartani a pénzt? A párnánk alatt, vagy a ruhásszekrényben, tehát ez a folyamatos tartalékolás szükséglet megszűnése?

Résztevő6: Nem feltétlenül, hogy nem kell tartalékolni, hanem, hogy milyen áron kell tartalékolni. Az életemet nem adnám oda a szabadidőmet a boldogságomat, mély depresszióba nem zuhannék + 40.000Ft-ért havonta. Erre céloztam.

Moderátor: Mérlegelni kell hogy mi ér többet.

Résztevő6: De ez az értékrend kérdése.

Moderátor: Meg hát ez nagyban egyéni is, például én Y-nak számítok, és én irigykedve nézem azokat az embereket akik minden 2. hónapban elutaznak egy európai fővárosba. Hogy meg tudják ezt tenni, valószínűleg én is meg tudnám tenni, csak bennem még nem ez az értékrend, hanem hogy inkább a párna alá rakom.

Résztevő6: Sok mindentől függ, hogy az élet melyik szakaszában vagy például. Persze a szükség nagy úr, mert ha az a pár Ft ételre kell, akkor nyilván odaadja az ember az idejét, csak ha nincs rá szükség, akkor mérlegelni kell.

Résztevő9: Én is úgy gondolom, hogy ha saját magamat nézem, én is persze másabb állításokra választanék. Úgy gondolom, hogy erősen ellentétes az idősebb és fiatalabb generáció értékrendje. Nem a Z és az Y generáció gyakorolja a végrehajtói hatalmat, szerepeket, és ez elég erősen reflektálja azt hogy milyen társadalomban élünk, és milyen

értékeknek akarnak minek megfeleltetni.

Moderátor: Mondjuk ha egy 20 év múlva töltenénk ugyan ezt az állításos tesztet, akkor más lenne a kép, mert akkor a mostani Y és Z magasabb pozíciókban, nagyobb befolyással bírna?

Résztevő9: Ha addigra sikerülne megszabadulni a NER-től, akkor úgy gondolom, hogy igen. Ha csak nem történik valami más, merőben más lenne a gondolatok erről.

Résztevő4: Nekem még a Résztevő9 gondolatára lenne értékelésem, hogy a Magyarok sosem tudják értékelni azt amilyük van. Hogyha nekik van sok, akkor még többet akarnak, és sosem élik meg a jelent, mert arra gondolnak, hogy a jövőben sokkal több kell. Ezért elégedetlenek magukkal.

Résztevő6: De ez nem egy lokális probléma, hiszen ezt hívjuk kapitalizmusnak is.

Moderátor: De hát az amerikaiak még is boldogabbak, pedig ők is egy tőkés társadalom.

Résztevő4 Attól függetlenül, aki mondjuk szegényebb lehet boldogabb, mint egy gazdagabb ember. Attól, hogy valaki szegényebb, még nem feltétlenül boldogtalanabb, mint az, aki gazdag.

Résztevő7: Igen, vannak olyan emberek, akik úgy gondolkodnak, hogy ha van autója, akkor miért nem jobb autója van, miközben vannak olyanok, akiken autója sincsen. Ez a baj a hozzáállással.

Moderátor: Azt gondoljátok hogy ez egy Magyarokra jellemző probléma? Vagy szerintetek ez az embereket általánosságban érinti, hogy nem tudunk mindig globálisan gondolkozni hanem csak a kis mikrokörnyezetünkben.

Résztevő6: Globálisan is, de a Magyaroknál ez elég erősen ki tud jönni, mert csak azt látjuk, hogy külföldön hogy élnek az emberek.

Résztevő1: Én is sok mindenben megváltoztatnám a válaszaimat. Én még annyit fűznék hozzá, hogy elég régóta békeidőben élünk, és úgymond a nagyszüleink megéltek egy világháborút, ami miatt más szituációkat éltek meg. Úgyhogy rájuk az inkább jobban jellemző volt, hogy takarékoskodjanak, aztán ahogy telt múlt az idő, és elkényelmesedett a társadalom, szerintem ez is lehet a generációk közötti óriási különbségeknek.

Moderátor: Szerinted miben van különbség?

Résztevő1: Értékrendben biztosan, régen más dolgok voltak fontosak, mint manapság, de

így a környezetemben, akiken ismerek nagyon fiatalok 20 év alatt, azt mondanám, hogy többségük kicsit felszínesebb. Minden a látszanak szól.

Résztevő5: Én most töltöttem be a 18. életévemet, és a generációmon belül óriási különbségeket látok magamon, és rajtam kívül más korombéliek hogyan képesek viselkedni, és beszélni a szüleikkel. Minek örülnek, és minek nem. És kicsit rémisztő.

Moderátor: Van olyan amivel magyarázni tudod ezt a különbséget? Összefüggésben lehet neveltetéssel, családi háttérrel?

Résztevő5: Biztosan a neveltetéssel, ha egy gyereknek azt tanítjuk, hogy nem létezik a NEM szó, akkor ilyen lesz. Egyszerűen a szülőnek meg kell tartania azt a kiállását, hogy a gyerek egy rossz szót ne szóljon a szülő felé.

Résztevő1: A szülőknek az a feladata, hogy keretet adjanak a gyerekekének. Ahogy felnőnek, akkor tanulnak meg mindent, ha azt látják mindent lehet, akkor abból nagyon sok negatív helyzet lehet akár a munkahelyen vagy iskolában vagy magánéletben.

Résztevő4: Ehhez szerintem a férfi is kell, hogy megfelelő értékrendben fel tudjuk nevelni a gyerekeket. Szóval szerintem egészséges gyerek úgy nagyon ritkán van, hogy az egyik szülő nem volt meg.

Moderátor: A csonka családmódel hiába egyre gyakoribb, nem adja meg azt, amit egy klasszikus családmódel?

Résztevő4: Szerintem a szüleinknek a társadalmában elég gyakori a válás, és ez rajtunk eléggé érződik.

Résztevő7: Az biztos, hogy nem vagyunk túl kitartóak.

Résztevő4: Mind munkában, mint párkapcsolatokban, érződik, hogy az első problémánál feladja.

Résztevő7: És akkor akár vissza is kanyarodhatunk a nagyszülőkhöz, akiknek meg nem ez volt a mentalitása, hanem, hogy mindent megjavítani.

Moderátor: Volt-e olyan állítás vagy témakör, ami különösen megragadta a figyelmeteket?

Résztevő4: Pont egymás után volt az a két állítás hogy a homoszexualitás normális, vagy a homoszexualitás rossz.

Résztevő6: Nekem is pont ez jutott eszembe.

Résztevő4: Ez azért érdekes, mert a homoszexualitás nem normális, de ez nem jelenti azt,

hogyan rossz.

Résztevő6: Én azt mondom hogy lehet, megköveznek az emberek de szerintem nincs ezzel probléma. Inkább azzal van probléma ami szintén egy állítás volt, hogy ha úgy kezeljük, mint trendet. Mert a mai világban sajnos akárhogyan nézzük, ez egy trend és sok ismerősöm van, aki trend miatt ilyen. Észreveheti az ember, mert van különbség egy igazi homoszexuális és egy úgynevezett társadalom által kreálódott homoszexuális között.

Résztevő9: Meg az, hogy nagyon sok felületről megpróbálják lenyomni a torkunkon, hogy ez van, és nagyon sokszor provokatívnak hat, ahogyan próbálják lenyomni az ember torkán, márpedig akkor is fogadd el. Ha nem fogadsz el minket, az sem jó, mert egyfajta megbélyegzés az ember részéről, hogy maradi.

Moderátor: Ti arról mit gondoltok egyrészt, hogy trendi, hogy mindenféle szexuálisok vagyunk, meg hogy a csapból is ez folyik, és egyre több cég és reklám, még olyan híresztelések is voltak a Disneytől, hogy ilyen olyan hercegnőt melegnek csinálják meg. Szerintetek az, hogy ez a filmekben, márkákban médiában megjelenik jó vagy rossz, erről nektek mi a véleményetek?

Résztevő5: Én úgy gondolom, hogy ez egy erős marketing fogás, mert az mindenki a legtöbb cég, csak marketing és gazdasági okokból használja, hogy nagyon vásárló köre legyen. Úgy gondolom, hogy legtöbbször az adott cégek vezetői sem értnek egyet a reklámjaikkal, sőt biztos vagyok benne, hogy nem ennyire fekete-fehér. Ennek a leges legtöbb esetben csak gazdasági szerepe van.

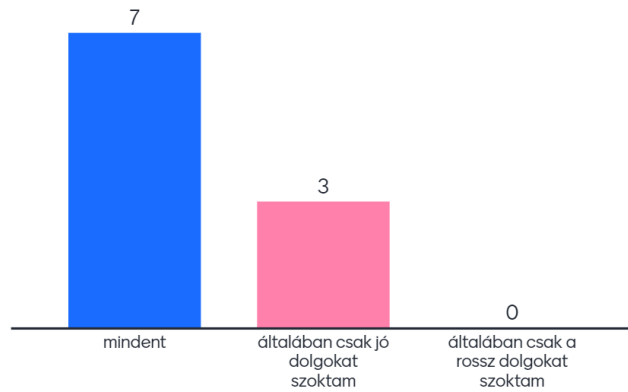
Résztevő8: Szerintem inkább azért vannak, hogy elérjék, hogy az emberek ezt normálisnak lássák. Hogy az életünk részévé tegyék.

Résztevő10: Ez normális, hiszen már a középkorban is ott volt a homoszexualitás, csak nem volt ennyire az emberek szeme elé van rakva, hogy a csapból is ez folyik, és szerintem az a nem normális, ahogyan ezt el akarják adni.

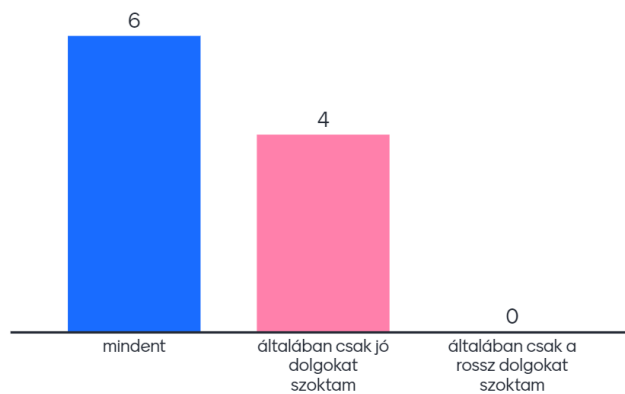
Résztevő8: Jó, de a heteroszexualitás nem tudom hány száz éve folyik a csapból. Mert ha azt mondjuk hogy normális, akkor nem kellene hogy feltűnjön az embereknek. Mert azon nem hőbörögnek az emberek, ha egy filmben csókolózik egy férfi és egy nő.

Résztevő10: Akárhogy is nézzük, az emberiség nagyja még mindig az, tehát akkor azt vehetjük úgynevezett az alapnak. Ez egy evolúciós és genetikai dolog, ezzel nem tudunk mint csinálni.

3. A barátaimmal megosztok/megosztani.

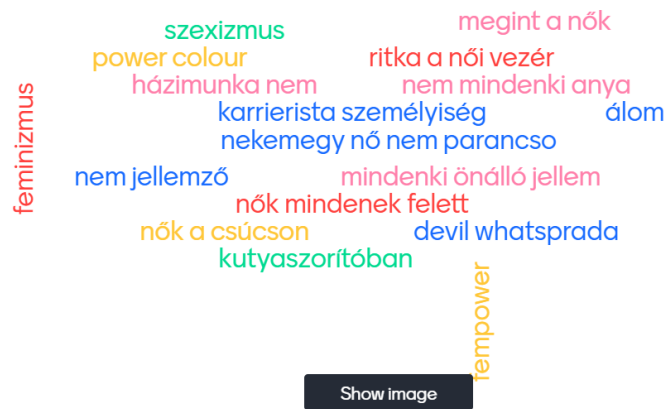
4. A családommal megosztok/megosztani.

5.

6.

Moderátor: Van köztünk olyan akinek az anyukája vezető pozícióban van?

Résztevő3: Az én anyukám az.

Moderátor: Szokott olyat tapasztalni hogy nem fogadják el?

Résztevő3: Nem, mert elég határozott és kiáll magáért, szerintem nincs ilyen.

Résztevő5: Anya vezeti a háztartást, az számít?

7.

8. Nálad merre dől a mérleg?

döntés eredménye
miért a munkát kell értékelni
nem a végeredmény számít
ok okozat
eredmény
egyensúlyban van
az út fontosabb mint cél
minden döntésnek ára van
a miért a legfontosabb

Show image

9.

nagy nap
hencegés
látzat
házasság
ördög jobb és bal keze
sok csicsa kevés valóság
elvárás
stockphoto
amerika
normális
mulatós lagzi
boldogság
eredménytelen
korai házasság
káprázat
kamu
na ez a természetes
fontosabb a nőknek
álom

10.

fogy a magyarság
feltételek
ne pénzért csináld
banki rabszolgaság
befektetés a jövőbe
hitel váró baba
egy örökös ciklus rabja
kamat
ne emiatt legyen gyerek
nem indíték
enélkül is megy 😞
ne ezért legyen gyerek
óvatosan az ilyennel
lehetőség
jó lehetőség
nem is a gólya hoz
jobb hitel nélkül
manipuláció
no comment

Show image

11. A személyes kapcsolatok.....

Moderátor: Lenne egy kérdésem közben, a tegnapi interjún felmerült a személyes kapcsolatok gazdasági vonzatánál, sokan felhozták a közösségi médiát és az ottani követőket. Szerintetek ez még belefér a személyes kapcsolatokba?

Résztevő5: Szerintem, ez már nem tartozik közvetlen kapcsolatokhoz.

Résztevő4: Szerinte, előfordulhat az, hogy valaki azért építi a kapcsolatait, hogy gazdaságilag előnyösebb helyzetbe kerüljön.

Moderátor: De csak a közösségi médiában, vagy az életbe úgy alapból is?

Résztevő4: Az életben és a közösségi médiában is egyaránt.

Résztevő5: Lehet olyan, hogy követőtoborzás közben kialakulhat egy személyes kapcsolat, de önmagában a követők, szerintem nem tartoznak a személyes kapcsolatokhoz.

12. Elefánt szeretnél lenni mikor nagy leszel? Akkor elefánt leszel, mert bárkiből lehet bármi!

medián is magasabb, ami azt jelenti, hogy az X és Y generáció, több mint fele 1-est adott, tehát egyáltalán nem értett vele egyet, még ugyanez az arány a Z-nél 2. Az is érdekes, hogy az Y generációban nem volt olyan, aki teljes mértékig egyet értett volna vele (tehát 5-öst adott volna).

2. A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.

Résztevő4: Szerintem az idősebb generáció látja a gyakorlati hasznát a házasságnak. Mert a mi korosztályunk sokkal emocionálisabb, mint az idősebb korosztály.

Moderátor: Szerinted hosszútávon mikor majd mi is 20 évvel idősebbek leszünk akkor melyik részét fogjuk látni?

Résztevő4: Elég sokan megtapasztalták már, hogy milyen az, ha elváltak a szüleink, ezért pont azt gondolom, hogy a mi korosztályunk össze fog tartani, és szerintem kevesebb lesz a válás.

Résztevő5: Én egyetértek Résztevő4-gyel, hasonlóképpen gondolom, de még az is benne van szerintem, hogy a válás kevesebb lesz, mert szerintem a házasságok száma is kevesebb lesz.

Moderátor: De akkor azért lesz kevesebb válás mert összetartunk, nem pedig azért mert macerás és drága elválni?

Résztevő3: Szerintem az is közre játszik.

Résztevő4: Hát igen, de azért remélem, hogy sokkal összetartóbb lesz, és tanulnak azokból a hibákból, amit a szüleink elkövettek.

Moderátor: Érdekesség hogy a fiatalabbak kevésbé értettek egyet, mint az idősebbek. Az 1/4-e az X és Y kitöltőknek 3 és 5 közötti pontot adott, míg a Z-nél 2-5 közöttit, tehát ők kevésbé értettek vele egyet.

3. Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.

Résztevő10: Szerintem elég gáz, hogy ilyen megosztó egy ilyen kérdésre a válasz. Valaki akkor úgy gondolja, hogy fontos milyen óra van a kezén.

Résztevő4: Nem is az a gáz, ha valakinek ez fontos, csak az, ha valakit ezek alapján ítélsz meg. Valaki szeretheti a drága órákat, és ha van pénze, akkor vegye meg. Az a baj, hogyha valaki szereti, de nincs rá pénze, és ez alapján ítéli meg, hogy az biztosan rossz ember, mert

nincs milliós óra a kezén.

Résztevő10: Az a baj, ha valaki a másik orra alá dörgöli hogy, milyen drága órája van. Mert az nem baj, ha valaki szereti és megveszi a drága órát, ha megtehetem, én is szívesen megvenném.

Moderátor: Szerinted a státusz a rossz, de ha presztízsből, hogy önmagának tegyen jót, kényeztesse az rendben van?

Résztevő10: Persze, mert mindenki el akar érni egy életszínvonalat, meg javakat szerezni. Amivel magának bizonyít, és nem másnak mutatja, hogy rosszabb ember, mert neki nincs.

Moderátor: Tehát akkor a tárgy az nem lényeg, csak a mellé párosuló viselkedés.

Moderátor: A kitöltők alapján a Z generációnak volt a legfontosabb. De egyébként magas volt a szórás, tehát egyéninek mutatkozott a kérdés, és az volt még érdekes hogy az X generációban nem volt olyan kitöltő, aki teljes mértékig egyet értett volna ezzel az állítással (tehát 5-öst adott volna).

4. Ami más, az általában veszélyes is.

Moderátor: Szerintetek ez kire lehet igaz?

Résztevő4: Szerintem az idősebbekre, mert szerintem ők jobban félnek nyitni az új felé, mint a fiatalabbak.

Moderátor: És ha ti szembe találok egy újdonsággal akármilyen is legyen az, most itt volt az azonnali átutalás amivel rögtön bevezették hogy számlaszám helyett utalhatsz egy e-mail címre egy adószámra. Például ha ki akarnátok próbálni, akkor milyen érzések lennének bennetek? Vajon lenne bennetek szkepticizmus hogy vajon oda ér-e a pénz?

Résztevő4: Szerintem nekem ha szükségem lesz, akkor nem fogok izgulni miatta, mert ha ezt bevezették, akkor valószínűleg rendszeren le is tesztelték és mindenféle hibát már kiküszöböltek.

Moderátor: És mondjuk ha ez nem az MNB által bevezetett újítás lenne, hanem mondjuk csak egy új pénzügyi intézményé, mondjuk mint a Revolut?

Résztevő10: Nekem van is ilyen kártyám.

Moderátor: És mennyire néztél utána mielőtt csatlakoztál?

Résztevő10: Hát rákerestem, utána néztem interneten, meg megkérdeztem barátaimat, akik több információval rendelkeztek. Így megtettem a kisebb gyűjtőmunkámat.

Moderátor: Nyitott voltál, de nem naiv akkor.

Moderátor: Itt azt láhattuk, hogy az Y-nok nagyon egyet értettek, míg az Z-k egyáltalán nem értettek ezzel az állítással egyet.

Moderátor: Lássunk egyéb érdekességeket!

5. A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.

Moderátor: Szerintetek ez melyik generációra a legigazabb?

Résztevő6: Szerintem álszentség lenne azt állítani, hogy a mi korosztályunk nem próbál folyamatosan olyan emberekkel körülvéve lenni, akik pozitívan befolyásolják az életüket. Én ezt a mi, és a szüleink generációjára gondolnám. Mi vagyunk ez a két generáció, akik elérték, hogy végre karriert építhessenek. A nagyszüleink a háborús időszakok eléggé megnehezítették dolgokat. Szerintem azért fontosok a jó személyes kapcsolatokat, olyan emberrel, aki negatívan befolyásolja az életemet az nem jó.

Résztevő4: Azért fontos ez a mai világban nagyon, hogy az embereknek van egy olyan meggyőződése, hogy tegyük fel két ember dolgozik az előléptetésért, és mind a két ember hasonló képességű, akkor a főnök azt fogja előléptetni aki hozzá közelebb áll. Sajnos ez akkor is előfordulhat, ha nem azonos képességűek, és tegyük fel, hogy van egy sokkal rátermettebb ember, de azt fogja választani, aki közelebb áll a főnökhöz. Ezért inkább jó jobban lenni mindenkivel.

Moderátor: A kérdőív alapján úgy néz ki, hogy az Y-ra a leginkább igaz. Nem volt olyan, aki nem értett volna egyet vele. A kitöltők több, mint fele teljesen egyetértett, hogy befektetés a személyes kapcsolat. Ugyan ez az X és a Z-nél egyrészt nagyobb szórással jelent meg, másrészt a kitöltők fele pedig 4-est adott, és nem 5-öst, mint az Y-nál.

6. Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.

Résztevő4: Szerintem a férfinak sokkal inkább érzelmi támaszt kell, hogy nyújtson, a nőnek sokkal inkább joga van, hogy érzelmesebb legyen, és hogy ezt kinyilvánítsa.

Résztevő5: Szerintem, pont a mostani helyzet miatt, hogy sok válás van, a férfinak is valamilyen szinten jobban ki kell mutatni az érzéseit. Mondjuk, ha elválnak a szülők és az apához kerül a gyerek, akkor nem mutathatja folyamatosan azt a férfi szigort, amit mondjuk az anya ellensúlyozni tud.

Résztevő10: Egyszerre kell, hogy legyen női és férfi szerepben.

Résztevő5: Nem is teljesen ezt mondom, mert egy apa legyen apa, én csak azt mondom, amikor elválnak a szülők, akkor valamilyen szinten mind a kettőt meg kell testesíteni a szülőknek.

Moderátor: És mondjuk ha ezt karrierre vetítjük, akkor egyre gyakoribb hogy a férfi marad otthon, mert mondjuk a nő sokkal jobban szereti a munkáját, többet keres. Mit gondoltok ez Magyarországon milyen megítéléssel bír, ha egy férfi marad GYES-en?

Résztevő3: Szerintem inkább negatív, mint pozitív megítélése van. Pedig, nem értem miért. Ugyanúgy egy nő is lehet karrierista, már rég felborultak azok a régi viszonyok, hogy a nő otthon van és családot vezet és háztartást vezet, de szerintem még mindig ott tartunk, hogy az emberek szerint még mindig a nő maradjon otthon, és a férfi dolgozzon. Pedig sok esetben mind a kettő dolgozik és mind a ketten háztartást is irányít.

Résztevő4: Szerintem a férfinak is rosszul esik, aki otthon marad, mert a társadalom által meghatározott ideál, hogy ő irányítja a családot és ő keresi pénzt, de ugye, ha ez fordítva van, hogy a nő keres több pénzt, akkor logikus, hogy a férfi maradjon otthon, de szerintem ez a férfiban ez egy nagyon nagy trauma lehet, hogy nem tud megfelelni ennek az ideológiának. Sajnálatos módon igen, valóban ezt elég fura szemmel néznék az emberek, ha egy háztartásbeli férfit látnának.

Moderátor: Az Y és Z volt a leginkább egyetértő, a kitöltők több mint fele egyetértett, és alig volt olyan, aki teljesen nem értett volna egyet, míg az X-nél volt olyan aki teljesen egyetértett, és a szórás is itt volt a legnagyobb.

7. A hierarchia „szükséges rossz”?

Moderátor: Két kérdésben jelent meg, mint hogy szükséges, és hogy rossz. A szükségesnél azt láthatjátok, hogy egyet értettek vele az emberek, míg a rossz esetében azt láthatjuk, hogy leginkább az X és a Z gondolja rossznak, míg az Y-ok megosztottak.

Moderátor: Szerintetek miért lehet hogy a legfiatalabbak rosszként értékelték?

Résztevő5: Én alapvetően úgy gondolom, hogy a hierarchiában nem mindegy, hogy milyen értékek alapján sorolunk valakit alá és fölé. Milyen társadalmi értékek alapján. Én úgy gondolom, hogy Magyarországon pont a generációs különbségek és az idősebbek miatt, mivel ők vannak a hierarchia magasabb szintjein, ezért gondolom, hogy azok az értékek, elvek, amik alapján kategorizálják az embereket ez is még a rendszerváltás előtti időkből

származik. Nem feltétlenül humán értékek alapján, hanem megbélyegzés alapján. Azért mert én fiatal vagyok, miért szólnék hozzá. Az alapvető hozzáállás, hogy egy fiatal véleménye nem lehet egyenértékű egy idősebbével. Főleg ez Kelet-Európai országokban ez elég jellemző. Az is látszik, hogy nyugatibb, modernebb társadalmakban ez nem annyira szembetűnő, mint itthon.

Moderátor: Tehát csak akkor rossz ha rossz a rendezési háttere, tehát lehet jó is?

Résztevő10: Szerintem kell valamilyen szinten hierarchiát tartani, de azok legyenek tényleges értékközpontúak.

Résztevő6: De ezzel nem is tudunk mit kezdeni, mert ez emberi tényező, mindig is lesz hierarchia. De ahogyan a Résztevő10 is mondta, nem mindegy, hogy mi alapján van az elrendeltség.

Résztevő10: Az a baj, hogy itthon ideológiák alapján értékelünk, nem pedig tényleges értékek alapján.

Résztevő4: Az is probléma, hogy olyan helyeken is van már hierarchia, ahol nem is lenne rá szükség. Nekem ez mindig is gondot okozott, hogy az iskolában a tanárok úgy kezelik magukat, hogy ők feljebb valók nálam. Például ha bejön a tanár a terembe akkor fel állok, de mondjuk én bemegyek a tanáriba, akkor senki nem áll fel. Ez is egy olyan dolog, hogy én miért érzem magam kevesebbnek, csak mert neki van egy diplomája meg többet tanult.

Moderátor: És ha ez egy opcionális dolog lenne, hogy te eldönthetnéd hogy mondjuk tisztelet annyira azt a tanárt akkor felállsz. Akkor ez egy jobb dolog lenni, és akkor ez a kötelező kikényszerítés miatt okoz negatív hozzáállást?

Résztevő4: Igen, mert vannak olyan tanárok, akik megérdemlik, mert úgy viszonyulnak is hozzám. De vannak olyan tanárok, akik nem adják meg a tiszteletet, és nem bánnak velem úgy mint egy 18 éves gyerekkel, felnőttel akkor én sem bánok vele úgy, hogy feljebbvaló és felálljak neki.

Moderátor: Mint tudjátok, én Hofstede munkásságát kutatom a szakdolgozatomban, aki felállított először 4 kulturális dimenziót, majd kibővítette a modellt 6 dimenzióra, és ezek alapján értékelte majdnem az összes országot a világon.

Hatalmi index (46/100): Ez azt jelenti hogy mennyire tűrjük meg, és mennyire vágyunk arra, hogy legyen egy irányító személyünk, valamint az egyenlőtlenséget. Például a Skandináv országokban ez a pontszám nagyon alacsony.

Individualizmus (80/100) : Ez azt jelenti hogy individualista, picit önző, egyénekben gondolkodó társadalom vagyunk. Az egyén érdeke fontosabb, mint a csoporté.

Férfias kultúra vagyunk (88/100): Tehát érvényesülnek a klasszikus nemi szerepek, jelen van a minden napjainkban az erőfölény kihasználása, alkalmazása. Viták során nem a kompromisszum, hanem a legerősebb győz.

Következő a bizonytalanság kerülése: Ez 82/100 -ból, ami nagyon magas. Kényelmetlenül érezzük magunkat a kétértelmű szituációkban, nem szeretünk új dolgokat kipróbálni. Úgy el vagyunk a saját kis világunkban.

Long term orientation (58/100): Ez azt jelenti, hogy ha rövid távú vagyunk, akkor a múltra támaszkodunk a hagyományokra és ezeket tervezzük az életünket. Ennek ellenkezője a hosszútávú, ahol ugyan tiszteljük a hagyományokat, de igazából innováció és tervezés jellemzi a társadalmat. Igazából Magyarország ezzel a pontszámmal egyik oldalt sem képviseli.

Visszafogott vagy elnéző a kultúra (31/100): Ez azt jelenti, hogy erőteljesen korlátozzuk magunkat, nem éljük ki a vágyainkat, nem valósítjuk meg az álmainkat. Emellett új tagokat nem szívesen fogadunk be a társadalmunkba.

Összességében reálisnak érzitek, akár magatokra, akár összességében a társadalmunkra ezeket az eredményeket?

Résztevő10: Szerintem teljesen.

Résztevő2: Szerintem is teljesen.

Moderátor: Hozzáadok néhány országot, és nézzük meg ki mit gondol. A kék Magyarország, a lila Oroszország, a zöld Spanyolország, a narancs pedig az Amerikai Egyesült Államok. Valami ami így összehasonlítással esetleg érdekes lehet?

Résztevő10: Talán a barátokkal inkább szorosabb, mert a Magyarok szeretnék kocsmázni.

Résztevő5: Azt gondoltam volna, hogy több a hasonlóság az Oroszokkal szemben, pont nem azt nézném ki, hogy a férfiasság ilyen alacsony.

Résztevő2: Mert Oroszországban sokkal több a nő.

Moderátor: Itt az a lényeg hogy mennyire jó ha a nő vezet egy céget vagy a háztartást, tehát hogy klasszikus nemi szerep vagy a nem klasszikus. Kompromisszum készek az Oroszok? Szerintetek a mi számain magasak, vagy az Orosz számok alacsonyok?

Résztevő5: Szerintem az Oroszok nagyon alacsonyok. Én biztos vagyok benne, meg vagyunk rögződve a férfi és női szerepekben.

Moderátor: Amit még meg szeretnék mutatni, az a kérdőív alapján kiszámolt eredmények. Jobb oldalt az összes kérdésre, míg a bal oldalt a legnagyobb magyarázó erővel bíró állításokat.

Itt azt érdemes nézni hogy a legjobban az X generáció tűri a hatalmat, míg az Y és a Z-nél ez már csökkent, de összességében azt mutatja, hogy magasabb, mint amit Hofstede adott nekünk.

Aztán, ami izgalmas, hogy az individualizmus, mely Hofstehe szerint, az idő előrehaladásával egyre inkább növekszik, egyre önzőbbek vagyunk, mint korábban, de az országok közötti rangsor meg marad. Ha ezt megnézzük, akkor azt látjuk, hogy az X és Z között csökken, de összességében még így is alacsonyabb a szám, mint az eredeti hofstede-i állításban.

Férfiasságunk: A kérdőíven fele annyira csökken. Az látszik, hogy a fiatalabb generáció a legalacsonyabb, ami azt jelenti, hogy egy érzelmes, befogadó kultúra vagyunk.

Hosszú és rövidtávú orientáció itt sem hozott egyértelmű eredményeket.

Ami pedig a legérdekesebb, hogy mi nem elfolytjuk a vágyainkat, hanem kiéljük őket, és befogadóak vagyunk.

- 3. Témakör vége –
- Elköszönés –

4. interjú: 8 fő, Y generációs résztvevők (26 és 40 év között), 2020.04.13. 14:00 és 16:00 óra között.

- Bemutatkozás, hangrögzítési rögzítési tájékoztatás, bemutatkozó játék –
- 1. Témakör -

Moderátor: Feladat ismertetése, az állítások közül azon elemek kiválogatása, (számok kiválogatása), amelyek véleményetek szerint igazak a magyarokra általánosságban (kultúrára, nemzetre, társadalomra stb.). Bármennyit lehet választani, nincs limit.

- Feladat megoldása a résztvevők által –

Résztvevő1 Y	Résztvevő2 Y	Résztvevő3 Y	Résztvevő4 Y	Résztvevő5 Y	Résztvevő6 Y	Résztvevő7 Y	Résztvevő8 Y
1	3	1	1	4	2	1	3
3	5	3	5	6	5	3	8
4	9	6	6	7	7	6	10
5	28	7	7	9	10	10	13
6	20	9	9	18	15	14	14
7	21	14	16	20	18	15	15
9	26	20	18	22	20	22	18
13	30	23	22	30	23	23	20
16	32	26	25	32	25	24	21
18	39	30	30	45	30	25	25
20	49	32	32	51	32	27	26
23	57	35	37	55	35	29	30
25	59	37	38	57	39	31	32
27	62	39	40	58	41	33	43
30	70	43	44	64	43	27	51
32	71	45	48	62	46	39	53
34	73	51	49	67	51	42	55
39	75	53	53	70	52	44	58
41	78	55	55	78	57	48	59
43	89	57	60	79	59	51	61
46	93	62	61	82	60	52	64
51	94	63	62	93	63	55	66
53	96	65	63	94	65	57	67
54	105	68	65	96	68	58	71
57	106	70	66	101	70	61	72
59	110	73	69	110	71	62	73
63	116	76	70	111	73	64	75
67	119	78	73	115	74	66	85
70	122	80	74	122	76	69	87

71	124	82	75	126	78	73	89
73	130	85	82	128	82	74	90
78	136	86	87	133	83	76	91
79	139	90	90	139	86	79	92
81	144	93	92	141	88	81	93
83	146	94	94	146	91	85	94
84	149	96	96	148	93	87	95
89	152	99	101	152	94	89	96
90	159	101	102	158	96	90	103
93	162	103	105	165	98	92	104
95	172	104	106	173	99	95	106
96	175	106	111	175	101	96	111
99	177	108	113	177	102	98	115
101	179	111	117	180	104	99	118
105	187	113	119	187	106	101	119
106	194	116	121	190	109	103	123
109	195	118	128	199	111	106	125
110	197	119	130	202	113	108	127
111	203	122	138	204	115	112	129
113	207	124	139	214	117	113	136
115	212	126	141		121	116	137
117	214	133	143		123	117	138
119	216	136	144		126	120	142
122		138	146		128	122	145
124		141	148		130	124	147
126		144	149		135	127	152
127		147	152		138	129	154
130		149	153		139	132	155
132		152	156		141	133	156
134		154	158		144	136	163
136		157	162		146	137	164
138		159	164		148	142	166
139		161	166		149	145	168
141		163	169		152	147	177
144		165	171		153	150	180
146		168	173		156	152	182
147		170	182		159	154	184
148		172	184		162	155	186
149		173	186		164	157	188
152		175	187		165	160	198
153		177	189		167	161	192
155		180	192		170	163	194
170		181	194		171	166	196
172		184	197		173	168	197
173		185	199		175	171	198
175		187	201		176	174	199

177		188	202		179	178	201
179		190	203		181	179	203
182		192	205		184	183	214
183		193	207		186	185	
186		195	210		187	191	
187		198	212		190	192	
190		200	214		191	194	
191		203	216		193	195	
193		205			196	196	
195		207			198	198	
197		210			199	201	
199		214			201	202	
201		215			202	203	
202					203	205	
204					205	208	
205					207	209	
207					212	213	
210					214	216	
212					216		
214							
216							

- Feladat megoldva -

Moderátor: Annyit szerettem volna még ennek kapcsán megbeszélni, hogy ki hogyan változtatná meg az állításokat ha saját magára kellett volna kiválasztani? Szerintetek van-e különbség az egyéni véleményetek és a nemzeti vélemény között?

Résztevő3: Hát én nagyon máshogy töltöttem volna ki, ha magamról lett volna szó. Arra döböntem rá, hogy egy kicsit pesszimistának látom a Magyar társadalmat.

Résztevő1: Egyetértek ezzel, mert én is sokkal pozitívabban töltöttem volna ki, ha magamról lett volna szó.

Résztevő5: Ezzel én is egyetértek, javarész a negatívabb állításokat választottam ki, de ha saját magamról kellett volna az állításokat kiválasztani, akkor javarészt nem ezeket az állításokat választottam volna.

Résztevő2: Én is csatlakoznék a többiekhez, ugyanígy sajnos jellemzően negatív, de azért volt pozitív is közte.

Résztevő1: Igen, nem minden kérdéscsoportban mondom azt, hogy teljesen mást választottam volna. Azért voltak olyan kérdések amikre ugyan azokat választottam volna,

mint amit a társadalomra. A nyitottság és mások befogadásával kapcsolatban, és ebben a nemzeti öntudatban másokat jelöltem volna.

Moderátor: Volt-e olyan állítás vagy témakör, ami különösen megragadta a figyelmeteket?

Résztevő8: Nekem egy két olyan mini témakör volt, amivel nem tudtam úgy mit kezdeni, mert egy olyan állítás sem volt, amivel úgy szívesen azt mondtam volna, hogy igaz. Pl.: Homoszexualitás meg még 1-2 ilyen.

Résztevő3: Nekem a nő és a családi szerepeknél volt, hogy teljesen máshogyan töltöttem volna ki, ha magamra kellett volna. Másrészt itt éreztem azt, hogy itt nagyon – nagyon kijön majd a generációs különbség, hogy a mi generációnk teljesen máshogyan gondolkodik arról, mint a mostani Magyar társadalom.

Résztevő4: Nekem sokszor, az volt, hogy vissza kellett rázódnom, hogy nem a saját véleményem, hanem a Magyar társadalomra kell kitölteni. Ugyanúgy, ahogyan a többiek is mondták, hogy nagyon ambivalens volt sokszor és kellett koncentrálni. Illetve, hogy sokszor az volt az érzésem, voltak olyan állítások, ami picit fel is húztam magam, hogy tényleg így működik a Magyar társadalom. Például, hogy a nőknek a munkában sokkal nehezebb érvényesülniük azt gondolom, vagy dupla akkora erőfeszítés.

Résztevő5: Nagyon sok minden elmondtak a többiek, ami nekem még érdekes volt az a nők/lányok magukról alkotott képe, és hogy befolyásolja. És a média ebben biztos hogy később jelent meg, nem véletlen volt később berakva ez az opció. Meg a munkahellyel kapcsolatosan, hogy ha megdicsérnek akkor az cikis nem cikis, mert irigykedne. Én nagy átlagban gondolkodva negatívabb képet festettem, mintha magamra kellett volna.

Moderátor: És ez azért lehet mert te másként közelítet meg ezt kérdést, vagy hogy mert neked jobb a munkahelyi környezete?

Résztevő5: Én azt gondolom, hogy nem mindenki úgy gondolkodik mint én, általában megjelenik ez az irigység. Inkább, azt látom, hogy ez a jellemző, nem az ahogyan én gondolkodom.

Résztevő6: Hát igen, úgy általában gondolkodva a Magyarok egy elég irigy nemzet.

Résztevő2: És az a baj hogy nem csak kifelé, de sokszor egymással is. Tehát nem tud összetartani, sokszor országon belül is széthúzást lehet látni.

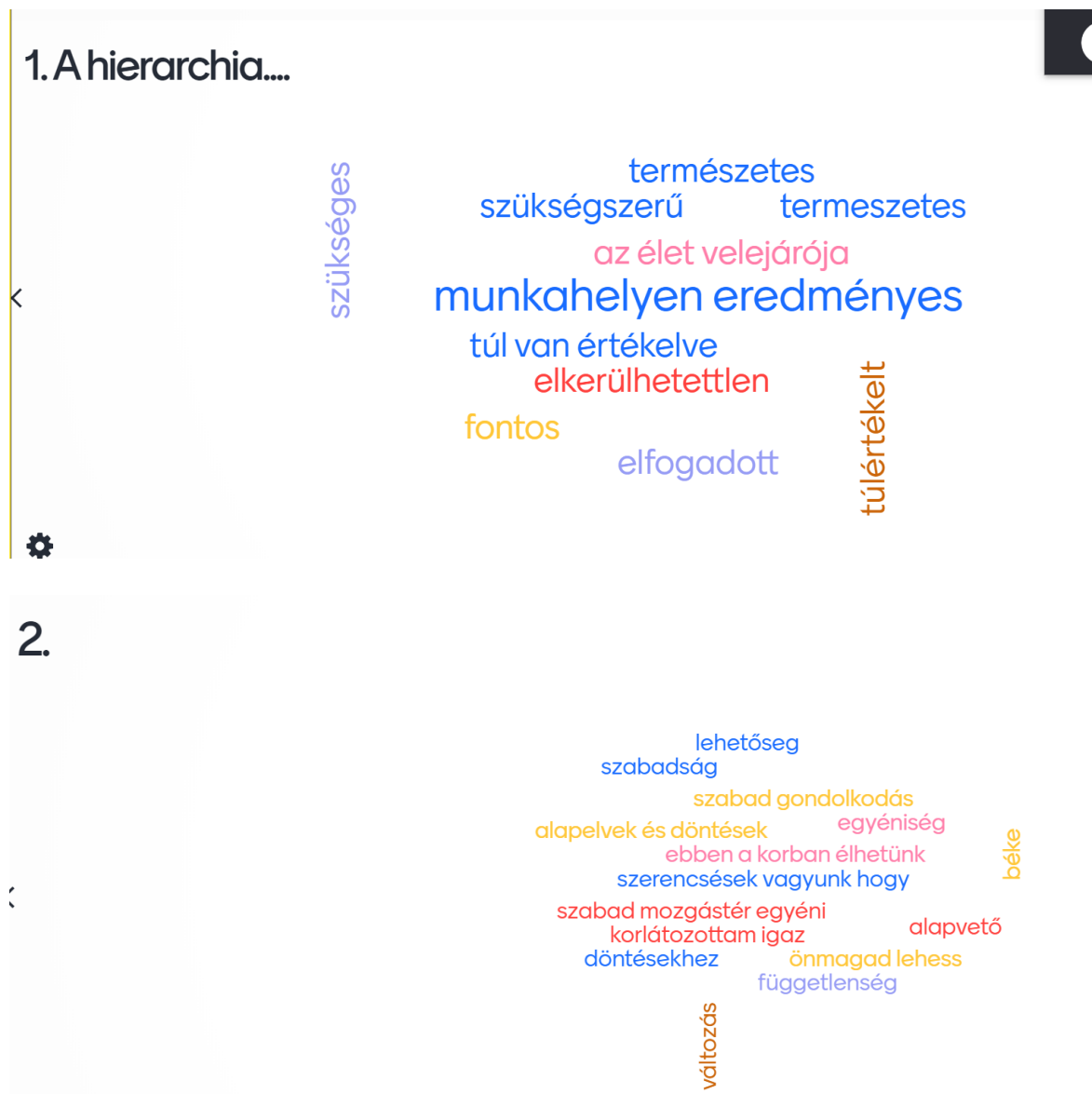
Résztevő3: Ugyan így gondolom én is sajnos.

Moderátor: Ez a széthúzás a kutatásokban is megfigyelhető, ahány kutatás annyi eredményünk van. Néha még a kutatáson belül is teljesen más jön ki. Több tanulmány is hogy Magyaroknak miért ennyire ellentétek a kulturális eredménye.

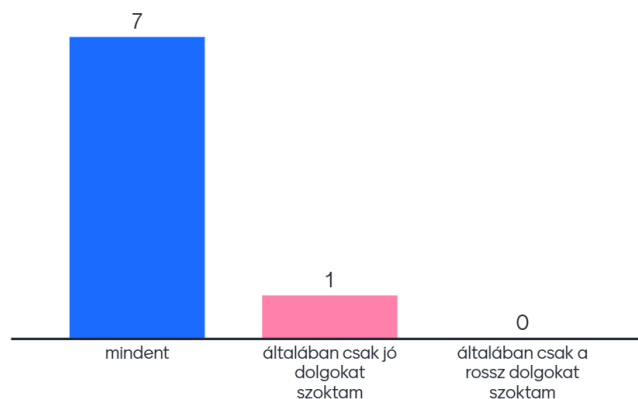
- 1. Témakör vége –
- 2. Témakör -

Moderátor: A következő játékunk egy kicsit interaktívabb lesz. Első feladatunk, hogy menjünk fel a www.menti.com-ra. Rögtön kérni fog egy kódot, amit mindjárt leírok és elmondok.

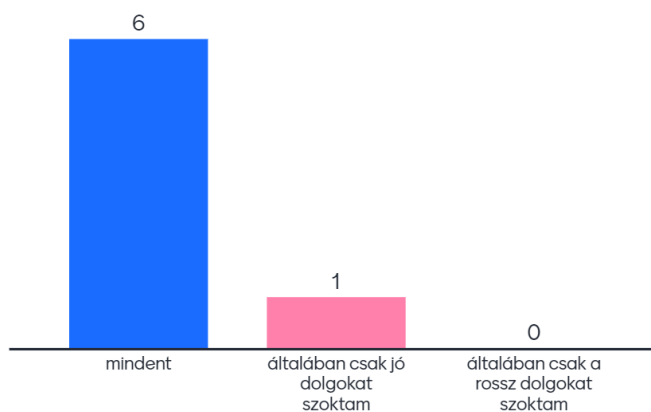
- 2. Feladat megoldása-
- Feladat megoldása a résztvevők által –

3. A barátaimmal megosztok/megosztani.

4. A családommal megosztok/megosztani.

5.

Moderátor: Ismeritek ezt a kampányt?

Résztevő2: Igen ismerem, ez az a botrányos reklám, legalább is nálunk. Mármint úgy értem, hogy nálunk ebből is botrányt csináltak.

Résztevő3: Ez amúgy egy sikerstory volt a világban.

Moderátor: Biztos hogy nagyon - nagyon érdekes történet lett belőle. Bár aki volt előadni az egyetemen a Colától, ő azt mondta hogy eladás ügyileg abszolút erős volt.

6.

7.

Moderátor: Szerintetek a Magyarok mennyire innovatívok, mennyire tartjuk be a szabályokat?

Résztevő2: Szerintem, régebben sokkal innovatívabbak voltak. Most inkább ilyen összeszerelő üzem az ország.

Résztevő4: Csak a folyamatgyorsítás, meg az olcsó munkaerő.

Résztevő2: Ha, megnézünk egy magyarországi gyárat ami külföldi tulajdonú, ott nem nagyon jellemző a fejlesztés, persze vagy azért, de elenyésző. Csak idehozzák, mi összezsavarozunk pár száz Ft.-ér és el is viszik.

Résztevő5: Nekem erről a szabályok betartásáról nem is az innováció jut az eszembe, hanem az az ügyeskedés, ami itt Magyarországon van. A vállalkozók, az adó elkerülések ezekben mindenki nagyon élen jár.

11. A személyes kapcsolatok.....

Moderátor: Az egyik interjún a személyes kapcsolatokról beszélgettünk, és ott felmerült a gondolat hogy, személyes kapcsolatoknak tekinthetők-e a social média követőink is, és hogy ez egy egészen új értelmet ad annak a kijelentésnek hogy életre szóló befektetések. Szerintetek ezek még beleférnek a személyes kapcsolatokban?

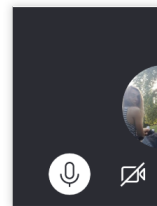
Résztevő4: Nem, nálam nem.

Résztevő3: Nálam sem, de ez inkább ilyen megjátszott személyes kapcsolat nem?

Résztevő5: Az semmiképpen sem személyes, ha követőkről beszélünk, mert az minden csak nem személyes.

Résztevő4: Bennem mikor feltetted a kérdést fel sem merült a social média, csak az élő, rendes kapcsolat.

12. Elefánt szeretnél lenni mikor nagy leszel? Akkor elefánt leszel, mert bárkiből lehet bármil!

13.

- Feladat megoldva –
- 2. Témakör vége -
- 3. Témakör –

Moderátor: Következő lépésben ismertetném a kérdőív eredményét, és szeretném a Ti véleményeket meghallgatni azon kérdésekben, ahol a nagyon nagy volt a generációkon belüli szórás. A kérdőívben 31 darab állítás szerepelt, és a kitöltőknek értékelnie kellett, hogy mennyire értenek egyet ezekkel. Ezeket én X, Y és Z generációs csoportokba rendeztem, és ezek az állítások között voltak olyan kérdések, ahol korcsoporton belül közel 60%-os volt a szórás.

1. ilyen állítás: A szellemi munka értékesebb, mint a fizikai.

Moderátor: Szerintetek melyik korosztály volt az aki egyetértett, és nektek mi a véleményetek? Z: max 25 Y: max 40 X: 40 fölött

Résztevő2: Szerintem ez minden generációban előfordul, attól függően, hogy milyen neveltetést kap. Mindenhol azt mondják, hogy tanulj mert akkor fogsz tudni olyan munkát végezni, amivel sok pénzt tudsz keresni, ha meg valaki sokat tanul, akkor valószínűleg szellemi munkát fog végezni. Viszont a fizikai munka ma már látható hogy eléggé hiány, mert sok a hiányszakma, mert senki nem akar fizikai, kétékezi munkát végezni.

Résztevő3: Pont emiatt szerintem felértékelődik.

Résztevő1: A legfiatalabbaknál szerintem inkább már a munka anyagi vonzata inkább a befolyásoló tényező.

Moderátor: Láthatjátok, hogy mindenkinél nagyon megosztó volt, viszont az is látszódik, hogy a Z generáció értett vele a leginkább egyet. Ez azért izgalmas, mert náluk még a medián is magasabb, ami azt jelenti, hogy az X és Y generáció, több mint fele 1-est adott,

tehát egyáltalán nem értett vele egyet, még ugyanez az arány a Z-nél 2. Az is érdekes, hogy az Y generációban nem volt olyan, aki teljes mértékig egyet értett volna vele (tehát 5-öst adott volna).

2. A házasságnak inkább gyakorlati, mint érzelmi előnyei a lényegesek.

Résztevő3: Ha jól sejtem sokat változhatott az utóbbi 1 évben, a babaváró hitellel, de szerintem az idősebb generáció ezzel kevésbé értett egyet.

Moderátor: Arra gondolsz a babaváró hitellel kapcsolatban, hogy az is egy gyakorlati előny?

Résztevő3: Igen, például.

Moderátor: Ezért is volt a babaváráshiteles kép benne, mert szerintem is gyakorlati előny.

Résztevő4: Szerintem nem lehet pusztán csak gyakorlati előnyből házasságot kötni, legalábbis számomra nehezen elképzelni. Azért az érzelmi alap nagyon fontos.

Résztevő3: Én is egyetértek ezzel, csak szerintem a válaszadók között ez volt inkább a felmerülő ok.

Moderátor: Volt egy interjúkban egy olyan gondolat, hogy az érzelem számít, de hogy idővel ez gyakorlati előnnyé alakul. Szerintetek ebben van igazság?

Résztevő4: Szerintem nem lehet hosszútávon sem érzelem nélkül folytatni. Gondolom arról van szó, hogy nyilván a szerelem átalakul, kevésbé túlfűtött dologról beszélünk, de akkor sem lehet pusztán gyakorlati vagy praktikus okokból együtt lenni valakivel egy házasságban.

Moderátor: Érdekesség hogy a fiatalabbak kevésbé értettek egyet, mint az idősebbek. Az 1/4-e az X és Y kitöltőknek 3 és 5 közötti pontot adott, míg a Z-nél 2-5 közöttit, tehát ők kevésbé értettek vele egyet.

3. Ha van rá lehetőségünk, fontos, hogy a tulajdonainkon keresztül is megmutassuk a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciónkat.

Résztevő2: Szerintem a fiatalabbak jellemzően, még ők vannak abban a korban, hogy próbálják megmutatni hogy kik ők, keresik magukat és keresik, hogy kik az értékesebbek, kiknek van több. Ahogy idősödik az ember, szerintem ez már nem lesz fontos, persze van ebben is kivétel.

Résztevő3: Én is ezt mondtam elsőre, viszont nem tudom miért, de van egy olyan érzésem, hogy a mi generációnk sokkal inkább hajlamos volt erre. A fiatalok már annyira sokat hallották ezt, hogy milyen ciki, amikor ez alapján ítélik meg a másikat, hogy szerintem inkább az Y generáció nyitottabb erre, hogy tárgyakkal mutassa meg.

Résztevő4: Nem gondolom reprezentatívnak, de van olyan, akik ez az egész életén végigkísér.

Résztevő1: Én is abszolút ezzel értek egyet, hogy inkább egyén, mint sem korosztálytól függő.

Moderátor: Igen, a statisztika is azt mutatja hogy egyénfüggő, mert itt az egyik legmagasabb a szórás.

Moderátor: Volt még egy olyan gondolat hogy ha egy tárgyat státusszimbólumként veszel meg akkor a többieknek akarsz bizonyítani, még hogy ha azért mert arra vágysz és neked fontos az már presztízs. Szerintetek ez a kor előrehaladtával átmegy ilyen irányba.

Résztevő4: Igen, mert akkor tényleg csak magamnak veszem meg, nekem jó érzés, hogy meg tudtam venni, szerettem volna megvenni, és nem csak azért, hogy kirakatba tegyem és mutogassam.

Moderátor: A kitöltők alapján a Z generációnak volt a legfontosabb. De egyébként magas volt a szórás, tehát egyéninek mutatkozott a kérdés, és az volt még érdekes hogy az X generációban nem volt olyan kitöltő, aki teljes mértékig egyet értett volna ezzel az állítással (tehát 5-öst adott volna).

4. Ami más, az általában veszélyes is.

Résztevő4: Biztos, hogy az X mondta hogy kevésbé mozdultak ki a komfortzónából.

Résztevő5: Biztos, hogy a fiatalabbak a kísérletezők.

Résztevő8: Igen, ők annyi újdonsággal találkoztak még felnőttek, ha csak a technológiai vívmányok is sok pozitívumot hoztak, én is arra gondolok, hogy a legfiatalabbak.

Moderátor: És hogy ha a magunk generációjára gondolunk? Hiszen mi végig éltük a technológiai vívmányok térhódítását.

Résztevő4: Mi vagyunk az is-is. Van bennük azért nyitottság, de közben főleg, ha magamból indulok ki, tudok ilyen nagyon biztonsági játékos is lenni, de nem is ijedek meg rögtön, hogy inkább nem csinálok semmi újat, mert abból baj nem lehet. Inkább megfontoltan állok hozzá.

Moderátor: Itt azt láthattuk, hogy az Y-nok nagyon egyet értettek, míg az Z-k egyáltalán nem értettek ezzel az állítással egyet.

Moderátor: Lássunk egyéb érdekességeket!

5. A személyes kapcsolatok életre szóló befektetések.

Résztevő6: Pont a legfiatalabbak azok, akik már a sok social média kapcsolat miatt, már

nem is tekinti értéknek a kapcsolatokat, csak egy számként kezelik.

Résztevő8: Én is csatlakoznék ehhez, ezek az instakapcsolatok csak úgy jönnek-mennek.

Moderátor: A kérdőív alapján úgy néz ki, hogy az Y-ra a leginkább igaz. Nem volt olyan, aki nem értett volna egyet vele. A kitöltők több, mint fele teljesen egyetértett, hogy befektetés a személyes kapcsolat. Ugyan ez az X és a Z-nél egyrészt nagyobb szórással jelent meg, másrészt a kitöltők fele pedig 4-est adott, és nem 5-öst, mint az Y-nál.

6. Nőként, és férfiként egyaránt fontos, hogy ambiciózusok, felelősségteljesek, de egyben törődők, érzékenyek is legyünk.

Résztevő8: Szerintem az Y generáció nagy kavarodás, ilyen átmenet vagy a hagyományok és a modernebb értékrend között. Egy csomó érték egyszerre van jelen egyfajta elvárás formájában.

Résztevő4: Egyetértek ezzel, szerintem ez úgy tolódik, hogy az X az, aki a hagyományosabbnak vélt értékrendek képviselni, ott nem biztos hogy egy férfinak kell törődőnek és gondoskodónak lenni. Mi itt középen vagyunk. A Z-vel meg nem tudom mi lehet a helyzet.

Résztevő2: Az idősebbeknél máshogyan alakult ki, más társadalmi helyzetben kezdtek felnőni, és ott még a hagyományos családmodell volt a jellemző, most pedig kezd összerosódni az egész rendszer. Magával az állítással egyetértek, kell, hogy ambiciózus legyen minden a két oldal, de kell az egyensúly is, hogy ne csak karrierista legyen, és az egyensúly minkét nemnél meg kell hogy legyen.

Moderátor: Az Y és Z volt a leginkább egyetértő, a kitöltők több mint fele egyetértett, és alig volt olyan, aki teljesen nem értett volna egyet, míg az X-nél volt olyan aki teljesen egyetértett, és a szórás is itt volt a legnagyobb.

7. A hierarchia „szükséges rossz”?

Résztevő2: Munkahelyen mindenképpen szükséges, bizonyos szerepkörök bizonyos felelőséggel járnak és ahhoz, hogy a folyamat működjön kellenek ezek a szerepkörök. Ezek definiálják, hogy valaki magasabb és valaki alacsonyabb döntési körbe tartozik. Családba viszont nem tartom szükségesnek. Ott azért az egyenlőség a fontos, oké, hogy a gyerek el kell fogadja a szülő döntését. A hierarchia szerintem feltételez egy egyoldali kommunikációt, hogy a magasabb rendű megmondja a másiknak, hogy mit kell hogy csinálj, ami egy családban nem feltétlenül szükséges.

Résztevő8: De ha a szülő gyerek kapcsolatra gondolunk, ott azért szükséges egy bizonyos

életkorig szerintem.

Moderátor: És úgy érted hogy valamiféle megbeszéléssel kiegészítve, megmagyarázva a döntéseket a gyerekeknek?

Résztevő8: Igen, valóban. De az fontos hogy, teljes demokrácia legyen, hogy megértük egymás érveit motivációit, de alapvetően egy kisgyereket segíteni kell azzal, hogy kijelöljük a kereteket, és megmondjuk mit hogyan csináljunk pl.: gondoljunk csak egy 2 évesre. Persze ez finomhangolódik az idő múlásával, nem egy ilyen diktatórikus rendszernek képzelem ezt el.

Résztevő5: Szerintem a munkahelyen is lehet a kevésbé hierarchikus felé menni, vannak erre gyakorlatok, mondjuk gyakorlati tapasztalatom nincsen, de látszik, hogy van errefelé mozgás, gondolkodás.

Moderátor: És szerinted egy Magyarországon is lehetséges, mert lássuk be ez inkább a földteke nyugatabbi felére jellemző.

Résztevő5: Hát biztosan nehéz átállni, mert abszolút nem erre vagyunk szocializálódva. Az sem mindegy mekkora közösség, mekkora cég.

Résztevő4: Azt akartam mondani, hogy nem mindegy, hogy milyen társadalomba próbáljuk meg.

Moderátor: Nyilván egy bizonyos létszám felett nem lehet mindig coachingolni.

Moderátor: Két kérdésben jelent meg, mint hogy szükséges, és hogy rossz. A szükségesnél azt láthatjátok, hogy egyet értettek vele az emberek, míg a rossz esetében azt láthatjuk, hogy leginkább az X és a Z gondolja rossznak, míg az Y-ok megosztottak.

Résztevő4: Szerintem a fiataloknál az lehet az oka, hogy még az alján járnak a létráknak.

Résztevő2: Igen a Z-nél még mindenféleképpen az hogy még iskolába járnak és ott jellemző, hogy azt kell csinálni amit a tanár mond. Nincs egyensúlyban a kommunikáció, mert van egy feladatrend, amin végig kell menni. Lehet, hogy ezt úgy élik meg, hogy meg van mondva, hogy mit hogyan kell megcsinálni. Az X-nél pedig, ők még akkor kezdtek el dolgozni, mikor ez a kezdődő nagy kapitalista rendszer volt, hogy ott is diktátum volt. A mi korosztályunknál, pedig már sok lehetőség van, hogy el tudsz menni olyan vállalatokhoz, ahol nem annyira autokratikus vezetés van.

Moderátor: Mint tudjátok, én Hofstede munkásságát kutatom a szakdolgozatomban, aki felállított először 4 kulturális dimenziót, majd kibővítette a modellt 6 dimenzióra, és ezek alapján értékelte majdnem az összes országot a világon.

Hatalmi index (46/100): Ez azt jelenti hogy mennyire tűrjük meg, és mennyire vágyunk arra, hogy legyen egy irányító személyünk, valamint az egyenlőtlenséget. Például a Skandináv országokban ez a pontszám nagyon alacsony.

Individualizmus (80/100) : Ez azt jelenti hogy individualista, picit önző, egyéneken gondolkodó társadalom vagyunk. Az egyén érdeke fontosabb, mint a csoporté.

Férfias kultúra vagyunk (88/100): Tehát érvényesülnek a klasszikus nemi szerepek, jelen van a minden napjainkban az erőfölény kihasználása, alkalmazása. Viták során nem a kompromisszum, hanem a legerősebb győz.

Következő a bizonytalanság kerülése: Ez 82/100 -ból, ami nagyon magas. Kényelmetlenül érezzük magunkat a kétértelmű szituációkban, nem szeretünk új dolgokat kipróbálni. Úgy el vagyunk a saját kis világunkban.

Long term orientation (58/100): Ez azt jelenti, hogy ha rövid távú vagyunk, akkor a múltra támaszkodunk a hagyományokra és ezeket tervezzük az életünket. Ennek ellenkezője a hosszútávú, ahol ugyan tiszteljük a hagyományokat, de igazából innováció és tervezés jellemzi a társadalmat. Igazából Magyarország ezzel a pontszámmal egyik oldalt sem képviseli.

Visszafogott vagy elnéző a kultúra (31/100): Ez azt jelenti, hogy erőteljesen korlátozzuk magunkat, nem éljük ki a vágyainkat, nem valósítjuk meg az álmainkat. Emellett új tagokat nem szívesen fogadunk be a társadalmunkba.

Összességében reálisnak érzitek, akár magatokra, akár összességében a társadalmunkra ezeket az eredményeket?

Résztevő2: Attól függ kivel kerül szembe, milyen emberrel találkozik, ha idejön. Attól is függ mondjuk, ha elmegy sok fiatallal fut össze, vagy elmegy vidékre, vagy Budapesten marad. Ez teljesen egyéni.

Moderátor: És általánosan mit mondanál?

Résztevő2: Én úgy gondolom, hogy általánosan igaz.

Mindenki: Tök jól leírja, igen.

Résztevő5: Tök jól visszaadja a nyitottságot is. Individualizmus is teljesen jellemző ránk.

Résztevő3: Szerintem is sajnós, de egy picit szomorú is hogy ennyire magas.

Moderátor: Hozzáadok néhány országot, és nézzük meg ki mit gondol. A kék Magyarország, a lila Oroszország, a zöld Spanyolország, a narancs pedig az Amerikai Egyesült Államok. Valami ami így összehasonlítással esetleg érdekes lehet?

Résztevő2: Az USA-nál látszik, hogy egy kivétellel jóval nagyobb különbség van. Az európai helyel-közzel megegyezik, bár ott is az oroszok kilógnak. Látszik, hogy az USA teljesen máshogyan működik.

Résztevő1: Oroszoknál meglepő, hogy nem egy férfias nemzet..... azt gondoltam, hogy még a magyar számoknál is magasabb.

Résztevő4: Én pont ugyanezt szerettem volna mondani.

Moderátor: És a magyar pont túl magas vagy az orosz túl magas?

Résztevő4: Hát ha a magyar igaz, akkor azt gondoltam volna, hogy annál magasabb lesz.

Nem alacsony a magyar sem, de azt gondoltam hogy ennél is magasabb.

- 3. Témakör vége –
- Elköszönés –

